

**TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESKİ UYGURCA ALTUN YARUK SUDUR'DAN “AÇ BARS” ÖYKÜSÜ
(METİN-ÇEVİRİ-AÇIKLAMALAR-SÖZLÜK)**

**ZEMİRE AHMET
07718001**

**TEZ DANIŞMANI
Prof.Dr. MEHMET ÖLMEZ**

**İstanbul
2009**

**TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESKİ UYGURCA ALTUN YARUK SUDUR'DAN "AÇ BARS" ÖYKÜSÜ
(METİN-ÇEVİRİ-AÇIKLAMALAR-SÖZLÜK)**

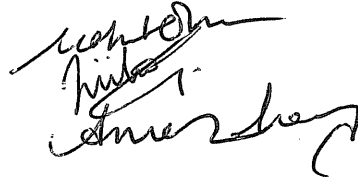
**Zemire AHMET
07718001**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:
Tezin Savunulduğu Tarih: 17 Temmuz
Tez Oy birliği/ Oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Unvan Ad Soyadı

İmza

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Mehmet Ölmez
Jüri üyeleri: Prof. Dr. Zühal Ölmez
Prof. Dr. Aziz Merhan

İstanbul
2009

ÖZ

ESKİ UYGURCA ALTUN YARUK SUDUR'DAN "AÇ BARS" ÖYKÜSÜ (METİN-ÇEVİRİ-AÇIKLAMALAR-SÖZLÜK)

Haziran, 2009

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmada Radloff-Malov tarafından yayımlanan *Suvarṇaprabhāsa* (*Sutra zolotogo bleska*; Radloff 1913) çalışmasının 161-173. sayfalar arasında bulunan, X. kitab (26.bölüm) içinde yer alan kısmı ele aldık. Sanskritçesi, *Suvarṇaprabhasasutra* olan *Altun Yaruk Sudur*, Budist Uygur nesri içerisindeki en hacimli kitaplardan biridir. 10 kitap (Uyg. *tegziñç*) 31 bölümden (Uyg. *bölük*) oluşan eserin aslı Sanskritçedir. Sanskritçeden 8. yüzyılda Çinceye, sonra 10. yüzyılda da Çince Uygurcaya çevrilen bu eser, Sutraların en önemlisidir. Elinizdeki çalışmada söz konusu bölümün metin yazıçevrimini ve harfçevrimini yapmak, bundan önce yapılan çalışmalardaki okuyuşlardan farklı olan okuyuşları karşılaştırarak göstermek, metnin Türkçeye çevirisini yapmak, Uygurca metin ile Çince metni karşılaştırmak, Eski Uygurca – Türkçe söz dizini hazırlamak amaçlandı. Çalışmamın Giriş kısmında *Altun Yaruk Sudur*'un tarihi ve üzerine yapılan çalışmalar, *Aç Bars* metni ve içeriği, metnin yazım özellikleri, metnin yazı ve harfçevriminde tutulan yol, Türkçeye yapılan çeviri, yazmanın fotoğrafı ile R-M yayını arasındaki farklar, yazıçevrim işaretleri ve *Aç Bars* metni üzerine yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Daha sonra Berlin Fragmanları'nın harfçevrimi gelir, burada U ve Mz. fragmanlarının ön ve arka yüzündeki metnin yazıçevrimi verilmiştir. Üçüncü olarak Metin ve Çeviri kısmı yer alır. Burada yazmanın fotoğrafı esas alınarak metnin yazı ve harfçevrimi yapıp ardından Türkçeye çevirisi verilmiştir. Dördüncü bölümdeyse Çince Metnin Karşılaştırılması ve Açıklamalar yer alır. Son olarak metnimizde geçen sözcüklerin yer aldığı Dizin kısmı gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Altun Yaruk Sudur, Jataka, Aç Kaplan hikayesi, Eski Uygurca, Budizm.

ABSTRACT

THE HUNGRY TIGRESS STORY OF GOLDEN LIGHT (TEXT-TRANSLATION-COMMENTAR-INDEX)

June, 2009

In this master thesis, we have studied ‘‘The Hungry Tigress’’ story which took place among the pages are between 161-173 of *The Buddhist Uigur Text - Altun yaruk (Golden Light)* of *Pamyatniki Drevnetyurkskoy Pis'mennosti'* that published by Malov S. Ye's in 1951 (p.168 -187). *The Altun Yaruk*, in Sanskrit *Suvarṇaprabhasasūtra* is the one of the most voluminous book in the Uyghur Buddhist prose. *Golden Light* was formed by 10 books (Uyg. tegzinç), 31 chapters (Uyg. bölük) and its original text in Sanskrit. The most important Sūtra *Golden Light* translated into Chinese from Sanskrit in 8th century, and then during 10th century, it also translated into Uyghur from Chinese version. The aims in this study are make transliteration and transcription of the text; find out the more right reading (transliteration) those are different from other studies about this text until now; translate into Turkish; to compare the Uyghur and Chinese version; to prepare Uyghur- Turkish word index. However, my thesis intending to several parts: at first there is an introduction that included the history of *Golden Light Sūtra* and the studies about it until now; *The Hungry Tigress* story and its contents; about the features of the text; the style of the transliteration and transcription; about the Turkish translations; the transliteration marks; and the studies about *The Hungry Tigress* story until now. Secondly, there have given the transliteration of Berlin fragment, which included the front and back faces of Berlin (U) and Mainz (M) fragments. As for the third section, text and translation, where, transcription and transliteration of Petersburg text which based on the photographs of handwritten and then the translation in Turkish. The fourth section is for the comparison between Uyghur and Chinese text versions and the commentaries. The last part is about index, there is Uyghur – Turkish word index.

Keywords : Golden light Sūtra, Jataka, The Hungry Tigress's story, Old Uyghur, Buddhism.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak ele alınan bu çalışma, Uygurca *Altun Yaruk Sudur*'un 26. bölümü (onuncu kitap) içerisinde yer alan *Aç Bars* öyküsü üzerine hazırlanmıştır. Eserin aslı Sanskritçedir, 8. yüzyılda Çinceye, muhtemelen 10. yüzyılda da Uygurcaya çevrilmiştir. Çevireni ŞINGKO ŞELİ TUTUNG' dur. Uygurca nüsha, çevirmen veya müstensihler tarafından eklemeler yapıldığı için, Çince metne göre daha ayrıntılıdır. Elinizdeki çalışmada ise söz konusu metnin yazıçevrimi ve harfçevrimini yapmak; metnin Türkçeye çevirisini yapmak; Uygurca metin ile Çince metni karşılaştırmak ve açıklamalar yapmak; Uygurca-Türkçe - Çince söz dizini hazırlamak amaçlandı. Bu nedenle çalışmamız beş bölümden oluştu: Birinci bölüm, Giriş'tir. Burada *Altun Yaruk Sudur*'un tarihi ve üzerine yapılan çalışmalar, *Aç Bars* metni ve içeriği, metnin yazım özellikleri, metnin yazı ve harfçevriminde tutulan yol, Türkçeye yapılan çeviri, yazıçevrim işaretleri, *Aç Bars* metni üzerine yapılan çalışmalar, *Aç Bars* metninde geçen ikilemeler, yazmanın fotoğrafı (asıl metin) ile RADLOFF-MALOV yayını arasındaki farklar ve Berlin Fragmanlarının konkordansı ele alınıyor. İkinci bölüm, Berlin Fragmanları'dır , burada U ve Mz. varaklarının ön ve arka yüzündeki metnin yazıçevrimi veriliyor. Üçüncü bölüm Metin ve Çeviri'dir. Burada yazmanın fotoğrafı (asıl metin) esas alınarak metnin yazı ve harfçevrimi yapılıyor, ardından Türkçeye çevirisi veriliyor. Dördüncü bölüm, Çince Metin Karşılaştırılması ve Açıklamalar'dır. Beşinci bölüm, Dizin'dir. Burada Uygurca -Türkçe dizin yer alır. İleride, doktora çalışmamda 10. kitabın tamamını ele alacağım ve bu master çalışmamda eksik kalan kısımlara da o çalışmamda etraflıca değineceğim.

Son olarak, bana Türkiye'de yüksek lisans öğrenimine başladığımdan beri, farklı ülkelerden farklı metodlarla öğrendiğim Eski Türkçe bilgilerimi arttırıp, eksikliklerimi sabırla düzelter, bana kendi bilim dalımı sevdiren, öğreten, tez çalışmamı da sonuna kadar sabırla yöneten , çözümünde güçlük çektiğim konuların çözülmesini sağlayan, malzeme ve kaynakları temin eden hocam Prof. Dr. Mehmet Ölmez'e en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunmayı bir gönül borcu biliyorum. Ayrıca burada, bizimle A. von Gabain'in malzemesini paylaşan Prof. Dr. Klaus Röhrborn hocama, Berlin Turfan Araştırmaları'ndan Berlin fragmanlarını gönderen Simone – Christiane Raschmann'a ve bunları kullanmamıza izin veren Berlin Brandenburg Akademisi ve Turfanforschung yönetimine, imla düzeltlerinde yardım eden arkadaşlarım Özlem Yiğitoğlu ve Betül Özbay'a en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunmayı bir gönül borcu biliyorum.

İstanbul, Haziran, 2009

ZEMİRE AHMET

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TEZ ONAY SAYFASI

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii

1. GİRİŞ	1
1.1. Altun Yaruk Sudur ve Yapılan Çalışmalar.....	1
1.2. Başka Dillerdeki Altun Yaruk Sudur Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	13
1.3. Aç Bars Metni ve İçeriği	15
1.4. Metnin Yazım Özellikleri	15
1.5. Yazı ve Harfçevriminde Tutulan Yol	17
1.6. Türkçeye Yapılan Çeviri Üzerine	17
1.7. Dizin Üzerine	17
1.8. Yazıçevirim İşaretleri	18
1.9. Aç Bars Metni Üzerine Yapılan Çalışmalar	19
1.9.1. Gabain'in Çalışmaları	19
1.9.2. Saadet Çağatay'ın Yayını	20
1.9.3. Malov'un Yayını	20
1.9.4. Raschmann-Semet'in Yayını	20
1.9.5. Toplu Çalışmalarda Yer Alan Yayınlar	20
1.10. Farklı Okuyuşlar	21
1.11. Yazmanın Fotoğrafı ve R-M Yayını Arasındaki Farklar.....	23
1.12. İkilemeler	24
1.13. Berlin Fragmanlarının Konkordansı	27
1.14. Diğer İşaretler	29
2. BERLİN FRAGMANLARININ HARFÇEVİRİMİ	30
3. METİN VE ÇEVİRİ	63

3.1. Metnin Yazı ve Harfçevrimi	63
3.2. Metnin Tercümesi	103
4. ÇİNCE METNİN KARŞILAŞTIRILMASI, AÇIKLAM ALAR.....	114
5. DİZİN	124
5.1. Uygurca - Türkçe - Çince Dizin	124
6. SONUÇ	163
KAYNAKÇA	164
EKLER:	
1. Faksimiller	168
1.1. Gabain'in Daktilolu Çalışmasında örnek sayfa	169
1.2. Gabain'in Elyazısından Örnek Sayfa (Fragman)	170
1.3. Gabain'in Daktilolu Çalışmasından Örnek Sayfa	171
2. Fragmanlar	172
2.1. Berlin Fragmanlarının Fotokopisi	173
2.2. Mainz Fragmanlarının Fotokopisi	262
3. Tıpkı Basımlar	270
3.1. Radloff-Malov Yayınının Fotokopisi	271
3.2. Çince Metnin Fotokopisi	293
ÖZGEÇMİŞ	297

KISALTMALAR

AoF	: Altorientalische Forschungen.
AYS	: Altun Yaruk Sudur.
BILT	: Bulletin of the Institute of Language Teaching, Waseda University, Tokyo.
Bud.	: Budizm.
Bkz.	: Bakınız.
BT VIII	: Berliner TurfanTexte VIII (Kara, Zieme 1977).
cev.	: çeviren.
Çin.	: Çince.
DLT	: Divanü Lûgat-it.-Türk.
DTS	: Drevnetyurkskiy Slovar.
ED	: An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish (Clauson1972).
ET	: Eski Türkçe.
G	: Giles.
HT	: Xuanzang-Biographie
JTS	: Journal of Turkish Studies.
İki.	: İkileme(=Hendiadyoin).
k.a.	: Kişi adı.
KB	: Arat 1999.
Krş.	: Karşılaştırınız.
Moğ.	: Moğolca.
Mz.	: Mainz.
nr.	: numara.
ODKD	: Abidarim Koşav Şastır'ın On –Doku/Kun- Doku Sözlüğü.
OTWF	: Old Turkic Word Formation.
R-M	: Radloff-Malov yayını (bak. Radloff 1913).
s.	: sayı.
Sak.	: Sakça.
Sho.	: Masahiro Shōgaito.

TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten.
Skr.	: Sanskritçe.
Soğd.	: Soğdça.
TDK	: Türk Dil Kurumu.
TKAE	: Türk Kùltürünü Araştırma Enstitüsü.
T.	: Türkçe.
U	: Berlin fragmanları.
UAJb	: Ural-Altaische Jahrbücher.
UAJb NF	: Ural-Altaische Jahrbücher, Neue Folge.
UWb.	: Uigurisches Wörterbuch (Röhrborn, Klaus, 1977-1996).
Uyg.	: Uygurca.
Yay.	: yayınları.
ZDMG	: Zeitschrift der Detschen Morgenländischen Gesellschaft.

I. GİRİŞ

Hazırladığımız bu çalışmada, Radloff - Malov tarafından yayımlanan *Suvarṇa - prabhāsa* (*Sutra zolotogo bleska*; Radloff 1913) yayınının 161-173. sayfaları arasında bulunan, X. kitap (X. tegzinç = 26. bölüm, bölüm başlığı düşmüş) içinde yer alan kısmı ele aldık. Eski Uyğurca yazmalar içinde çok önemli yere sahip olan ve günümüze kadar sağlam olarak korunabilen en hacimli eserlerden biri olan *Altun Yaruk Sudur*, bugüne kadar bir çok araştırmacı tarafından ele alınmış, günümüzde de araştırılmaya devam etmektedir. Uyğurca adı kısaca *Altun Yaruk* olarak bilinen eser, ünlü Rus Türkoloğu Sergey Malov tarafından Çin'in Gansu (甘肅) bölgesinde, Su-cou (苏州) şehri yakınındaki Wun-fi-gu (~Wun-şi-gu) adlı küçük bir köyün yakınında, Budistlere ait bir tapınakta bulunmuştur¹. *Altun Yaruk Sudur*'un Sanskritçe tam adı: “Suvarṇa-prabhāsa-uttamarāja sūtra”, Çincesi: “金光明最勝王經”, Uyğurcası ise: “*altun öñlüg y(a)ruk yaltrıklıg kopta kötrülmiş nom iligi atl(ı)g nom bitig*” kısacası *Altun Yaruk* “altın ışık”² olup, Sanskrit ve Çince adları uyuşmakla birlikte Uyğurca adı biraz daha farklıdır. Eser, 11. yüzyıl başlarında, Çincesinden Uyğurcaya, daha başka Uyğurca eserlerin de – örneğin Hsüan-Tsang Biyografyası – çevirmeni olan Budist Uyğur bilgini Şingko Seli Tutung tarafından çevrilmiştir³. Sanskritçeden Çinceye, Çince den Uyğurcaya çevrilen bu sutra kitabı *Altun Yaruk*, toplam on kitap (Uyg. *tegzinç*), 31bölümden (Uyg. *bölük*) oluşmaktadır⁴. *Altun Yaruk*'un Uyğurca ve Çince çevirilerinden başka Tibetçe ve Moğolca çevirileri de vardır.

I.1 Altun Yaruk Sudur ve Eser Hakkında Yapılan Çalışmalar.

1. MÜLLER 1908.

AYS'den ilk söz eden ve ilk parçaları yayımlayan Müller olmuştur. Müller, Berlin'de bulunan Uyğurca yazmalar arasında AYS'ye ait bazı parçaları bulmuş ve Çinceleriyle karşılaştırarak 8 parçanın⁵ yazıçevrimini ve Almancaya çevirisini yapmıştır (Berlin fragmanlarına dayanan yayın için bkz. *Uigurica* I: 10-35)⁶.

¹ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm). Ankara 1991: 7'ye göre.

² Çağatay, Saadet. *Altun Yaruk'tan İki Parça*. Ankara 1945: 1'e göre.

³ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm). Ankara 1991: 7'ye göre.

⁴ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm). Ankara 1991: 8'e göre.

⁵ T III 84, 84 (11-12); T III T.V. 56 (13-15); T III M. 56, 1 (17-20); T III M. 56, 13, arka (20-22);

T III T. V. 56 (22-25); T III 56, 15 (26-28); T III 56, 8 (29-32); T III 56, 9 (32-35).

⁶ Müller, F.W.K. *Uigurica* (I). Berlin 1908: 10-35.

2. R-M 1913-1917.

Radloff ve Malov, Gansu'da bulunan bütünlüklü yazmanın matbaa baskısını içeren metni 4 cilt halinde (I-II: 1913, III-IV: 1914, 1915-1917), Petersburg nüshasının dökme Uygur harfleriyle yayımlamışlardır. Girişte, Malov'un eserin bölümlerini de tanıtan uzun bir giriş yazısı ve Radloff'un kısa bir sunuşu yer alır. Daha sonra metin bölümü (1 - 707. sayfalar arasında) yer alır. Son olarak da basım hatalarını gösteren Uygur harfli bir liste ve Radloff'un 'Son Söz'ü yer alır⁷. Fakat yayım sırasında, bazı yaprakların yerleri karıştırılmıştır, I. Tegzinç'e ait kısımlar en sona konulmuştur, ayrıca w , v , y işaretlerinin zaman zaman karıştırıldığı görülmektedir⁸.

3. BANG-GABAİN 1930.

Bang, W., A. v. Gabain'in Çalışmasında eserin R-M'den 133.12-141.14 arası ele alınmıştır. Metnin yazıçevrimi yapılmıştır. Ayrıca Almancaya çevrisine ve açıklamalara yer verilmiştir⁹.

4. RADLOFF 1930.

Radloff ölümünden önce metnin çevirisine girişmiş fakat bunu tamamlayıp bastıramamış, sonra bu iş Malov tarafından tamamlanır. Malov AYS'nin R-M'den 1 - 466 arasının Almancaya çevrisini kendince yazılan Rusça önsözün (1929) hemen ardından verir. 1970'te de Osnabrück'te, bu çevirinin tıpkıbasımı yapılmıştır¹⁰.

5. ARAT 1934.

AYS'den Türkiye'de ilk bilgiyi veren Fuad Köprülü olmuştur (Ş. Tekin, TDAY, 1959: 296). AYS'ye ait ülkemizdeki ilk çalışma da Arat tarafından yapılır¹¹. Bu çalışmada R-M.'den 386.5 - 390.15 arasının yazıçevrimi ve Almancaya çevirisi (65-70) bulunur¹².

6. ARAT 1936.

1936'da R-M'den 607.8 - 616.10 arasının yazıçevrimini yapmıştır. Bu yayın, 1936 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi - Türk Dili Semineri yayınları arasında çıkmıştır¹³.

⁷ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*. Ankara 1991: 8' e göre.

⁸ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:39'a göre.

⁹ Bang, W., A. v. Gabain. "Uigurische Studien", *UJb*.10, 1930: 193-210.

¹⁰ W, Radloff. *SUVERNAPRABHĀSA(Das Goldglanz-Sūtra)* I-III, Neudruck der Ausgabe :1930, Osnabrück: 1970.

¹¹ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*. Ankara 1991: 8' e göre.

¹² Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:39'a göre.

¹³ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)* Ankara 1991: 9' a göre

5. ÇAĞATAY 1945.

Altun Yaruk'tan İki Parça adıyla yapılan çalışmada R-M baskısında yer alan giriş yazısına yakın bir girişle eser ve bölümleri tanıtılır. Bu kısımda, ilk parçanın sadece Leningrad nüshasında olup, Berlin nüshalarında olmadığını ve yalnız Uygurca AYS'da olduğunu, Sanskrit, Çin, Tibet, Moğol ve Kalmık dillerindeki Altun Yaruk sudurlarında mevcut olmadığını Malov'ca yazılmış önsöze dayanarak ifade etmekle bu metnin aslında AYS'a ait olmayıp, sonradan Uygurca AYS'ye ilave edilmiş olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmada R-M'den 2.1- 24.24 ve 607.1- 644.17 arasının yazıçevrimi, Türkçeye çevrisi yapıldıktan sonra ikinci metnin Çince paralelinin W. EBERHARD tarafından yapılmış "Üç Prensle Pars Hikayesi" başlıklı Türkçe çevirisi eklenmiştir (160-168)¹⁴. Hemen ardından dizin kısmı gelir. Çalışmada sık sık imla ve yazım yanlışları görülmektedir, hatta bazen fikir zıtlığı da olmuştur, örneğin: yukarıda bahsettiğimiz gibi, çalışmada yer verdiği ilk parçanın Tibetçe AYS'de de olmadığını (Malov'un önsözüne göre) yazıyor ve yine kitabın sonunda verilen kayıtlara göre, bunun Tibetçeden Uygurcaya çevrildiğinden söz ediyor (12)¹⁵. Şinasi Tekin TDAY (1959), dergisindeki çalışmada "bu eserin tenkidi için bkz. A.v. Gabain, ZDMG 99.c. 282-284. s." diye yönlendirmiştir.

6. GABAIN 1940.

Gabain'in çalışması R-M'den 343.21 - 25 (282), 343.2 - 20 (283) ve 607.8 - 627.19 (294 - 307, *Aç Bars* öyküsünün yazıçevrimi ve sözlüğünü içine alır) arasının yazıçevrimini içermektedir. Bu çalışma 1950 ve 1974'lerde düzeltilerek tekrar basılmıştır¹⁶.

7. MALOV 1951.

R-M'den 4.5 - 17.16 ve 607.3 - 627.21 arasının dökme Uygur harfleriyle metni, yazıçevrimi, Rusçaya çevirisi yapılmıştır. Çalışma yapım ve durum eklerinden oluşan ekler dizini (145-199) ile son bulur¹⁷.

8. TEKİN, Ş 1959.

AYS'nin Çincesinin Almancaya çevrilmesi dolayısıyla, Ş. Tekin TDAY'dergisinde bu çeviriyi ve Uygurca çeviriyi tanıtan bir tanıtma yazısı yayınlamıştır. Burada, eserin aslı (293), diğer dillere çevirileri (293-294), eserin çevirmeni (294-295), eser üzerinde yapılan çalışmalar (295-296), Çincesinde bulunmayan kısımların listesi (296-297), AYS'nin önsözleri (298-299), Uygurca bölümlerle Çincelerini karşılıklı gösteren liste (300-305) ve AYS'nin son sözü üzerinde durulur (293-309)¹⁸.

^{14,15} Çağatay, Saadet. *Altun Yaruk'tan İki Parça*, Ankara 1945.

¹⁶ A. v. Gabain. *Alttürkische Grammatik*, Wiesbaden 1940, 1950, 1974: 294-307.

¹⁷ S.E. Malov. *Pamyatniki Drevnetyurkskoy Pis'mennosti*. Moskva-Leningrad, 1951.

¹⁸ Tekin, Şinasi. *Altun Yaruk'un Çincesinin Almancaya tercümesi dolayısıyla*. TDAY, 1959: 293-309.

9. TEKİN, Ş 1961.

Ş.Tekin 1961'de üç et'öz'leri (*Trikāya*) ele alan makalesinde, R-M'den 40.14 - 47.12. satırları arasında kalan, *Trikāya* ile ilgili kısımların yazıçevrimini verir. Tekin, Şinasi, "Über die buddhistische Trinitätslehre in der uigurischen Version des Goldglanz Sūtra, UAJb. XXXIII/1-2: 187-192. Yine 1961'de *Sūnyata* (= *yok kurug*)" içinde yer alan *altı kaçıglar*'ın ve *bhūta tathāta* (*ertük'teg*) terimlerinin açıklandığı makalesinde AYS'deki parçalara dayanır¹⁹.

10. MORI 1959.

Uygurugoyaku konkōmyōsaişōōkyō adlı çalışmasında 15 sayfa içeren çalışmasıyla AYS'nin kolofonlarını ve bölüm başlıklarını incelemiştir²⁰.

11. TEKİN, Ş 1966.

AYS'nin sonuna 1687 baskısında eklenen *Buyan Evirmek* bölümü, R-M'den 678.1-686.21 arası, "Buyan Evirmek (Sevabın tevcihi)" başlığı altında metnin yazıçevrimi, Türkçeye çevrisi ve açıklamalar olarak Ş. Tekin tarafından yayımlanır (Tekin, Şinasi *Buyan Evirmek* (sevâbın tevcihi) Reşid Rahmeti Arat için. Ankara: 1966, 390-411)²¹.

12. TENİŞEV 1970.

Kutadgu Bilig ile AYS'nin dilini karşılaştırıp, AYS'nin Uygurcaya, Kutadgu Bilig'in yazıldığı devirde çevrildiğini belirtmiştir (E.R.Tenişev, <<*Kutadgu Bilig*>> i <<*Altun Yaruk*>>. Sovetskaya Tyurkologiya, 1970/4: 24-31)²².

15. TEKİN, Ş 1971.

Ş. TEKİN'in 1971'deki çalışmasında AYS üzerine çeşitli bilgilerin yer aldığı giriş bölümüyle (11-39) birlikte, V. kitaptan 9. ve 10. bölümler yani, R-M'den 362.17 - 398.18 arasının yazıçevrimi (40-76), Almancaya çevirisi (77-98) ve açıklamalar (99-113) yer alır²³.

16. ZIEME 1975.

Zieme R-M'den 589.9 - 590.5 arasının tek parça olarak yazıçevrimi (122) ve Almancaya çevirisini yapmıştır (122-123)²⁴.

¹⁹ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm). Ankara 1991: 9'a göre.

²⁰ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:40'a göre.

²¹ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm). Ankara 1991: 10'a göre.

²² Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 40'a göre

²³ Tekin, Şinasi. *Die Kapitel über die bewußtseinlehre im uigurischen Goldglanzsūtra*(IX. Und X). Wiesbaden, 1971: 1-119.

²⁴ Zieme Peter, *Ein uigurischer Ernetesegen*. AoF, 3, 1975: 109-143.

17. ZIEME 1976a.

Eserin çevirmeni ŞİNGKO SELİ TUTUNG'un adı, kimliği ve çevirileri üzerine bilgi veren yazar, Malov'un IV. cildin sonunda, *Buyan Evirmek*'ten sonra, "ikinci ek" adı altında yayınladığı kısmı - *Ming közlüg ming iliglig ıduk yarlıkançuçı köngül atlıg daranı nom* adlı çevriye ait bir parça (U 2330) - nın Berlin'deki nüshalara göre daha bütünlüklü bir şekilde, yazıçevrimini, Almancaya çevirisi ve tıpkı basımını yayımlar (Zieme, Peter. *Singqu Sâli Tutung-Übersetzer buddhistischer Schriften für Denis Sinor*, Wiesbaden, 1976a: 767-775)²⁵.

18. ZIEME 1976b.

R-M'den 692.12 - 694.17 arası ile U 3285'in yazıçevrimini [=34f-34h.17], Rusça çevirisini ve notları hazırlamıştır (1976b)²⁶.

19. ZIEME 1977.

Bir yıl sonra Zieme JTS'de yayınladığı çalışmasında AYS'ye ait Berlin'deki (Mz. 123 [=7.16-9.12] ve U998 [=14.15-16.19] yapraklarının yazıçevrimini yapmıştır, ayrıca her sayfada R-M baskısı ile ayrılan noktaları da dipnotta göstererek açıklamasını yapmıştır (151-156)²⁷.

19. ŞÜKÜROV-MEHERREMOV 1976.

R-M'den 607.6 - 609.22 arası bölümlerin yazıçevrimi ve Azericeye çevirisini yapmıştır (108-110)²⁸.

20. MAUE-RÖHRBORN 1979.

Maue ve Röhrborn'un ZDMG dergisinde yayınladığı makalesinde, *Caityastotra*'nın tarihi (282-287), metin ve yazarın tanıtımı (287-290), metnin biçimi ve yapısı (290-291), R-M'den 30.10 - 34.16. arasının Uygurca ve Tibetçeleriyle karşılaştırılmalı Almancaya çevirisi (291-296), açıklamalar (296-312) ve *Caityastotra*'nın (AYS'den) tablosu notlarla birlikte yer almıştır (312-314)²⁹.

²⁵ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*. Ankara 1991: 10'a ve Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:40'a göre.

²⁶ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:40'a göre.

²⁷ Zieme, Peter. *Zu den Legenden im uigurischen GoldglanzSūtra*. JTS, 1, 1977:149- 156.

²⁸ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:40'a göre.

²⁹ Maue-Röhrborn. *Ein caityastotra aus dem alttürkischen Goldglanz- Sūtra*. ZDMG, 129/2, 1979: 282-320.

21. KUDARA - RÖHRBORN 1982.

Stockholm Etnografya Müzesi'nde korunmakta olan ve R-M baskısının 132 - 133. sayfaları arasında olması gereken, Petersburg nüshasına ait iki yaprağın - III. kitabın 3. varağı (=132a - 132b.23) ve VIII. kitabın 30. Varağı (552a - 552b.22) - yazıçevrimi, Almancaya çevrisi ve açıklamaları ile birlikte Kudara-Röhrborn tarafından 1982'de yayımlanır³⁰.

22. HOCA-EYUP-YUSUP 1984.

R-M'den 607.6 - 627.21 arası bölümlerin yazıçevrimi, Yeni Uygurcaya çevirisi ve notlar (152-180)³¹.

23. RÖHRBORN 1985a.

AYS'de kullanılan Budizm terimlerine ve Mz. 599 parçasına dayanarak, esere yapılan eklemelerin ŞINGKO ŞELİ TUTUNG'a değil, daha sonraki müstensihlere ait olduğunu ileri sürmekle beraber eserin ikinci bir çevirisinden söz eder (221-222)³².

24. RÖHRBORN 1985b.

Aynı yıl, Röhrborn 'Sūnyavāda ve Vijñānavāda' konularını ele alan çalışmasını, AYS'nin 3. Bölümüne ait olan, R-M'den 65.19 - 67.17, 70.13 - 71.2 arasının Çince metinle karşılaştırarak yazıçevrimi ve açıklamalar (125-126, 130-131); Çince ve Uygurca metnin Almancaya çevirisi ve açıklamalar (127-129,131-132); Eserin içeriğinin tahlili ve açıklamalar (133-138); Moğolca paraleliyle karşılaştırarak Almancaya çevirisi ve açıklamalar (138-142); Sonuç (142-144) olarak yayınlamıştır³³.

25. ZIEME 1985.

AYS'nin III.kitabına ait Berlin'deki birkaç fragmanı yayımladığı çalışmasında öncekilere göre daha çok sayıda dörtlükleri içererek, R-M' den 130a.1 (*üçünç ülüş bir*) - 6(*anta ö[[trü]] uluy []*) 134.11 (*köni kirtüü nom-uy*) - 137.14 (*alqu bir täg y(a)rliqazunlar*), 137.19 (*tolp tolp nom uyüşintakı tñl(i)ylar birlä*) - 142.3 (*tapča-larñ yumış arıtmış krgäk*), 144.4 (*aşu ymä şoriğpan*)-18, 146.2 (*2.yänä 3. ymä kavşiki-y-a*) - 147.2 (*arīmaq in yrliqayur-mn*) arasını paralel parçalarla karşılaştırarak yazıçevrimini ve Almancaya çevirisini yapmıştır (86-103). Aynı kitabın 170-181 sayfaları arasında AYS'nin 5. bölümüne ait kolofonlara Almanca çevirisiyle birlikte yer vermiştir³⁴.

³⁰ Kudara, Kogi und Röhrborn, Klaus. "Zwei verirrte Blätter des uigurischen Goldglanz-Sūtra im Etnografika Museum", Stockholm, ZDMG 132, 1981: 336-347.

³¹ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:41'e göre.

³² Röhrborn, Klaus. *Ein neuer Impuls zur Erforschung des alttürkischen Goldglanz- Sūtras*. Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi. Tebliğler 1.Türk Dili, Cilt 1, İstanbul, 23-28 Eylül ,1985: 221-222.

³³ Röhrborn, Klaus. *Sunyavada und Vijananavada Zentralasiatische Resonanzen eines Schulstreits*. UAJ, 5, 1985, 123-145.

³⁴ Zieme, Peter. *Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren*. BTT VIII, Berlin, 1985: 86-103, 170-181.

26. MAUE-SERTKAYA 1986.

Maue ile Sertkaya, Leningrad ve Berlin yazmalarının ilaçlar ve büyüye dair bir bölümünün ele alan çalışmasında, R-M'den 475 - 476.24'ün harfçevrimi (79-80), yazıçevrimi (81- 82) ve Nobel çevirisiyle karşılaştırarak Almanca çevirisi (82-83); - Üç paralel parça - Mz. 144 (TII 851/VII₂₇)'ün harfçevrimi (83) ve yazıçevrimi (83-84); U 3244 (T IIIM131)'ün harfçevrimi (84) ve yazıçevrimi (84-85); U 3148 (IIIM118)'in harfçevrimi (85) ve yazıçevrimi (85-86); son olarak ta dipnotlu açıklamaları yayımlar³⁵.

27. RÖHRBORN 1986.

R-M'den 218.2 - 219.2 arası bölümün yazıçevrimini, Almanca çevirisini ve Uygurca Budizm terimlerinin Çincesiyle karşılaştırılmasını içeren çalışmadır (Röhrborn, Klaus. *Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien*. 1- 4, Wiesbaden, 1977-1988)³⁶.

28. TEKİN, T 1986.

R-M'den 618.16 - 21, 618.23 - 619.5, 619.22 - 620.8, 621.3-14, 626. 3 - 8 ve 626.14- 627.11 arası bölümlerin yazıçevrimini ve Türkçeye çevirisini yapmıştır (T, Tekin. *İslam öncesi Türk Şiiri*. Türk dili, 409, Ocak 1986: 3- 42)³⁷.

29. EHLERS, G 1987.

1987'de Gerhar Ehlers, içinde AYS nüshalarının da bulunduğu yazmalar kataloğunu yayımlar. Çalışmada 183 parça tavsif edilmiş, bunlardan 164'ünün yerleri tespit edilmiştir. (Gerhard Ehlers, *Alttürkische Handschriften, Teil 2: Das Goldglanzsūtra und der buddhistische Legendenzyklus Daśakarmapathāvadānamālā*. Stuttgart 1987)³⁸.

30. TEKİN, Ş 1987

1987'de R-M'den AYS'nin 20. bölümünün (VIII. kitaptan) (546.6 – 568.18 arasının) paralel parçalarıyla karşılaştırarak harfçevrimini, Türkçeye çevirisini, notları ve parçaların tıpkı basımını vermiştir. Makalenin sonunda ilgili bölümün Dr. Jan Nattier tarafından hazırlanan yazıçevrimli metni Moğolca olarak yer alır (Ş, Tekin. *Altun Yaruk'un 20. bölümü: İligler qanlarning köni törüsin aymak (=Rājaśāstra)*. JTS,11, 1987: 139-199)³⁹.

³⁵ Maue, Dieter und O. F. Sertkaya. "Drogenliste und Dhārāni aus dem Zauberbad Saravasti des Goldglanzsūtra", Teil I, UAJb NF, Band 6, 1986: 76-99.

³⁶ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 41'e göre.

³⁷ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 42'ye göre.

³⁸ Kaya, Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 42'ye göre.

³⁹ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*, Ankara 1991: 10'a göre.

31. R, FINCH 1988.

R-M'den 657.18 - 661.12'nin yazıçevrimini, İngilizceye çevirisini ve dizinini hazırlamıştır (R. Finch, *Chapter XXX of the Uigur Suvarṇaprabhāsottama-sūtra (Altun Yaruk)*. BILT, 36, 1988: 37-91)⁴⁰.

32. TEKİN, Ş 1988.

EHLERS kataloğunun tanıtımı: katalogda yerleri belirlenmeyen nr. 172, 176 ve 183'ün R.-M.'deki yerleri tespit edilmiş, katalogda geçmeyen Mz. 392 işaretli parçanın AYS'ye ait olduğu belirlenmiş ve bu parçaların yerleri tespit edilmiştir. Ayrıca. Mz. 392, 500, 602 ile TEKİN'in AYS'nin mukaddimesi olarak kabul ettiği T III M 56 - 9 işaretli parçaların tıpkıbasımları verilmiştir (Tekin, Ş. (Ggerhard Ehlers, *Alttürkische Handschriften, Teil 2: Das Goldglanzsūtra und der buddhistische Legendenzyklus Daśakarmapathāvadānamālā*. JTS, 12, 1988: 293-302)⁴¹.

33. ZIEME 1988.

EHLERS kataloğunun tanıtımı: katalogda yerleri tespit edilmeyen, nr. 167, 169, 170, 172, 174-180 ve 183'ün R-M'deki yerleri belirlenmiş, ayrıca katalogda geçmeyen 21 parçanın daha AYS'ye ait olduğu tespit edilmiş ve bu parçaların yerleri belirlenmiştir (P, Zieme. Gerhard Ehlers, *Alttürkische Handschriften, Teil 2: Das Goldglanzsūtra und der buddhistische Legendenzyklus Daśakarmapathāvadānamālā*. OLZ, 83/4, 1988: 458-460)⁴².

34. ZIEME 1989.

AYS'nin 1022 tarihli bir nüshasının önsözünün yayımını yapmıştır (1989)⁴³.

35. ÖLMEZ, Mehmet 1991.

AYS'nin III. kitabı (5. BÖLÜM, R-M'den 131.1-199.20 arası) ele almıştır. Çalışmada önce AYS üzerine yapılan (1991'e kadar) çalışmalar, metnin çevirmeni, metnin yazım özellikleri, yazıçevrimi ve Türkçeye çevirisini anlatan giriş kısmı yer alıyor (8-16). Hemen ardından söz konusu bölümün yazıçevrimi, Türkçeye çevirisi, açıklamalar (23-81) ve dizin kısmı geliyor (81-126), son olarak tıpkıbasımlar kısmı yer almış olup, burada Nobel çevirisi, Çince metin ve Uygurca metnin (R-M'den) tamamı eklenmiştir⁴⁴.

⁴⁰ Kaya,Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:42'ye göre.

⁴¹ Kaya,Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 42'ye göre.

⁴² Kaya,Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 42'ye göre.

⁴³ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*, Ankara 1991: 11'e göre.

⁴⁴ Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*, Ankara 1991: 1-186.

36. ZIEME 1991.

AYS'nin manzum kısımlarıyla ilgili sorunlar üzerinde durulmuştur⁴⁵.

37. KAYA 1994.

AYS üzerine 1991 sonrası yapılmış ilk çalışma Ceval Kaya'ya aittir. R-M yayımının tümünün yazıçevrimli metnini ve bu metnin dizinini ele alan çalışma İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'nde, Ceval Kaya tarafından doktora tezi olarak 2 cilt halinde hazırlanmış (1989), 1994'te tek cilt olarak TDK tarafından yayınlanmıştır. Çalışmanın giriş kısmında eser ve çevirmeni, çevirinin tarihi, dili hakkında kısaca bilgi verilir (11-14), eserin bölümleri ayrı ayrı olarak bölüm başlıklarıyla beraber sıralanır (14-117). Eldeki tek tam nüsha olan Petersburg yazması, Mainz Koleksiyonundaki parçalar ve Berlin Bilimler Akademisi'ndeki parçaların konkordansı verilir (17-27). Sonra AYS üzerine yapılan çalışmalar (1991'e kadar) yıl sıralaması ile kısaca verilir ve başka dillerdeki paralel metinlerinden de çok kısa söz edilir (38-43); Ardından giriş ve dizin kısmının hazırlanmasındaki metot kısmı gelir (43-45). Problemler başlığı altında, okunuş veya etimoloji yönünden sorunlu olan kelimeler tespit edilir. Örneğin: *düşüt, idege, laçın, manu, sısdu* vs. (45). Hemen ardından ikinci bölüme yani metin bölümüne geçiliyor ve 10 kitabın, 31 bölümün yazıçevrisine yer verilir. Mainz Fragmanlarının Radloff - Malov yayınından ayrılan yönleri metin bölümünde dipnotla gösterilir (61- 354). Son olarak, Genel dizin, Çekim ekleri dizini, Sıklık dizini ve tersine dizin olarak hazırlanan dizin kısmı geliyor (355-886)⁴⁶.

38. ZIEME 1996.

P. Zieme, giriş kısmında AYS'nin ele aldığı I. kitabının içeriğine değinir, Çince dengi ile karşılaştırarak Eski Uygurca metnin Çince'den ayrılan farklı yönleri hakkında bilgi verir. Berlin ve Petersburg fragmanlarının katoloğunu aktarır. Berlin fragmanlarının harfçevrimini yaptıktan sonra metnin yazıçevrimine, Almanca çevirisine yer verir. Metnin yazıçevriminin hemen yanında metnin tespit edilen Çince denkliklerini verir. Metne ilişkin açıklamaları da dipnotla gösterir. Çalışma Buda adları, Bodhisatva adları, mistik varlıklar, kişi adları, yer adları, zamanla ilgili kavramlar, çiçek adları, renk adları, hayvan adları, ibadete ilişkin kelimeler, diğer nesneler, dogmatik ve diğer terimlerden oluşan terminolojik bir dizin ve LXXXVIII ile oluşan listeyle son bulur (230 sayfa + LXXXVIII tablo)⁴⁷.

⁴⁵ Kaya,Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994: 43'e göre.

⁴⁶ Kaya,Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994.

⁴⁷ Zieme, Peter. *Altun Yaruk Sudur Vorworte und das erste Buch*, Berliner TurfanTexte XVIII, Brepols, Berlin 1996.

17. JOHAN Elverskog 1997.

Uygur Buddhist Literature adlı kitabında, “Suvarṇaprabhāsaśottamasūtra” başlığı altında AYS’nin bulunuş tarihi ve yeri, çevireni, üzerine yapılan çalışmalar , yayınlar hakkında bilgi verir (65-71)⁴⁸.

18. RASCHMANN, Simone-Christiane 2000.

S. Raschmann AYS’nin birinci, ikinci ve üçüncü kitabının katalog çalışmasını yapmıştır. Çalışmanın giriş kısmı kataloğun kapsamı, kullanılan malzemelerin kaynağı hakkındaki bilgileri içermektedir. Burada ,1’den 70’e kadar el yazmalarına B 1, B 2 şeklinde numara verip, her yazma hakkında (yazmanın sayfa yapısından satır sayısına değin) ayrıntılı bilgi verir. Giriş kısmının hemen ardından verilen önsüz kısmı yer alır ve 1’den 197’e kadar toplam 228 fragmana numara verilir. Bu 197 fragman da tıpkı el yazması metinde olduğu gibi ayrıntılı (sayfa yapısı, ön ve arka yüzünde kaç satır olduğu vs.) tanıtılır. Ondan sonra Kısaltma ve kaynakça kısmı gelir. Hemen ardından ise dört ayrı biçimde hazırlanan katalog yer alır. Örneğin:

a. 1- 197 arası fragmanlara verilen numara esas alınan katalog. Örneğin:

(Katalog numarası / Berlin fragmanı / Bulundukları yer / El yazması)

b. Berlin fragmanları esas alınarak küçükten büyüğe doğru sıralanan katalog. Örneğin:

(Berlin fragmanı /Bulundukları yer /Katalog numarası)

c. Fragmandaki bulgu (numara) esas alınan katalog. Örneğin:

(Bulundukları yer / Berlin fragmanı / Katalog numarası)

d. A. von Gabain tarafından verilen numaralar esas alınan katalog . Örneğin:

(El yazması / Berlin fragman / Katalog numarası)

Çalışmanın sonunda, Berlin ve Mainz fragmanlarından alınmış fotoğraf örnekleri, Almanya’daki Doğu el yazmaları için hazırlanmış katalog listesi ile birlikte verilir. (260 sayfa + 89 tablo)⁴⁹.

19. WILKENS, Jens 2001.

AYS’nin ikinci kitabının ilk bölümünü (R-M’den 36.5 - 92.3) ele almıştır. Budist öğretinin kapsamı içerisine giren Buda’nın üç ayrı vücutta belirmesini konu alan eser, yaklaşık 40 sayfadan oluşan uzun bir giriş kısmı ile başlar ve AYS’nin bu bölümü üzerine bilgi verir. Çalışma: giriş, metin, metin üzerine açıklamalar, Uygurca dizin, kısaltma ve bibliyografya, fragmanların listesinden ibaret altı bölümden oluşmaktadır (320 sayfa + IX tablo)⁵⁰.

⁴⁸ Elverskog, J. *Uygur Buddhist Literature*, Brepols, Berlin, 1997: 1-154.

⁴⁹ Raschmann, Simone-Christiane. *Alttürkische Handschriften Teil 5, Berliner Fragmente Des Goldglanz-Sūtras*, Teil 1: Vorworte und Erstes Bis Drittes Buch, Band XIII, 13, Stuttgart 2000.

⁵⁰ Wilkens, Jens. *Die drei Körper des Buddha (trikaya)*, Berliner Turfan Texte XXI, Brepols, Berlin 2001.

20. Eyüp, Tursun-Sayit, Muhammetrehim 2001.

Çalışmada, *Mukeddime* adıyla Çin ve Şinciang Uygur Özerk Bölgesindeki manzum eser hakkında yapılan çalışmaları da anlatan giriş bulunur. Ardından AYS'nin bütün bölümlerinin Uygurcasını, denk geldiği satır aralığını, tercümesini ve Çincesini içeren bir tablo yer alır. Yeni Uygur alfabesi de tablo halinde aktarılır. AYS'nin 31 bölümünün Latin harfli Eski Uygurcası ile metnin Arap harfleriyle verilen Yeni Uygurca çevirisi aynı sayfada birlikte yer alır. Ardından alfabetik bir sözlük hazırlanır. Hemen sonra da izahat (açıklama) bölümü gelir. Çalışmanın sonunda ise AYS'nin el yazması ve Radloff - Malov yayınından alınan tıpkıbasımlar yer alır (596 sayfa)⁵¹.

21. RASCHMANN, Simone-Christiane 2002.

S. Raschmen tarafından, 2000 yılında yayınladığı çalışmasının devamı olarak hazırlanan bu katalog çalışması ise AYS'nin dördüncü ve beşinci kitabına ait fragmanları içermektedir. Söz konusu katalog 198 – 400'a kadardır. S. Raschmann katalogu oluşturan teknik hususiyetler hakkında bilgi verir ve fragmanların her birini sayfa yapısı, ön ve arka yüzünde kaç satır olduğu vs. biçiminde ele alır (218 sayfa + 50 tablo)⁵².

22. Geng, Shimin 2003.

- a. Geng Shimin'in 2003'te yayımladığı kitabında yer alan, ilk yayımını 1986 yılında (yıllık 3.sayı) *Pekin Merkezi Milletler Üniversitesi Edebiyat Dergisi*'nde gerçekleştirdiği makalesi. Bu çalışmada, AYS'nin altıncı kitabı (=12.bölüm, R-M'den 404a.1- 458.15) ele alınır. Metnin Çince aslı verildikten sonra, Uygurca metin ve yanında basıtlştırılmış Çinceye çevirisi verilir. Hemen ardından da kısaca açıklamalar kısmı gelir (322-336)⁵³.
- b. Aynı yıl aynı kitapta yer alan ve ilk yayımı 1993'de *Çin Milliyetler Eski Yazmalar Araştırması Dergisi*'nde (s. 1) gerçekleşen makalesi. Bu çalışmada AYS'nin dokuzuncu bölümü (= R-M'den 570.4 - 606.16) ele alınır. Tıpkı yukarıda bahsedilen çalışmasındaki gibi, önce Çince asıl metni verir, ardından Uygurca metnin yanında Çinceye çevirisi yer alır. Çalışma kısaca açıklamalar kısmıyla son bulur (337-350)⁵⁴.

⁵¹ Eyüp, Tursun – Sayit, Muhammetrehim. *Qedimki Uygur Tilida Yézilğan Altun Yaruk*, Ürümqi, Şincan Halk Neşriyatı, 2001.

⁵² Raschmann, Simone-Christiane. *Alttürkische Handschriften Teil 6, Berliner Fragmente Des Goldglanz-Sūtras, Teil 2: Vorworte und fünftes Buch*, Band XIII, 14, Stuttgart 2002.

⁵³ Geng, Shimin. 维吾尔古代文献研究. 回鹘文 <<四天王护国品>> 研究 (wei wu er gu dai wen xian yan jiu << si tian wang hu guo pin>>). Pekin, 2003:322-336.

⁵⁴ Geng, Shimin. 维吾尔古代文献研究. 回鹘文 <<金光明经>> 第九卷 “长者子流水品” (wei wu er gu dai wen xian yan jiu . hui gu wen << jin guang ming jing>> di jiu juan “chang zhe zi liu shui pin” yan jiu). Pekin, 2003:337-350.

23. Skjærvø, Prods Oktor 2004.

Bkz. 'İ. 2. Başka dillerdeki Altun Yaruk Sudur Üzerine Yapılan Çalışmalar: 1. 2. 2. Hotence Metin Üzerine Yapılan Çalışma'.

24. RASCHMANN, Simone-Christiane - Ablet Semet 2008.

Bkz. '1.9. Aç Bars Metni Üzerine Yapılan Çalışmalar: 1.9.5. Raschmann-Semet'in Yayını' .

I.2. Başka Dillerdeki Altun Yaruk Sudur Üzerine Yapılan Çalışmalar.

AYS'nin asıl nüshası Sanskritçe olup, adı *Suvarṇabhāsottamasūtra* 'Altın ışık sutra' dır. Toplanması, 5.yüzyılın başlarında tamamlanmıştır. Sanskritçe metin Nobel tarafından 1937'de yayımlanmıştır. Metin, Emmerick tarafından İngilizceye çevrilmiştir⁵⁵. Eserin Çince, Tibetçe, Moğolca, Soğdça ve Hotence çevirileri bilinmektedir.

1.2.1. Tibetçe Metin Üzerine Yapılan çalışmalar.

a. J, Nobel 1944:

Johannes Nobel'in çalışmasında *Suvarṇaprahāsottamasūtra*'nın Tibetçeden Almancaya çevirisi yer alır. Giriş'ten sonra 1-182. sayfalar arasında açıklamaları içeren Tibetçe ilk çeviriye yer verilmiş, 182. sayfada düzeltmeleri ilave edilmiş, hemen ardından 182 - 307. sayfalar arasında ikinci Tibetçe çeviri ve açıklamalar eklenmiştir. Son olarak karşılaştırmak amacıyla fragmanlardan birisine yer verilmiştir (308)⁵⁶.

b. J, Nobel 1950:

Bu çalışmasını ise Tibetçe - Almanca - Sanskritçe sözlük olarak hazırlamıştır. Dizin halindeki bu Tibetçe sözlükte önce kelimenin Almanca tercümesi verilir, ardından Sanskritçesi ve metinde geçen yerleri gösterilir. Örneğin: **dbul-po**, *arm*, *daridra* 31, 22. (1-234)⁵⁷.

c. J, Nobel 1958:

Bu çalışmada (1.cilt) Çince çeviriler içindeki en meşhuru olan I-TSING'in çevirileri bölümler halinde Almancaya çevrilmiştir, Çincesi de karşılaştırılan açıklamalarda yeri geldiğinde Sanskritçe ve Tibetçedeki karşılıkları da verilmiştir (3-366). Kitabın sonuna Çince I-TSING (Taisho .16.cilt, 403-456. sayfalar arası) versiyonu tamamıyla eklenmiştir⁵⁸.

⁵⁵ Kaya,Ceval. *Uygurca Altun Yaruk, Giriş, Metin, Dizin*, Ankara 1994:43'e göre.

⁵⁶ J, Nobel. *Suvarṇaprabhāsottamasūtra. Das Goldglanz-Sūtra Ein Sanskrittext Des Mahāyāna-Buddhismus*. Die tibetischen Übersetzungen mit einem Wörterbuch, Erster Band, die tibetischen Übersetzungen, mit einer Tafel. Leiden, 1944.

⁵⁷ J, Nobel. *Suvarṇaprabhāsottamasūtra, Das Goldglanzsūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus*. Die tibetischen Übersetzungen mit einem Wörterbuch, Zweiter Band Wörterbuch Tibetische-Deutsch-Sanskrit Leiden, 1950.

⁵⁸ J, Nobel. *Suvarṇaprabhāsottamasūtra, Das Goldglanzsūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus*. I-Tsing's Chinesische Version und ihre tibetische Übersetzung. Erster Band. I-Tsing's chinesische version übersetzt. Eingeleitet, erläutert und mit einem Photomechanischen Nachdruck des chinesischen Textes versehen. Leiden, 1958.

d. J, Nobel 1958:

Yukarıdaki kitabının 2. cildi olan bu çalışmasında, Nobel, Çince I-TSING'dan Tibetçeye yapılan çeviri ve üzerine yapılan eleştirel açıklamalar verilmiştir (2-334)⁵⁹.

1.2.2. Hotence Metin Üzerine Yapılan Çalışma

a. Skjærvø, Prods Oktor 2004a.

İki ciltten oluşan bu çalışmanın I. cildinde *Suvarṇabhāṣottamasūtra*'nın tarihi, Sanskritçe versiyonu, Orta Asya'daki Sanskritçe fragmanların tablosu, Tibetçe ve Çince versiyon hakkında LXXIII'e kadar olan bilgiler yer alır ve hemen ardından 371 sayfalık Hoten metni ve Sanskritçe metin gelir. Ek kısmında ise Sanskritçe fragmanlar yer alır (381 sayfa + 8 kaynakça)⁶⁰.

b. Skjærvø, Prods Oktor 2004b.

Yukarıda bahsedilen çalışmanın ikinci cildi olup, *Suvarṇabhāṣottamasūtra*'a ait el yazması, açıklamalar, sözlük ve indeksi içermektedir (421 sayfa + kaynakça)⁶¹.

⁵⁹ J, Nobel. *Suvarṇaprabhāṣottama-Sūtra. Das Goldglanzsūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus. I-Tsing's Chinesische Version und ihre tibetische Übersetzung, Zweiter Band. Tibetische Übersetzung Kritischen Anmerkungen Herausgegeben. Leiden, 1958.*

⁶⁰ Skjærvø, Prods Oktor. *The Most Excellent Shine of Gold, King of Kings of Sutras, The Khotanese Suvarṇabhāṣottamasūtra Volume I, The Khotanese Text With English Translation and the Complete Sanskrit Text.* Ed. Şinasi Tekin, Gönül A. Tekin, Harvard University 2004.

⁶¹ Skjærvø, Prods Oktor. *The Most Excellent Shine of Gold, King of Kings of Sutras, The Khotanese Suvarṇabhāṣottamasūtra Volume II, Manuscript, Commentary, Glossary, Indexes,* Harvard 2004.

1.3 Aç Bars Metni ve Metnin İçeriği.

Aç Bars “Aç Kaplan” öyküsünde üç prens ile bir aç kaplan arasında yaşanan olay anlatılmaktadır. En küçük prens M(a)has(a)tve, yedi gün önce yavrulmuş olan ve yaralandığından yavruları ve kendisine yiyecek bulamayıp, hayatta kalabilmek için kendi yavrularını yemek üzere olan aç kaplan ve onun yavrularını kurtarmak için ona yem olarak kendisini kurban ediyor.

Rafe Martin’in *The Hungry Tigress* adlı kitabının 143. sayfasında *The Hungry Tigress* başlığı altında metnin kısaca özeti bulunmaktadır. 224 - 227. sayfalar arasında, *Aç Bars* öyküsüne ait yorumlar yer alır.

Budizmin Mahāyāna mezhebinin temel ilkelerinden olan “önce canlıları sonra kendisini kurtarmak”, bu öykü ile anlatılmaktadır. Çince metinle karşılaştırsak, Çince metin ile Uygurca metin arasında asıl hikaye tarzında fark pek az ise de, ifadede çok fark vardır. Dört kelimelik kısa kısa Çince cümleleri, usta mütercim kendisinin güzel ilaveleriyle genişletmiştir, bazı yerlere ise tercümede yer vermemiştir. Örneğin: Taisho. 452c2: 如魚處陸若牛失子。Tahisho. 452c21: 悲泣而言。

Çince metni doğrudan çevirdiğimizde: “karada kalan balık, buzağısını kaybetmiş inek gibi feryat ederek dedi ki: ”

626.11-14’de buna denk gelen tercümede ise şöyle:

balık suvının adırılıp isig kumta agınamış tæg yertä agınayu inçä tep yıgladı : “balık sudan çıkıp sıcak kumda yuvarlanır gibi yerde yuvarlanıp şöyle deyip ağladı.”

Uygurca metin 612.13: *inçip olarnıñ arasında ağladı takı*’ ya denk Çince metinde hiçbir ifade yoktur. Bu tercümanın kendi ilavesidir.

1.4. Metnin Yazım Özellikleri.

Ele aldığım bölümde de AYS’nin şimdiye kadar çalışma yapılan diğer bölümlerindeki yazım özelliklerine eklenebilecek farklı bir özellik yoktur. (Uygurca metinlerin yazımı için bkz. Tezcan 1984a)⁶². Ancak kısaca değinecek olursak, metindeki bazı önemli yazım özellikleri şöyledir:

(1) Bazı kelimelerde ünlülerin yazılmaması:

Genel olarak Uygurcada ünlülerin yazılmaması (özellikle Budist Uygur metinlerinde) yazım özelliği haline gelmiş olan (tnkri, yruk, yrlıka-) sözcükler dışında şu sözcükleri sayabiliriz (özellikle *a* ve *ä* ünlülerinin ve seyrek olarak *i* / *ı* ünlüsünün düşmesi söz konusu). Örneğin:

Kişi adları: *Mharade, Mhabale, Mhadeve, Mhastve; Bodistv; atlg; tg; yrlıg; mn; kltı; blgü bk; bksiz; kntü; sn; trk; trkin; yti; tnlg; ygrmi; birläkyä(birlä+kiyä); evtip (evitip);*

⁶²

Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap (= 5. Bölüm)*. Ankara 1991:11’e göre.

(2) Uzun ünlülerin bulunması:

Metinde uzun ünlüyle yazılmış 3 sözcük olup, Ana Türkçedeki uzun ünlüler yazımda gösterilir:

oot (624.16); *yeel* (617. 3; 625. 14), *yüüz* (716 5).

(3) Kapalı *e* nin genellikle *i* veya *ii* ile gösterilmesi (diğer metinlerle aynıdır):

Kapalı *e* konusunda bir yazım birliği, bir tutarlılık söz konusu değildir. Bundan önce yapılan çalışmalarda çoğunlukla kapalı *e* ifade edilmemiştir, bazılarında kapalı *e*'ye değinilmiş⁶³, ama metnin yazıçevrimi veya dizin kısmında ayrı yazılmamıştır. Bir önceki örnekte gösterilen kişi adları dahil aşağıdaki sözcüklerde de kapalı *e* yerine *i* yazılmıştır:

enç; *eçi*; *elig*; *elt-* (*elit-*); *en-*; *eyin*; *keç*; *keç-*; *ken*; *ketär-*; *kezig*; *sezin-*; *te-*; *tetin-*; *tep* *tedi*; *tegin*; *tegit*; *temin*; *tetir*; *ye-*; *yeg*; *yeel* (*yyyl*); *yeți*; *yer*; *yeviglig*;

(4) *t - d* , *d - t* , *s - z* , *z - s* değişimleri:

Bu da Uygurca metinlerde sıkça görülen bir özelliktir.

t yerine *d* yazılan sözcükler: *aṭay*; *ägirt-*; *ärt-*; *üstüp*; *ät*; *äviṭ-*; *buṭık*; *çaṭıklıg*; *ikinti*; *iṣtä-*; *örtän-*; *sıgṭa-*; *tegiṭ*; *tiṭ-*; *tiṭig*; *tavratı*; *üntür*; *üstünki*; *yanṭuru*; *yeți*; vb.;

d yerine *t* yazılan sözcükler: *igid-*; *teḍi*; *içindä*; *koḍ-*; *kuḍı*; *muṇadınçıg*; *oḍgurak*; *öḍrül-*; *siḍ-*; *uḍu-* vb.;

s yerine *z* yazılan sözcükler: *barş* vb.;

z yerine *s* yazılan sözcükler: *aṣu*; *aṣun*; *buzul-*; *kezig*; *küzät-*; *sezin-*; *tizig*; *üz-* vb.;

(5) üstte iki nokta ile yazılan *q*, altta iki nokta ile yazılan *ş* veya *z* lerin bulunması:

Berlin Fragmanlarında bu durum sıkça görülür: *yrlyq'dyn*; *q'r'syn* ; *q'dyr* ;

'yşyn; *'rz*; *ywq'tqwlw* ; *'şy*; *'mr'q* vb.

(6) Çoğul eki + *t* ile + *lar/lär*' in bazen ayrı bazen de beraber kullanılışı. Örneğin:

tegin+lär (108).

tegit+lär (83, 329, 355, 420.)

⁶³ bkz. Ölmez, Mehmet. *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm). Ankara 1991:12.

1.5. Yazı ve Harfçevriminde Tutulan Yol.

Metnin harfçevrimi ve yazıçevriminde UWb ile HT yayınları izlenmiştir. Bu çalışmada Yazmanın Fotokopisi (asıl metin) esas alınmış ve R-M yayınının yazmanın fotoğraflarından farklı olan yanları aşağıda “Yazmanın Fotokopisi ve R-M Yayını Arasındaki Farklar” başlığı altında gösterilmiştir. Ayrıca, aşağıda “yazıçevrim işaretleri” maddesinde gösterildiği gibi “k/q” ler yazıçevriminde sadece “k” ile gösterilmiş, “nk” için yazıçevriminde ‘n’ kullanılmıştır. Harf çevriminde ise harfler olduğu gibi aktarıldı ve bununla metnin yazımının göz önüne serilebilmesi amaçlandı. Örneğin:

metinde sık sık karşımıza çıkan *ulug* sözcüğü, harfçevriminde olduğu gibi *'wlwq* olarak aktarıldı.

Bazı kelimelerde harf fazlalağı görülmektedir, bu durumda da yazıçevriminde doğru biçimi yazılıp, harfçevriminde olduğu gibi aktarıldı. Örneğin:

203; Suv. 613.16: *kirligi* kelimesi harfçevriminde olduğu gibi *kkyr lyky* olarak gösterildi.

1.6. Türkçeye Yapılan Çeviri Üzerine.

Çeviride, metni kendi yapısını, dil özelliklerini, biçimbirimlerini yansıtacak biçimde günümüz Türkçesine aktarmaya çalıştım. Uygurcadan günümüz Türkçesine aktarırken cümle düşüklüğüne, anlam değişikliğine yol açan kimi kısımlarda da metinden ayrılmamaya çalışıldı. Metnin bazı kısımları şiir tarzında olup, tercüme ederken de cümle sırasını aslıyla aynı tutmaya çalışıldı. Böyle durumlarda metnin anlam ve kelime sırasınca doğru olan tercümesi veya eklenmesi zorunlu olan kelimeler ayraç içinde gösterildi.

1.7. Dizinler Üzerine.

Dizin bölümü Eski Uygurca - Türkçe - Çince olarak hazırlanmıştır. İleride yapacak olan doktora çalışmamda bütün bir bölümün üzerinde durulacak ve Çince - Eski Uygurca - Türkçe - Yeni Uygurca dizin de yapılacaktır.

1.8. Yazıçevrim İşaretleri

1. **a** : iki veya tek elif'li *a* (iki ya da tek elif olduğu transliterasyonda gösterilmiştir).
2. **ä** : tek elifle yazılan *e*.
3. **'ä** : iki elifle yazılan *e*.
4. **ḏ** : *d* yerine yazılan *t*.
5. **e** : kapalı *e*.
6. **k** : *k* veya *q*.
7. **g** : *g* veya *ğ*.
8. **h** : *q* (*k*, *g*, *h* harflerinin farkı transliterasyonda açıkça gösterilmiştir).
9. **ḡ** : *nk*.
10. **ḡ** : üstte bir noktayla yazılan *q*.
11. **ḡ** : üstte iki noktayla yazılan *q*.
12. **ṣ** : *s* yerine yazılan *z* (*barz* gibi).
13. **ṣ** : altta iki noktayla yazılan *ş*.
14. **ṭ** : *t* yerine yazılan *d*.
15. **ẓ** : *z* yerine yazılan *s*.
16. **ẓ** : altta iki noktayla yazılan *z*.

1.9. Aç Bars Metni Üzerine Yapılan Çalışmalar.

Aç Bars öyküsü *Altun Yaruk Sudur*'un 26. bölümünde (10. kitap) yer alır. Bütün bir eserde olduğu gibi bu parçada da Buda'ya yöneltilmiş bir soruya cevap olarak bir hikaye katılır, *Aç Bars* hikayesi de bunlardan biridir.

AYS üzerine, şimdiye değin yapılan çalışmaların büyük kısmını, 5. bölümüne ait çalışmalar ve AYS' nin sonunda bulunan *Aç Bars* öyküsü üzerine yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. 5. bölüm üzerine yapılan çalışma için bkz. Ölmez, Mehmet, *Altun Yaruk. III. Kitap* (= 5. Bölüm).

1.9.1. A.v. Gabain'in çalışmaları.

a. Gabain'in yayımlanmamış çalışması

Gabain tarafından yapılan ama yayımlanmayan bir çalışmada 607.6 - 627.21 arasındaki metnin yazıçevrimi daktilo edilmiş ve Berlin Fragmanlarındaki bu kısma ait varakların yazıçevrimi yapılmıştır, bu kısım el yazısıyladır. A. v. Gabain'in tespit ettiği fragmanlardan *Aç Bars* öyküsüne ait olan fragmanlar şunlardır:

Bulunduğu yer	fragman	R-M'deki yeri(a, b yüzleri)
T II S 32 ^a	U 859	607.21-608.6, 608.8-15
T III 56-34	U 656	608.9-16, 609.11-17
T III 56-34	U 683	610.13-21, 611.15-22
T III 56-35	U 660	612.15-23, 613.17-614.1
T III 56-32	U 655	616.22-617.5, 618.1-7
T II S 32 ^a	U 779	619.9-16, 619.16-620.1
T III 56-33	U 658	619.2-9, 620.5-10
T III 56-26	U 653	621.8-14, 622.12-17
T III 56-31	U 659	623.12-17, 624.15-21
T II S 32 ^a	U 776	625.14-22, 625.22-626.8
T II S 32 ^a	U 2854	626.9-16, 626.16-23

(örnek sayfalar için bkz. Faksimileler). Daha sonra A. v. Gabain bu metni aşağıda yer verdiğimiz Gramer'inde yayınlamıştır.

b. A. v. Gabain'in Gramer'inde Yer Alan Çalışması 1941.

Aç Bars'la ilgili ilk bütünlüklü yayın , A. v. Gabain'in ilk baskısı 1941'de yapılan *Alttürkische Grammatik*'inde yer alır (294- 307)⁶⁴. Burada, metnin yazıçevrimi ile kitabın sonunda, *Aç Bars*'taki sözcükleri de içeren kısa bir sözlük yer almaktadır. Mehmet AKALIN'ın Türkçeye Eski Türkçenin Grameri adıyla çevirdiği kitapta *Aç Bars* metninin yazıçevrimi 242- 250. sayfalar arasında verilir. Sözlük kısmı ise 258 - 313. sayfalar arasındadır⁶⁵.

⁶⁴ A. v. Gabain . *Alttürkische Grammatik*, Leipzig 1941.

⁶⁵ A. v. Gabain. *Eski Türkçenin Grameri*, çev. Mehmet Akalın, Ankara, 2000.

1.9.3. Saadet Çağatay'ın Yayını 1945.

Çağatay'ın çalışmasıyla ilgili yukarıda, AYS üzerine yapılan çalışmalar kısmında değinilmiştir. Burada AYS'nin 10.kitabı ile ilgili giriş kısmında bilgi verilmiştir. Metin kısmındaysa R-M'den 607- 644 arasının yazıçevrimi ve Türkçeye çevirisi yer alır. Bunun içinde *Aç Bars* öyküsüne ait olan metin ve çeviri ise 70 - 111. sayfalar arasında bulunur. Hemen ardından metne ve yazım özelliklerine ait bilgilerin yer aldığı açıklamalar kısmı gelir (138-159). Ayrıca, W. Eberhard tarafından *Aç Bars* öyküsünün Çincesinden yapılan çeviri de bu kısımdan sonra eklenmiştir (160-168). Kitabın sonunda, metinde geçen sözcüklerin dizini yer alır(171-197).

1.9.4. Malov'un Yayını 1951.

Malov tarafından yapılan *Aç Bars* öyküsünün yayımında, Uygur harfli metin, metnin kiril harfli yazıçevrimi ve Rusçaya çevirisi verilir (168 - 187), son kısımda da diğer Uygurca metinlerle birlikte, bu bölümde geçen sözcüklerin yapım ve durum ekleri liste halinde verilir (187 - 198).

1.9.5. Raschmann-Semet'in Yayını 2008.

Raschmann ve Semet 2008'de yayımladıkları çalışmada AYS'nin X. kitabında (=26. BÖLÜM) yer alan *Aç Bars* hikayesinden önce metinde yer alması gereken, ancak bugün kayıp olan kısmına ait fragmanları (Mz. ve Berlin) Çince metne göre sıralayıp yazıçevrimi, harfçevrimi, Almancaya çevirisi ve dizin olarak yayımlamışlardır. Çalışmada metnin *gerçekte Vyāghrī-Jātaka'*ya ait olduğunu belirtirler. Çalışmada 26. bölüme ve bu hikayeye değinen kaynaklar (Çinli hacılar Faxian ve Xuanzang'ın eserleri) gözden geçirilir. Diyebiliriz ki Raschmann ve Semet yaptıkları çalışmayla yaklaşık 90 satır olması gereken bu kayıp bölümü neredeyse tamamlamışlardır. Söz konusu çalışmada toplam 58 satır yer almaktadır. Bu kısımlar Taisho metninde 450c20 ile 451a24 arasında yer almaktadır⁶⁶.

1.9.6. Toplu Çalışmalarda Yer Alan Yayınlar (C. Kaya; Tursun Eyüp)

- a. Ceval Kaya tarafından giriş, metin ve dizin şeklinde yayımlanan *Uygurca Altun Yaruk'*ta giriş kısmında bütün bir eser ele alınarak tanıtılır. 320 - 329. sayfalar arasında, X. Tegzinç başlığı altında *Aç Bars* öyküsü de yer alır. 3.bölüm olarak dizin kısmı var olup kitabın yarısından fazlasını kapsar (Yukarıda, AYS üzerine yapılan çalışmalar kısmında ayrıntılı şekilde tanıtılmıştır), 1991.
- b. Tursun Ayup, Muhammetrehim Sayit tarafından hazırlanan *Kedimqi Uygur Tilida Yézılğan Altun Yaruk* adlı kitapta (bu çalışma için de AYS üzerine yapılan çalışmalar kısmına bakınız) Çin'de ve Şinciang Uygur Özerk Bölgesinde manzum eser hakkında yapılan çalışmaları da anlatan giriş bulunur. 421- 447. sayfalar arasında, *Aç Bars*'ın yazıçevrimi ve Yeni Uygurcaya çevirisi yer alır. 493 - 547. sayfalar arasında *Aç Bars* dahil bütün metne ait sözlük kısmı verilir (Yukarıda, AYS üzerine yapılan çalışmalar kısmında ayrıntılı şekilde tanıtılmıştır), 2001.

⁶⁶

Simone-Christiane Raschmann. Semet Ablet. Aspects of Research into Central Asian Buddhism, in Memorial Kōgi Kudara. *Neues zur Alttürkischen Geschichte von der Hungrigen Tigerin* Brepols, Berlin, 2008 (237-275).

1.10. Farklı Okuyuşlar:

Bu bölümde çalışmamızda Suv Kaya'dan ayrılan okuyuşlar aktarılmıştır, bu farklar esasen yazıçevriminde *i* veya *e* tercihinine dayanmaktadırlar:

<i>adruk</i>	→	<i>adrok</i>
<i>artuk</i>	→	<i>artok</i>
<i>astup</i>	→	<i>ästüp</i>
<i>ädliksiz</i>	→	<i>ädligsiz</i>
<i>äyi-</i>	→	<i>avı-</i>
<i>bir-</i>	→	<i>ber</i>
<i>birkärü</i>	→	<i>birgärü</i>
<i>biş</i>	→	<i>beş</i>
<i>bölük</i>	→	<i>bölök</i>
<i>burkan</i>	→	<i>burhan</i>
<i>buşı</i>	→	<i>buşi</i>
<i>bükşil-</i>	→	<i>büksil-</i>
<i>içi</i>	→	<i>eçi</i>
<i>içime</i>	→	<i>eçim e(ünlem)</i>
<i>içkärü</i>	→	<i>içgärü</i>
<i>idi-</i>	→	<i>ävdi-</i>
<i>idiz</i>	→	<i>ediz</i>
<i>ıduk</i>	→	<i>ıdok</i>
<i>içkärü</i>	→	<i>içgärü</i>
<i>il</i>	→	<i>el</i>
<i>ilig</i>	→	<i>elig</i>
<i>ilt-</i>	→	<i>elt-</i>
<i>in-</i>	→	<i>en-</i>
<i>inç</i>	→	<i>enç</i>
<i>inçkü</i>	→	<i>ençgü</i>
<i>inçkülüg</i>	→	<i>encgülüg</i>
<i>isirkä-</i>	→	<i>äsirkä-</i>
<i>itig</i>	→	<i>etig</i>
<i>itin-</i>	→	<i>etin</i>
<i>iyin</i>	→	<i>eyin</i>
<i>kan</i>	→	<i>han</i>
<i>katun</i>	→	<i>hatun</i>
<i>kavşat-</i>	→	<i>kavzat-</i>
<i>kärgü</i>	→	<i>kär(ä)kü</i>
<i>kiç</i>	→	<i>keç</i>
<i>kiginç</i>	→	<i>kikinç</i>
<i>kizig</i>	→	<i>kezig</i>
<i>ködüg</i>	→	<i>küdök</i>
<i>könülkär-</i>	→	<i>könülgär-</i>
<i>M(a)haratı</i>	→	<i>M(a)harafe</i>
<i>M(a)habalı</i>	→	<i>M(a)habale</i>
<i>M(a)hadıvı</i>	→	<i>M(a)hadave</i>

<i>M(a)has(a)tvı</i>	→	<i>m(a)has(a)tve</i>
<i>nırvanlğ</i>	→	<i>nirvanlğ</i>
<i>mini</i>	→	<i>meni</i>
<i>nızvanılğ</i>	→	<i>nizvanılğ</i>
<i>olur-</i>	→	<i>olor-</i>
<i>orun</i>	→	<i>oron</i>
<i>ögüz</i>	→	<i>ügüz</i>
<i>ört-</i>	→	<i>ürt-</i>
<i>kapşa-</i>	→	<i>kabşa-</i>
<i>kodı</i>	→	<i>kudı</i>
<i>sikirt-</i>	→	<i>sigirt-</i>
<i>sizin-</i>	→	<i>sezin-</i>
<i>taluy</i>	→	<i>taloy</i>
<i>taşkaru</i>	→	<i>taşgaru</i>
<i>ti-</i>	→	<i>te-</i>
<i>tigit</i>	→	<i>tegıt</i>
<i>timin</i>	→	<i>temin</i>
<i>titin-</i>	→	<i>tetin-</i>
<i>titir</i>	→	<i>tetir</i>
<i>titrü</i>	→	<i>tetrü</i>
<i>toprak</i>	→	<i>tuprak</i>
<i>toruk</i>	→	<i>torok</i>
<i>törü</i>	→	<i>törö</i>
<i>törölüg</i>	→	<i>törölüg</i>
<i>uyurkan-</i>	→	<i>oyırkan-</i>
<i>üskintä</i>	→	<i>öskintä</i>
<i>yiil</i>	→	<i>yeel</i>
<i>yig</i>	→	<i>yeg</i>
<i>yigirmi</i>	→	<i>y(e)g(i)rmi</i>
<i>yimiş</i>	→	<i>yemiş</i>
<i>yiriñü-</i>	→	<i>yeriñü-</i>
<i>yirtincü</i>	→	<i>yertinçü</i>
<i>yiti</i>	→	<i>yeti</i>
<i>yitinçsiz</i>	→	<i>yetinçsiz</i>
<i>yir</i>	→	<i>yer</i>

1.11. Yazmanın Fotoğrafları ve R-M Yayını Arasındaki Farklar

Metnin aslı ve Radloff - Malov yayını arasında farklılıklar söz konusudur. Bu çalışmada fotoğraflar esas alınmış ve R-M yayının'dan farklı olan yanları aşağıda gösterilmiştir.

Satır nr.	Yazmanın Fotoğrafları	R-M yayını
72.	<i>küçlüg küsünlüg</i> (kwyç lwk kwyswn lwk)	kwyçlwk kwyswnlwk
81.	<i>anda</i>	''nt'
95.	<i>ikintisi</i> ('ykynty sy)	'ykyntysy
123.	<i>anın</i>	''nynk
163.	satırda virgül yok	s'qyndy „(virgül fazla)
167.	<i>näçökin</i> (n'çwk yn)	n'çwkyn
187.	<i>onunç säkiz</i>	'wnwnç pwyłwk s'kyz
248.	<i>öünüp</i> ('wydwnwp)	'wytwnwp
265.	<i>suna yatdı ,</i>	virgül eksik.
290.	satırda virgül yok	pwłty,, 'wl
302.	<i>teşir</i> (tydyr)	tytyr
323.	<i>äřidtim</i>	'şydtym mn
324.	<i>tsuyurkayu</i>	tswywrq'yu „ (virgül fazla)
328.	<i>inimkä</i>	'ynymk' „ (virgül fazla)
373.	<i>tiltagı</i>	tylt'q y „ (virgül fazla)
377.	<i>(täp-) räyür ,</i>	r'ywr (virgül eksik)
379.	<i>tiřräyür</i>	tytr'ywr
398.	<i>kälip</i>	k'lyk
440.	<i>siřilädi ,</i>	synkyl'dy (virgül eksik)
456.	bu satırda virgül yok.	kwykwz wmyñ „
507.	<i>b(ä)lgülüg</i>	plkwłwk „ (virgül fazla)
509.	<i>tişim</i> (tyş ym)	tyşym
513.	<i>qoşup</i>	twqwp ⁶⁷
515.	<i>kiçigi</i>	kyçyky „ (virgül fazla)

⁶⁷

R-M (627.8)'de *twqwp*, Suv. 627.8 (513)'de *qwşwp* , Fragman U 853b (1) de ise *řwv*-şeklinde gelen bu fiil, Türkçe çeviride, metindeki yerine göre tercüme edildi (yazıçevriminde Yazmanın Fotoğrafları esas alındığı için, çeviride de şu şekli kullanıldı). 627.8: 'laçın qoşup üçäğini' → doğan üçünü de kovalayıp.

1.12. İkilemeler

Budist Uygur edebiyatında ikilemeler oldukça yer tutmaktadır. Bu özelliği metnimizde tespit ettiğimiz ikilemeler aracılığıyla da görmekteyiz. Metnimizde tespit ettiğimiz ikilemeler şunlardır:

- açıg ämgäk:** ızdırap, sıkıntı (489 - 490)
- agır ayag :** saygı, hürmet (523)
- agır ulug:** büyük, ağır (279)
- alp atım:** yiğit, kahraman (64)
- apamulug mänü :** sozsun, ebedi, daima (225)
- arığ sämäk :** orman (93)
- arta- buzul- :** çürümen, bozulmak, mahvolmak (192- 193, 194)
- as- üklit- :** çoğaltmak, arttırmak (69)
- asıg tusu :** fayda, yarar (155- 156, 160)
- ayat- ağırlat-:** hürmet ettirmek (66- 67)
- barça bütürü :** bütün, hepsi (286)
- bay barımlıg:** zengin, varlıklı (62)
- b(ä)ksiz yarpsız :** gevşek, dayanıksız (218)
- bäg inanç :** bey, kumandan (479)
- bı bıçgu :** bıçak (274)
- bodun kara:** halk (69)
- busuş ämgäk :** ızdırap, eziyet (428, 500)
- busuş kadgu:** keder, kaygı (397, 433, 503)
- buş- buşrul- :** kederlenmek (410)
- buyruk inanç :** kumandan (413,)
- buzulmaksız çolmaksız :** bozulmaz, çürümez (258-259)
- çog yalın:** ışıık, parlaklık (71, 267)
- äd tavar:** mal, mülk (63, 192)
- ägirt- kavsat- :** çevirmek (115)
- ämgäk tolgak:** eziyet , ızdırap (179, 227)
- ärdini yinçü:** mücevher, inci (191- 192)
- ävdi- yığ- :** toplamak, yığmak (522)
- beksiz yarpsız :** dayanıksız, gevşek
- buluñ yınak :** her taraf (286, 318)
- çog yalın :** parlaklık, ışıık (267, 71)
- elig han:** hükümdar (60, 61, 72, 79)
- enç mänji:** huzurlu, sevindirici (262- 263)
- ençgü mänji:** huzur, mutluluk (308)
- hua çäçäk :** çiçek (83, 288, 290, 320)
- ı ıgaç :** orman (374, 473)
- ig agrıg:** hastalık (214)
- ilinçü menji:** eğlence (82, 437)

irinç yarlıg: zavallı, acınacak (171)
irinçkâ- tsuyurka- : merhamet etmek (176)
isig öz ât'öz : hayat, can (153- 154, 185)
iş küdök: iş, güç (207)
işlât- yonla- : kullanmak, işletmek (168)
iy- bas- : kendine tabi kılmak, basmak (66)
kamagun yumgı : hepsi (436)
kağlı kölük : yük hayvanı, araba (191)
katı báz : çiban, bez (213)
kántü öz: kendi (249)
kezig tizig : sıra, dizin (174)
kod- kemiş-: vazgeçmek, bırakmak (270)
kork- bāliñlä- : korkmak (91- 92)
korkınç ayınç: korku (104, 214- 215)
kök kalık: gökyüzü (283)
körk mǎñiz : sima, görüntü (74)
köni tüz: doğru düzgün (67)
köñül köküz : gönül (241, 433)
kurt koñuz : kurt, böcek (219)
kü- küzät-: kollamak, korumak (195)
küç küsün: güç kuvvet (72, 117)
küçsirä- alañur- : güçsüzlemek (140)
mǎñ yumşak : yiyecek (122)
muñad- tañla- : hayret etmek, şaşırmak (292)
mün kadag : haksızlık, kabahet (212- 213)
nomça törüçä : (66- 67)
ogul kız: oğul – kız (299)
oron töşäk : orun, döşek (190- 191)
oyırkan- yogurkan- : feryat etmek (385-386)
ög- alka- : övmek, methetmek (294)
ögrünç sävinç: sevinç, mutluluk (106, 427)
ögsirä- tınsıra- : kendinden geömek (341, 472- 473)
öñsüz öläz : solgun, renksiz (285)
sävär amrak : sevgili, sevimli (257, 425, 438, 499, 515)
sävgülü taplaguluk : sevilen, seçilen (260)
sävgüsüz taplagusuz : istenmeyen, seçilmeyen (189)
sın süñük: iskelet, kemik (336)
siñir tamır : damar (221)
sid- kǎmiş- : çıkarmak, atmak (170)
su äsän : sağlam (420)
tal- yüg- : yıkılmak, bayılmak (356-357)
taloy ügüz: okyanus (207)
tapıg udug: saygı, hürmet, hizmet (523, 524)
tar kemi : gemi, sal (208)
t(ä)rkin tavrata : hemen, çabuk (251, 417, 464)
täprä- kabşa- : sallanmak, yerinden oynamak (280)

täpräñsiz yayılmaksız : sarsılmaz (256)
tıdıg ada : engel, mania (244)
tilä- istä: aramak (415)
tirig äsän : canlı, sağlam (429)
tüt- ıdala- : vaz geçmek, bırakmak (159- 160, 171, 185- 186, 215, 224, 258)
tolu tükäl: eksiksiz, tam (230, 232- 233)
ton kädım : giysi, elbise (190)
tsaŋ agılıg: ambar, hazine (62- 63)
tuy- oŋar- : duymak, bilmek (243)
tüş- kamıl- : yıkılmak, düşmek (475)
tüş yemiş : meyva (83- 84)
tüş- yağ- : yağmak (289)
tüzü tükäti : heps, tamamı (460)
ulı- sıgta- : inlemek, feryat etmek (343-344, 356, 463, 483- 484, 519)
umug ımag : umut, sığınak (172, 296)
ulug bädük: büyük, yüksek (240)
üd kolu: zaman, dönem (186)
ülgüsüz sansız: sayısız, hesapsız (212)
ürüg uzaŋı : daima, sürekli (67, 159, 193)
ürk- bälıñlä- : korkmak (244, 391, 404)
yagısız yavlaksız : düşmansız (70)
yarıl- büksil- : yarılmak (506)
yarıl- sın- : yarılmak, parçalanmak, sınımak (456-457)
y(a)ruksuz yaşuksuz : ışıksız, bulanık (284-285)
yavlak yağı: düşman, kötülük (197- 198, 202)
yavır- sın- : zayıflamak (116)
yayıl- yaykal- : sarsılmak (282-283)
yer oron: yer (65, 468)
yeriñü- yıgla- : ağlamak, feryat etmek (331)
yıd yıpar : koku, misk (288)
yıdıg sarsıg : fena kokan (188)
yıñ yar : çıkarılan şey, tükürük (170)
yiti kınıg: gayretli, istekli (239, 299)
yitür- ıçgın : yitirmek, kaybetmek (407-408)
yirinçig yarsınçig : iğrenç (222- 223)
yirü- arta- : çürümek (165)

1.13. Berlin Fragmanlarının Konkordansı

Eski Nr.	Fragman Nr.	Metindeki Satır Nr .	R.-M.deki yeri
T III M 143	U 742 a	52-55	607,1-4
	U 742 b.	77-81	608,4-8
T II S 32 ^a (Glas: T II S 32a.669)	U 2943 a5	56-62	607,5-11
	U 2943 b.	64-71	607,13-20
[] Y 17	U 2006 a	67-70	607,16-19
	U 2006 b.	70-73	607,19-22
T II S 32 (Glas: T II S 32 ^a .)	U 869 a	72-80	607,21-608,7
	U 869 b.	72-80	607,21-608,7
T II 32 ^a (Glas: T II S 32a.557)	U 803 a.	81-88	608,8-15
	U803 b.	81-88	608,8-15
T III 56.34	U 656 a	82-89	608,9-16
	U 656 b.	107-113	609,11-17
___(Glas: T II 600)	U 2474 a	88-96	608,15-23
	U 2474 b.	97-105	609,1-9
T II S 32 (Glas: T II S 32.504)	U 2822 a	88-97	608,15-609, 1
	U 2822 b.	97-105	609,1-9
T II S 32 A	U 804 a	122-130	610,4-12
	U 804 b.	132-140	610,14-22
T III 56.35	U 683 a	131-139	610,13-21
	U 683 b.	156-163	611,15-22
T II Xanthippe (Glas: T II Y 510)	U 3130 a	142-150	611,1-9
	U 3130 b.	152-159	611,11-18
___ (Glas: T II 625)	U 2513 a	159-170	611,18- 612,6
	U 2513 b.	171-183	612,7- 19
___ (Glas: T II 963)	U 2600 a	159-170	611,18- 612,6
	U 2600 b.	171-183	612,7- 19
T II M12 (Glas: T II M 12.841)	U 834 a	160-168	611,19- 612,4
	U 834 b.	168-176	612,4-12
T III 56.36	U 660 a	179-187	612,15-23
	U 660 b.	204-211	613,17-614,1
T II Xanthippe (Glas: T II x 522)	U 864 a	196-199	613,9-12
	U 864 b.	199-202	613,12-15
T III 56.37	U 657 a	229-236	614,19-615,3
	U 657 b.	253-260	615,20-616,5
T II S 32	U 2817 a	253-260	615,20-616,5
	U 2817 b.	261-267	616,6-12
T II S 32 ^a	U 786 a	254-260	615,21-616,5
	U 786 b.	261-268	616,6-13
T II (Glas: T II 1067)	U 2639 a	271-276	616,16-21
	U 2639 b.	277-282	616,22-617,4

T III 56.32	U 655 a	277-283	616,22-617,5
	U 655 b.3	01-307	618,1-7
T II S 32 ^a (Glas: T II S 32 ^a 511)	U 813 a	303-309	618,3-9
	U 813 b.	310-314	618,10-14
T II 161	U 1594 a3	14-319	618,14-19
	U 1594 b.	336-342	619,13-19
T III 56.33	U 658 a	325-332	619,2-9
	U 658 b.	351-357	620,5-11
T II S 32 ^a (Glas: T II S 32a 676)	U 802 a	331-339	619,8-16
	U 802 b.	339-347	619,16-620,1
T II S 32 ^a	U 779 a	331-339	619,8-16
	U 779 b.	339-347	619,16-620,1
T II S 32 ^a (Glas: T II S 32a 652)	U 820 a	347-350	620,1-4
	U 820 b.	356-360	620,10-14
T II Xanthippe	U 856 a	347-352	620,1-6
	U 856 b.	356-362	620,10-16
T III 56.26	U 653 a	376-382	621,7-13
	U 653 b.	404-409	622,12-17
T II yogan M	U 851 a	394-401	622,2-9
	U 851 b.	402-409	622,10-17
o.F.	U 2089 a	406-410	622,14- 18
	U 2089 b.	428-432	623,13- 17
T II	U 844 a	410-416	622,18-623,1
	U 844 b.	417-424	623,2-9
T II	U 847 a	426-432	623,11-17
	U 847 b.	433-439	623,18-624,2
T III 56.31	U 659 a	426-432	623,11-17
	U 659 b.	452-458	624,15-21
T II	U 845 a	440-447	624,3-10
	U 845 b.	448-456	624,11-19
T II	U 850 a	457-464	624,20-625,4
	U 850 b.	465-473	625,5-13
T II	U 849 a	474-481	625,14-21
	U 849 b.	482-489	625,22-626,7
T II S 32 ^a	U 776 a	474-482	625,14-22
	U 776 b.	483-489	626,1-7
_(Glas:T II S32a.615)	U 2913 a	490-498	626,8- 16
	U 2913 b.	498-505	626,16- 23
T II S 32 ^a (Glas: T II S 32a 2)	U 2854 a	490-498	626,8- 16
	U 2854 b.	498-505	626,16- 23
T II yogan M 7	U 848 a	490-496	626,8-14
	U 848 b.	497-504	626,15-22
T II	U 853 a	505-511	626,23-627,6
	U 853 b.	513-519	627,8-14

o.F.	U 1239b, a	505-507	626,23-627,2
	U 1239b, b.	517-519	627,12- 14
T II S 32 ^a (Glas: T II S 32a.508)	U 810 a	508-513	627,3- 8
	U 810 b.	513-517	627,8- 12
T II	U 846 a	520-528	627,15-628,1
T. II S. 32a (Glas: T II S 32a.577)	Mz 471	72-896	607,21-60815
T. II yoğan M. (Glas: T II 805)	Mz 536	88-105	608,15-609,9
T. II S. 32a (Glas: T II S 32a.533)	Mz 457	125-140	610,7-22
T. II M. 12	Mz 162	142-159	611,1-18

1.14. Diğer İşaretler

<	: Sözcüğün geldiği dil veya kök.
<<	: Bir ara evre geçirdiği veya aracı bir dille Uygurcaya girdiği kabul edilen sözcük.
'	: Birleşik yazılan sözcükler.
()	: İmla gereği yazılmayan ünlüleri gösterir.
[]	: Düşmüş kısımlardaki onarımı gösterir.
<>	: Eksik yazılan unsur.
{ }	: fazla
+	: İsim tabanına gelen ek.
-	: Ayrı yazılan kısım veya morfem, fiil tabanı, fiil tabanına gelen ek.
...	: Belirsiz sayıdaki harf eksikliğini, Kaybolan yada okunması mümkün olmayan kelimeleri gösterir.
///	: Okunması mümkün olmasa da hangi kelime veya harf olduğu belli olanlar için.
2	: asıl metinde ikileme olduğunu gösterir
Ⓟ	: varakların ip geçirildiği deliği ifade eder.

2. BERLİN FRAGMANLARININ HARFÇEVİRİMİ

Fragmanlar kataloğunda, *Aç Bars* metniyle paralel olan fragmanlar 573 - 613 (katalog nr.) arasında bulunmaktadır. Berlin Fragmanlarıyla Mainz fragmanlarının birleştiği kısımların harfçevrimini yaparken de bu bütünlük aynen korundu. Fragman varaklarına R-M'deki yerine göre a ve b (ön ve arka yüz) belgeleri konuldu. Fragmanların R-M'den ayrıldığı noktalar dipnotla gösterilmiştir.

U 742

Katalog no: 573, T III M 143

U 742 a (607,1 - 4)

- (1) -nynk tylt'qyn nwml'yw byr'yyn ...
- (2) swyz wk kwnkwlyn tynk l'nk l' / ...
- (3) yrlyq¹'dy „ 'wytrw twyz ...
- (4) t'kyn'lym tñkrym ...

U 742 b (608, 4 - 8)

'wn//ç 'wylwş twyrt „

- (1) ...y 'rty „ 'wyçwnçy 'nk kyçyky ...
- (2) ... nk ''ty mq'stvy 'rdy „ pyr ...
- (3) ... //lyk q'n 'wyç 'wql'ny ...
- (4) //lyq q' 'ylynçw ...

U 2943

Katalog no:574, T II S 32^a

U 2943 a (607, 5 - 11)

- (1) ... wn typ ...
- (2) ... 'ynç' ty/ ...

¹ q̇: Yazmanın fotokopisi (tıpkıbasım) ve R-M yayınında da hiçbir yerde üstte iki noktalı q yoktur. Bu sadece Berlin fragmanlarında görülmektedir.

(3) ... t' pw ɕ'///// ...

(4) ... //dy ,, 'wl ym'

(5) ... /s'nk l'r ...

U 2943 b (607,13 - 19)

(1) ... w lwk k...

(2) ... ///// wq 'yymyş ...

(3) ... 'wyrwk 'w///// ...

(4) ... 'ym'rykm/ ...

(5) ...//n synk'r ...

(6) ...

U 2006

Katalog no:575, [] Y 17

U 2006 a (607,16 - 19)

(1) ... ///ny ...

(2) ... /////'ɕy 'ym'rykm' ...

(3) ... ǫ'r'syn ''smyş

(4) ... ǫwp dyn² ...

(5) ... ///ysyz ...

U 2006 b (608,19 - 22)

(1) ... q'lt ...

(2) ... //ɕynt' ǫ'dyr y'vll/ ...

(3) ... pyr pwlwp pyz ...

(4) ... /mk'nkwlwk ...

(5) ... 'ykynt/ ...

² ǫwp dyn (*kopdın*): Suv (607.18-19) qwp tyn (*koptın*)

**Katalog no: 576, T II S 32 (Glas: T II S 32^a) + T. II S. 32a (Glas: T II S 32a.577)
+ T II 32^a (Glas: T II S 32a.557)**

U 869 + Mainz 471 + U 803

U 869 a + Mainz 471 a + U 803 a (607, 21 - 608, 7)

(1) 'ylyk q'n nynk ///wqy q'twnynt' ///š ///rk'ly s'vyk///

U 869 a (1) + Mz 47a 1(1) + U 803 a (1)

(2) kwyrklwk m'nkyz /// /// 'wql'ny 'rty ,, 'nk 'y/ky 'wlwqy ...

U 869 a (2) + Mz 741 a (2) + U 803 a (2)

(3) 'wql'ny nynk /// mq'b'ly 'rty ,, 'ykyntysy

U 869 a (3)+Mz 741 a (3)+U 803 (3)

(4) 'wrtwn ///ynk ''ty mq'///y /rty ,, ...

U 869 a (4) + Mz 741 a (4) + U 803 a (4)

(5) 'wy///// /// ///// ///y nynk ''ty mq's'tvy 'rty ,,

U 869 a (5) + Mz 741 a (5) + U 803 a (5)

(6) ... 'wyç 'wq/// ... t's/// ...

Mz 741 a (6) + U 803 a (6)

U 869 + Mainz 471 + U 803

U 869 b + Mainz 471 b + U 803 b (608,7 - 608,14)

'wnwnç 'yky ykyrmy

(1) ... ///// ĩ³, ///// // p'rty ...

U 869 b (1) + Mz 741 b (1)

³ [t'q] ĩ'(ta) → Suv (608.7): t'q t' (tagta)

(2) 'wl 'w// ... m'nky 'yş⁴yn 'rd⁵/r ...

U 869 b (2) + Mz 741 b (2)

(3) //kdl/ 'lytrw /// // //l'r qw ' ç'ç'k /// // 'vtyk'ly ...

U 803 b (3) + Mz 741 b (3) + U 869 b (3)

(4) /// l'ry 'ylyk p'kk' // // // l'r,, ''nt' mwnt⁶/ ...

Mz 741 b (4) + U 869 b (4) + U 803 b (4)

(5) // p'rw ywryyw pyr 'wlwq ä'myš /// p'rk ''ryq ä' ...

Mz 741 b (5) + U 803 b (5) + U 869 b (5)

(6) ''nt' tynq'ly //dy /// ,,

Mz 741 b (6)

U 656

Katalog no:577, T III 56.34

U 656 a (608,9 -16)

(1) //lynçw m'nky ...

(2) 'wl 'wyç tykyt /// ...

(3) yymyš 'vtyk'ly⁷ ...

(4) k' 'wytwnwp ...

(5) 'yn'rw p'rw ywry// ...

(6) p'rk ''ryq ä/ ...

(7) tynq'ly 'wlwr///// ...

(8) 'nk 'wlwqy t/// ...

⁴ ş: Yazmanın fotokopisi (tıpkıbasım) ve R-M yayımında da hiçbir yerde üstte iki noktalı ş yoktur. Bu sadece Berlin fragmanlarında görülmektedir.

⁵ 'rd/r (ärd[ü]r[düktä]) → Suv. 608.9'rtwrwkt' (ärtürdükä) (d ~ t farkı).

⁶ ''nt' mwnt/ (anta monta) → Suv.(608.12-13) ''nd' mwnd' (anda monda) (t ~ d farkı).

⁷ 'vtyk'ly (ävtikäli) → Suv. (608.11)'vdyk'ly (ävdigäli) (t ~ d farkı).

U 656 b (609,11 - 17)

- (1) ...y 'rky ...
- (2) ...q pwy'n yq typ
- (3) ... tykyn l'r
- (4) ... s'qynmys
- (5) ... ///trw 'wyrw twrwp
- (6) ...//çk'rw kyrdy
- (7) ... 'nwkl'mys
- (8) ... ///dy l'r ,, 'wl

Katalog no:578 , T. II yogan M. (Glas: T II 805) + (Glas: T II 600)

Mainz 536 + U 2474

Mainz 536 a + U 2474 a (608,15 - 23)

- (1) /ynq'ly 'wlwrmys t' ''nk 'wlwq y t///n ...

Mz 536 a (1)

- (2) 'ynç' typ tydy ,, ''y 'yny //rym m///k pwykwnky ...

Mz 536 a (2) + U 2474 a (2)

- (3) ... qwrqçwm p'lynk l'kwm k'lyr ,, 'ynç' pwlm'z w/ ...

Mz 536 a (3) + U 2474 a (3)

- (4) ... ///q s'm'k 'yçynt/ q'dyr yv'l'q ...

Mz 536 a (4) + U 2474 a (4)

- (5) ... pyz y///dqw/wq ...

Mz 536 a (5)

- (6) /ynç' t// ...

Mz 536 a (6)

Mainz 536 b + U 2474 b (609,1 - 9)

- (1) ... m ... 'ydl ...

Mz 536 b (1)

(2) ... 'rs'r 'llq' llll ...

Mz 536 b (2) +

(3) ... y typ qwrqwr⁸ m'n /// // s'vyq 'şydyp 'llllll ...

Mz 536 b (3) + U 2474 b (2)

(4) ... /yky 'yçy l/rynk/ 'wytrw 'ynçyp⁹ ...

Mz 536 b (4) + U 2474 b (3)

(5) ...llllldy ,, pw 'rs'r 'ydwq 'rz¹⁰ y //r twrqw/wq 'wrwn 'wl ...

Mz 536 b (5) + U 2474 b (4)

(6) /wryncym ''yynçym ywq ,, 'wynky ''dyllmll /// lwslll ...

Mz 536 b (6) + U 2474 b (5)

Katalog no:579, T II S 32 (Glas: T II S 32.504)

U 2822

U 2822 a (608,15 - 609,1)

(1) ///q'ly 'wlwrmyş t' ///k 'llq' t//n ///y 'yny l'rynk'

(2) ///ç' typ tydy ,, ''y 'yny l'rym m///// pwy/wnky kwyn 'rtynkw

(3) /wrqçwm p'lynkl'kwm k'lyr ,, 'ynç' pwlm'z wn q'ltı

(4) pw ''ryq s'm'k 'yçynt' q'dyr yvl'q k'yyk l'r

(5) //r pwlwp pyz ywq'tqwlwq 'mk'nkwlwk ///m'lym typ 'ykyntysy

(6) /ykyn 'ynç' typ tydy ,, 'şydw llllll // 'yçyl ' kym

⁸ qwrqwr (*korkur*) → Suv.(609.4) qwrq'r (*korkar*)

⁹ 'ynçyp (*inçip*) → Suv.(609.6) 'ynç' (*inçā*)

¹⁰ 'rzy (*arzi*) → Suv.(609.7) ''rz y (*arž*), altta iki noktalı z de yalnız fragmanlarda görülmektedir

U 2822 b (609,1- 9)

- (1) m'nynk pw 't'wyz /myn 'syрк'kw/¹¹ /// ///// /// pyl ynk' n'čwkyn
- (2) ... //s'r 'mr'q l'rdyn ''dyrylqwlwä /m/// pwl'm'z wn 'rty typ
- (3) qwräwr m'n pw s'vyq 'šydyp mq'stvy tykyn 'yčy
- (4) ///ynk' 'wytrw 'yn/' typ 'wytwny ,,
- (5) // 'rs'r 'ydwä 'rz y /'r twrčw/wä //rwn /// m'nynk 'ydy
- (6) ///čynčym ''yynčym /// 'wy/kl ''d///// /// pwswš wm ym' ywä

Katalog no:580, T II S 32 A + T. II S. 32a (Glas: T II S 32a.533)

U 804 + Mainz 457

U 804 a + Mainz 457 a (610, 4 - 12)

- (1) t'kynč //lm'y// //...

U 804 a(1)

- (2) syčylyp y'ntwrw /// 'wyz 'nwk ///// ///// //w/ wr ...

U 804 a (2) + Mz 457 a (2)

- (3) k'z 'yrynč tynlyq pwlä'y m/ /// tydy ,, pw s/// ...

U 804 a (3) + Mz 457 a (3)

- (4) 'šydyp mq's'tvy tykyn 'wyt/w 'yčy sy tykyn // //

U 804 a (4) + Mz 457 a (4)

- (5) p'rs n/// ///// ///// y qy ''šy n'kw 'wl typ ''yytdy // /////

U 804 a (5) + Mz 457a (5)

- (6) tyk/// ///// /// ///// pyrty ,, p'rs nynk 'yrbyz /// ...

U 804 a (6) + Mz 457 a (6)

¹¹ 'syрк'kw/ (äsirkägüm) → Suv.(609.1) 'ysyрк'kw (esirkägüm)

U 804 b + Mainz 457 b (610,14 - 22)

/// pyş ykrmy

(1) m'nw /// // /// // /// // /// // ' 'şy 'rs'r y///nk wz yynt'm ///

U 804 b (1) + Mz 457 b (1)

(2) t' q̣// //// // ////////// 'dyn t'q̣y 'wynky ''ş 'yçkw yw/ // ///

U 804 b (2) + Mz 457 b (2)

(3) pw 'l'nkwrml/ 'ç p'rs yq ty/kwrkwlwkw typ t'// //

U 804 b (3) + Mz 457 b (3)

(4) pw' s'vyq 'şydyp 'wytrw 'y/////sy mǫ'dyvy /////

U 804 b (4) + Mz 457 b (4)

(5) 'wqwnqswz yn 'ynq/ typ tydy ,, p/ ///// /////q tw/////

U 804 b (5) + Mz 457 b (5)

(6) kwyçsyr'myş 'l'//////// 'ç /// ...

U 804 b (6) + Mz 457 b (6)

U 683

Katalog no:581, T III 56.35

U 683 a (610,13 - 21)

(1) *typ* kykynç *////* ...

(2) m'nw nwnk¹² 'rsl'n n/// ...

(3) yl'nk wz yynd'm¹³ ...

(4) mwnt'd' 'dyn ...

(5) ywq̄ kym pw ’’l///// ...

(6) tyrkwrkwlwkw *t/p* ...

(7) 'wytrw 'ykynty ...

¹² m'nw nwnk (*manu nun*) → Suv.(610.14) m'nw nynk (*manunin*)

¹³ yl'nkws yynd'm(yindäm) → Suv.(610.15) y'l'nkws yynt'm(yintäm)

(8) 'wqwnçswz 'ynç/ ...

U 683 b (611,15 - 22)

(1) ... /wyz wml/ ...

(2) ... ///'q pyr'r 'wlwq

(3) ... ///lwq y'l'nkwi

(4) ... /t'wyz l'ryn

(5) ... ''syq twsw

(6) ... ///' s'vyq

(7) ... ////// kntw kwnkw

(8) ... qlty pw m'nynk

Katalog no:582, T. II M. 12 + T II Xanthippe (Glas: T II Y 510)

Mainz 162 + U 3130

Mainz 162 a + U 3130 a (611,1 - 9)

(1) syqylyp 'wn' qll ' 'wyl/// ...

Mz 162 a (1)

(2) mwnk' y'r'qlyq ''ş 'yçkl ...

Mz 162 a (2)

(3) 't'wyz wk //typ ...

Mz 162 a (3)

(4) tyl/ t/// ...

U 3130 a (1)

(5) 'yny synk' ''y ...

U 3130 a (2)

(6) 'ysyk 'oyz dl ...

U 3130 a (3)

U 3130 + Mainz 162

U 3130 b + Mainz 162 b (611,11 - 18)

'wnwnç '/// ////

(1) tykyn 'ynç' ...

U 3130 b (1)

(2) 'ysyk 'wyz w///...

U 3130 b (2)

(3) myş 'rwr pyz „...

U 3130 b (3)

(4) ///k/ p/// ...

Mz 162 b (1)

(5) ywq̄ „ pwlwr ¹⁴ ym' ¹⁵ py/// ...

Mz 162 b (2)

(6) q̄wtlwq y'lnkwq l'r 'wyrwk 'w/// ...

Mz 162 b (3)

Katalog no:583, (Glas: T II 625) + (Glas: T II 963)

U 2513 + U 2600

U 2513 a + U 2600 a (611,18 - 612,6)

(1) ... /z'ty /// ////z U///...

U 2513 a (1)

(2) ... tydy „ pw mwnç' s'vy/ ...

U 2513 a (1)

(3) y'n' 'ynç' typ s'q̄ynty ...

U 2600 a (1) + U 2513 a (3)

¹⁴ burada Suv.(611.16)'da *ärki* kelimesi vardır.

¹⁵ burada Suv.(611.16)'da *antag* kelimesi vardır. Yani, M 162 a(2)'deki <<ywq̄ „ pwlwr ym' py///>> yerinde, Suv.(611.16)'de <<yok bolur ärki ymä antag birär>> geçmektedir.

(4) l'rdyn p'r/ ...

U 2600 a (2) + U 2513 a (4)

(5) n' 'rs'r ...

U 2600 a (3)

(6) krk'k lyk 'y/ //...

U 2600 a (4)

(7) 't'wyz wmyn ...

U 2600 a (5)

U 2513 b + U 2600 b (612,7 - 19)

(1) ''ç p'rs q' ...

U 2600 b (1)

(2) pyrl' swyz ...

U 2600 b (2)

(3) 'wynkyn yr////////////////////////////////...

U 2600 b (3)

(4) ''r'synt' ...

U 2600 b (4) + U 2513 b (1)

(5) twlq'q yn tytwrw¹⁶ kwyrwp //k// ...

U 2600 b (5) + U 2513 b (2)

(6) ... 'wm'dyn 'wyr kyç ...

U 2513 b (3)

(7) 'wytrw ... 'wyd// ...

U 2513 b (4)

¹⁶ tytwrw (*tetürü*) → Suv.(612.15) tydrw (*tetürü*)

U 834**Katalog no:584, T II M12 (Glas: T II M 12.841)**

U834 a (611, 19 - 612, 4)

- (1) *tynlyq l'rq' 'syq twsw qylt'çy¹⁶ typ tydy ,, pw mwnç' s'v-*
- (2) *yq 'yçy l'rynk' swyz l'p 'wytrw kntw kwnkwł ynt' y'n' 'ynç'*
- (3) *typ s'qynty ,, qłty pw m'n/// 't///z wm ywz mynk ///*
- (4) *l'r dyn p'rw ywq s// ///syz n'ç' /// yyrwdy 'rd'ty*
- (5) *n'nk 'dlyksyz pw/// // 'rs'r ///q q' twsw q' kym'dy ,,*
- (6) *n'çwykyn ... pwy///y ///nd/ mwny t'k krk'k lyk 'ys////////k*

U834 b (612, 4 - 12)

- (1) *ywnkl'qwlwq 'wrwn ///// // mwnt'q yydyq krk'ksyz 't'wyz ///*
- (2) *sydmyş k'myšmyş yynk ... tytyp 'yd'/p pw 'yrynç*
- (3) *yrlyq 'ç p'rs q' ... 'wmwq 'yn'q pwlm'z m'n typ*
- (4) *mwnçwl'yw s'qynyp 'yçy l'ry pyrl' swyz l'şkwłwk /////*
- (5) *tyz ykyn 'rttwrwp ,,wl p'rs 'wyz ' 'wynkyn 'wynkyn y//yq'nçwçy*
- (6) *kwnkwł twrqwrwp 'yrynç'dy l'r tswywrq'dy l'r ,,*

U 660**Katalog no:585, T III 56.36**

U 660 a (612,15 - 23)

- (1) *tkr' t'kz /// ...*
- (2) *'wynky kyt'rw 'wm'/// ...*
- (3) *kwyrw twrwp ,, 'wy/// qw/// ...*
- (4) *p'rdy l'r ,, 'wytrw ...*
- (5) *pwdystv ywryy/ ...*

¹⁷ qylt'çy(*kıltaçı*) → Suv.(611.19) qylwr l'r (*kılurlar*)

(6) 'mty m'nk' ...

(7) 'wyz wmyn tyt///// ...

(8) swä' k'ltıy „ n' ...

U 660 b (613,17 - 614,1)

(1) ... /////syz lyq qy/ ...

(2) 'wyçwn mwny pwykwnky

(3) .../////p mwnk'dynçyq

(4) ... s'ns'r lyq

(5) ... //my pwl'yyn

(6) ... /////dyn t'sq'rw

(7) .../wq 'ynç'

(8) ... 't'wyz wmyn

U 864

Katalog no:586, T II Xanthippe (Glas: T II x 522)

U 864 a (613,9 - 12)

(1) ... 'y...

(2) .../////r ym' „ äll/ ...

(3) ... m/// k'myšw 'ytyp¹⁸ s'...

U 864 b (613,12 - 15)

(1) ... ///ç /myn „ ...

(2) ... pk syz m'nkw/// ...

(3) ... y'///// ...

¹⁸ 'ytyp (*itip*) → Suv. (613.11) 'wdwp (*utup*)

U 657

Katalog no:587, T III 56.37

U 657 a (614,19 - 615,3)

- (1) *lq* 'ylyşyk ...
- (2) pylyklyk kwyçwk kwy//////////...
- (3) twyk'l pyşrwnm'q̄ ...
- (4) pwytwrkwlwk ywz ...
- (5) 'ytyklyk¹⁹ twyk'l²⁰ ...
- (6) ''lq̄w pwrq'n ...
- (7) nwmlwq 't'wyz w/ ...
- (8) pyş ''ž wn²¹ tyn///// ...

U 657 b (615,20 - 616,5)

- (1) ... *m/* 'mty *twll*
- (2) ... //yçwn 'wyz 'lyksyz
- (3) ... //ty kwyswşyn
- (4) ... //lwq yrlyq̄'nçwqy
- (5) ... s'v'r 'mr'q̄
- (6) ... //////////mn pswlm'q̄
- (7) ... tyl'ywrmn
- (8) ... ///kwlwk ...

¹⁹ 'ytyklyk (*etiglig*) → Suv.(614.22) 'ydykyn 'ydykwlwk (*eṭigin eṭingülük*)

²⁰ twyk'l (*tükäl*) → Suv. (614.22-23) twlw twyk'l (*tolo түkäl*)

²¹ ''ž wn (*ažun*) → Suv.(615.3) ''swn (*ažun*). Üstte iki noktalı z de yalnız fragmanlarda görülür.

U 2817

Katalog no:588, T II S 32

U 2817 a (615,20 - 616,5)

- (1) mn ...
- (2) 'wyz 'l//// ...
- (3) t'pr'nęsyż ...
- (4) pw m'nynk ...
- (5) pwsrwlm'ęsyż²² ęwlm'ę///...
- (6) ... ///'q pylk'lrkl ...

U 2817 b (616,6 -12)

'wnwnę 'wyę ///

- (1) ...
- (2) 'wyrw t'rtyp 'wz q/// ...
- (3) ...
- (4) swyz l'p ...
- (5) y'tdy ...
- (6) 'wqryn// ...

U 786

Katalog no:589, T II S 32^a

U 786 a (615,21 - 616,5)

- (1) ... t'qy ...
- (2) ę/ty kwys// //...
- (3) ///lm'ęsyż syż 'wlwq yrlyę'n/// ...
- (4) ... s'v'r 'mr'q 't'wyz wmyn ty/////...
- (5) syż ęwlm'ęsyż pwrq'n ęwtyn ...

²²

pwsrwlm'ęsyż (*buşrulmaksız*) → Suv.(616.3) pwsrwlm'q syż (*buzulmaksız*)

(6) ... s'vkwlwkw t'pl'q̄w/// ...

U 786 b (616, 6 - 13)

(1) ... ///nçw t'ky 'mk'klyk t'lwy t'qy ...

(2) ... ///qwrwp 'ynç m'nkylyk q̄yl'yyn ...

(3) ... mq'stvy tykyn mwnç' ...

(4) ... p'rs 'wyskyl't' swn' ...

(5) ... kwnkwł lwk çwq̄y ...

(6) ...

U 2639

Katalog no:590, T II (Glas: T II 1067)

U 2639 a (616, 16 - 21)

(1) ... 'ynç/ ...

(2) ... y 'wqrwnt'

(3) ... ///rw pwydystv ...

(4) ... ///p pwl'm'dy „ '///...

(5) ...

U 2639 b (616, 22 - 617,4)

(1) ... p'rz ...

(2) ... t'kdwk d' 'wy/// ...

(3) ... /yr ''lty twyrłw/ ...

(4) ... ///ty 'wlwq yyył ...

(5) ...

U 655

Katalog no:591, T III 56. 32

U 655 a (616,22 - 617,5)

(1) ///łwrwp ''qłł ...

(2) y'qyn p'rtý „ q'ç'n ...

(3) t'kdwd' 'wytrw...

(4) 'wlwq y'qyz yyr ...

(5) t'pr'dy q'mş'dy ...

(6) k'lyp kwyl swv// ...

(7) ywq'rw qwdy ,,,...

(8) q'lyq ywyz ynt/// ...

U 655 b (618,1 - 7)

(1) ... 'mk'kdyn ...

(2) yytynçsyz tytyr „ „

(3) ... ///'ly m'nkwłwk

(4) ,,, „

(5) ... //////////z twqm'q

(6) ... „

(7) ... syz t'nk'şsysz

(8) ... „

U 813

Katalog no:592, T II S 32^a (Glas: T II S 32^a511)

U 813 a (618,3 - 9)

(1) ...

(2) ...w

(3) ... /wynky ...

(4) ... tyn ...

(5) ... qwtynk' ...

(6) ... /yz typ ...

U 813 b (618,10 - 14)

(1) ... 'wymk'/ ...

(2) ... ///rw y'lq'yw ...

(3) ... swynkwk l'ry

(4) ... /wdystv

U 1594

Katalog no:593, T II 161

U 1594 a (618,14 - 19)

(1) ... //dystv ...

(2) ... /// ly yyr t'pr'mys yn k//// ...

(3) ... /// ///k' 'ynç' typ tydy ,, ...

(4) ... y'qyz yyr pwytwrw t'pr'ywr 'wykwz ...

(5) ... t'q l'r pýrl' q'lysyz ,, ,,

(6) ... ///k yynk'q q'r'ryp 'wyl'z pw/// ...

(7) ... tnkry ,, ...

(8) ... twys'r tnkryd'm

U 1594 b (619,13 - 19)

(1) ... pyrl'...

(2) ... ///rw y'tmys yn

(3) ... ///m/s q'ny twpr'q d' tytyk ...

(4) ... ywqrwlwp yyr k' ywqwp twrmys ...

(5) ... kwyrdy l'r n' ''ny kwyrwp 'wk

(6) 't'wyz l'ryn 'wl swynkwk 'wyz /

(7) k'mys// ///kswr'p tynsyr'p q'//// ...

(8) ... kyn tymyn 'wyk//// ...

U 658

Katalog no:594, T III 56.33

U 658 a (619, 2 - 9)

(1) ...

(2) ///ly l'r ,, q'ç'n l'nt' t'kdwkt' 'wytrw 'ynysy mq'stv

U 802 a (2) + U 779 a (2)

(3) //kyn n'nk twny q'myl/ pwydyqy 'wyz '

U 802 a (3) + U 779 a (3)

(4) 'şqyn twrwp s'çy swynkwky s'çy ///'

U 802 a (4) + U 779 a (4)

(5) ''rqrwrw twrqrwrw y'tmyş yn ,, ''q/// l'ny ///lq t'

U 802 a (5) + U 779 a (5)

(6) tytyk ywqrwrlwp²⁹ yyr l' ywqwp ... n'

U 802 a (6) + U 779 a (6)

U 802 b + U 779 b (619,16 - 620,1)

... 'wtwz

(1) ''ny kwyrwp 'wk //wyz l'ryn 'wl ...///l/p 'wyk///l

U 802 b (1) + U 779 b (1)

(2) tynsyr'p q'mylt/ l'r ,, n'ç'd' kyn t/// 'wy///l/p 'wy///

U 802 b (2) + U 779 b (2)

(3) 'ylyk l'ryn 'wyrw kwytwrwp 'wlwq 'wynyn 'wlyty

U 802 b (3) + U 779 b (3)

(4) //r syqt'dy l'r ,, 'wlyyw syqt'yw 'ynç' typ tydy l'r ,,

U 802 b (4) + U 779 b (4)

(5) ///kl' kwyvş'k twqylyq 'ynymyz 'rydynk kwyv'z ' ,,

U 802 b (5) + U 779 b (5)

²⁹

ywqrwrlwp (yogurulup) → Suv. (619.15) yoqrwrlwp (yogrulup)

(6) ... 'wy/ k' q'nk q' ''rtwqr'q s'vytmys

U 802 b (6) + U 779 b (6)

U 820

Katalog no:596, T II S 32^a (Glas: T II S 32a 652)

U 820 a (620,1 - 4)

(1) 'rdyn/ ...

(2) 'wynwp ...

(3) p'rm'dy/

(4) 'wykwml/ ...

U 820 b (620,10 - 14)

(1) t'lyp ...

(2) 'wynky ...

(3) t'pyqç/ ...

(4) l'r ,, ...

U 856

Katalog no:597, T II Xanthippe

U 856 a (620,1 - 6)

(1) ... /'n' py/k'r/

(2) ... tytdynk

(3) ... p//m'dyn ,, ,,

(4) ... 'wtrw kwyl/p ''///r ,,

(5) ... ///z l'lym ,, ,,

U 856 b (620,10 - 16)

(1) ... k'yyrk'nçyk qylynw 'wlyyw

(2) ... kyn tymyn

(3) ... //ydwn mq/stv

(4) ... q'nt' 'wl 'yst'...

(5) ...

U 653

Katalog no:598, T III 56. 26

U 653 a (621, 7 - 13)

(1) ...

(2) 'wynkr'ky t/ ...

(3) 'wrswqmyş t// ...

(4) twlp 't'wyz wm tytr'ywr

(5) pwlm'z „ twyş'///...

(6) twrwr plkwsy „ ...

(7) ''rt'q y'vyz ...

U 653 b (622, 12 - 17)

(1) ... ///rk'

(2) ... ''qyl'yw

(3) 'mk'k //y 'mk/k

(4) ['wykwk ky ']myn

(5) ... mw³⁰ typ „ 'wytrw ...

(6) ... 'wytł'yw 'ynç'

U 851

Katalog no:599, T II 70ğan M

U 851 a (622, 2 - 9)

(1) twrwr tykyn nynk ...

(2) typ tydy „ 'wl ...

(3) pwswş t' ...

³⁰ mw (mü) → Suv.(622.16) mw mn (mü m(ä)n)

(4) twlw //şy ...

(5) p'r// ''/ 'wl//...

(6) s'v 'wl ,, ''z /...

U 851 b (622, 10 - 17)

'wnwnç 'yky qyrq

(1) yq 'yçqynmyş ...

(2) 'ylyk p'k ...

(3) ''qyl'yw ...

(4) 'mk'k ...

(5) yytwrdwm³¹ 'yçqyn/// ...

(6) q'twnyn 'wyd³²//// ...

U 2089

Katalog no:600, o.F.

U 2089 a (622, 14 - 18)

(1) ... pwykwnky kwynt'

(2) ... //tdwrtym 'yçqyn/// ...

(3) ... ///trw y's yn ywdwrw

(4) ... //nç' typ tydy ,,

(5) ... n'nk sn pwşr///

(6) ... mn '/ty

U 2089 b (623, 13 - 17)

'wnwnç /// ///// //

(1) //k'ky 'wykwş twrw/ ...

(2) pyrwk 'wqlwm³³ pw twş //...

³¹ yytwrdwm (yitürdüm) → Suv.(622.15) yytdwrdwm (yittürdim)

³² 'wyd [l'yw](üd-) → Suv.(622.17) 'wytl'yw (ütläyü)

³³ 'wqlwm (oglum) → Suv.(623.14) 'wqwlwm (ogulum)

- (3) q'vyss/r ,,
- (4) 'wyls'r m'nynk 't'wy/ ...
- (5) 'rty typ
- (6) pw s'vyq 'şyd//

U 844

Katalog no:601, T II

U 844 a (622, 18 - 623, 1)

- (1) sn³⁴ pwşm' ...
- (2) 'mr'q 'wykwk ...
- (3) typ ,, trkyn ...
- (4) p'lyq tyn ...
- (5) 'wr// 'wrwn ...
- (6) 'r'synt' ...

U 844 b (623, 2 - 9)

'wnwnç 'wyç qyrq ,,

- (1) tvr/dy k'lyp ...
- (2) 'ylyk p'k ...
- (3) 's'n ...
- (4) t'qy ...
- (5) 'wytwnty ,, 'ylyk ...
- (6) typ tydy ,, mwnt'q ...

³⁴

- pwşm' (- buşma)→ Suv.(622.18) n'nk pwşm ' (näñ buşma).

U 847

U 847 a (623, 11 - 17)

- (1) ''t'yymyn³⁵ „ ...
- (2) s'vynçym ''z 'rdy ...
- (3) (yytwrdwk)d'³⁶ pwsşş ...
- (4) pyrwk ...
- (5) 'wy/s'r m'nynk ...
- (6) pw s'vyq 'şydy/ ...

U 847 b (623, 18 - 624, 2)

'wnwnç twyrt qyrq

- (1) q'dqw q' ...
- (2) typ tydy „ ...
- (3) pyrl' ...
- (4) ''ryq q' ...
- (5) q'm'q t' ...
- (6) pwlmyş pwlq'y 'w///// ...

U 659

U 659 a (623, 11 - 17)

- (1) ...
- (2) s'vynçym ''z '///...
- (3) yytwrtwkd'³⁷ ...
- (4) twrwr „ pyrwk ...

³⁵ ''t'yymyn (atayımın) → Suv.(623.11) ''d'yym yn (atayımın)

^{36, 37} d'(dä)/ yytwrtwkd' (yitürdükdä) → Suv.(623.13) yytwrdwkt' (yitürdüktä)

(5) 's'n q'vyşs// ...

(6) 't'wyz wm 'mk//////// ...

(7) tydy ,, pw s'vyq ...

(8) 'wrswqmys kyş/ ...

U 659 b (624, 15 - 21)

(1) ...

(2) ... kyçyky 'wqlwm

(3) /wşrwlwr ³⁸ 'wwtq'

(4) ... ///kwmyñ

(5) ... pwlwp pylynm'z

(6) ... ///kwz wmyñ

(7) ... //dy ,, 'wl 'wydwn

(8) ...////////v tykyn nynk³⁹

U 845

Katalog no:604, T II

U 845 a (624, 3 - 10)

(1) l'yw synkyl'dy ,, ...

(2) 'ylyk p'k ...

(3) ''y pwyrwq⁴⁰ ...

(4) ''yytw ...

(5) 'şydyp kwyl/ ...

³⁸ Suv. (624.16)' da *buşrulur* dan sonra virgül var)

³⁹ tykyn nynk (*teginin*) → Suv.(624.21) tykyn (*tegin*)

⁴⁰ pwyrwq (*buyruk*) → Suv.(624.6) pwrywq (*buryuk*), Suv'da hep *buryuk* şeklinde geçerken, fragmanlarda ise hep *buyruk* şeklinde bulunur.

(6) *yyql'yw ...*

U 845 b (624, 11 - 19)

'wnwnç pys qyrä „

(1) 'wm/dyn⁴¹ ...

(2) /wl/wp 'yll/ ...

(3) swyz l'nk ...

(4) 't'wyz wm ...

(5) t'k „ 'wykwm// ...

(6) pylynm'z mn qylm'nk

U 850

Katalog no:605, T II

U 850 a (624, 20 - 625,4)

(1) 'wl 'wydwn /y///// ...

(2) 't'wyz yn pw//...

(3) (kyz)ykkç' ...

(4) 'ylyk ...

(5) '/m'dyn ...

(6) yyr yn ...

U 850 b (625, 5 - 13)

'wnwnç 'lty qyrä „

(1) qw//qlwq q'n///// ...

⁴¹ 'wm/dyn (*umadın*) → Suv.(624.11-12) 'wm ' tyn (*umatın*), Fragmanlarda hep bu biçimde (*u-ma-dın*) geçerken, Suv.'da t' li biçimde (*u-ma-tın*) bulunur.

(2) l'r q'ç'n ...

(3) 'wrwn q' ...

(4) l'ry 'yn'rw ...

(5) kwyrwp 't'w// ...

(6) tynsyr'p 'ynç' ...

U 849

Katalog no:606, T II

U 849 a (625, 14 - 21)

(1) k' twqytyp⁴² q'/////...

(2) l'ryn kwnkwl...

(3) pylynm'z ...

(4) pwryk// ...

(5) sw//q swv ...

(6) q'twn /q n'ç'd' ...

U 849 b (625, 22 - 626, 7)

'wnwnç yyty qyrq „

(1) 'wy//nw pyr// ...

(2) 'wly/w syqt'// ...

(3) 'rdy ...

(4) 'wylm'k ...

(5) syntyd' 'w/////...

(6) kwym'yyn 'rdy ...

⁴²

twqytyp (*tokıtip*) → Suv.(625.14) twqydylyp (*tokıtlıp*). aşağıda, U 776 a (1)'de de aynı durum görülür.

U 776

Katalog no:607, T II S 32^a

U 776 a (625, 14 - 22)

- (1) k' twäytyp q'mylmyš t'k twyšdy l'r ,, q'mylty l'r ,, 'wyk l'ryn
- (2) kwnkwl l'ryn 'ynçäynyp n' qylynmyš l'ryn ''ryty pylynm'z pwlty ,,
- (3) ... 'wytrw 'wl 'wydwn 'wlwq pwyrwq p'syn
- (4) /////y p'k l'r 'yn'nç l'r swqyq swv pwykwrwp
- (5) ... y//pyyw 'ylyk p'k yk q'twn wq
- (6) ... ''nç' qy ' 'wykl'ntwrđy l'r ,,

U 776 b (626, 1 - 7)

- (1) ... ///rw 'yly/ l'ryn 'wyrw kwytwrwp
- (2) ... ///' typ t'qšwrđy l'r ,,
- (3) ... //d' 'rty ,, ''t'yym kwyrkl' ky ' 'wykwk wm ...
- (4) //ylm'k 'mk'k n'çwkyn ///// k'lyp 'tllldy
- (5) //ntyd' 'wynkr' ///lm'kyk pwl'yyn 'y kwyn ky 'm ,,
- (6) klyrm'y// 'rty ,, mwny t'k 'wlwq ''çyq 'mk'k yn typ tydy ,,

Katalog no:608, (Glas:T II S32a.615)
+ T II S 32^a(Glas: T II S 32a 2)

U 2913 + U 2854

U 2913 a + U 2854 a (626, 8 - 16)

- (1) ''nt' 'wytrw 'ylyk p'k nynk q'twny ''nç//// 'wyksyr'm'ky

U 2913 a (1) + U 2854 a (1)

- (2) s'rylyp s'ç/ ///y y'dylyp 'yky 'ylyky 'wyz / kwykwz yn

U 2913 a (2) + U 2854 a (2)

- (3) twäyyw qłty p'lyq /////n ''dyrlyp 'ysyk qwm t'

U 2913 a (3) + U 2854 a (3)

(4) ''qyn'myš t'k yyrd' ''qyn'yw 'ynç' typ yyql'dy ,, ,,

U 2913 a (4) + U 2854 a (4)

(5) kym 'rty 'rky pyçt'çy 'wykwk ky 'm 't'wyz yn ,, ,,

U 2913 a (5) + U 2854 a (5)

(6) 'wynky s'////p y'twr 'y q'lmyš swynkwky yyr s'yw ,, ,,

U 2913 a (6) + U 2854 a (6)

U 2913 b + U 2854 b (626, 16 - 23)

'wnwnç s'kyz q/rq̇ ,,

(1) 'yçqynmyš // k'nçymyn s'v'r 'mr'q̇ 'd'yymyn ,, ,,

U 2913 b (1) + U 2854 b (1)

(2) pwsyš q̇ 'mk'k k' p'sydyp t'pr'nçsyž pwltwm 'rm'z mw ,,

U 2913 b (2) + U 2854 b (2)

(3) kym 'rdy 'rky 'wylwrd'çy 'wykwk ky 'm n' ç'q̇

U 2913 b (3) + U 2854 b (3)

(4) s'ny y ,, ,,

U 2913 b (4) + U 2854 b (4)

(5) t'kwrd'çy m/// /// pwsyš q'dkw 'mk'k k' ,,

U 2913 b (5) + U 2854 b (5)

(6) q̇'tyq v'ż yr⁴³ 'rm'z mw kym m'nynk pw ywr'k// ,,

U 2913 b (6) + U 2854 b (6)

U 848

Katalog no:609, T II yoğan M 7

U 848 a (626, 8 - 14)

(1) ''nt' 'wytrw ...

⁴³

v'ż yr (vazır) → Suv.(626.22) vsyr (v(a)şir)

(2) 'wksyr'm'ky s'/////

(3) kwykwz yn ...

(4) 'ysyk ...

(5) 'ynç' typ ...

(6) kym //dy 'rk/ ...

U 848 b (626, 15 - 22)

'wnwnç s'kyz qyrq ..

(1) 'wy//y s'çyl// ...

(2) 'yçq//mys mn

(3) pwsws q' ...

(4) mw kym 'rdy ...

(5) t'kwrđ'çy mwny ...

(6) q'tyq vz yr 'rm// ...

U 853

Katalog no:610, T II

U853 a (626, 23 - 627, 6)

(1) y'rylyp pwykswlwp⁴⁴ ...

(2) twylwm d' mn ...

(3) 'yky 'myk ...

(4) ''z yqym⁴⁵ ...

(5) kw//wl/ 'rmys ...

(6) y'n' t//////// ...

⁴⁴ pwykswlwp (*büksülüp*) → Suv.(626.23) pwyksylp (*büksilip*)

⁴⁵ ''z yqym (*azıgım*) → Suv.(627.3-4) ''syq tyş ym (*azıg tışım*)

U853 b (627, 8 - 14)

'wnwnç twqwz qyrq

(1) l'çyn qwv//⁴⁶ ...

(2) 'mty yydtwrd// ...

(3) y'vl'q ...

(4) mwnçwl' yw ...

(5) p'k ,, 'wl'ty ...

(6) kyt'rm'ywk yy/////...

U 1239 b

Katalog no:611, o.F.

U 1239b. a (626, 23 - 627, 2)

(1) y'rylyp ...

(2) t'...

(3) 'y// ...

U 1239b. b (627, 12 - 14)

'wnwnç twqwz ////

(1) m///// ...

(2) p...

(3) kyt'r///// ...

U 810

Katalog no:612, T II S 32^a (Glas: T II S 32a.508)

U 810 a (627, 3 - 8)

(1) ... twypwr' pyçyl// ...

⁴⁶ qwv[wp] (kovup) → Suv.(627.8) qwşwp (koşup); R-M'de twqwp (tokup) olarak geçiyor.

(2) ... /wnkrwlwp twyšwp k'lyr pwll/ ...

(3) ... 'mk'k k' twšq̄w q̄' y'n/ ...

(4) kwykwrçk'n ''t'yyn ...

U 810 b (627, 8 - 12)

(1) ... pyrysyn q'pyp ///wr pwllr ...

(2) ... 'mr'q̄ 'wykwkwmw/ ...

(3) ... ///sy 'ydl' 'z wk ///m'dy ...

(4) ... 'wl 'wydw/ ...

U 846

Katalog no:613, T II

U 846 a (627, 15 - 628, 1)

(1) ywmq̄y pwdystv ...

(2) yyq̄ty l'r ,, 'wlwq ...

(3) t'pyq 'wdwq ...

(4) twyrwsyn ...

(5) ///dy l'r ,, ...

3. METİN VE ÇEVİRİ

3.1. Metnin Yazı ve Harfçevrimi

Bu çalışmada yazıçevrim ve harfçevrim için yazmanın Fotoğrafı (asıl metin) esas alınmış ve R-M yayınının tıpkıbasımından farklı olan yanları giriş kısmında gösterilmiştir. Metnin Nobel'deki Çince metin ile karşılaştırılması ise açıklamalar kısmında yapılmış olup, burada R-M'deki her sayfa başının(ilk satırın) Çince metindeki yeri tespit edilmiştir. Raschmann-Semet'in 2008 yılında yapmış olduğu çalışmasında AYS'nin X. kitabında (=26. Bölüm) yer alan *Aç Bars* hikayesinden önce metinde yer alması gereken; ancak bugün kayıp olan kısmına ait fragmanları (Mz. ve Berlin) Çince metne göre sıralayıp, yazıçevrimi, harfçevrimi, Almancaya çevirisi ve dizin olarak yayımlamışlardır. Yazıçevrimindeki sıralamamı Raschmann - Semet çalışmasındaki sıraya göre devam ettirdim, böylelikle metin tamamlanacaktır. Söz konusu çalışmada toplam 58 satır yer almaktadır, böylelikle benim çalışmam 59.satırdan başlıyor.

— 608 —

onunç beş

'wnwnç pyş

59	8.	a öñrä ärtmiş üddä bo çambudi-	Taisho:451b01
		' 'wynkrä 'rtmyş 'wytd' pw ç'mbwdy-	
60	9.	vip uluşta m(a)haräte atl(ı)g elig han	
		vyp 'wlwş t' mq'r'dy ''tlyq 'ylyk q'n	
61	10.	bar ärti , ol ymä m(a)haräte elig han	
		p'r 'rty ,, 'wl ym' mq'r'dy 'ylyk q'n	
62	11.	ärtingü ulug bay barımlıg tsanlarları	
		'rtynkw 'wlwq p'y p'rym lyq ts'nk l'ry	
63	12.	agılıgları ı tarıg äd tavar üzä	
		''qylyq l'ry 'y t'ryq 'd t'v'r 'wyz'	
64	13.	tolu alp atım süülüg küçinä tükäl-	

- twlw 'lp ''dym sww lwk kwyçynk' twyk'l
- 65 14. lig törtin sınar yer oronug
lyk twyrt tyn synk'r yyr 'wrwn wq
- 66 15. iymiş basmış üküşkâ ayatmış ağır-
'yymyş p'smyş 'wykwş k' ''y'tmyş ''qyr
- 67 16. latmış ürüg uzaı köni nom-
l'tmyş 'wyrwk (P) 'ws'dy kwyny nwm
- 68 17. ça töröçâ başladaçı imärigmä kamag
ç' twyrw ç' p'sl'd'çy 'ym'rykm ' q'm'q
- 69 18. bodunun karasın asmış üklitmiş kop-
pwdwnyn q'r'syn ''smyş 'wyklytmyş qwp
- 70 19. tın sınar yagısız yavlaksız ärti ,
tyn synk'r y'qy syz y'vl'q syz 'rt y,,
- 71 20. ol antag osuglug çoglug yalınlig
'wl ''nt'q 'wswq lwq çwq lwq y'lyn lyq
- 72 21. küçlüg küsünlüg elig hannı
kwyç lwk kwyswn lwk 'ylyk q'n nynk
- 73 22. ulugı hatunıta tugmış körgäli
'wlwq y q'twn ynt' twqmyş kwyrk'ly

— 608 —

- 74 1. säviglig körklüg mänizlig üç oğlanı Taisho: 451b 04
s'vyklyk kwyrklwk m'nkyz lyk 'wyç 'wql'ny
- 75 2. ärti ; 'äñ'ilki ulugı oğlanın
'rty ,, ''nk'ylky 'wlwq y 'wql'ny nynk

- 76 3. atı m(a)habale ärti , ikintisi orıon
 ''dy mq'p'ly 'rty ,, 'kynty sy 'wrđwn
- 77 4. oğlını atı m(a)hadeve ärti , üçünçi
 'wqlı nınk ''dy mq'dıvy 'rty ,, 'wyçwnçy
- 78 5. 'än kiçigi oğlını atı m(a)has(a)tve
 ''nk kyçyk y 'wqlı nınk ''dy mq'stvy
- 79 6. ärti , bir ugurta ol elig han üç
 'rty ,, pyr 'wqwr t' 'wl 'ylyk q'n 'wyç
- 80 7. oğlanı birlä taştın tagta arıgta
 'wql'ny byrlä t'sş ⊕ tyn t'q t' ''ryq t'
- 81 8. ilinçükä bartı , kaçan anda tägip
 'ylynçw k' p'rty ,, q'ç'n ''nd' t'kyp
- 82 9. ilinçü mänı işin ärtürdüktä ötrü
 'ylynçw m'nky 'yş yn 'rtwrđwkt' 'wytrw
- 83 10. ol üç tegitlär hua çäçäk tüş
 'wl 'wyç tykyd l'r qw a ç'ç'k twyş
- 84 11. yemiş ävdigäli ałaları elig bägkä
 yymyş 'vdyk'ly ''d' l'ry 'ylyk p'kk'
- 85 12. ötünüp ayıtıp kaltılar , anda
 'wytwnwp ''yydyp q'lty l'r ,, ''nd'
- 86 13. monda ınaru bärü yorıyu bir ulug kamyş-
 mwnd' 'yn'rw p'rw ywryyw byr 'wlwq q'myş
- 87 14. lıg bärk arıgka kirip ötrü anda
 lyq p'rk ''ryq q' kyryp 'wytrw ''nd'
- 88 15. tıngalı olordılar , tıngalı olormıšta

- tynq'ly 'wlwrdy l'r,, tynq'ly 'wlwrmyş t'
- 89 16. 'añ ulugı tegin iki iniläriñä
''nk 'wlwq y tykyn 'yky 'yny l'rynk'
- 90 17. inçä tep teđi ay inilärim
'ynç' typ tyty (P) ''y 'yny l'rym
- 91 18. mäniñ bökünki kün ärtiñü kork<g>um
m'nynk pwykwky kwyn 'rtynkq qwrqwm
- 92 19. bälirlägüm kälir , inçä bolmazun k(a)ltı
p'lynkl'kwm k'lyr,, 'ynç' pwlm'z wn qlty
- 93 20. bo arıg sämäk içindä kağır yavlak käyik-
pw ''ryq s'm'k 'yçynd' q'tyr y'vl'q k'yyk
- 94 21. lär bar bolup , biz yokağguluk ämgängülük
l'r pwlwp pyz ywq't qwlwq 'mk'nkwlwk
- 95 22. bolmalım tep , ikintisi tegin inçä
pwlm'lym typ ,, 'ykynty sy tykyn 'ynç'
- 96 23. tep tedi , äşidü y(a)rlıkazun eçim a
typ tydy ,, 'şydw yrlyq'z wn 'yçym '

— 609 —

- 'wnwnç ''lty,,
97 1. kim mäniñ bo ät'özümün esirkägüm idi Taisho: 451b 11
kym m'nynk pw 't 'wyz wmyñ 'ysyrk'kwm 'ydy
- 98 2. kälmäz tāk biziñä näçökin ärsär
k'lm'z t'k pyz ynk' n'çwkyn 'rs'r
- 99 3. amraklartın adırılculug ämgäk bolmazun
'mr'q l'rtyn ''dyrylqwlwq 'mk'k pwlm'z wn

- 100 4. ärti tep , korkar m(ä)n tep bo savıg äşi-
'rty t'p ,, qwrq'r mn typ pw s'vyq 'şy
- 101 5. dip üçünçi m(a)has(a)tve tegin iki
dyp 'wyçwnçy mq'stvy tykyn 'yky
- 102 6. eçiläriñä ötrü inçä tep ötündi
'yçy l'rynk' 'wytrw 'ynç' typ 'wytwndy
- 103 7. bo ärsär aržılar turguluk oron ol
pw 'rs'r ''rz y l'r twrqwlvq 'wrwn 'wl
- 104 8. mäniñ idi korkınçım ayınçım yok , öñi
m'nynk 'ydy qwrqwnçym ''yynçym ywq ,, 'wynky
- 105 9. adırılmaklıg busuşum ymä yok inçip
'dyrylm'q lyq pwsşş wm ym' ywq 'ynçyp
- 106 10. ät'özümtä tolu ögrünç sävinç tugar
't'wyz wm t' twlw 'wykrwnç s'vynç twq'r
- 107 11. bulgay ärki biz yeg adrok buyanıg tep
pwlq'y 'rky pyz yyg ''drwq pwy'n yq typ
- 108 12. tedi , ol üdün bo üç teginlär
tydy ,, 'wl 'wydwn pw 'wyç tykyn l'r
- 109 13. öz öz köñüllärintäki sakınmış sav-
'wyz 'wyz kwnkwl l'r ynt'ky s'qynmyş s'v
- 110 14. ların sözläşip ötrü örü turup ol
l'ryn swz l'syp 'wytrw 'wyrw twrwp 'wl
- 111 15. arıg içintä ıakı içgärü kirtılär ,
''ryq 'yçynt' d'qy 'yçk'rw kyrty l'r ,,
- 112 16. ança yorıyu yañı änüklämiş bir tişi

- ''nç' ywryyw y'nky ⑤ 'nwkl'myš pyr tyşy
- 113 17. barşıg körtılär , ol aç barş ymä
p'rz yq kwyrty l'r ,, 'wl ''ç p'rz ym'
- 114 18. änükläp yeti kün ärtmiş ärti , yeti
'nwkl' l'p yyty kwyn 'rdmyş 'rty ,, yydy
- 115 19. änüklärinä ägirtip kavzatıp açmak suv-
'nwkl' l'ryn' 'kyrdyp q'vs'dyp ''çm'q swv
- 116 20. samak üzä sıkılıp turmış yavrımış sınmış
s'm'k 'wyz ' syqylyp twrmyş y'vrymyş synmyş
- 117 21. ät'özläri alaıurup küçi küsüni üzü-
't'wyz l'rry ''l'nkwrwp kwyçy kwyswny 'wysw
- 118 22. lüp unakaya ölgäli yatur ärti , nä
lwp 'wn'q'y ' 'wylk'ly y'twr 'rty ,, n'

— 610 —

- 119 1. anı uluğı m(a)habale tegin körüp inçä Taisho: Taisho:451b 18
''ny 'wlwq y mh'p'ly tykyn kwyrwp 'ynç'
- 120 2. tep tedi , ay iring tişi barş änük-
typ tydy ,, ''y 'yrynç tyşy p'rz 'nwkl
- 121 3. lägäli yeti kün bolmış yeti änük-
l'k'ly yyty kwyn bwlmyş yyty 'nwkl
- 122 4. läri avıp män yumşak tiläğü ok täging
l'ry ''vyp m'nk ywmş'q tyl'kw 'wq t'kynç
- 123 5. bulmayukka anın açmak suvsamak
pwl'm'ywq q' ''nyn ''çm'k swvs'm'q

- 124 6. ämgäk üzä sıkılıp yanțuru yänä
'mk'k 'wyz' syqylp y'ndwrw y'n'
- 125 7. öz änüklärin yegäli kılınur ,
'wyz 'nwk l'ryn ⑤ yyk'ly qylynwr ,,
- 126 8. montada kâz irinç tınl(ı)g bolgay mu
mwnt'd' k'z 'yrynç tynlq pwlq'y mw
- 127 9. tep tedi ; bo savıg äşidip m(a)has(a)tve
typ tydy ,, pw s'vyq 'şydyp mq'stvy
- 128 10. tegin ötrü eçisi teginkä
tykyn 'wytrw 'yçy sy tykyn k'
- 129 11. bo barş nägü yeyür uzațıkı aşı nägü
pw p'rz n'kw yyywr 'ws'dyqy ''ş y n'kw
- 130 12. ol tep ayıtdı , eçisi tegin inçä
'wl typ ''yytdy ,, 'yçysy tykyn 'ynç'
- 131 13. tep kikinç berti , barşnıñ irbiş-
typ kykynç pyrty ,, p'rz nynk 'yrpyz
- 132 14. niñ manunıñ arslannıñ bõriniñ
nynk m'nw nynk ''rsl'n nynk pwyry nynk
- 133 15. tilküniñ aşı ärsär yalañuz yintäm
tylkw nynk ''ş y 'rs'r y'l'nkwx yynt'm
- 134 16. isig ät kan ärür , montada
'ysyk 't q 'n 'rwr ,, mwnt'd'
- 135 17. adın takı öñi aş içgü yok , kim
''dyn t'qy 'wynky ⑤ ''ş 'yçkw ywq ,, kym
- 136 18. bo alañurmuş aç barşıg tırgürgülük

- pw ''l'nkwrmyş ''ç p'rz yq tyrkwrkwlwk
- 137 19. tep tedi , bo savıg äşidip ötrü ikin-
typ tydy ,, pw s'vyq 'şydyp 'wytrw 'ykyn
- 138 20. 20. tisi m(a)hadeve tegin ukunçsuzın
dy sy mq'dyvy tykyn 'wqwnçswz yn
- 139 21. inçä tep tedi , bo montag osuglug
'ynç' typ tydy ,, pw mwnt'q 'wswq lwq
- 140 22. torumış küçsirämiş alaŋurmış aç
twyrwmyş kwyçsyr'myş ''l'nkwrmyş ''ç
- 141 23. barş açmak suvsamak ämgäkin ärtiŋü
p'rz ''çm'q swvs'm'q 'mk'kyn 'rtynkw

— 611 —

- 'wnwnç yyty ,,
- 142 1. sıkılıp unakaya ölgäli turur , biz- Taisho: 451b 25
syqylyp 'wn'q'y ' 'wylk'ly twrwr ,, pyz
- 143 2. nitä adın kim bolgay moŋa yarag-
nyt' 'dym kym pwlq'y mwnk' y'r'q
- 144 3. lig aş içgü b(ä)lgürtdäçi , bo irinç
lyq ''ş 'yçkw plkwrt'd'çy ,, pw 'yrynç
- 145 4. tınl(ı)g üçün ät'özüg titip monuŋ
tynlq 'wyçwn 't'wy wk tytyp mwnwnk
- 146 5. isig özin ulagalı udaçı tep
'ysyk 'wyz yn 'wl'q'ly 'wd'çy typ
- 147 6. tedi , ulugı tegin bo savıg äşidip
tydy ,, 'wlwq y tykyn pw s'vyq 'şydyp

- 148 7. yana orton inisiñä ay
y'n' 'wrtwn ⑤ 'yny synk' ''y
- 149 8. inim alp titgölük tavar alp iş näñ
'ynym 'lp tydkwlwk t'v'r 'lp 'yş n'nk
- 150 9. inçip isig öztä ärtmäz tep tedi ,
'ynçyp 'ysyk 'wyz t' 'rtm'z typ tydy ,,
- 151 10. bo savnıñ basa soñınta m(a)has(a)tve
pw s'v nynk p's' swnkynt' mh'stvy
- 152 11. tegin inçä tep tedi , ay eçilärim
tykyn 'ynç' typ tydy , ''y 'yçy l'rym
- 153 12. a , biz kamagun amtı isig özümüzkä
' , pyz q'm'q wn 'mtı 'ysyk 'wyz wmwz k'
- 154 13. ät'özümizkä ärtinü ilinmiş yapşın-
't'wyz wmyz k' 'rtynkw 'ylynmyş y'pşyn
- 155 14. miş biz , inçip yana adınaguka asıg
myş pyz , 'ynçyp y'n' ''dyn'qw q' ''syq
- 156 15. tusu kılğalı bilgä biliglig y(a)ruk közü-
twsw qylq'ly pylk' pylyklyk yrwq kwyz w
- 157 16. müz yok bolur ärki ymä antag birär ulug
mwz ywq pwlwr 'rky ym' ''nt'q pyr'r 'wlwq
- 158 17. y(a)rlıkançuçı köñüllüg kutlug yalañuk-
yrlyq'nçwçy kwnkwl ⑤ lwk qwtlwq y'l'nkww
- 159 18. lar ürüg uzañı öz ät'özlärin titip
l'r 'wyrwk 'ws'dy 'wyz 't'wyz l'ryn tydyp
- 160 19. ıdalap tınl(ı)glarka asıg tusu kılurlar tep

- 'yd'l'p tynlq l'rq' ''syq twsw qylwr l'r
- 161 20. tedi, bo monça savıg eçiläriñä söz-
tydy,, pw mwnç' s'vyq 'yçy l'rynk' swyz
- 162 21. läp ötrü k(ä)ntü köñülintä inçä tep
l'p 'wytrw kntw kwnkwl ynt' 'ynç' typ
- 163 22. sakındı k(a)ltı bo mäniñ ät'özüm yüz
s'qyndy qlty pw m'nynk 't'wyz wm ywz
- 164 23. miñ ažunlartın bärü yoksuz asıgsız
mynk 'swn l'rtynb'rw ywq swz ''syq syz

— 612 —

- 165 1. näçä näçä yirüdi artadı nän ymä ädlig- Taisho: 451c 02
n'ç' n'ç' yyrwdy ''rt'dy n'nk ym' 'tlyk
- 166 2. siz bolup nä ärsär asıgka tusuka
syz pwlwp n' 'rs'r ''syq q' twsw q'
- 167 3. kirmädi näçökin bökünki küntä monı
kyrm'dy n'çwk yn pwykwnky kwyn t' mwny
- 168 4. täg k(ä)rgäklig işlätgölük yonlaguluk
t'k krk'k lyk 'yş l'tkwlwk ywnkl'qwlwq
- 169 5. oron tapıp bo montag yıdıg k(ä)rgäksiz ät-
'wrwn t'pyp pw mwnt'q yytyq krk'k syz 't
- 170 6. özümün sıdımış kämışmiş yin yar täg
'wyz wmyñ sytmyş k'myşmyş yynk y'r t'k
- 171 7. titip ıdalap bo irinç y(a)rlıg aç bars-
tydyp 'yd'l'p pw ⑤ 'yrynç yrlyq ''ç p'rs

- 172 8. ka năgŭlŭk umug ınag bolmaz m(ă)n tep
q' n'kwlwk 'wmwq 'yn'q pwlm'z mn typ
- 173 9. monçulayu sakınıp eçiləri birlä söz-
mwnçwl'yw s'qynyp 'yçyl'ry byrl' söz
- 174 10. lăşgŭlŭk kezigin tizigin ärttürŭp ol bars
l'şkwlwk kysykyn tsyskyn 'rtdwrwp 'wl p'rs
- 175 11. ũzä öñin öñin y(a)rlıkançuçı köñŭl
'wyz ' 'wynkyn 'wynkyn yrlyq'nçwçı kwnkwł
- 176 12. turgurup irinçkädilär tsuyurkadılar ;
twrqwrwp 'yrynçk'dy l'r tswywrq'dy l'r „ „
- 177 13. inçip olarnıñ arasında agladı ıakı
'nçyp 'wl'mynk 'r'synd' 'ql'dy d'qy
- 178 14. m(a)has(a)tve tegin ol barsnıñ açın torok-
mq'stvy tykyn 'wl p'rs nynk 'çyn twrwq
- 179 15. ın ämgäkin tolgakın tetrü körŭp tägrä
yn 'mk'k yn twlq'q yn tydrw kwyrwp t'kr'
- 180 16. täğzinip közin idi andıran keřärŭ uma-
t'ksynyp kwyz yn 'ydy 'ndyr'n kyd'rw 'wm'
- 181 17. tın ũr keç tetrü körŭ turup ötrŭ
tyn 'wyr kyç tydrw ⑤ kwyrw twrwp 'wytrw
- 182 18. kodup öñi yorıp bardılar , ötrŭ ol
qwdwp 'wynky ywryp p'rđy l'r „ 'wytrw 'wl
- 183 19. ũdŭn m(a)has(a)tve bodis(a)t(a)v yorıyu inçä
'wydwn mq'stvy pwdystv ywryyw 'ynç'
- 184 20. tep sakındı, çak amtı maña ugrayu

- typ s'qyndy „ ç'q 'mty m'nk' 'wqr'yw
- 185 21. ät'özümin isig özümin titgülük
- 't 'wyz wmyn 'ysyk 'wyz wmyn tydkwlwk
- 186 22. idalaguluk üd kolu soka kälti ,
- 'yd'l'qwlwq 'wyt qwlw swq ' k'ltı „
- 187 23. nä üçün tep tesär kim m(ä)n ilki-
- n' 'wyçwn typ tys'r kym mn 'ylky

— 613 —

- onunç säkiz ,
- 'wnwnç s'kyz „
- 188 1. sizdin bärü bo yıdıg sarsıg kanlıg yirin- Taisho: 451c 08
- syz dynb'rw pw yytyq s'rsyq q 'n lyq yyrynk
- 189 2. lig sävgüsüz taplagusuz yarsınçıg ät'özkä
- lyq s'vkwszw t'pl'qw swz y'rsynçyq 't'wyz k'
- 190 3. inçip mandım aş içgü ton kädım oron
- 'ynçyp 'yn'ndym ''ş 'yçkw twn k'dym 'wrwn
- 191 4. töşäk at yaña kanlı kölük ärdini
- twyş'k ''d y'nk' q'nkly kwylwk 'rdyny
- 192 5. yinçü äd tavar üzä tapındım artamak
- ynçw 'd t'v'r 'wyz ' t'pymdym ''rd'm'q
- 193 6. buzulmak törölüg üçün ürüg uzaı
- pwswl'm'q twyrw lwk 'wyçwn 'wyrwk 'wsady
- 194 7. artadı buzıldı , näñ ymä bo
- 'rt'dy pwswl'dy „ (P) n'nk ym' pw
- 195 8. ät'özüg küyü küzäti ayayu tutup

- 't'wyz wk kwyw kwys'ty ''y'w twdwp
- 196 9. artatmagalı idi umadım näçä käd
''rt'tm'q'ly ydy 'wm'dym n'ç' k'd
- 197 10. uzanıp igiddim ärsär ymä k(a)ltı yavlak
'ws'nyp 'ykytdym 'rs'r ymä qlty y'vl'q
- 198 11. yagı törösinqä yanıuru meni kämişü utup
y'qy twyrw synç' y'ndwrw myny k'myšw 'wdwp
- 199 12. sävinçsiz utlısız kılıtı mäniñ küçümin
s'vynçsyz 'wtly syz qylty m'nynk kwyçwmyn
- 200 13. anın inçä bilmiş k(ä)rgäk , ät'öz ärsär
''nyn 'ynç' pylmyş krk'k ,, 't'wyz 'rs'r
- 201 14. b(ä)ksiz mänüsüz tetir, özkä yanıuru
pk syz m'nkw swz tytyr ,, 'wyz k' y'ndwrw
- 202 15. asıgsızı üzä yavlak yagı täg korkın-
''syq syz y 'wyz ' y'vl'q y'qy t'k qwrqyn
- 203 16. çıg ärür, yarsınçıg kirligi
çyq 'rwr ,, y'rsyn ⑤ çyq kkyr lyky
- 204 17. üzä tutsar arıgsızlıg kıg yügmäk
'wyz ' twts'r ''ryq syz lyq qyq ywkm'k
- 205 18. tetir , anı üçün m(ä)n bökünki küntä
tytyr ,, ''ny 'wyçwn mn pwykwnky kwynt'
- 206 19. bo ät'özimin yonlap muıadıncıg ulug
pw 't'wyz ymyn ywnkl'p mwnk'dynçyq 'wlwq
- 207 20. iş küdök kılayın sansarlıg taloy ügüz
'yş kwytwk qyl'yyn s'ns'r lyq t'lwy 'wykwz

- 208 21. içindä tar kämi bolayın , tugmak ölmäk-
'yçynd' t'r k'my pwl'yyn ,, twqm'q 'wylm'k
- 209 22. lig tägzinçdin taşgaru tartıp üntü-
lyk t'ksynç dyn t'sq'rw t'rdyp 'wyntw
- 210 23. räyin tep sakındı , yana ok inçä
r'yyn typ s'qyndy ,, y'n' 'wq 'ynç'

— 614 —

- 211 1. tep sakındı , apam birök bo ät'özümün Taisho: 451c 15
typ s'qyndy ,, ''p'm pyrwk pw 't'wyz wmyñ
- 212 2. tişär m(ä)n ötrü ülgüsüz sansız mün
tyds'r mn 'wytrw 'wylkswz s'nsyz mwyn
- 213 3. kağaglarıg kartıg bāzig yiriñig
q't'q l'ryq q'rt yq p'z yk yyrynkyk
- 214 4. kanıg igig agrıgıg korkınçig ayın-
q 'n yq 'ykyk ''qryq yq qwrqynçyq ''yyn
- 215 5. çıg barçanı tiñmiş ıdalamış bolur
çyq p'rç' ny tydmyş 'yd'l'myş pwlwr
- 216 6. m(ä)n , ıakı ymä bo ät'öz ärsär altı
mn ,, d'qy ym' pw 't'wyz 'rs'r ''lty
- 217 7. kırk törlüg arıgsızların tolu suv üz-
qyrq twyrlwk ''ryq syz l'ryn twlw swv 'wyz
- 218 8. äki kār(ä)kü täg b(ä)ksiz yarpsız
' ky k'rkw t'k (P) pk syz y'rpsyz
- 219 9. kamag kurtlarınıñ koñuzlarınıñ

- q'm'q qwr̄t l'r n̄ynk qwnkwz l'r n̄ynk
- 220 10. tergini kannıñ yiriñniñ ornagı
tyrkyny q 'n n̄ynk yyrynk n̄ynk 'wr̄n'q y
- 221 11. sıñirin tamırın yörgälmış süñöklär
synkyryn t'myr yn ywr̄k'lmyş swynkwk l'r
- 222 12. ulagı üzä tuñuşmış ärtiñü yirinçig
'wl'q y 'wyz ' twdwşmyş 'rtynkw yyrynçyq
- 223 13. yarsınçig ärür anı üçün tägimlig ol
y'rsynçyq 'rwr ''ny 'wyçwn t'kymlyk 'wl
- 224 14. amtı maña bo ät'özümin tiñip ıdalap
'mtı m'nk' pw 't'wyz wmyn tydyp 'yd'l'p
- 225 15. üzäliksiz üstünki yeg apamulug mänjü
'wys'lyksyz 'wysdwnky yyk ''p'm 'wluwq m'nk̄w
- 226 16. nirvanıg tilägülük busuş sakınç
n̄yrv'n yq tyl'kw ① lwk pwsş s'qynç
- 227 17. ämgäk tolgakıg birtäm tarkarguluk
'mk'k twlq'q yq pyrt'm t'rq'rqwlwq
- 228 18. tugmak ölmäklig tägziñçig amırtgurgu-
twqm'q 'wylm'k lyk t'ksynçyk 'myrtqwrqw
- 229 19. luk nizvanılıg ilişig üzgülük dyan bilgä
lwq nyz v'ny lyq 'ylyş yk 'wyskwlwk dy'n pylk'
- 230 20. biliglig küçüg küçländürgülük tolu tükäl
pylyklyk kwyçwk kwyçl'ndwrkwlwk twlw twyk'l
- 231 21. bışrunmaklıg ädgüg ägsüksüz bütürgülük
pyşrwnm'q lyq 'dkwk 'kswkswz pwtwrkwlwk

- 232 22. yüz buyanlığ eṭigin eṭingülük , tolu
yww pwy'n lyq 'ydykyn 'ydykwlwk ,, twlw
- 233 23. tükäl bilgä biligig tüpgärgülük ,
twyk'l pylk' pylykyk twypk'rkw lwk ,,

— 615 —

onunç tokuz

'wnwnç twqwz ,,

- 234 1. alku burhanlar üzä ögitmiş ıdok Taisho: 451c 21
''lqw pwrq'n l'r 'wyz' 'wykymyş 'ydwq
- 235 2. nomlug ät'özüg tanuklaguluk kamag beş
nwm lwq 't'wyz wk t'nwql'qwlwq q'm'q pyş
- 236 3. aḷun tınl(1)glar ogılanın nom buşılıg
''swn tynlq l'r 'wql'n yn nwm pwşy lyq
- 237 4. mänji üzä mänjilätgülük tep monçulayu
m'nky 'wyz ' m'nkyl'tkwlwk typ mwnçwl'yw
- 238 5. adıra üdürä sakınıp ötrü m(a)has(a)tve
''dyr' 'wydwr s'qynyp 'wytrw mq'stvy
- 239 6. tegin y(i)ti kınıg tülüktä turup ulug
tykyn yty qynyq twylwk t' twrwp 'wlwq
- 240 7. bädük küsüşkä enip ulug y(a)rlıkan-
p'twk kwyswş k' ⑤ 'ynyp 'wlwq yrlyq'n
- 241 8. çuçı köñül turgurup köñülin köküz-
çwçy kwnkwł twrqwrwp kwnkwł yn kwnkwz
- 242 9. in yakçırıp ol iki eçilärin köñül -

- yn y'qçyrdyp 'wl 'yky 'yçy l'ryn kwnkwl-
- 243 10. gärip näçökin ärsär tuysar oñarsar
k'ryp n'çwkyn 'rs'r twys'r 'wnk'rs'r
- 244 11. ötrü ürküp bälirläp tıdığ ada kılıp
'wytrw 'wyrkwp p'lynkl'p tydyq ''d' qylyp
- 245 12. küsämış küsüşümin kandurmagay tep
kwys'myš kwyswşwmyn q'ndwrm'q'y typ
- 246 13. bögünüp ötrü iki eçiläriñä azk(ı)ya
pwykwnwp 'wytrw 'yky 'yçyl'rynk' ''z qy '
- 247 14. öñrä yorıyu turzunlar, m(ä)n una
'wynkr' ywryyw twrz wn l'r mn 'wn'
- 248 15. basa yetdim tep ötüñüp eçilärin ıdıp
p's' yytdym typ 'wydwnwp 'yçy l'ryn 'ydyp
- 249 16. m(a)has(a)tve tegin k(ä)ntü özi yanıuru
mq'stvy tykyn (P) kntw 'wyz y y'ndwrw
- 250 17. yana ol arıgka kirip aç barş öskintä
y'n' 'wl ''ryq q' kyryp ''ç p'rz 'wyskynt'
- 251 18. tägip tärkin tavraıı tonın suçulup kamış
t'kyp t'rky n t'vr'dy twnyn swçwłwp q'myš
- 252 19. buııkı üzä asıp inçä tep b(ä)k katıg
pwdyqy 'wyz ' ''syp 'ynç' typ pk q'tyq
- 253 20. sav sözläti ; m(ä)n amtı tolپ sansar-
s'v swyz l'ty ,, ,, mn 'mtı twłp s'ns'r
- 254 21. takı tınl(ı)glar üçün üzäliksiz üş-
t'qy tynlq l'r 'wyçwn 'wyz 'lyksyz 'wyz

255 22. düнки yeg burhan kutı küsüşin
dwnky yyg pwrq'n qwty kwsuş yn

— 616 —

- 256 1. täpräñsiz yayılmaksız ulug y(a)rlıkançuçı Taisho: 451c 28
t'pr'nşyz y'yylm'q syz 'wlwq yrlyq'nşwçy
- 257 2. köñül turgurup bo mäniñ sävär amrak ät'öz-
kwnkwl twrqwrwp pw m'nynk s'v'r 'mr'q 't'öz
- 258 3. ümin tiñär m(ä)n ıdalayur m(ä)n , buzulmaksız
wmyn tyd'rmn 'yd'l'ywrmn „ pwswl'm'q syz
- 259 4. çolmaksız burhan kutın tiläyür m(ä)n
çwlm'qsyz pwrq'n qwty tyl'ywrmn
- 260 5. kim kamag bilgälärkä sävgülük taplaguluk
kym q'm'q pylk' l'rk' s'vkwlwk t'pl'qwlwq
- 261 6. üç uğuş yertinçüdäki ämgäklig taloy-
'wyç 'wqwş yyrtynçw d'ky 'mk'k lyk t'lwy
- 262 7. takı tınl(ı)glarıg örü tartıp ozgurup enç
t'qy tynlq l'ryq 'wyrw t'rtyt 'wsqwrrwp 'ynç
- 263 8. mänjilig kılayın tep teđi ;
m'nkylık qyl'yyn ⑤ typ tyty „ „
- 264 9. ol üçün tegin monça sav sözläp
'wl 'wytwñ tykyn mwnç' s'v swyz l'p
- 265 10. ol aç barş öskintä suna yatdı ,
'wl ''ç p'rz 'wyskyn t' swn' y'tdy „
- 266 11. k(ä)ntünün ulug y(a)rlıkançuçı köñüllüg

- kntw nwnk 'wlwq yrlyq'nçwçy kwnkwl lwk
- 267 12. çogı yalını ugrınta ol aç barş yegäli
çwq y y'lyny 'wqrynt' 'wl ''ç p'rz yyk'ly
- 268 13. teñinmädi bodis(a)t(a)v anı körüp ötrü
tydynm'dy pwdystv ''ny kwyrwp 'wytrw
- 269 14. ediz tagka agtınıp ät'özin kuğı
'ydyz t'q q' ''qdynyp 't'wyz yn qwt y
- 270 15. kämişdi ; kaçan yerkä tägdüktä
k'myšdy ,, ,, q'ç'n ® yyrk' t'kdwkt'
- 271 16. bodis(a)t(a)v yana inçä tep sakındı , inçip
pwdystv y'n' 'ynç' typ s'qyndy ,, 'ynçyp
- 272 17. bo barş torokı küçsüzi ugrunta anın meni
pw p'rz twrwq y kwyçswz y 'wqrwnt' ''nyn myny
- 273 18. yegäli umaz tep ötrü bodis(a)t(a)v örü
yyk'ly 'wm'z typ 'wytrw pwdystv 'wyrw
- 274 19. turup inaru bärü körüp bı bıçgu tiläp
twrwp 'yn'rw p'rw kwyrwp py pyçqw tyl'p
- 275 20. bulmadı , ötrü kurımış katıg kamyş alıp
pwl'm'dy ,, 'wytrw qwrymyş q'tyq q'myš ''lyp
- 276 21. anı üzä ömgän tamırın sançıp kan
''ny 'wyz ' 'wymk'n t'myr yn s'nçyp q 'n
- 277 22. ündürüp akuru akuru barşka yakın bardı
'wyndwrwp ''qwrw ''qwrw p'rz q' y'qyn p'rdy
- 278 23. kaçan barş öskintä tägdüktä
q'ç'n p'rz 'wyskyn t' t'kdwkt'

onunç ülüş on ,
'wnwnç 'wylwş 'wn ,,

- 279 1. ötrü ol üdün bo ağır ulug yagız Taisho: 452a 07
'wytrw 'wl 'wytwn pw ''qyr 'wlwq y'qyz
- 280 2. yer altı törlüğün täprädi kabşadı ;
yyr ''lty twyrlwk yn t'pr'dy k'pş'dy ,, ,
- 281 3. inçä k(a)ltı ulug yeel kälip köl suvın
'ynç' q1lty 'wlwq yyy1 k'lyp kwyl swv yn
- 282 4. tokıp yaymış täg yokaru kuğı yayıldı
twqyp y'ymyş t'k ywq'rw qwty y'yyldy
- 283 5. yaykaldı , kök kalık yüüzindäki kün
y'yq'ldy ,, kwyk q'lyq ywwz ynd'ky kwyn
- 284 6. t(ä)ñri rahu'ka sigirtmiş täg y(a)ruksuz
tnkry r'qw q' sykyrtmyş t'k yrwq swz
- 285 7. yaşuksuz öñsüz öläz boldı ;
y'şwq swz 'wynkszw (P) 'wyl'z pwldy ,, ,
- 286 8. buluñ yınak barça bütürü karardı ;
pwlwnk yynk'q p'rç' pwtwrw q'r'rdy ,, ,
- 287 9. kara tuman üzä ürtüldi ; kök
q'r ' twm'n 'wyz ' 'wyrtwldy ,, , kwyk
- 288 10. kalıktın t(ä)ñrıdäm yıd yıpar hua çäçäk-
q'lyq tyn tnkryt'm yyt yyp'r qw ' ç'ç'k-
- 289 11. lär tüşdi yagdı ; ol arıg sāmāk içi
l'r twyşdy y'qdy ,, , 'wl ''ryq s'm'k 'yçy

- 290 12. hua çäçäk üzä tolu boltı ol üdün
qw 'ç'ç'k 'wyz 'twlw pwlty 'wl 'wytwn
- 291 13. üstünki t(ä)ñrilär bo savıg körüp anşız
'wysdwnky tñkry l'r pw s'vyq kwyrwp ''nksyz
- 292 14. ulug muñadıp tañlap bodis(a)t(a)vnıñ antag
'wlvq mwnk'dyp t'nkl'p pwdystv nynk ''nt'q
- 293 15. muñadıñçıg çatıklıg işiñä eyin
mwnk'tynçyq ç'dyk lyk 'yş ynk' 'yyyn
- 294 16. ögirip ögä alkayu inçä tep
'wykyryp 'wyk' (P) ''lq'yw 'ynç' typ
- 295 17. şlok sözlätılär ; ; ;
şlwkw swyz l'ty l'r ,, ,, ,, ,, ,, ,,
- 296 18. ulug tınl(ı)g uduñuz , umug ınag bolgalı
'wlvq tynlq 'wtwnkwz ,, 'yn'q pwlq'ly
- 297 19. ulug y(a)rıkançuçı köñülünüz üzä , tüp
'wlvq yrlyq'nçwçy kwnkwł wnkwx 'wyz ' ,, twyp
- 298 20. tüz körür siz tınl(ı)glarıg ; öztä tugmış
twyz kwyrwr syz tynlq l'ryq ,, ,, 'wyz t' twqmys
- 299 21. ogulça kızça , y(i)ti kınıg ögrünçlüg ,
'wqwl ç' qyz ç' ,, yyty qynyq 'wykrwnç lwk ,,
- 300 22. äsirkänçsiz ıdok köñülünüz üzä ;
'sykr'nçsyz 'ydwq kwnkwł wnkwx 'wyz ' ,,

— 618 —

301 1. ät'özünüzni ıdalap , ämgäktin tartmak-

Taisho: 452a 14

- 't'wyz wnkwz ny 'yd'l'p ,, 'mk'k tyn t'rtm'q
- 302 2. lıg buyanıñız yetinçsiz teñir , oğgurak
lyq pwy'nynkyz ny yyrtynçsyz tydyr ,, 'wtqwr'q
- 303 3. bolgay siz täggäli , mänülüg kertü yeg
pwlq'y syz t'kk'ly ,, m'nkwlwk kyrtw yyk
- 304 4. orunka , birtäm öñi üdrülgäy
'wrwn q' ,, pyrt'm 'wyrwlk'y
- 305 5. siz , tugmak ölmäklig b(ä)k bagtın ,
syz ,, twqm'q 'wylm'klyk pk b'q tyn ,,
- 306 6. t(ä)rkkäyä üdün täggäy siz , tängäş-
trkk'y ' 'wydwn t'kk'y syz ,, t'nkk'şy
- 307 7. siz burhan kutıña , yanmaksız-
syz pwrq'n qwt ⑤ ynk' ,, y'nm'q syz
- 308 8. ın tanuklap , ençgü mänji tapgay siz ,
yn t'nwql'p ,, 'ynçkw m'nky t'pq'y syz ,,
- 309 9. tep tedi ; ol üdün ol aç barş
typ tydy ,, ,, 'wl 'wytwn 'wl b'rz
- 310 10. kaçan bodis(a)t(a)vnıñ ömgänintin
q'ç'n pwdystv nynk 'wymk'n yntyn
- 311 11. kan akmışın körti , ötrü ol kan-
q 'n ''qmyş yn kwyrty ,, 'wytrw 'wl q 'n
- 312 12. ıg yalgayu ätin barça yep koğdı ;
yq y'lq'yw 'd yn p'rç' yyp qwtdy ,, ,,
- 313 13. yalañuz kurug süñökläri ök turu kaltı ,
y'l'nkws qwrwq swynkwk l'ry 'wk twrw ,,

- 314 14. ançağınça bodis(a)t(a)v teginniñ uluğı eçi-
 ''nç'qynç' pwdystv tykyn nynk 'wlwqy 'yçy
- 315 15. si yer täprämişin körüp inisiñä
 sy yyr t'pr'myš yn kwyrwp 'yny synk'
- 316 16. inçä tep tedi ; yagız yer bütürü täp-
 'ynç' typ tydy ,, ,y'qyz yyr pwytwrw t'p
- 317 17. räyür ; ügüzlär taglar birlä
 r'ywr ,, , 'wykwz l'r ⑤ t'q l'r pyrl'
- 318 18. kalısız ; buluñ yınak kararıp , öläz boltı
 q'lysyz ,, , pwlwnk yynk'q q'r'ryp ,, 'wyl'z pwlty
- 319 19. kün t(ä)ñri , köktin tüşär t(ä)ñridäm ,
 kwyn tnkry ,, kwyk tyn twyš'r tnkryd'm ,,
- 320 20. hua çäçäklär bulgaşu , oğgurak ärki
 qu ' ç'ç'k l'r pwlq'sw ,, 'wtqwr'q 'rky
- 321 21. inimizniñ , ät'özin tiñmäk b(ä)lgüsi ,
 'ynymyz nynk ,, 't'wyz yn tydm'q plkwsy ,,
- 322 22. tep teđi , bo savıg äşidip kiçigi ini-
 typ tyty ,, pw s'vyq 'şydyp kyçyky 'yny
- 323 23. si inçä tep tedi , äşidtim m(a)has(a)tve-
 sy 'ynç' typ dydy ,, 'şydtym mq'stvy

— 619 —

- onunç bir y(e)g(i)rmi ,
 'wnwnç pyr ykrmy ,,
- 324 1. niñ tsuyurkayu sözlämiş çın savın Taisho: 452a 23
 nynk tswywrq'yw swyz l'myš çyn s'v yn

- 325 2. teminkäyä körmištä , torok kücsüz
tymyn k'y ' kwyrmyš t' „ twrwq kwyčswz
- 326 3. aç barsıg , aç ämgäkkä ägirtip ,
''ç p'rs yq „ 'mk'k k' 'kyrdyp „
- 327 4. änükin yegäli kılмышın , anın sezindim
'nwkyn yyk'ly qylmyš yn „ 'nyn sysyndym
- 328 5. inimkä ät'özin titti ärki mü tep ,
'ynym k' 't'wyz yn tydty 'rky mw typ „
- 329 6. ol üdün ol iki tegitlär monçu-
'wl 'wydwn 'wl 'yky tykyt l'r mwnçw
- 330 7. layu sözläşü açıgları kälip
l'yw swyz l'şw ⑥''çyql'ry k'lyp
- 331 8. yeriñütilär yıgladılar , ötrü t(ä)rkin
yyrynkwty l'r yyql'dy l'r „ 'wytrw trkyn
- 332 9. yanturu yanıp yıglaşu bayakı ol barş
y'ntwrw y'nyp yyql'şw p'y'qy 'wl p'rz
- 333 10. yatur oronka bartılar, kaçan anda
y'twr 'wrwn q' p'rty l'r „ q'ç'n ''nd'
- 334 11. tägdüktä ötrü iniläri mahas(a)tve tegin-
t'kdwkt' 'wytrw 'yny l'ry m'q'stvy
- 335 12. niñ tonı kemiş buñıkı üzä askın
nynk twn y q'myš pwdyqy 'wyz' ''sqyn
- 336 13. turup tururin sını süñöki saçı birlä arkuru
twrwp twrwr yn syny swynkwky s'çy pyrl' ''rqwrw
- 337 14. turkuru yatmışın akmış kanı tuprak-

- twrqwrw y'tmyş yn ''qmyş q 'n y twpr'q
- 338 15. ta tiğig yogrulup yerkä yukup turmuş-
t' tytyk yoqrwlwp yyr k' ywqwp twrmyş
- 339 16. in körtilär , nä anı körüp
in kwyrty l'r ,, (P) n' ''ny kwyrwp
- 340 17. ök ät'özlärin ol süñök üzä kämişip
'wk 't'wyz l'rryn 'wl swynkwk 'wyz ' k'myšyp
- 341 18. ögsiräp tınsırap kamıldılar , näçätä
'wyksyr'p tynsyr'p q'myldy l'r ,, n'ç' t'
- 342 19. ken temin öglänip ötrü eliglärin
kyn tymyn 'wykl'nyp 'wytrw 'ylyk l'ryn
- 343 20. örü kötürüp ulug ünin ulıdılar ,
'wyrw kwytwrwp 'wlwq 'wynyn 'wlydy l'r ,,
- 344 21. sıgtadılar , ulıyu sığtayı inçä tep
syqt'dy l'r ,, 'wlyyw syqd'yw 'ynç' typ
- 345 22. teğilär , körklä kövşäk tokılıg , inimiz
tyty l'r ,, kwyrkl' kwyvş'k twqylyq ,, 'ynymyz
- 346 23. ärdin küväs a , ögkä kañka
'rdynk kwyv'z ' ,, 'wyk k' q'nk q'

— 620 —

- 347 1. sävitmiş ärdin kadaş a , näçökin yana Taisho: 452b 01
s'vytmyş 'rdynk q'd's ' ,, n'çwlyn y'n'
- 348 2. birgärü , birläk(i)yä ünüp üçäğü ,
pyrk'rw ,, pyrl' ky ' 'wynwp 'wyçkw ,,

- 349 3. năgŭlŭk titdiŋ ōzŭgin , bizni birlă
n'kwlwk tytdynk 'wyz wkyn „ pyz ny pyrl' „
- 350 4. barmadın , ōgŭmŭz kaŋımyz biziŋă ,
p'rm'dyn „ 'wykwmwz q'nkymyz pyz ynk' „
- 351 5. uŋru kōrŭp ayıtsar , biz ikăgŭ năgŭ
'wdrw kwyrwp ''yyts'r „ pyz 'yk'kw n'kw
- 352 6. tep ōŋŭnălim sōzlălim , ol yeg bolgay
typ 'wydwn'lym swyz l'lym „ 'wl yyk pwlk'y
- 353 7. ūçăgŭ , birlăk(i)yă ōlsăr biz , năŋ
'wyç'kw „ pyrl' ky 'Ⓟ'wyls'r pyz „ n'nk
- 354 8. biziŋă k(ă)rgăksiz , boăt'ōzŭmŭz tirigi
pyz ynk' krk'ksyz „ pw 't'wyz wmwz tyryky
- 355 9. tep ; ol iki tegitlăr monçulayu
typ „ „ 'wl 'yky tykyt l'r mwnçwl'yw
- 356 10. yaŋın kăyirkănçig kılın uıy uıy sığtay talıp
y'nkyn k'yyrk'nçyk qylynw 'wlyyw syqd'yw t'lyp
- 357 11. yŭgŭp ançata ken temin andıran ōŋi
ywkwp ''nç' t' kyn tymyn ''ndyr'n 'wynky
- 358 12. yorıp bartılar , ol ūdŭn m(a)has(a)tve
ywryp p'rty l'r „ 'wl 'wytwm mq'stvy
- 359 13. teginniŋ tapıgçıları teginimiz kăçdi
tykyn nynk t'pyqçy l'ry tykynymyz k'çdy
- 360 14. tep kaçan bartı yorıŋlar kanda ol
typ q'ç'n p'rty ywrynk l'r q'nd' 'wl
- 361 15. iştălim tep t(e)şdilăr , ançaginça anası

- 'ysd'lym typ tşdy l'r ,, ''nç'qynç' ''n'sy
- 362 16. hatun balıkta ediz kalıkta yatıp
q'twn p'lyq t' 'ydyz q'lyq t' y'typ
- 363 17. uğıyur ärkän ärtinü yavız tül
'wdyywr 'rk'n ⑤ 'rtynkw y'vyz twyl
- 364 18. tüşädi , ämigi tüpürä bıçılur bolur
twyş'dy ,, 'ymyky twypwr ' pyçylwr pwlwr
- 365 19. azıg tişläri agızıntın konrulup
'syq tyş l'ry ''qyz ynt' qwnkrwlwp
- 366 20. tüşär bolur , üç kögürçgän atayı laçın-
twyş'r pwlwr ,, 'wyç kwykwrçk'n ''d'yy l'çyn
- 367 21. ka kovıtur ärkän birisi tutsukup
q' q'vytwr 'rk'n pyrysy twtswqwp
- 368 22. ikägüsi korkınçlıg ozar bolur tep
'yk'kw sy qwrqynç lyq 'ws'r pwlwr typ
- 369 23. monçulayu tüşäyü yatur ärkän yer täprämäki
mwncwl'yw twyş'yw y'twr 'rk'n yyr t'pr'm'ky

— 621 —

- onunç iki y(e)g(i)rmi ,
'wnwnç 'yky ykrmy ,,
- 370 1. üzä bälınläp odunup kälti , nä oğunu Taisho: 452b 09
'wyz ' p'lynkl'p 'wdwnwp k'lty ,, n' 'wtwnw
- 371 2. birlä ök anta korkınçlıgın busuş-
pyrl' 'wyk ''nt' qwrqynç lyq yn pwsuş
- 372 3. lugin inçä tep tedi , nägü ärki amtı

- lwq yn 'ynç' typ tydy ,, n'kw 'rky 'mty
- 373 4. tıltagı yagız yer monçulayu täpräyür , ügüz-
tylt'q y y'qyz yyr mwnçwl'yw t'pr'ywr ,, 'wykwz
- 374 5. lăr köllär yayılıp , ı ıgaçlar ırgalur ,
l'r kwyl l'r y'yylyp ,, 'y 'yq'ç l'r 'yrq'lwr ,,
- 375 6. küñ t(ä)ñriniñ y(a)rukı , öñsüz boltı
kwyn tnkry nynk yrwq y ,, 'wynkswz pwlty
- 376 7. ürtmiş täg , közüñ ämigim täp-
'wyrtnyş t'k ,, (P) kwyz wm 'mykym t'p
- 377 8. räyür , öñräkitä öñi şük , okın
r'ywr ,, 'wynkr'ky t' 'wynky şwk ,, 'wq yn
- 378 9. yüräkiñä ursukmış täg , sıkılur m(ä)n
ywr'kymk' 'wrswqmyş t'k ,, syqylwrnn
- 379 10. ämgäkin , tolp ät'özüm titräyür , enç-
'mk'kyn ,, twlp 't'wyz wm tydr'ywr ,, 'ynç
- 380 11. im idi b(ä)lgürmäz , tüşämiş ol tülüm-
ym 'ydy plkwrm'z ,, twyşmyş 'wl twylwm
- 381 12. nün , yavız turur b(ä)lgüsi , oğgurak
nynk ,, y'vyz twrwr plkw sy ,, 'wtqwr'q
- 382 13. bar ärki ärtimlig , artag yavız ada-
p'r 'rky 'rdymlyk ,, ''rt'q y'vyz ''d'
- 383 14. lar tep tedi , anıñ ara iki ämigi
l'r typ tydy ,, ''nynk ''r ' 'yky 'myky
- 384 15. ev(i)tip süñ akıp kälđi , nä anı
'yydyp swyt ''qyp k'lty ,, n' ''ny

- 385 16. körüp ʔakı artokrak oyırkandı
kwyrwp d'qy ''rtwq ⑤ r'q 'wyyrq'ndy
- 386 17. yogurkandı , ol üdün ol hatun-
ywqwrq'ndy ,, 'wl 'wytw n 'wl q'twn
- 387 18. nuŋ bir tapıgçı kızı taştın turur
nwnk pyr t'pyqçy qyz y t'ş tyn twrwr
- 388 19. ärkän kıyça ärtär yolkı kişitin
'rk'n qyy ç' 'rt'r ywl qy kyşy tyn
- 389 20. teginig tiläp ʔakı bulmaz ärmiş tep
tykyn yk tyl'p t'qy pwlm'z 'rmyş typ
- 390 21. sav äşidti , nä monı äşidü birlä ök
s'v 'şydy ,, n' mwny 'şydw pyrl' 'wk
- 391 22. ürküp bälirläp ötrü orđoka kirip
'wyrkwp p'lynkl'p 'wytrw 'wrđw q' kyryp
- 392 23. hatunka inçä tep ötündi , hatun-
q'twn q' 'ynç' typ 'wytwndy ,, q'twn

— 622 —

- 393 1. uka y(a)rlikadı mu ärki , taştın Taisho: 452b 18
'wq' yrlyq'dy mw 'rky ,, t'ş tyn
- 394 2. bir antag sav turur , teginig tiläp
pyr ''nt'q s'v twrwr ,, tykyn yk tyl'p
- 395 3. ʔakı bulmaz tep , bo nä sav ärki tep
d'qy pwlm'z typ ,, pw n' s'v 'rky typ
- 396 4. tedi , ol üdün hatun bo savıg äşidip

- tydy „wl ’wydwn q’twn pw s’vyq ’şydyp
- 397 5. ulug busuşta kağguta turup açığı
 ’wlwq pwsuş t’ q’tqw t’ twrwp ’’çyqy
- 398 6. kälip közintä tolu yaşı birlä t(ä)rkin
 q’lyq kwyz ynt’ twlw y’s y pyrl’ trkyn
- 399 7. elig bägkä barıp ay ulug elig
 ’ylyk p’k k’ p’ryp ⑤ ’y ’wlwq ’ylyk
- 400 8. bäg m(ä)n montag montag sav äşidtim bo
 p’k mn mwnt’q mwnt’q s’v ’şydtym pw
- 401 9. nä sav ol , ažu biziñ amrak ögü-
 n’ s’v ’wl „ ’sw pyz ynk ’mr’q ’wykw
- 402 10. kümüz ’äj kiçigi m(a)has(a)tve’ig içginmiş
 kwmwz ’nk kyçyky mq’stvy yq ’yçqynmyş
- 403 11. ärgäy mu biz tep tedi , bo savıg elig bäg
 ’rky mw pyz typ tydy „ pw s’vyq ’ylyk p’k
- 404 12. äşidip ürkä bälirläyü açığı üzä
 ’şydyp ’wyrk’ p’lynkl’yw ’’çyq y ’wyz ’
- 405 13. tıklıp agılayu inçä tep sözläti ,
 tyqylyp ’qyl’yw ’ynç’ tep swyz l’ty „
- 406 14. ay ämgäk ay ämgäk bökünki küntä amrak
 ’y ’mk’k ’y ’mk’k bwykwnky kwynt’ ’mr’q
- 407 15. ögükk(i)yämin ymä yitdürdim içgin-
 ’wykwk ky ’ myn ym’ yytdwrwm ’yçqyn
- 408 16. dım ärki mü m(ä)n tep yaşın yodunu hañun-
 dym ’rky mw mn typ y’syn ywdwnw q’dwn

- 409 17. in ütläyü inçä tep teđi , tözü-
yn 'wytł'yw 'ynç' ⑤ typ tyty „ twyz w
- 410 18. nüm a s(ä)n näñ busma busrulma , m(ä)n amtı
nwm ' sn n'nk pwşm' pwşrwlm ' „ mn ''mty
- 411 19. kamagun ünüp amrak ögüklärimin
q'm'q wn 'wynwp 'mr'q 'wykwk l'rymyn
- 412 20. tiläyin barın yokın biläyin tep t(ä)rkin
tyl'yyn p'r yn ywq yn pyl'yyn typ trkyn
- 413 21. buryukları inançları birlä yumgı balık-
pwrywq l'ry 'yn'nç l'ry pyrl' ywmqy p'lyq
- 414 22. tın taşgaru ünüp öñi öñi yadılıp
tyn t'şq'rw 'wynwp 'wynky 'wynky y'dylp
- 415 23. oron oron sayu tilägäli istägäli
'wrwn 'wrwn s'yw tyl'k'ly 'ysd'k'ly

— 623 —

- onunç üç y(e)g(i)rmi ,
'wnwnç 'wyç ykrmy „
- 416 1. bartılar , anıñ arasında bo sav ıakı Taisho: 452b 26
p'rty l'r „ ''nyk ''rasynd' pw s'v d'qy
- 417 2. kächmäzkän bir buryuk t(ä)rkin tavraı
k'çm'z k'n pyr pwrywq trkyn t'vr'dy
- 418 3. kälip elig bägkä yakın tägip ay
k'lyp 'ylyk b'k k' y'qyn t'kyp ''y
- 419 4. ulug elig bäg busanu y(a)rlıkamazun , iki
'wlwq 'ylyk b'k bws'nw yrlyq'm'z wn „ 'yky

- 420 5. tegitlär su äsän täginür , 'äj
tykyt l'r sw 's'n t'kynwr ,, ''nk
- 421 6. kiçigi m(a)has(a)tve tegin takı tapısu
kyçyky mq'styv tykyn t'qy t'pyşw
- 422 7. täginmäz tiläyü täginürlär tep
t'kynm'z tyl'yw © t'kynwr l'r typ
- 423 8. ötündi , elig bäg bu savıg äşidip ulug
'wytwndy ,, 'ylyk p'k pw s'vyq 'şydyp 'wlwq
- 424 9. tınıp inçä tep tedi , muñ ay muñ
tynyp 'ynç' typ tydy ,, mwnk ''y mwnk
- 425 10. ay yitürmiş m(ä)n isig sävär amrak
''y yydwrmış mn 'ysyq s'v'r 'mr'q
- 426 11. atayımın , ogulum yañı bolmışta
''d'yym yn ,, 'wqwlwm y'nky pwlmyş t'
- 427 12. ögrünçüm sävinçim az ärdi , kenindä
'wykrwnçwm s'vynçym 'z 'rdy ,, kynynd'
- 428 13. ogulug yitürdüktä , busuşı ämgäki üküş
'wqwlwq yytwrdwkt' ,, pwsş y 'mg'ky 'wykwş
- 429 14. turur , birök ogulum bo tuşta , tirig äsän
twrwr ,, pyrwk 'wqwlwm pw twş t' ,, tyryk 's'n
- 430 15. kavıssar , ölsär mäniñ ät'özüm , ämgän-
q'vyşs'r ,, 'wyls'r m'nynk 't'wyz wm ,, 'mk'n
- 431 16. mägäy m(ä)n arıtı tep tedi , hatun
m'k'y mn ''rty © typtydy ,, q'twn
- 432 17. bo savıg äşidip okın ursukmış kişi

- pw s'vyq 'şydyp 'wq yn 'wrswqmyş kyşy
- 433 18. tåg busuş kağguka köñüli köküzi
t'k pwsuş q'tqw q' kwnkwl y kwyzwk y
- 434 19. ägirtip siñiläyü inçä tep teđi ,
'kyrdyp synkyl'yw 'ynç' typ tyty ,,
- 435 20. üç ögüklärim birgärü , tapıgçılar-
'wyş 'wykwk l'rym pyrk'rw ,, t'pyqçy l'r
- 436 21. ı birlä kamagun , yumgı bartılar arıg-
y pyrl' q'm'q wn ,, ywmqy p'rtıy l'r ''ryq
- 437 22. ka , ilinçü mänji kılğalı , kamagta
q' ,, 'ylynçw m'nky qylq'ly ,, q'm'q t'

— 624 —

- 438 1. kiçigi sävâr amrak , ogulum yalañuz kalıp Taisho: 452c 04
kyçyky s'v'r 'mr'q ,, 'wqwlwm y'l'nkwx q'lyp
- 439 2. kâlmäsâr , bolmuş bolgay oğgurak , adırıl-
k'lm's'r ,, pwlmyş pwlq'y 'wtqwr'q ,, ''dyryl
- 440 3. guluk alp ada tep monçulayu siñilädi ,
qwlwq ''lp ''d' typ mwnçwl'yw synkyl'dy ,,
- 441 4. ançaginça sapça ikinçi buryukı kälip
'nç'qynç' s'pç' 'ykyndy pwrywq y k'lyp
- 442 5. elig bāgkâ tågdi , ötrü elig
'lyk p'k k' d'kdy ,, 'wytrw 'ylyk
- 443 6. bāg aña ay buryuk a amrak atayım
p'k ''nk' ''y pwrywq ' 'mr'q ''d'yym

- 444 7. m(a)has(a)tve kanta ärmiş tep ayıtu
mq'styv q'nt' ⑤ 'rmyş typ ''yytw
- 445 8. y(a)rlıkadı , ol buryukı bo yarlıgıg aşidip
yrlyq'dy ,, 'wl pwrywq y pw y'rlyq yq 'şydyp
- 446 9. közintä isig yaşı tökülü busuş-
kwyz ynt' 'ysyq y's y twykwlw pwsuş
- 447 10. lug kağgulugin yıglayu agızı kurup
lwq q'tqw lwq yn yyql'yw ''qyz y qwrwp
- 448 11. tili tamgakı kaşıp sav sözläyü uma-
tyl y t'mq'qy q'dyp s'v swyz l'yw 'wm '
- 449 12. tın kikinç bermädin şük turdı , anı
tyn kykynç pyrm'dyn şwk twrdy ,, ''ny
- 450 13. körüp elig bäg hatunı birlä aşukup
kwyrwp 'ylyk p'k q'twn y pyrl' ''şwqwp
- 451 14. inçä tep ayıtdı, t(ä)rkin sözlän
'ynç' typ ''yytdy ,, trkyn swyz l'nk
- 452 15. buryuk a , kiçigi oglum kanta ärmiş
pwrywq ' ,, kyçyky 'wq lwm q'nt' 'rmyş
- 453 16. ät'özüm busurkanur buşrulur , otka
't'wyz wm pwswrq'nwr pwsrwlwr ,, 'oot q'
- 454 17. ürtänip köyär tæg , ögümin köñlümün
'wyrd'nyp kwy'r t'k ⑤ ,, 'wykwmyñ kwyñkwł wmyñ
- 455 18. ıçgıñp , muñgul bolup bilinmäz m(ä)n ,
'yçqynyp ,, mwnkqwl pwlwp pylynm'z mn ,,
- 456 19. kılmañ mäniñ köküzümin yarılğuluk

- qylm'nk m'nynk kwykwz wmyñ y'rylqwlwq
- 457 20. singuluk tep tedi ; ol üdün ikinti
- synqwlwq typ tydy „ „ 'wl 'wydwn 'ykynty
- 458 21. buryuk ötrü bodis(a)t(a)v tegin ät'özin
- pwrywq 'wytrw pwdystv tykyn 't'wyz yn
- 459 22. buşı berip nätäg kılmyş işlärin eyin
- pwşy pyryp n'd'k qylmyş 'yş l'ryn 'yyyn
- 460 23. kezığçä tüzü tükäti ötündi ;
- k'sykç' twyz w twyk'ty 'wytwndy „ „

— 625 —

- onunç tört y(e)g(i)rmi ,
- 'wnwnç twyrt ykrmy „
- 461 1. bo savıg elig bāgli hatunlı äşidip Taisho: 452c 11
- pw s'vyq 'lyk p'k ly q'twn ly 'şydyp
- 462 2. açığıları ämgäkläri üzä umadın
- ''çyq l'ry 'mk'k l'ry 'wyz ' 'wm'dyn
- 463 3. ulışdılar sıgtaşdılar ; oğlınıñ
- 'wlyşdy l'r syqdyşdy l'r „ „ 'wqly nynk
- 464 4. ölmiş yerin körügsäp t(ä)rkin tavraı
- 'wylmyş yyr yn kwyrwks'p trkyn t'vr'dy
- 465 5. yügrük atların koşuglug kañlita
- ywkr'k ''d l'ryn qwşwq lwq q'nkly t'
- 466 6. olorup ol kamyşlıg arıgka tavrak
- 'wlwrwp 'wl q'myšlyq ''ryq q' t'vr'q
- 467 7. bartılar , kaçan bodis(a)t(a)vnıñ

- p'rtı l'r ,, q'ç'n ⑤ pıdystv nınk
- 468 8. ät'özin buşı bermiş yer oronka
't'wyz ın pıwşy pırmış yyr 'wrwn q'
- 469 9. tädılär ärsär ; anda ötrü bodıs(a)t(a)v-
t'kdy l'r 'rs'r ,, ''nd' 'wtrw pıdystv
- 470 10. nıñ yaş süñökläri ınaru bärü anda
nınk y's şwıkwk l'ry 'ın'rw ''nd'
- 471 11. monta saçılıp yatmışın körüp ät'öz-
mwnt' s'çylıp y'tmıyş ın kwyrwp 'd'wyz
- 472 12. lärin birgärü yerkä çalıp ögsiräp
l'ryn pyr'rw yyr k' ç'lyp 'wıksyr'p
- 473 13. tınsırıp inçä k(a)ltı ulug ı ıgaç küç-
tınsyr'p 'ynç' qlty 'wlwq 'y 'yq'ç kwıç
- 474 14. lüg katıg yeelkä tokıtılıp kamılmış tæg
lwk q'tyq yyıl k' twqıdylyp q'mylmıyş t'k
- 475 15. tüşdılär kamıldılar ; öglärin köñül-
twışdy l'r q'myldy l'r ,, ,, 'wyk l'ryn kwıkwı
- 476 16. lärin ıçgınıp nä kılınmışın
l'ryn 'yçqynyp ⑤ n' qylynmıyş ın
- 477 17. arıtı bılınmäz boltılar ; ötrü ol
''rty pylynm'z pwlty l'r ,, ,, 'wytrw 'wl
- 478 18. üdün ol buryuklar başın tägräki
'wytwı 'wl bwrywq l'r p'syn t'kr'ky
- 479 19. bäglär ınançlar sogık suv bükürüp
p'k l'r 'yn'nç l'r swqyq swv pwykwrrwp

- 480 20. yelpigü üzä yelpiyü elig bāgig hatun-
yylpykw 'wyz ' yylpyyw 'ylyk p'kyk q'twn
- 481 21. ug näçätä ken temin ançakaya
wq n'ç' t' kyn tymyn ''nç'q'y '
- 482 22. ögländürtilär , öglänü birlä ök
'wykl'ndwrty l'r ,, 'wykl'nw pyrl' 'wk

— 626 —

- 483 1. ötrü eliglärin örü kötürüp ulıyū Taisho: 452c 16
'wytrw 'ylyk l'ryn 'wyrw kwytrwpy 'wlyyw
- 484 2. sıgıayū inçä tep takşurdılar ;
syqd'yw 'ynç' typ t'qşwrđy l'r ,, ,,
- 485 3. nä ada ärdi atayım , körkläk(i)yä
n' ''d' 'rdy ''d'yym ,, kwyrkl' ky '
- 486 4. ögüküm , ölmäk ämgäk näçökin , öñrä
'wykwk wm ,, 'wylm'k 'mk'k n'çwkyn ,, 'wynkr'
- 487 5. kälip ärtđürdi , sintidä öñrä
k'lyp 'rtdwrđy ,, syntyđ' 'wynkr'
- 488 6. ölmäkig , bulayın ay künk(i)yäm ,
'wylm'k yk ,, pwl'yyn 'y kwyn ky 'm ,,
- 489 7. körmäyin ärti monı täg , ulug açıg
kwyrm'yyn 'rty mony t'k ,, 'wlwq ''çyq
- 490 8. ämgäkig tep tedi , anda ötrü
'mk'kyk typtydy © ,, ''nd' 'wytrw
- 491 9. elig bāg hatunı ançak(i)ya ögsirämä-
'ylyk p'k q'twny ''nç'qy ' 'wyksyr'm'

- 492 10. ki sārīlip saçı başı yadılıp iki elig-
ky s'rylyp s'çy p'sy y'dylyp 'yky 'ylyk
- 493 11. i üzä köküzin tokıyu k(a)ltı balık
y 'wyz ' kwykwz yn twqyyw qlty p'lyq
- 494 12. suvıntın adırılıp isig kumta agına-
swv yntyn ''dyrylyp 'ysyk qwm t' ''qyn'
- 495 13. mış täg yertä agınayu inçä tep
myş t'k yyr t' ''qyn' yw 'ynç' typ
- 496 14. yıgladı , kim ärti ärki bıçtaçı , ögük-
yyql'dy ,, kym 'rty 'rky pyçt'çy ,, 'wykwk
- 497 15. k(i)yäm ät'özin , öñi saçılıp yañur
ky 'm 't'wyz yn ,, 'wynky s'çylyp y'dwr
- 498 16. ay , kalmış süñök yer sayu , ıçgın-
'y ,, q'lmyş swynkwk (P) yyr s'yw ,, 'yçqyn
- 499 17. mış m(ä)n känçimin , sävär amrak atayım-
myş mn k'nçymyn ,, s'v'r 'mr'q ''d'yym
- 500 18. ın , busuşka ämgäkkä basıñıp , täp-
yn ,, pwsuş q' 'mk'k k' p'sydyp ,, t'p
- 501 19. ränçsiz boltum ärmäz mu , kim ärti ärki
r'nçsyz pwltwm 'rm'z mw ,, kym 'rty 'rky
- 502 20. ölürdäçi , ögükk(i)yäm çak seni , tägür-
'wylwrđ'çy ,, 'wykwk ky'm ç'q syny ,, t'kwr
- 503 21. däçi monı täg , busuş kağgu ämgäk
d'çy mwnı t'k ,, pwsuş q'tqw 'mk'k
- 504 22. kä , katıg v(a)žir ärmäz mü , kim mäniñ

- k' „ q'tyq vsyr 'rm'z mw „ kym m'nynk
 505 23. bo yüräkim , yarılıp büksilip barmadın ,
 pw ywr'kym „ y'rylyp pwyksylyp p'rm'dyn „

— 627 —

- onunç beş y(e)g(i)rmi ,
 'wnwnç pyş ykrmy „
- 506 1. näçökin turur monı täg , tülümtä m(ä)n Taisho: 452c 26
 n'çwkyn twrwr mwny t'k „ twylwm t' mn
- 507 2. b(ä)lgülüg körtüm ärdi bo b(ä)lgüg , iki ämigim
 plkwlwkw kwyrtwm 'rdy pw plkwk „ 'yky 'mykym
- 508 3. birgärü , tüpürä bıçılur tüşädim , azıg
 pyrk'rw „ twypwr ' pyçylwr twyş'dym „ ''syq
- 509 4. tişim koñrulup , tüşüp kälir boltı
 tyş ym q'nkrwlwp „ twyşwp k'lyr pwlty
- 510 5. ärdi ; körür ärmış m(ä)n oğgurak , bo
 'rdy „ „ kwyrwr 'rmyş mn 'wtqwr'q „ pw
- 511 6. ämgäkkä tuşguka , yana tüşädim
 'mk'k k' twşqw q' „ y'n' twyş'dym
- 512 7. montada , adın üç kögürçän
 mwnt'd' „ ''dyn ⑤ 'wyç kwykwrçk'n
- 513 8. aţayın , laçın qoşup üçägüni , bir-
 ''d'yyn „ l'çyn qwşwp 'wyç'kwny „ pyr
- 514 9. isin kapıp eltür bolur , amtı yiñür-
 y syn q'pyp 'yltwr pwlwr „ 'mtı yydwr

- 515 10. düm 'äŋ kiçigi sävär amrak ögükümin
dwm ''nk kyçyky s'v'r 'mr'q 'wykwkwmyñ
- 516 11. yavlak b(ä)lgü utlısı , idi äzüg bolmadı
y'vl'q plkw 'wtly sy ,, 'ydy 'swk pwlm'dy
- 517 12. tep monçulayu yıgladı , ötrü ol üdün
typ mwnçwl'yw yyql'dy ,, 'wytrw 'wl 'wydwn
- 518 13. elig bäg ulatı iki oğlanı birlä
'ylyk p'k 'wl'ty 'yky 'ql'ny pyrl'
- 519 14. ulısu sıgtaşu ketärmäyük yeviglig
'wlyşw syqd'şw kyt'rm'ywk yyvyk lyk
- 520 15. tizigligin kamag bäglär birlä yumgı
tysyk lykyn q'm'q p'kl'r pyrl' ywmqy
- 521 16. bodis(a)t(v)nıñ kalmış süñöklüg
pwdystv nynk ① q'lmyş swynkwk lwk
- 522 17. şarırın ävdıdılär yıgdılar , ulug
ş'ryr yn 'vtydy l'r yyqdy l'r ,, 'wlwq
- 523 18. törlüg törön tokun ağır ayak tapıg
twyrlwk twyrwn twqwn ''qyr ''y'q t'pyq
- 524 19. udug kıltilar , kaçan tapıg udug kılgu-
'wlwq qylty l'r ,, q'ç'n t'pyq 'wdwq qylqw
- 525 20. luk törösin ärtdürdüktä , ötrü ästüp
lwq twyrw syn 'rtdwrđwkt' ,, 'wytrw 'sdwp
- 526 21. içindä bäklädılär ; ; ;
'yçynd' p'kl'dy l'r ,, ,, ,, ,, ,, ,,

3.2. Metnin Tercümesi

Çeviride, izlenen yöntem üzerine giriş kısmında durulmuştur. Uygurca metindeki ikilemelerin yerini göstermek için, Türkçe çeviride, şu ikilemenin karşılığı olan sözcüğün altına ‘2’ yazılarak gösterilmiştir, ayrıca metinde geçen *bökünki kün* ibaresi için tercümede yalnız “bugün ” sözcüğü kullanıldı. Metinde geçen konuşma(dialog)ların ön ve son kısımlarında bulunan *inçe tep dedi..... tep dedi* ibareleri, metnin çevirisinde şu cümlelerin ön veya son kısmında sadece bir kez “şöyle dedi; dedi; diye ... konuştu” olarak tercüme edildi.

Aç Kaplan

— 607 —

- 59 8. önce geçmiş zamanda, bu dünyada₂
60 9. Maharade (k.a.) adlı (bir) hükümdar (han)₂
61 10. var idi. O, Maharade hükümdar (han)₂
62 11. son derece {büyük} zengin₂ (idi),
63 12. ambarları₂ tahıl (ve) servet (mal mülk)₂ ile
64 13. dolu ve kahraman (ve) nişancı ordusu güç -
65 14. lü (idi). Dört bir yanındaki yerleri₂
66 15. (kendine) tabi kılmış₂, çok saygı
67 16. kazanmış₂, daima doğru kanun ve
68 17. öğretiye göre (halkına) önderlik edip, çevresindeki bütün
69 18. halkını₂ çoğaltmış₂, her
70 19. tarafı düşmandan arındırılmış₂ idi.
71 20. O, öylesine parlak (haşmetli)₂
72 21. güçlü (kuvvetli)₂ hükümdar(han)ın₂
73 22. büyük eşinden doğmuş, görünüşü

— 608 —

- 74 1. sevimli, güzel yüzlü üç oğlu
75 2. var idi. En ilki, büyük oğlunun
76 3. adı Mahabale (k.a.) idi. İkincisi, ortanca
77 4. oğlunun adı Mahadeve (k.a.) idi. Üçüncü
78 5. en küçük oğlunun adı Mahasatve (k.a.)
79 6. idi. Bir gün o hükümdar han üç
80 7. oğlu ile dışarıya dağa, ormana
81 8. eğlenceye gitti, oraya ulaşip
82 9. neşelenip eğlendikten sonra (eğlence ve sevinç işini tamamladıktan sonra),
83 10. üç prens çiçek, meyva,

- 84 11. (ve) yemiş toplamak için hükümdar (olan) babasından
85 12. rica edip (orada) kaldılar. Oraya
86 13. buraya, öteye beriye yürüyerek büyük, kamış-
87 14. lı koyu bir ormana girip sonra orada
88 15. dinlenmek için oturdular. Dinlenmeye oturduklarında
89 16. en büyük prens iki küçük kardeşine
90 17. şöyle dedi: “ey kardeşlerim,
91 18. benim bugün (içimde) çok
92 19. korku₂ var, öyle olmasın ki
93 20. bu orman₂ içinde kötü vahşi yabani hayvan-
94 21. lar bulunup, biz (ise) yok olacak, eziyet çekecek(lerden)
95 22. olmayalım”. İkinci prens şöyle
96 23. dedi: “lütfen dinle kardeşim! (dinlemenizi arz ederim),

— 609 —

Onuncu kitap altıncı varak

- 97 1. Benim bu vücudumu esirgeyesim hiç
98 2. gelmez, yalnız bize
99 3. sevdiklerimizden (yakınlarımızdan) ayrılma sıkıntısı olmasın
100 4. diye korkuyorum.” Bu sözü du-
101 5. yup üçüncü prens Mahasatve iki
102 6. abisine şöyle söyledi:
103 7. “burası evliyaların bulunduğu yerdir,
104 8. benim hiç korkum₂ yok, ayrıca
105 9. ayrılık kaygım da yok, fakat
106 10. vücudumdan büyük (bir) sevinç doğuyor,
107 11. acaba biz (bundan) daha çok sevap kazanabilecekmiyiz.”
108 12. O zaman bu üç prens
109 13. kendi gönüllerinden geçen söz-
110 14. leri konuşup sonra yerlerinden kalkıp o
111 15. orman içinden daha içeri girdiler.
112 16. Öylece yürürken yeni yavrulamış bir dişi
113 17. kaplan gördüler, o aç kaplan
114 18. yavrulayalı yedi gün olmuştu, yedi
115 19. yavrusunu çevreleyerek(sararak)₂, açlık (ve) su-
116 20. suzluktan sıkılıp zayıflamış, yaralanan
117 21. vücudu yorulup, gücü(kuvveti)₂ tüke-
118 22. nip, neredeyse ölmek üzere yatıyorlardı.

— 610 —

- 119 1. Bunu büyük prens Mahabale görüp şöyle
120 2. dedi: “ey zavallı dişi kaplan, yavru-
121 3. layalı yedi gün olmuş, yedi yavru-
122 4. suna bakıp, yiyecek₂ isteyip de
123 5. bulamayınca, açlık susuzluk
124 6. eziyetinden sıkılıp, yine dönüp
125 7. kendi yavrularını yemek üzeredir,
126 8. bundan daha zavallı hayvan olur mu?”
127 9. Bu sözü işitip Mahasatve

- 128 10. prens sonra abisi prence:
129 11. “bu kaplan ne yiyor, her zamanki yiyeceği nedir?”
130 12. diye sordu, ağabeyi prens şöyle
131 13. cevap verdi: “kaplanın, vaşağ-
132 14. ın, aslanın, kurdun, yabani hayvanın,
133 15. tilkinin daimaki yemeği ise sadece
134 16. sıcak et (ve) kandır, bundan
135 17. başka yiyecek içeceği yoktur ki
136 18. bu zayıflamış aç kaplanı diriltsin.”
137 19. Bu sözü işitip sonra ikin-
138 20. ci prens Mahadeve birden bire
139 21. şöyle dedi: “bu, böylece
140 22. zayıflamış, güçsüzleşmiş aç
141 23. kaplan, açlık susuzluk eziyetiyle son derece

— 611 —

- onuncu kitap yedinci varak
142 1. sıkılıp neredeyse ölmek üzeredir, biz-
143 2. den başka kim buna uygun
144 3. yiyecek içecek gösterici olur? (kim) bu zavallı
145 4. hayvan için vücudunu feda ederek, bunun
146 5. hayatını devam ettirici olur? ”
147 6. Büyük prens bu sözü işitip
148 7. yine ortanca kardeşine: “ey
149 8. kardeşim, servetten vazgeçmek zor, işi bırakmak zor,
150 9. fakat (hiçbir şey) hayatı bırakmaktan daha zor değildir” dedi.
151 10. Bu sözden hemen sonra Mahasatve
152 11. prens şöyle dedi: “ey ağabeylerim
153 12. ! biz hepimiz şimdi canımıza,
154 13. vücudumuza son derece bağlıyız₂,
155 14. fakat başkasına fayda₂
156 15. sağlamak için, bilgili (ve) aydın (bir) gözü-
157 16. müz yoktur belki, yine öylesi büyük
158 17. merhametli gönüllü mübarek insan-
159 18. lar (varki onlar) daima₂ kendi vücutlarını feda edip₂,
160 19. canlılara fayda₂ sağlarlar.”
161 20. Bunca sözü abilerine söy-
162 21. yip sonra kendi gönlünde şöyle
163 22. düşündü: kaldı ki, bu benim vücudum yüz
164 23. bin varlıktan beri önemsiz, faydasız (olup),

— 612 —

- 165 1. ne kadar çürüdü₂, dahi kıymet-
166 2. siz olup, nasılsa (hiçbir) fayda
167 3. getirmedi, nasıl bugün bunun
168 4. gibi gerekli, kullanılacak₂
169 5. yer bulup, böyle kötü kokan, gereksiz vücud-
170 6. umu atılmış₂ tükürük ve sümük gibi
171 7. bir yana bırakup₂, bu zavallı₂ aç kaplan-
172 8. a niçin umut (sığınak)₂ olamayayım, diye

- 173 9. bu şekilde düşünüp, ağabeyleri ile tartıştıktan
174 10. sonra (ağabeyleriyle sıra ile konuştuğuktan sonra), o kaplana
175 11. ayrı ayrı merhamet
176 12. edip, (onun haline) acıdılar₂;
177 13. Böylece (Mahasatve) onların arasında ağladı.
178 14. Mahasatve prens o kaplanın acıktığını, zayıf-
179 15. lığını₂, eziyetini₂ tam olarak izleyip, etrafında
180 16. dönüp dolaşıp gözünü ondan hiç alamadan
181 17. uzun süre dikkatlice bakıp durarak, sonra
182 18. (bakmayı) bırakıp, başka tarafa yürüyüp gittiler. Sonra
183 19. Mahasatve Buda yürürüyerek şöyle
184 20. düşündü: işte şimdi tam düşündüğüm gibi,
185 21. vücudumu, hayatımı adayacak₂
186 22. zaman kesin (olarak) geldi,
187 23. ne için derse, ki ben ezel-

— 613 —

Onuncu kitap sekizinci varak

- 188 1. den beri bu kötü kokan₂, kanlı, irin-
189 2. li sevmeyen₂ iğrenç vücuduma böylece
190 3. inandım, yiyecek içecek, üst baş₂, konak
191 4. döşek₂, at fil, araba yük hayvanı, mücevher
192 5. inci₂, servete₂ taptım,
193 6. bozulma₂ kanun olduğu için daima₂
194 7. bozuldu(çürüdü)₂, yine bu
195 8. vücudu muhafaza edip₂, değer verip,
196 9. (ona) zarar vermemeyi hiç beceremedim, bunca zaman
197 10. (vücudumu) beslediysem de tıpkı kötü
198 11. (bir) düşman gibi tekrar beni mahvedip yenerek
199 12. mutsuz etti, benim gücümü sonuçsuz kıldı.
200 13. onun için böyle anlamak gerek: vücut
201 14. dayanıksızdır (gevşek), geçicidir, kendine karşı
202 15. faydasızlığından dolayı (bir) düşman gibi korkunç
203 16. olur, iğrenç kirliliği
204 17. bakımından gübre yığını
205 18. gibidir, onun için ben bugün
206 19. bu vücudumu kullanarak olağan üstü büyüklükte
207 20. (bir) iş yapayım, varlık dönüşümünün denizi₂
208 21. içinde gemi₂ olayım, (kendimi) doğmak ve ölmek
209 22. girdabından dışarıya çekip çıkarta-
210 23. yım. (Ardından) hemen şöyle

— 614 —

- 211 1. düşündü: “şimdi eğer bu vücudumdan
212 2. vazgeçersem, sonra sayısız₂ günah-
213 3. ları₂, çıbanı, irini,
214 4. kanı, hastalığı₂, korkuyu₂,
215 5. hepsini terk etmiş₂ olur-
216 6. um, ve yine bu vücut ise otuz
217 7. altı türlü pislikle dolu, su üzerin-

- 218 8. deki köpükler gibi gevşektir₂,
 219 9. bütün böceklerin₂
 220 10. yığını, kanın irinin toplandığı yeri,
 221 11. damarlarla₂ sarılmış kemikler
 222 12. ulağı üzerinde tutuşmuş son derece iğrenç-₂
 223 13. tir. Onun için şimdi bana şu yakışır:
 224 14. vücudumdan vazgeçmeli₂;
 225 15. en üstteki (daha yukarısı olmayan) daimi, ebedi
 226 16. nirvanayı aramalı; keder, düşünce,
 227 17. (ve) eziyeti₂ bütünüyle dağıtmalı;
 228 18. doğum ve ölüm faslını teskin et-
 229 19. meli; tutku bağlarını koparmalı; içbakış bilgisi
 230 20. gücünü güçlendirmeli; tamamıyla₂
 231 21. eğitim almalı; iyiliği (sevabı) eksiksiz şekilde tamamlamalı (başarmalı);
 232 22. yüz sevaplı işi işlemeli; bütün (tekmil)₂
 233 23. bilgililerin aslını araştırmalı;

— 615 —

onuncu kitap dokuzuncu varak

- 234 1. bütün Budalar tarafından övülmüş kutsal
 235 2. öğretili vücudu tanıklamalı; bütün beş
 236 3. dünya canlılarının çocuklarını dua (ve) hayır (sadaka, zekat),
 237 4. saadetiyle sevindirmelidir (bunlar bana yakışır), deyip bu kadar
 238 5. ayrıntılı bir şekilde düşünüp, sonra Mahasatve
 239 6. prens keskin güçle₂ durup, büyük₂
 240 7. istekle büyük merhamet
 241 8. ederek (gönlüne büyük merhamet getirerek), kalbi-
 242 9. ni₂ ferahlatıp, o iki ağabeyini gönlünden-
 243 10. geçirerek: (onlar) nasılsa duyarlarsa (farkına varırlarsa)₂
 244 11. sonra korkup₂ engel olup
 245 12. isteğime karşı gelmesin, diye
 246 13. düşünüp, sonra iki ağabeyine: (siz) azıcık
 247 14. ileri yürüyüverin, ben hemen
 248 15. yetişirim, diye rica edip, ağabeylerini bırakarak
 249 16. Mahasatve prens kendisi tekrar
 250 17. (bir daha)₂ o ormana girip, aç kaplanın önüne
 251 18. varıp, çabucak giysilerini çıkartıp kamış
 252 19. budağına asıp, oldukça sert bir şekilde şöyle
 253 20. söyledi: “ben şimdi bütün dünya-
 254 21. daki canlılar için en üst-
 255 22. teki (daha yukarısı olmayan) mükemmel buda şerefine erişmek arzusuyla,

— 616 —

- 256 1. tereddütsüz₂ büyük (bir) merhametle
 257 2. bu sevdiğim vücud-
 258 3. umu terk ederim₂, bozulmaz
 259 4. çürümez₂ Buda kutunu (şerefini) dilerim,
 260 5. ki (Buda kutsiyeti) bütün bilginlerce sevilen, seçilendir.
 261 6. üç alemin eziyetli denizin-
 262 7. deki canlıları çekip kurtarıp (onları günahlarından kurtarıp),

- 263 8. mutlu₂ edeyim dedi.
264 9. O vakit prens bu şekilde söyleyip,
265 10. aç kaplanın önünde uzanıp (kendisini sunarak) yattı,
266 11. (fakat) onun büyük merhametli gönlünün
267 12. parlaklığından dolayı o aç kaplan (onu) yemeye
268 13. cesaret edemedi, Buda (Mahasatve) onu görüp, sonra
269 14. yüksek dağa çıkıp vücudunu aşağıya
270 15. attı, yere düştüğünde
271 16. Buda (Mahasatve) yine şöyle düşündü: fakat
272 17. bu kaplan zayıflığı (ve) güçsüzlüğünden dolayı beni
273 18. yiyemez. Sonra Buda (Mahasatve) ayağa
274 19. kalkıp, öteye beriye bakınıp, bıçak arayıp
275 20. bulamadı, sonra (bir) kurumuş katı kamyş alıp
276 21. onu artardamarına (boyun damarına) batırıp kanını
277 22. akıta akıta kaplana yaklaştı.
278 23. Kaplanın yanına geldiği

— 617 —

- onuncu kitap onuncu varak
- 279 1. zaman bu ağır büyük kara
280 2. yer, altı türlü titredi₂ ;
281 3. öyle ki büyük (bir) yelin eserek göl suyunu
282 4. vurup dalgalandırdığı gibi, yukarı ve aşağıya dağıttı,
283 5. çalkalandı, gök yüzündeki gün
284 6. tanrı Rahu (karanlık perisi) tarafından yutulmuş (kapatılmış) gibi ışıksız₂,
285 7. (ve) soluk (renksiz)₂ oldu;
286 8. bütün etraf₂ tamamıyla karardı;
287 9. kara dumanla örtüldü; gök
288 10. yüzünden ilahi misk kokulu₂ çiçek-
289 11. ler₂ yağdı₂; o orman içi
290 12. çiçeklerle₂ doldu, o zaman
291 13. yukarıdaki tanrılar bu işi görüp,
292 14. büyük (bir) hayranlığa₂ kapılıp, Buda'nın (Mahasatve)
293 15. şaşırtıcı olağan üstü doğum efsanesinden dolayı
294 16. sevinip (onu) överek₂ şöyle
295 17. koşuk söylediler:
296 18. “canlılara sığınak₂ olmak için büyük yaratık olabildiniz.
297 19. büyük merhametli gönlünüz ile, eşit (beraber)
298 20. görürsünüz canlıları (tıpkı) öz
299 21. oğul (ve) kızınız gibi; keskin kuvvetli, sevinçli,
300 22. cömert (ve) kutsal gönlünüz ile

— 618 —

- 301 1. vücudunuzu feda edip, (canlıları) ızdıraptan kurtarma
302 2. sevabınız ulaşılmazdır, (siz) muhakkak
303 3. ulaşacaksınız ebedi, doğru, mükemmel
304 4. makama; bütününüle aşacak-
305 5. sınız sağlam olan doğmak ölmek bağından;
306 6. kısa zamanda erişeceksiniz eş-
307 7. siz Buda kutına; tereddütsüz

- 308 8. tanıklayıp (şehadet getirerek), mutluluk₂ bulacaksınız,
309 9. dedi. O zaman o aç kaplan
310 10. Buda'nın (Mahasatve) damarından
311 11. kan aktığını gördü, sonra o kan-
312 12. ı yalayıp etinin hepsini yeyip bitirdi.
313 13. yalnız kuru kemikleri artakaldı.
314 14. Bu esnada Buda (Mahasatve) prensin büyük ağabey-
315 15. i yerin titrediğini görüp küçük kardeşine
316 16. şöyle dedi: "kara yer bütünüyle tit-
317 17. riyor, ırmaklar dağlar
318 18. ile beraber; her taraf₂ kararıp, soluk (ışıksız) oldu
319 19. gün tanrı; gökten düşüyor ilahi
320 20. çiçekler yığın halinde; (bu) kesinlikle
321 21. kardeşimizin vücudunu adadığının işaretidir"
322 22. Bu sözü işitip küçük kardeşi-
323 23. şöyle dedi: "ben Mahasatve"-

— 619 —

- onuncu kitar on birinci varak
324 1. nin merhametle söylediği samimi sözünü (işittim),
325 2. az önce gördüğünde (o) zayıf, güçsüz
326 3. aç kaplanı; açlık eziyeti çekip,
327 4. yavrusunu yemek üzere olduğunu; onun için şüphelendim (ki)
328 5. kardeşim vücudunu feda etmişmidir diye."
329 6. O zaman bu iki prens bu şekil-
330 7. de konuşup canı acıyıp,
331 8. feryat edip ağladılar, sonra hemen
332 9. geri dönüp, ağlayarak₂ az önceki o kaplanın
333 10. yattığı yere vardılar, oraya
334 11. geldiklerinde, kardeşi Mahasatve prens-
335 12. in elbisesinin kamyş budağına asılı
336 13. olduğunu, kemiklerinin saçlarıyla (karışıp) darma
337 14. dağın durduğunu, akan kanının toprak-
338 15. la çamur (gibi) yoğrulup yere yapıştığı-
339 16. nı (sindiğini) gördüler, onu görün-
340 17. ce kendilerini o kemiklerin üzerine atıp,
341 18. kendilerinden geçip bayılarak yıkıldılar. Bir süre
342 19. sonra kendilerine gelip sonra ellerini
343 20. (yukarı) kaldırıp, yüksek sesle feryat ettiler₂,
344 21. ağıt yakarak₂ şöyle
345 22. dediler: "güzel, ılımlı ve erdemli kardeşimiz
346 23. idin ey sevgili, anneme babama

— 620 —

- 347 1. (kendini) sevdirmiş idin ey kardeş(im),
348 2. üçümüz birlikte₂ çıkmıştık,
349 3. neden terk ettin₂ vücudunu, neden bizimle
350 4. gelmedin, (tekrar dönmedim- *aslında ilk satırdıydı*), annemiz babamız bizi
351 5. görür görmez sorsalarsa biz ikimiz ne
352 6. diyeceğiz, şu daha iyi olacaktı:

- 353 7. üçümüz beraberce ölseydik, asla
354 8. bize bu canımızın varlığı gerekmez.”
355 9. O iki prens bu şekilde
356 10. feryat ederek, ağlayarak₂, yorulup₂
357 11. sonra derhal oradan
358 12. ayrıldılar. O zaman Mahasatve
359 13. prensin hizmetçileri: “prensimiz gecikti,
360 14. nereye gitti, hadi gidelim, nasıldır
361 15. arayalım” diye konuştular. Bu sırada annesi
362 16. (kraliçe) şehirde yüksek (bir) kulede yatıp
363 17. uyuyorken çok kötü (bir) rüya
364 18. gördü: memesi derinden biçiliyor,
365 19. azı dişleri ağzından koparak
366 20. düşüyordu; üç güvercin yavrusu (bir) doğan-
367 21. (tarafından) kovalanırken birisi yakalanıp
368 22. ikisi korkup kaçıyordu.
369 23. böylece rüya görüp yatıyorken yerin titremesinden

— 621 —

- onuncu kitap on ikinci varak
370 1. dolayı korkup uyanıverdi, uyanınca
371 2. korku (ve) kaygıyla
372 3. şöyle dedi: “ne acaba şimdi
373 4. (bunun) sebebi, kara yer bu kadar titriyor; ırmak-
374 5. lar göller taşıp (yayılp), ağaçlar sallanıyor;
375 6. gün tanrının ışığı soluklaştı
376 7. örtülmüş gibi; gözüm göğsüm tit-
377 8. riyor, eskiden başka türlü sakindi; okla
378 9. yüreğime saplamış gibi sıkılıyorum
379 10. ıstırapla; bütün vücudum titiriyor, rahatım
380 11. hiç kalmadı. Gördüğüm o rüya
381 12. kötü bir şeye işaretler,
382 13. var mıdır acaba geçici, mahvedici, kötü
383 14. tehlikeler?” O arada iki memesinden
384 15. itişip süt akıp çıktı, bunu
385 16. görünce daha çok
386 17. feryat etti₂. Bu esnada o hatun-
387 18. nın bir hizmetçisi (hizmetçi kızı) dışarıda duruyor-
388 19. ken yoldan geçen kişiden:
389 20. “prens aranıp henüz bulunamamış” diye
390 21. söz işitti. bunu işitince (hizmetçi kız)
391 22. korkup₂ hemen saraya girip
392 23. hatuna şöyle arz etti: “hatun

— 622 —

- 393 1. işitmek lutfunda bulundu mu acaba, dışarıda
394 2. böyle bir söylenti var: prensi arayıp
395 3. hala bulamadılar, diye. bu ne demek oluyor?”
396 4. O an hatun bu sözü işitip
397 5. büyük kaygıya₂ kapılıp, acıya

- 398 6. boğularak, gözlerinde yaş dolu halde hemen
399 7. hükümdar beye varıp: “ey büyük hükümdar
400 8. bey, ben böyle böyle söz işittim, bu
401 9. ne demek oluyor, yahut bizim sevgili gözbebe-
402 10. ğimiz en küçük (oğlumuz) Mahasatve’yi kaybetmiş
403 11. olmayalım?” dedi. Bu sözü hükümdar bey
404 12. işitince korkup₂, acıya
405 13. boğularak, ağlayarak:
406 14. “ey eziyet ey eziyet! bugün sevgili
407 15. yavrucuğumu yitir-
408 16. dim₂ mi?” diye göz yaşını durdurup eşi-
409 17. ne nasihat ederek (teselli edererek) şöyle dedi: “ey aziz-
410 18. im! Sen hiç üzülme₂, ben şimdi
411 19. hepsiyle beraber çıkıp sevgili çocuklarımı
412 20. arayayım, varlığını yokluğunu bileyim” deyip derhal
413 21. kumandanları₂ ile birlikte hepsi şehir-
414 22. den dışarıya çıkıp her tarafa dağılıp
415 23. her yere (çocuğu) aramak₂ için

— 623 —

- Onuncu kitap o üçüncü varak
416 1. gittiler. Bu arada bu konuşma daha
417 2. geçmezken bir kumandan alelacele
418 3. gelip hükümdar beye yaklaşıp: “ey
419 4. büyük hükümdar bey, üzülmeyin lütfen, iki
420 5. prens sağ salim bulundu, en
421 6. küçük prens Mahasatve daha buluna-
422 7. madı, aranıyor” diye
423 8. anlattı. Hükümdar bey bu sözü işitip derin
424 9. nefes alıp şöyle dedi: “ey keder ey keder,
425 10. kaybetmişim ben candan sevdiğim
426 11. sevgili yavrumu , oğlum yeni doğduğunda
427 12. sevincim az idi, sonra da
428 13. oğlumu kaybedince, acısı₂ çok
429 14. oldu, eğer oğlum buraya sağ salim₂
430 15. kavuşsaydı, ölsem de ızdırıp çek-
431 16. meyecektim hiç.” Hatun
432 17. bu sözü işitip okla vurulmuş biri
433 18. gibi kalbi hüzüle₂
434 19. dolup feryat ederek şöyle dedi:
435 20. “üç yavrum, hizmetçilerle birlikte -
436 21. hepsi beraber ormana gittiler
437 22. eğlenmek₂ için, hepsinden

— 624 —

- küçüğü, sevgili oğlum yalnız kalıp
438 1. gelmezse, mutlaka olacak ayrı-
439 2. lık tehlikesi” diye böylece feryat etti.
440 3. Oesnada sıracı ikinci kumandanı gelip
441 4. hükümdar beye yanaştı ve hükümdar
442 5.

- 443 6. bey ona: “ey kumandan, sevgili yavrum
444 7. Mahasatve nasılmış?” diye sorup
445 8. emretti. o kumandan bu emri işitince
446 9. gözlerinden sıcak yaş dökerek hüznü-
447 10. le₂ ağlayarak ağzı kuruyup,
448 11. dili damağına yapışıp söz söyleyeme-
449 12. di, cevap veremedi, sessizce durdu. Onu
450 13. görüp hükümdar bey ve eşi acele ederek
451 14. şöyle sordu: “çabuk söylesene
452 15. ey kumandan! Küçük oğlum neredeymiş (nasılmış),
453 16. canım yanıyor ateş
454 17. içinde yanıyorcasına; aklımı (ve) kalbimi
455 18. kaybedip, şaşkına dönüp (ne yapacağımı) bilemiyorum;
456 19. benim kalbimi parçalamayın,
457 20. kırmayın!” dedi. O zaman ikinci
458 21. kumandan, Buda (Mahasatve) prensin vücudunu
459 22. feda ederek neler yaptığını tamamıyla₂
460 23. ayrıntılı olarak arzetti.

— 625 —

- onuncu kitap on dördüncü varak,
461 1. Bu sözü han ve eşi işitip
462 2. üzüntüyle₂ kendilerini tutamadan
463 3. feryat ettiler₂. Oğlunun
464 4. öldüğü yeri göresi gelip derhal₂
465 5. hızlı koşan atlar koşulan arabaya
466 6. binip o kamışlığa hızla
467 7. Gittiler. Ne zaman Buda’nın (Mahasatve)
468 8. vücudunu feda ettiği yere₂
469 9. geldilerse, orada Buda’nın (Mahasatve)
470 10. yaş kemiklerrinin oraya buraya₂
471 11. saçıldığını görüp kendi-
472 12. lerini birden yere atıp kendilerinden
473 13. geçip₂, tıpkı, büyük (bir) ağacın kuvvetli
474 14. sert yelle vurulup devrildiği gibi
475 15. yere düştüler₂; kendi(akıl ve gönül)-
476 16. lerini₂ kaybedip ne yapacaklarını
477 17. artık hiç bilemez oldular. Sonra
478 18. kumandanların çevresindeki
479 19. hizmetçiler (onlara) soğuk su serpip
480 20. (onları) yelpazeledikten sonra hanı ve eşi-
481 21. ni ancak kendine
482 22. getirdiler, kendilerine gelir gelmez

— 626 —

- 483 1. ellerini yukarı kaldırıp feryat ederek₂
484 2. şöyle ağıt yaktılar:
485 3. “ne zor idi yavrucuğum, güzel
486 4. sevimlim, ölmek eziyeti nasıl bu kadar erken
487 5. gelip (seni) aldı (yakaladı), senden önce

- 488 6. ölseydim ey güneşim,
489 7. görmeseydik böyle büyük acıyı (ve)
490 8. eziyeti.” Ondan sonra
491 9. hanın eşi baygınlığı birazcık sona erip (kendine
492 10. gelerek), saç başı dağılıp iki eli ile
493 11. göğsüne vurarak, balık
494 12. suyundan ayrılıp, sıcak kumda yuvarlanmış
495 13. gibi yerde yuvarlanıp şöyle deyip
496 14. ağladı: “kim idi (o) kesen sevgi-
497 15. limin vücudunu, dağılıp yatıyor eyvah
498 16. kalan kemikleri her yerde; kaybet-
499 17. mişim gencimi, sevdiğim₂ yavru-
500 18. mu; keder₂ altında (ezilip) , kımıldı-
501 19. yamaz oldum değil mi; kim idi (o) acaba
502 20. öldüren sevgilim seni; veren
503 21. bunun gibi keder₂ (ve) eziyeti;
504 22. katı elmas değil ki benim
505 23. bu yüreğim, parçalanıp kırılıp,

— 627 —

onuncu kitap on beşinci varak

- 506 1. nasıl durur böylece; rüyamda ben
507 2. bu işareti açıkça görmüşüm; iki mememin
508 3. beraber dibinden kesildiğini gördüm, azı
509 4. dişim koparak düşüyor
510 5. idi, görmüşüm ben açıkça, bu
511 6. eziyet vaktini; yine gördüm
512 7. burada başka (rüya): üç güvercin
513 8. yavrusunu; doğan üçünü koşup (bir yere sıkıştırıp), bir-
514 9. ini yakalayıp götürmüştü. Şimdi kaybet-
515 10. tim en küçük sevgili₂ yavrucuğumu;
516 11. (bu) fenalığın işareti hiç hayırlı olmadı”
517 12. deyip böylece ağladı. Sonra o zaman
518 13. han diğer iki oğlu ile
519 14. ağlayarak (sızlayarak)₂, ziynetlerini çıkarmadan
520 15. dizilen bütün beyler ile hepsi
521 16. Buda(Mahasatve)’nin geri kalmış kemiklerini
522 17. topladılar, büyük (bir)
523 18. tören₂ düzenleyip (onu) uğurla-
524 19. dılar₂, cenaze (uğurlama)₂
525 20. törenini tamamladıktan sonra (onu bir) sandık
526 21. içinde sakladılar ; ...

4. ÇİNCE METNİN KARŞILAŞTIRILMASI, AÇIKLAMALAR

(59-60; 607.8-9) **bo çambudivip ulušta**: “‘bu dünya aleminde’’ ifadesi için Çince metinde yalnızca 世 *shi* geçmektedir. *bo* için Çince metinde bir sözcük bulunmuyor. 世 *shi*: “‘çabbudivip, uluşı’”.

çambudivip < Skr. *jambudvīpa* bu dünyanın adı. Çince metinde yalnızca 世 *shi* (G9969) “‘dünya’’ sözcüğü geçer (Taisho. 451b01). Sözcüğün Çince metinlerde 瞻部洲 *yan bu zhou*, 剌浮州 *yan fu zhou*, 諺浮洲 *yan fu zhou*, 閻浮提 *yan fu ti*, 剌浮提 *yan fu ti* şekillerde karşılanması için: krş. Wogihara. 493a; ayrıca bkz. ODKD 405: *divip* < Skr. *dvīpa* ‘bölge, kıta’ 洲 *zhou*.

(61; 607.9, 10) **M(a)harate** < Skr. *Maḥāratha* şahıs adı. Çince metindeki karşılığı 大車 *da che* (Taisho. 451b02). Krş. 車 *che* Ablet Semet 2005:65, 車 *che* 72 .

(60; 607.9) **elig han**: “‘hükümdar, han’”. Çince metinde 國王 *guo wang*, 大王 *da wang*, 王 (G 12493) *wang* şekillerine rastlamaktayız. Uyurca metinde *elig han* şeklinin yanısıra *elig bāg* biçiminde de geçer. *elig*, *han*, *bāg* sözcükleri aynı “‘han, hükümdar’’ anlamdadır. Krş. Sho. 1984: 7. 王 *wang*, 國王 *guo wang*.

(62; 607.11) **bay barımlıg**: “‘varlıklı, zengin’”. Bu ikilemenin Çince metindeki karşılığı yalnızca 富 *fu* “‘zengin’”. Krş. Sho. 1984:64 (富 *fu* ‘bay barımlıg’)

(63; 606.12) **äd tavar** : “‘mal mülk, servet’” , Krş. Sho. 1984: 95a. Çince metinde 財 *cai* (G 11500) geçer.

(62-63; 607.11-12) **tsaŋ agılıg** : “‘hazine, ambar’”. İkileme olarak metnimizde bir kere geçer.Çince metindeki karşılığı 庫藏 *ku cang*. tsaŋ < Çin. 藏 *cang* “‘ambar, hazine, depo’”.

(63; 607.12) **ı tarıg** : “‘ekin, nebat’”. Uyurca metinde ilave olup, Çince metinde karşılığı yoktur.

(63-64; 607.12-13) **üzä tolu**: “‘ile dolu’” . Çince metinde *üzä* için bir sözcük bulunmuyor, *tolu* için Çince metinde 盈滿 *ying man* “‘dolmak, taşmak; çok dolu’” (G 13292, 7622) yer alır.

(64; 607.13) **alp atım** : “‘kahraman (ve) nişancı’”. Çince metinde **atım** için bir sözcük yoktur, *alp* için 勇 *yong* “‘cesur’” sözcüğünü görmekteyiz.

(64; 607.13-14) **süülüg küçinä tükällig**: “‘ordusu güçte kuvvetli’’ ibaresi için Çince metinde 軍兵武 *jun bing wu* “‘askeri ordu’” yer alır. **sü** : ‘asker, ordu’ için bkz. ED 781a. sü 1.

(65-66; 607.14-15) törttin sınar yer oronug iymış basmış : “her taraftaki yerleri kendine tabii kılmış”. Çince metinde yoktur, çevirici tarafından eklenmiştir.

(66-67; 607.15-16) ayat- ağırlat- : “hürmet ettirmek”. Bu ikileme için Çince metinde 欽伏 *qin fu* (Taisho. 451b03) sözcüklerini görmekteyiz. aya-, ağırla- “saygı duymak, hürmet etmek” için metnin diğer yerlerinde 敬 *jing* “saygı duymak, hürmet etmek” (Sho. 1984. 111a, 114b) sözcüğü geçer.

欽 *qin*: “saygı göstermek” (G 2114).

Ayrıca krş. Sho.1984 (20), Sho.1987: 196b. 伏 *fu*: “yaval-, yavaltur-” (G 3691).

(67-68; 607.16-17) ürüg uzaşı köni nomça töröçä başladaşı imäriğmä kamag bodunun karasın asmış üklitmiş: “uzun süre doğru öğreti (ve) kanunla halkına rehberlik etmiş, halkını çoğaltmış”. Çince metinde 常以正法。施化黔。人民熾盛 *chang yi zheng fa. shi hua qian li. ren min chi sheng*, şeklinde geçer (Taisho. 451b03, 451b04).

ürüg uzaşı köni nomça töröçä için Çince metinde: 常以正法 *chang yi zheng fa* (G 440, 5462, 687, 3366) geçmektedir (Taisho.451b03). Hemen ardından gelen 施化黔黎 *shi hua qian li* (G 9934, 5001, 1701, 6942) için Uygurca metinde tam karşılık bulunmuyor. Çince 施化 *shi hua* için “yürütmek, islah etmek” anlamı da yüklenebilir, o halde bu uygurca metinde geçen *başladaşı-* ile denkleştirilebilir. 黔 *qian* sözcüğü “kara” anlamını da taşımaktadır, 黎 *li* ise “kara, çok” anlamlarını taşımaktadır, ikisini birleştirdiğimizde Uygurca metindeki *bodunun karasın(kara bodun)* yerine koymak mümkündür. as- üklit-熾盛 *chi sheng* (G 1965, 9889).

(69-70; 607.18-19) koptın sınar: “her taraf”. Uygurcada katmadır, Çince metinde yoktur.

(70; 607.19) yagısız yavlaksız ärti: “düşmansız idi”. Çincesi:無有怨敵 *wu you yuan di* (G 12753, 13376, 13716, 10921) (Taisho. 451b04).

(70-75; 607.20-608.2) ol antag osuglug çoglug yalnlıg küçlüg küsünlüg elig hannıñ uluğı hatunmta tugmış körgäli säviglig körklüg mänizlig üç oğlanı ärti. “o öyle parlak, güçlü hükümdar hanın büyük hatunundan doğmuş sevimli, güzel yüzlü üç oğlu var idi”. Bunun karşılığında Çince metinde: 大夫人誕生三子。顏容端正人所樂觀。 *da fu ren dan sheng san zi. yan rong duan zheng ren suo le guan* “büyük hatunı görünüşü düzgün, güler yüzlü üç oğlan doğurmuş” cümleleri geçmekte olup Uygurca metindeki anlamıyla arasında fark vardır. ol antag osuglug çoglug yalnlıg küçlüg küsünlüg elig hannıñ için Çincesinde karşılığı bulunmuyor.

(75; 608.2)’äñ ilki : “en ilki, birincisi” bkz. ODKD. 388. ’äñ ilki 第一 *diyi*. Çince metinde yoktur.

(75; 608.2) uluğı oğlanıñ atı m(a)habale ärti: “büyük oğlunun adı M(a)hadeve idi”. Çincesi: 太子名曰摩訶波羅。 *tai zi ming yue ma he bo luo*. (Taisho. 451b05) 太 *tai* : ulug(A.Semet 2005: 155)

M(a)habale < Skr.*Maḥābala* şahıs adı. Çince metinde Skr. aslının sessel çevirisi olarak 摩訶波羅 *ma he bo luo* geçer.

(76; 608.3) ikintisi : “ikinci” , Çincesi: 次 *ci* “ikinci”(G12382).

(76; 608.3) orŧon : “ortanca”. Çince metinde yoktur.

(77; 608.4) M(a)hadeve < Skr.Mahābala şahıs adı. Çincesi: 摩訶提婆 *ma he ti po*.

(77; 608.4) üçünçi : “üçüncü” , Çince metinde yoktur.

(78-79; 607.5-6)’āḡ kiçiği oğlınŧ aŧı m(a)has(a)tve ärti : “ en küçük oğlunun adı M(a)has(a)tve idi”. Çincesi: 幼子名曰摩訶薩埵. *you zi ming yue Ma he sa duo*.

M(a)has(a)tve < Skr. Mahasattva şahıs adı. Çincesi: 摩訶薩埵 *Ma he sa duo*.

(79; 608.7) bir ugurta “bir zamanda” Çincesi 是時 *shìshí* (G 9940, 11341) (Taisho. 451b06).

時 *shí* : “ ugur, vakit ”

(79-80; 608.6-8) bir ugurta ol elig han üç oğlanı birlä taştın tagta arıgta ilinçükä bartı : “bir zaman, o hükümdar han üç oğlu ile dışarıya ormana eğlenceye gitti”.

Çincesinde, *ol* ve *taştın* sözcükleri yoktur ve 是時大王。為欲遊觀縱賞山林。其三王子亦皆隨從。 *shi shi da wang, wei yu you guan zong shang shan lin. qi sanziyijiesui zong* şeklinde geçmektedir.

ilinçü+kä için Çince metinde 為欲遊觀縱賞 *wei yu you guan zong shang* (G 12521, 13642, 13423, 6363, 11991, 9735) geçmekte olup, 為欲 *wei yu* “...isteğiyle, ... için” Uygurcaya +*kä* ‘...için, ...+yA/A’ olarak aktarılmış. *ilinçü* ‘eğlence’ için Çince metinde 賞 *shang* ‘enjoy’ (G 9735) geçer. Bütünlüklü olarak 遊觀縱賞 *you guan zong shang* “gezip dolaşıp eğlenmek” ibarelerini görmekteyiz.

(81-83; 608.8-10) kaçan anda tãgip ilinçü mäñi işin ärtürdüktä ötrü ol üç tegiŧlär : “oraya ulaştıkları zaman eğlence işini tamamladıktan sonra, o üç prens” ibareleri Çince metinde yoktur.

(83-85; 608.10-12) hua çäçäk tüş yemiş ävdiğäli aŧaları elig bägkä ötünüp ayıŧp kaltılar: “çeçek, meyve, yemiş toplamak için babaları hükümdar beye ricada bulunup (orada) kaldılar” ile Çince metinde geçen 為求花果捨父 *wei qiu hua guo shi fu* (G 12521, 2315, 5002, 6627, 9790, 3736) “çeçek, meyve toplamak için babalarına rica etti” bire bir örtüşmüyor, *kaltılar* için Çince metinde bir karşılık bulunmuyor.

hua: < Çin. 花 (G 5002) *hua* ‘çeçek’, *hua* çeçek ikileme olarak kullanılmıştır.

tüş: 果 *guo* (G 6627) ‘meyve; netice’. Krş ODKD 149. 果 *guo*; Sho. 1984: 107b *tüş*; Sho.1987: 200a. 果 *guo*; A.Semet 2005: 93. 果 *guo*; 226. *tüş*.

Bkz. ED 558b-559a: *tüş* “meyve; sonuŧ” .

(85-86; 608.12-13) anda monda maru bärü yorıy : “orada burada ileri geriye yürüyerek”. Çince metinde 周旋 *zhou xuan* “ erafı dolaşmak” (G 2450, 4780) geçer.

(86-88; 608.13-15) bir ulug kamışlıg bärk arıgka kirip ötrü anda tıngalı olordılar: “bir büyük koyu kamışlı ormana girip sonra orada dinlenmek için oturdular” . Çince metinde ise: 至大竹林. *zhi da zhu lin*. 於中憩息 *yu zhong qi xi* (Taisho. 451b08, 451b09). Uygurca metindeki *bärk* ‘koyu’ ve *ötrü* “sonra” için Çincesinde bir karşılık yoktur.

(88; 608.15) tıngalı olormışta: “dinlenmek için oturdıklarında”. Uygurcada ilavedir, Çince metinde karşılığı yoktur.

(90; 608.17) inçä tep teđi : “şöyle dedi” yerine Çince metinde 作如是言 *zuo ru shi yan* (G 11741, 5668, 9940, 13025) yer alır (Taisho. 451b09).

(91. 608.18-19) ärtnjü kork<g>um bälñlägüm kälir: “çok korkuyorum” ibaresi için Çince 心甚驚惶 *xin shen jing huang* (G 4562, 9839, 2148, 5113) ibaresi yer alır (Taisho. 451b10).
ärtnjü ‘pek, son derece’, Çincesi 甚 *shen* (G 9839) .

(95-96; 608.22-23) ikintisi tegin inçä tep teđi: “ikinci prens şöyle dedi” için Çince metinde 第二王子復作是言 *di er wang zi fu zuo shi yan* ibaresi vardır.
復作是言 *fu zuo shi yan* ibaresini doğrudan doğru çevirir olursak ‘böyle yanıtladı, öyle diye cevap verdi’ şeklinde olur. Fakat burada 作如是言 *zuo ru shi yan* ve 復作是言 *fu zuo shi yan* ibareleri için Uygurca metinde aynı ibareler kullanılmıştır.

(998; 609.1-2) mäniñ bo ät’özümün esirkägüm idi kälüz: “ben bu vücudumdan hiç esirgemiyorum” için Çince metinde 我於自身初無吝惜 *wo yu zi shen zhu wu lin xi* yer almaktadır.

esirkä: esirgemek 吝惜 *lin xi* (G 7194, 4106). Krş. Sho. 1984: 96a.

idi “hiç, asla, olumsuzluk bildirir”. Çince metinde 無 *wu* (G 12753) sözcüğüyle karşılanır.

無 *wu* “yok, olmaz, -mAz” için bkz. A.Semet 2005: 166. 無 *wu*; ODKD 317. 無 *wu*.

(98; 609.2) tāk biziñä näçökin ärsär: “sadece nasılsa”. Çince metinde yoktur.

(101, 102; 609.5-6) üçünçi m(a)has(a)tve tegin iki eçiläriñä ötrü inçä tep ötündi : ‘üçüncü m(a)has(a)tve prens iki abisine sonra şöyle dedi/ şöyle ötündü ’ karşılığında çince metinde 第三王子白二兄曰 *di san wang zi bai er xiang yue* (G 10955, 9552, 12317, 12317, 8556, 3363, 4688, 13772) yer alır (Taisho. 451b12) .

(103; 609.7) arži < Soğ. *rizai* (rz’y, krş. Sak. *risayı*) < Skr. *rsi* “evliya, münzevi ” karşılığında Çince metinde 神仙 *shen xian* (G 9819, 4449) geçer (Taisho. 451b13).

(104-105; 609.8-9) mäniñ idi korkınçım ayınçım yok öñi adırılmaklıg busuşum ymä yok : “ benim hiç korkum endişem yok, ayrılma kederim de yok” karşılığında Çince metinde 我無恐怖別離憂 *wo wu kong bu bie li you* (G 12680, 12753, 6603, 9481, 9155, 6906, 13381) yetr alır (Taisho. 451b13).

恐怖 *kong bu* : korkınç ayınç: Sho. 1984: 50; 別 *bie* “adır-” Sho. 1984: 28, 離 *li* “öñi adırıl-” Sho.1987: 206b; 憂 *you* “busuş kadgu” Sho. 1984: 97b.

busuş “keder, kaygı” kelimesi metnimizde tek kullanılmaktan yana *b. sakınç*, *b. ämgäki*, *b. kadgu* gibi ikileme şeklinde de görülür ve Çince 惱 *nao* (G 8165) ile karşılanmıştır. Ayrıca *busuş* sözcüğü ve köküyle ilgili olarak ayrıntılı bilgiler için bkz. OTWF 262; M.Erdal 3.103; ED 374b; Hamilton 1998:83-84.

(106; 609.10) ät’özümtä tolu ögrünç sävinç tugar: “vücudumda dolu sevinç doğar, vücudum sevinçe dolar” karşılığında Çince metinde 身心充遍生歡喜 *shen xin chong bian sheng huan xi* geçer (Taisho 451b14). *tolu*: 充遍 *chong bian* (G 13844, 9183); *ögrünç sevinç*: 歡喜 *huan xi* (G 5051, 4073); 生 *sheng* (G 9865): tuğ- , krş.A. Semet 2005: 145.

(107; 609.11) **yeg adrok**: “ daha iyi başka” karşılığında Çince metinde 殊勝 *shu sheng* (G 10036, 9876) ibaresi geçer. krş. A. Semet 2005: 228b *yeg*; Sho. 1984: 110a *yig*.

(107; 609.11) **buyan** < Skr. *puṇya* “sevak, iyilik” , Çincesi 功德 *gong de* “sevak, sevaplı iş ” (G 6554, 10845) .A.Semet 2005: 215a. Çince metnin bu satırında yer alan 諸 *zhu* (G 2571) “alqu” (Sho.1984: 81) sözcüğü için Uygurca metinde karşılık bulunmuyor.

(109; 609.13) **öz öz** : “ birer birer, teker teker, ayrı ayrı” ibaresi için Çince metinde 各 *ge* (G 6026) geçmektedir.

(109-110; 609.13-14) **könüllärintäki sakınmış savların sözläşip** : “gönüllerindeki düşündüğü sözleri söyleşip” için Çince metinde 說本心所念之事 *shuo ben xin suo nian shi* vardır (Taisho. 451b15). Fakat Çincedeki 事 *shi* “iş, olay” (G 9990) uygurcaya ‘söz’ olarak çevrilmiştir ve anlamla uyum sağlamaktadır. Metnimizde genelde “söz” için çoğunlukla 語 *yu* “ sav” (G 13626) kullanılmıştır.

(110-111; 609.14-15) **ötrü örü turup ol arıg içintä** : “sonra kalkıp o orman içinde” Çince metinde yoktur.

(111; 609.15) **tağı içgärü kirtilär** : “daha içe doğru girdiler” karşılığında çince metinde 次復前行 *ci fu qian xing* (G 12382, 3721, 1737, 4624) geçer (Taisho. 451b15).

(112; 609.16) **anča yorıy** : ‘o kadar yürüyüp, o kadar yürüdükten sonra ’ Çince metinde yoktur.

(112-113; 609.16-17) **tişi barş** : “dişi kaplan” için Çincede yalnızca 虎 *hu* “aslan” (G 4920) sözcüğü geçer. *tişi* sözcüğü için Çince metinde bir sözcük yoktur.

(114-115; 609.18-19) **yeři änükläri** : “yedi yavrusu” için Çince metinde 諸子 *zhu zi* (G 2571, 12317) ‘bütün yavruları’ vardır, Çince metindeki 諸 *zhu* “alku” ibaresi uygurcaya **yeři** ibaresiyle aktarılmış.

(115; 609.19) **ägirç- kavsat-** : “çevirmek” ikilemesi için Çince metinde 圍遶 *wei rao* (G 12529, 162/12) vardır.

(115-118; 609.19-22) **açmak suvsamak üzä sıkılıp turmış yavrımış sınmış ät’özläri alaṇurup küçi küsüni üzölüp unakaya ölgäli yatur ärti** “ açlık ve susuzluk üze sıkılıp durmuş, sınmış vücudu zayıflayıp gücü tükenip neredeyse ölmek üzere yatıyordu” karşılığında Çince metinde 飢渴所逼。身形羸瘦。將死不久 *ji ke suo bi. shen xing lei shou jiang si bu jiu* vardır (Taisho. 451b17).

(119; 110.1) **anı uluğı m(a)habale tegin körüp** : “onu büyük prens m(a)habale görüp” ibaresi Çince metinde 第一王子 *di yi wang zi* “birinci prens” ibaresiyle karşılanır (Taisho. 451b17). Fakat **anı.... m(a)habale görüp** sözcükleri çince metinde yoktur.

(120-122; 610.2-4) **ay irinç tişi barş änüklägäli yeti kün bolmış yeti änükläri avıp** : “ey zavallı dişi kaplan yavrulayalı yedi gün olmuş, yedi yavrusunu çevirip” için Çince

metinde 哀哉此虎產來七日。七子圍遶。 *ai zai ci hu chan lai qi ri. qi zi wei rao* vardır (Taisho 451b18). Burada da Çince metinde yalnız 虎 *hu* (G 4920) ‘kaplan’ sözcüğü varken, uygurcada ise **tişi barş** ‘dişi kaplan’ şeklinde bulunmaktadır.
哀 *ai* (G 11) ‘irinç’ . krş. Sho. 1984: 41. 哀. Ayrıca bkz. George Kara - Peter Zieme. 1986: 362. *irinç*; Sho. 1984: 122b. *irinç* 不幸 *bu xin*.

(123-125; 610.5-7) açmak suvsamak ämgäk üzä sıkılıp **yanțuru yana öz änüklärin yegäli kılınur** ‘‘acıkmak susamak eziyeti ile tekrar yine kendi yavrularını yemek zorunda kalmış’’ için Çince metinde 飢渴所逼必還噉子 *ji ke suo bi bi huan dan zi* vardır (Taisho 451b19). Çincedeki 必 *bi* (G 4562) ‘‘muhakkak, -mAlI’, zörür’’ sözcüğü Uygucaya *kılın-* olarak aktarılmıştır. Çincedeki 還 *huan* (G 5047) Uygurcaya ‘**yanțuru yan-**’ olarak aktarılmıştır. Krş. A.Semet 2005: 9.7 還 *huan* ; 噉 *dan* ‘‘ısırmak, çiğnemek’’ (G 10649) ibaresi Uygurcaya ustalıkla ‘*ye-*’ olarak aktarılmıştır.

(126; 610.8) **montada kâz irinç tınl(ı)g bolgay mu tep tedi** : ‘‘bu kadar zavallı canlı olurmu, dedi’’ Çince metinde karşılık yoktur.

(127; 610.9) **m(a)has(a)tve** : Çince metinde yalnızca 薩埵 *sa duo* (G 9530, 11341) vardır.

(128; 610.10) **ötrü eçisi teginkä** : ‘‘sonra abisi prence’’ için Çince metinde bir karşılık yoktur.

(129; 610.11) **nägü yeyür** : ‘‘ne yiyor’’ ifadesi Çince metinde yoktur.

(129; 610.11) **uzaťkı aş nägü ol** : ‘‘daimaki yiyeceğı nedir’’ için Çince metinde 每常所食何物 *mei chang suo shi he wu* karşılığı vardır (Taisho. 451b20).

(131; 610.13) **kikinç ber-** : ‘‘cevap vermek’’ Çincesi 答曰 *da yue* (G 10479, 13772). 答 *da* ‘kikinç’ A. Semet 2005: 72.

(133; 610.15) **tilkü**: ‘tilki’ sözcüğü Çince metinde yoktur.

(133; 610.15) **yalanuz yintäm**: ‘‘yalnız’’ ikilemesi için Çince 唯 *wei* ‘‘tek, sadece’’ (G 12594) vardır.

(134-135; 610.16-17) **montada adın takı öñi** : ‘bundan ayrı daha başka’ ibaresi Çince 更 *geng* ‘‘daha, daha da’’ (G 5990) ile karşılanır. Fakat 更 *geng* için en uygun olanı **takı** sözcüğüdür. Krş. A. Semet 2005: 88. Diğerlerini çeviren eklemiştir.

(144; 611.3) **bo** : ‘bu’ için Çince metinde 斯 *si* ‘‘bu’’ (G 10262) geçmektedir. Metnimizde bo için çoğunlukla 此 *ci* ‘‘bu, o, manzum’’ (G 12387) sözcüğü geçer.

(145; 611.4) **ät’öz** : ‘‘vücut’’ karşılığında Çince metinde 自 *zi* ‘‘öz, kendi’’ (G 12365) geçmektedir. **ät’öz** için metnin başka yerlerinde 身 *shen* ‘‘beden, vücut’’ (G 9813) sözcüğü de kullanılmıştır. 身命 *shen ming* ‘‘hayat, can’’ (G 9813, 7962) ibaresi çoğunlukla **isig öz** ‘‘hayat’’ anlamını karşılamaktadır.

(146; 611.5) ulagalı udaçı : “devam ettirici” için Çince metinde yalnızca 濟 *ji* “yardım etmek, kurtarmak” (G 817) sözcüğünü görmekteyiz. ula- “birleştirmek, bağlamak, bitiştirmek, ulamak” eylemi *ula-* eylemi de *ul* “yer, zemin, temel, dip” adından +*a-* eki ile türemiştir. Ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz. Hamilton 1998: 81-82-83, ED 134a, OTWF § 7.561 s.791.

(149; 611.8) alp tığülük : “vaz geçmek zor” için Çince 難 捨 *nan she* “ayrılmak zor, bırakmak zor”(G 6906, 9790) vardır.

(150; 611.9) ärtmüz : “geçmez” için Çince metinde 無過 *wu guo* (G 12753, 6622) vardır. 過 *guo* ärt- ‘geçmek’ A. Semet 2005: 93.

(151; 611.10) basa soñıta : “hemen sonra” Çince metinde yoktur.

(154; 611.13) ilin- yapşın-: “bağlanmak, takılmak” ikilemesi için Çince 愛戀 *ai lian* (G 15, 7154) vardır. Ayrıca *yapşın-* için kullanılan diğer Çince ibareler için bkz. Sho.1984: 109b; A. Semet 2005: 208a.

(155-156; 611.14-15) asıg tusu : “fayda, yarar” ikilemesi için Çince metinde 利 *li yi* ibaresi geçer. krş. A. Semet 2005: 117. 利;

(156; 611.15) bilgä biliglig : “bilgili” Çincesi 智慧 *zhi hui* (G 1784, 5193). Krş. OODKD 35; A. Semet 2005: 204.

(158; 611.17) y(a)rıkancuçı köñüllüg : “merhametli gönüllü” için çince metinde 懷大 悲心 *huai da bei xin* geçer. aynı kelime için Çince metinde 慈心 *ci xin* “şefkatli gönül, merhametli gönül”(G 12406, 4562) ibaresi de kullanılmıştır (Taisho. 451c04).

(176; 613.12) irinçkä- tsuyurka- : ‘merhamet etmek’ ikilemesi için Çince metinde 懷傷 愍念 *qi shang min nian* (G 984, 9742, 7919, 8303) geçer (Taisho. 451c04). **irinçkä-** : krş. Sho. 1984: 99a, 122b. **tsuyurka-** bkz. dizin.

(177; 613.13) inçip olarnıñ arasında aglaşı ıakı : “sonra onların arasında ağladı bile” uygurcada katmadır, Çince metinde yoktur.

(180; 613.16) közin idi andıran keřärü umatın-: “gözünü hiç ondan alamadan” için Çince metinde 目不暫移 *mu bu zan yi* (G 8080, 9456, 310, 5417) vardır.

Taisho451c10 求難滿難保守 *qiu nan man nan bao shou*: “tatmin etmek zordur, muhafaza etmek zordur” ibareleri için Çince metinde karşılık yoktur.

(206; 613.19) muñadıncıg ulug: “olağan üstü büyük, fevkaleda, acaip” karşılığında Çince metinde 廣大 *guang da* “geniş, büyük” (G 6397, 10470) vardır. Ayrıca bkz. Sho 1993: 293a; Orhon Türkçesinde *muñad-* sözcüğü *buñad-* “sıkılmak, sıkıntı içinde olmak” (*b* biçimiyle) şeklinde bulunur, bkz. Tekin, 2003: 101.

(207; 613.20) iş küğök : “iş , iş güç ” ikilemesi için Çince metinde yalnızca 業 *ye* (G 12991) geçmektedir.

(207; 613.20) sansarlıg taloy ügüz: “tugmak ölmeklig denizi” için Çince metinde 生死海 *sheng si hai* (G 9865, 10280, 3767) vardır.

bkz. Ölmez 1998: 277: *taloy* (sözcüğün Buddhanın meditasyon genişliğini, büyüklüğünü ifade etmek için kullanıldığı durumlardan bahsedilir).

taloy ügüz: “okyanus”, Çincesi 海 *hai* “deniz”(G 3767) . Ayrıca Sözcüğün Sanskritçe biçimi için bkz. Soothill 327b: *sagara*.

Taisho 0451c16 是身唯有大小便利 *shi shen wei you da xiao bian li* : “bu vücut sadece idrar ve gübreden , büyük ve küçük zaruretlerden ibarettir” ibareleri Uygurca metinde yoktur.

(226; 614.16) **nirvan** < Skr. *nirvana* “sonsuz huzur, kurtuluş” 涅槃 *nie pan* . Çincesi (G 8263, 8618).

(241-242; 615.8-9) **könülün köküzün yakçırıp** : “gönlünü ferahlatarak” için Çince metinde 增益其心 *zeng yi qi xin* (G 11718, 5485, 1026, 4562) rastlanır.

(242-243; 615.9-10) **ol iki eçilärin köñülgärip:** “ o iki abisinin (kendisi için) merak edip” ibaresi Çince metinde 慮彼二兄 *lü bi er xiang* (G 7527, 8966, 3363, 4688) ibaresi ile karşılanır (Taisho .451c23).

(246; 615.13) **bögün-** “düşünmek” için Çince metinde doğrudan bir sözcük yoktur. Ama cümlei tam olarak çevirirken ‘düşünmek’ anlamının eklenmesi gerekiyor. Krş. Sho.1984: 97a. bögün-; Ayrıca bkz. OTWF 595. ö ve g okuyuşuyla bögün-; BT XIII 13.110: türä böğä. İndeks 208b. böğ-;

(256; 616.1) **täpränçsiz yayılmaksız** : “saqrıılmaz” ikilemesi için Çince metinde 不傾動 *bu qing dong* (G 9456, 2196, 12256) vardır.

(266-268; 616.11-13) **k(ä)ntünün ulug y(a)rıkancuçı köñüllüg çoğı yalını ugrınta ol aç barş yegäli teñinmädi** : “onun büyük merhametli gönlünün parlaklığı dolayı o aç kaplan yemeye didinemedi” ibaresinin yerinde Çince metinde 由此菩薩慈悲威勢 . 虎無能為 *you ci pu sa ci bei wei shi, hu wu neng wei* ibareleri yer alır (Taisho. 452a03). **çog yalın:** “ışık, parlaklık” 威勢 *weishi* (G 4498, 9991). krş. Sho. 1984: 120b *çog. yalın* (< *yal-* “alevlendirmek, ılık saçmak”) için bkz. ED. 929b. *çog yalın* ikilemesi için bkz.BT XXV (2): 361.

(283. 617.5) **kök kalık yüüzindäki** : “gök yüzindeki” Çince metinde yoktur.

(283-285;617.5-7) **kün t(ä) ırı Rahu’ka sigirtmiş täg y(a)ruksuz yaşuksuz öñsüz ölüz boldı:** “güneş Rahu’yla k kapatılmış gibi ışıksız oldu” için Çince metinde 日無精明如羅障 *ri wu jing ming ru lu zhang* vardır.

(292; 617.14) **aşsız ulug muşadıp tañlap** : “şaşırmak, hayret etmek” Çince metinde yoktur.

tañla- krş. Sho.1984: 105b, 135b.

DLT’de de sözcüğün *muşad-* “ bunalmak” şeklinde geçer (DLT II, 84).

(295; 617.17) **şlok** < Skr. śloka “dörtlük, şiir, mısra” 頌 *song* (G 10448).

Moğ.'daki biçimi için bkz. Lessing 708a: *silüg* ; Tuvaca'daki biçimi için bkz. M.Ölmez 2007: 268a: *şülük* .

(298; 617.20) tüp üz tınl(ı)glarig öztä tugmış ogulça kızça: “canlıları da kendi oğul kızlarınız gibi (onlarla aynı) görürsünüz” için Çince metinde 等視眾生如一子 *deng shi zhong sheng ru yi zi* geçer.

tüp üz: 等 *deng* (G 10877). **öztä tugmış** ibaresi Çince metinle 一子 *yi zi* “bir evlad” (5342, 12317) ibaresi ile bire bir örtüşmüyor. 眾生 *zhong sheng* “tınılgılar” A.Semet 2005: 205.

(302; 618.1) odgurak : “muhakkak, kati, kesin” için Çince metinde 定 *ding* (G 11248) vardır.

Krş. A.Semet 2005: 78. 定 *ding*; ODKD 64. 決定 *jue ding*; Sho.1984: 127 b. *odgurak*.

(302; 618.2) ät'özünüzni ıdalap , ämgäktin tartmaklıg buyanıgız yetinçsiz teñir “vücudunuzdan vaz geçip eziyetten çıkarma sevabınız ulaşılmazdır” için Çince metinde 捨身濟苦福難思 *she shen ji ku fu nan si* vardır.

çince metinde geçen 濟 *ji* “yardım etmek, kurtarmak” (G 817) sözcüğü Uyğurca metinde *tatrt-* şeklindedir.

(342; 619.18) el : “el” için Çince metinde tam karşılığı olarak 手 *shou* “el” (G10011) geçer.

(378; 621.9) okın yüräkiñä ursukmış täg: ‘okla kalbine vurrulmuş gibi’ ibaresi Çince metinde 如箭射心 *ru jian she xin* (G 5668, 1617, 9793, 4562) ile karşılanır. Fakat bu ifade Çince metinde iki yerde görülür, uyğurcada ise sadece bir kere karşımıza çıkar. Yani Taisho 452c02 如被箭中 *ru bei jian zhong* için Çince metinde bir karşılık yoktur.

(383-386; 621.14-17) anıñ ara iki ämigi ev(i)tip süt akıp kälđi ,nä anı körüp taķı artokrak oyırkandı yogurkandı: “o arada iki memesinden itişip süt akıp geldi, bunu görünce daha çok feryat etti” ifadeleri Çince metindekisiyle uyuşmuyor. Çince metinde ise: 夫人兩乳忽然流出。念此必有變怪之事。 *fu ren liang fu hu ran liu chu. nian ci bi you bian guai zhi shi* (G3612, 5624, 7010, 5691, 4927, 5551, 2927, 2620). (G 8303, 12387, 8922, 13376, 9210, 6330, 1787, 9990) ‘hatunun iki memesi ansızın aktı. Bunda bir kötü iş vardır diye düşündü’ diye geçiyor (Taisho. 452b15).

(413; 623.21) buryuk inanç: “kumandan, danışman” ikilemesi için Çince metinde 臣 *chen* (G 648) sözcüğünjü görmekteyiz.

buryuk: metnimize ait Berlin Fragmanlarında diğer uyğurca eserlerde olduğu gibi *buyruk* şeklinde geçmektedir, Yazmanın fotokopisi ve R-M yayımında ise *buryuk* şeklinde geçer. Krş ED. 387a-b.

(455; 624.18) muñgul : ‘şaşkın’ Çince metinde 亂 *luan* (G 7461) ile karşılanır. Krş. Sho. 1984: 101a. *muñgul*.

(493-495; 626.11-13) k(a)ltı balık suvıntın adırılıp isig kumta agınamış täg yertä agınayu : “ balık suyundan ayrılıp sıcak kumda yuvarlandığı gibi yerde yuvarlanıp” cümlesi çince metindeki 如魚處陸若牛失子 *ru yu chu lu ruo niu shi zi* (452c20) yı

tam olarak ifade etmiyor. Çince metindeki cümleyi doğrudan çevirirsek “ (sudan ayrılıp) karaya çıkmış balık gibi, buzağını yitirmiş inek gibi” şeklinde olur.

(525-526; 627. 20-21) ötrü ästüp içindä bāklādilär: “sandık içine yerleştirdiler” , Çincesi 置窰堵波中 *zhi su du bo zhong*.

ästüp < Skr. *stūpa*, Bkz. Dizin .

Çince metince 窰堵波 *su du po* dır.

bāklä-: “ yerleştirmek” yerine Çince metinde 置 *zhi* “yerleştirmek, koymak” (G 1852) sözcüğü gelir.” Krş. OTWF 433: *bekle-* “hapsetmek, kapatmak; kilitlemek, bağlamak” ; DLT I, 504; KB 3741, 5749.

(523-524, 427.18-19) ağır ayag tapıg udug kıl-: “hizmet edip saygı göstermek”

供養 *gong yang* (G 6572, 12856) (Taisho. 453a03).

Altun Yaruk Sudur’da Buda’ya gösterilen saygıyı ifade ederken genelde bu ikileme kullanılmıştır.

5. DİZİN

5.1. Uyğurca - Türkçe- Çince Dizin

a seslenme durumu, vokatif, ünlem, ey!

eçim a 96; *ay eçilirim a* 153; *küvâz a* 346; *kadaş a* 347; *tözünüm a* 410;
ay buryuk a 443; *ı(ä)rkin sözlän buryuk a* 452

aç aç, “tok”un zıddı 餓 *e*

ol a. bars 113, 250, 265, 267, 309; *alaşurmuş a. barsıg* 136, 140;
a. barska 171; *a. + ın torokın* 178 ; *torok kücsüz a. barsıg* 326; *a. ämgäkkä*
ägirtip 326; *a. ämgäkig* 489.

açmak acıkma 飢 *jī*

a. suvsamak 115, 123, 141.

açıg acı, hiddet, kygı 愁 *chóu*, 惶 *huáng*, 悲 *bēi*

a. + ı 397; *a. + ı üzä* 404; *a. + ları kälip* 330; *a. + ları ämgäkläri üzä* 462:

ada engel, mania, zorluk, tehlike 難 *nán*. Krş. A. Semet:211a; Sho.1984:93a.

tıdıg a. 244; *yavız a.* 382; *alp a.* 440; *nä a. ärdi* 485.

adın başka, diğer, farklı 餘 *yú*, Krş. Sho.1984:93a.

montada a. 135, 512; *biznitä a.* 143

adınagu başkası, başkaları 他 *tā*.

a.+ka 155 於他 *yú tā* Taisho451b29.

adır- ayırmak 别 *bié* Sho. 1984 111a.

a.- a üdürä 238. (adıra: “seçerek, seçip ayırıp”)

adırıl- ayrılmak, ayrı kalmak 離 *lí*. Krş. Sho.1984:93a.

a.- guluk 99,439; *a.- ıp* 494; *a.- maklıg* 105.

adrok başka, ayrı, farklı, seçkin, ayrıcalıklı 殊 *shū*, 勝 *shèng*

yeg a. 107 殊勝 *shūshèng* Taisho 451b14.

agla- ağlamak

açıgı üzä tıklıp a.- yu 405; *olarını arasında a.- dı* 177.

agılıg hazine, hazine saklanılan yer (Skr. *garbha* veya *pitaka*) 藏 *cang*

tsaŋlarları a.+ları 63

agına- (yerde) yuvarlanmak

isig kumta a.- mış täg 494; *yertä a.- yu* 495.

agır ağır, sert, zor ; önemli, (pek çok), şeref, saygı 供養 *gōngyǎng*

bo a. ulug yazıg yer 279, 大地 *dà dì*; *a. ayak tapıg udug kılınlar* 523.

agırla- saygı göstermek, hürmet etmek, ağırlamak. 欽 *qīn* Taisho 451b03.

üküşkä ayatmış a.- latmış 66.

agız ağız 口 *kǒu*

- a.** + ı kurup 447 乾燥口 gānzàokǒu; tişlari **a.** + ıntın koşrulup tüşär bolur 365.
- agrig** hastalık → **ig** 疾 jí
igig **a.** + ıg 214
- agtın**- yükselmek, çıkmak 上 shàng
ediz tagka **a.** - ıp 269.
- ak**- akmak, akıp çıkmak 流 liú
süt **a.** - ıp kaldi 384; **a.** - mış kanı 337; **kan** **a.** - mışın körti 311.
- akuru** yavaş, sakın 漸 jiàn
kan üntürüp **a.** **a.** barska yakın bardı 277.
- alaşur**- yorulmak, zayıflamak 羸 léi
a. - mış aç barsıg 136,140; **ät'özlari** **a.** - up 117.
- al**- almak
katıg kamış **a.** - ıp 275.
- alka**- övmek, methetmek
ögä **a.** - yu 294.
- alku** bütün, hep, hepsi 诸 zhu, 一切 yì qie krş. Sho.1984: 93b.
a. burhanlar üzä 234.
- alp** zor; cesur, kahraman 难 nan
a. 149; **a.** atım 64; **a.** ada 440.
- altı** altı 六 liu
a. kırk türlüg 216; **a.** türlügin 280.
- amırtgur**- sakinleştirmek, teskin etmek
ölmäklig tögziñig **a.** - guluk 228.
- amrak** sevimli, sevgili 爱 ai
sävär **a.** 257, 425, 438, 499, 515; **a.** ögükümüüz 401, 406, 411, 515;
a. atayım 443, 425, 499; **a.** + lartın 99.
- amtı** şimdi 今 jīn
a. 153, 184, 224, 253, 372, 410, 514.
- ana** anne
a. + sı hatun 361.
- ança** biraz, o şekilde, öyle; pek çok, defalarca
a. yoriyu 112.
- ançaginça** bu süre, o aralık, o sırada, sonra (UWb. 133a)
a. 314, 361, 441.
- ançakiya** ancak
a. 481,491.
- ançata** ondan sonra, o vakit, o zaman
a. ken temin 357.
- anda** orada, ondan sonra
a. tögip 81, 333; **a.** mondalta 85, 470; **a.** tıngalı olurdılar 87; **a.** ötrü 469,490.
- andırın** oradan, ondan
közün idi **a.** ketäri umatın 180-181; **a.** öñi yorıp bartılar 357.

anı onu

a. körüp 268, 339, 384, 449; *a. uluğı m(a)habale tegin körüp* 119; *a. üçün* 205, 223; *a. üzü* 276.

anın onunla, o sebeple, bundan dolayı, onun için

täginç bulmayukka a.123; mänin küçümin inçä a. bilmiş k(ä)rgäk 200;
küçsüzi ugrunta a. meni yegäli umaz 272; *a. sezindim* 327.

anıñ onun

a. ara 383; *a. arasında* 416.

anta bkz. anda

ök a.371

antag öyle, böyle, o gibi

ol a. 71; a. birär 157; *a. muñadıncıg* 292; *bir a. sav* 394.

aña ona

a. 443.

añsız son derece, pek çok

a. ulug muñadıp tañlap 291

apam eğer, ancak (UWb.167a)

a. birök 211.

apamulug sonsuz; sonsuz uzun, ebedi, sürekli (UWb.167b -168a)

üstünki yeg a. mänü nirvanıg tilägülük 225.

ara ara, arasında, içinde 中 *zhong*

anıñ a. 383; a. + inta 177, 416.

arıg orman, çalılık

a. sāmāk 93, 289; *a. içintä* 111; *a. + ka* 87, 250, 436, 466; *a. + ta* 80.

arıgsız pis, temiz olmayan

altı kırk törlüg a. + ların 217; *a. + lıg kıg* 204.

arıtı asla, hiçbir şekilde, kesinlikle; tamamen

ämğanmägäy m(ä)n a. 431; nä kılınmışın a. bilinmäs
boltılar 477.

arkuru enine, çarpaz, çarpazlama

a. turkuru 336.

arslan aslan

a. + nıñ 132.

arta- bozulmak, çürümen, mahvolmak

yirüdi a. - dı 165; *a.- dı buzıldı* 194; *a.- mak buzulmak* 192;

artat- bozmak, çürütmek, mahvetmek, kötüleştirmek

a.- magalı 196

artag çürümüş, bozulmuş, çürük, bozuk

a. yavız 382.

artokrak fazlaca, çok fazla, daha çok

takı a. oyırkandı 385.

arži < Skr. řsi evliya 仙 *xian*

a. + lar turguluk oron 103.

as- I asmak

- kamış butıkı üzä a. - ıp 252.*
- as- II** çoğaltmak, artırmak
bodunun karasın a.- miş üklitmiş 69.
- asıg** yarar, fayda, kazanç 𐰽𐰪𐰸 yì
a. tusu 155, 160; a.+ ka tusuka 166.
- asıgsız** faydasız, manasız, yararsız
yoksuz a. 164; a.+ı üzä 202.
- askın** asılı , asılmış halde
a. turup tururın 335.
- aş** yemek, gıda, aş, yiyecek
a. içgü 135, 144, 190; uzatık a.+ı 129; böriniñ tilküniñ a.+ı 133.
- aşuk-** acele etmek
a.- up 450
- at at**
a. yaña 191; yügrük a.+ ların 465;
- at** ad, isim, unvan
a.+ı 76, 77, 78.
- ata baba**
a. ları elig bæg 84.
- atay**
*üç kögürçgän a.+ ı 366, 513; amrak a.+ ım 426, 443, 499;
a.+ ım 485.*
- atım** savaşçı, nişançı; nişancılık, atıcılık
alp a.64.
- avı-** ? çevirmek
änükläri a.- p 122.
- athıg** isimli, adlı, adındaki
m(a)harate a.+l(ı)g 60.
- ay** ünlem, nida, ey!(krş. a, e)
*a. inilärim 90; a. irinç tişi bars 120; a. inim 148; a. eçilirim a 152; a. ulug elig bæg
399, 418; a. ämgäk a. ämgäk 406; muñ a. muñ a. 424; a. buryuk a 443; a.
küñk(i)yäm 488; öñi saçılıp yatur a. 498.*
- aya-** saymak, saygı göstermek, hürmet etmek 恭敬 gong jin
a.- miş ağırlatmış 66; a.- yu tutup 195.
- ayag** saygı, hürmet
agır a. tapıg 523.
- ayınç** korku, heybet
korkınçım a.+ ım 104; korkınçıg a.+ ıg 214.
- ayıt-** sormak
ötünüp a.- ıp 85; tep a.- dı 130, 444, 451; a.- sar 351.
- az** az, 'çok' un zıddı
sävinçim a. ärdi 427.
- azıg** azı
a. tiş "azı dış" 365, 508.
- azk(ı)ya** çok az, azcık

- a. öñrä** 246.
azu yahut, veya; yoksa
a. 401.
ažun hayat, varlığın samsāradaki şekli
beş a. tınl(ı)glar 236; *yüz miñ a.+ lartın* 164.
bag bağ, köstek, engel
b(ä)k b. + tın 305.
balık şehir 城 *chéng*
b.+ tın taşgaru ünüp 413; *b.+ ta ediz kalıkta* 362.
balık balık 鱼 *yu*
b. suvıntın adırılıp 493.
bar var, mevcut
b. ärti 61; *b. bolup* 94; *b. ärki* 382; *b.+ın yokın* 412.
bar- gitmek, ulaşmak; yardımcı fiil
ilinçükä b.- tı 81; *yorıp b.- dılar* 182; *yakın b.- dı* 277; *bizni birlä b.- madın* 350; *elig b ägkä b.- ıp* 399; *kaçan b.- tı* 360; *büksülip b.- madın* 505; *b.- tılar* 333, 358, 416, 436, 467.
barça bütün, hepsi, bütünüyle, büsbütün
b. bütürü 286; *ätin b. yep koddı* 312; *b.+ nı titmiş* 215.
barımlıg varlıklı, zengin, varsıl
bay b. 62.
bars kaplan
aç b. 113, 141, 171, 250, 265, 267, 309; *bo b.* 129, 272; *ol b.* 174, 332; *tişi b.* 120; *b. öskintä* 278; *b.+ ıg* 113, 136, 326; *b.+ ka* 277; *b.+nıñ* 131, 178.
bas- basmak
iymiş b.- mış 66.
basıt- ezilmek
ämgäkkä b.- ıp 500.
basa ondan sonra, sonra
b. soñınta 151; *b. yetdım* 248.
baş baş, kafa, ilk, öncü
saçı b.+ ı 492; *b.+ ın täğräki b äglär* 478.
başla- başta olmak, önde olmak, başlamak
b.- daçı 68.
bay zengin, varlıklı
b. barımlıg 62.
baya demin; önce, evvel
b.+ kı ol bars yatur oronka 332.
bädük büyük, yüksek
ulug b. 240.
bäg bey, efendi, üst düzey görevli
elig b. 400, 403, 419, 423, 443, 450, 491, 518; *elig b.+ig* 480; *elig b.+kä* 84, 399, 418, 442; *b.+ lär ınançlar* 497; *kamag b.+ lär* 520; *elig b.+ li hatunlı* 461.

b(ä)k sıkı, sağlam, pek

b. katıg sav 252; b. bag+tın 305.

bäklä- yerleştirmek, koymak (asıl anlamı: sıkılamak, sağlamlaştırmak)

üstüp içindä b. - dilär 526.

b(ä)ksiz dayanıksız, sağlam olmayan, sıkı değil, geçici 不堅 *büjiān*

b. mäjüsüz 201; b. yarpsız 218.

b(ä)lgü belirti, işaret, belgi

yavlak b. 516; bo b.+g 507; b.+lüg 507; b.+ si 321, 381.

bälgür- belirmek, ortaya çıkmak, görünmek

idi b.-müz 380.

b(ä)lgürt- belirtmek, göstermek

b.- däçi 144.

bäliñlä- korkmak

ürküp b.- p 244, 391; b.- p odunup käl- 370; ürkä b.- yü 404.

bäliñlägü korku

b.+m kälir 92.

bärk koyu, sıkı, sık

b. arıg 87.

bärü beri, bu yana

ınaru b. 86, 274, 470; yüz miñ ažuñlartın b.164.

bäz bez, çıban

b.+ig 213.

ber- vermek

ät'özün buşı b.- ip 459; kikiñç b.- mädin 449; ät'özün buşı b.- miş yer 468; kikiñç b.- ti 131.

beş beş

b. ažuñ 235.

bı bıçak

c. bıçgu 274.

bıç- kesmek, biçmek 割 *gē*

b.- taçı 496 屠割 tú gē

bıçgu bıçak, bıçkı, kesici alet

bı b. 274.

bıçıl- kesilmek, biçilmek 被割 *bèi gē*

tüpürä b.- ur 364, 508.

bışrun- öğrenmek, çalışmak, alıştırma yapmak, talim etmek 修 *xiu*

tolu tükäl b.- maklıg 231.

bil- bilmek; anlamak, ayırımına varmak

barın yokın b.- äyin 412.

bilgä bilgä, hakim

b. biliglig 156, 229, 233; b.+lärkä 260.

bilig bilgi; bilinç (Skr. *viññāna*)

bilge b.+ ig 233

biliglig bilgili; bilinçli1

- bilge **b.56**, 230.
- bil-** bilmek, anlamak
inçä b.- miş k(ä)rgäk 200.
- bilin-** bilmek, bilinmek; pişman olmak; itiraf etmek
b. - mäs m(ä)n 455; arıtı **b. - mäs** 477.
- bir bir**
b.79, 86, 112, 387, 394, 417.
- birisi biri**, bir tanesi
b. 367; b.+ n 513.
- birär birer**
 antag **b.157**.
- birgärü** birlikte, bir olarak
b. 348, 435, 472, 508.
- birlä** ile, birlikte
b. 80, 173, 317, 336, 349, 371, 390, 398, 413, 436, 450, 482, 518, 520.
b. + k(i)yä 348, 353.
- birök** eğer, ise, şayet, ola ki 若 *ruò*
b. 211, 429.
- birtäm** birlikte, birden, büsbütün, toptan
b. 227, 304.
- biz** biz, birinci çoğul kişi adılı; birinci çoğul kişi çekim eki
b. 94, 107, 142, 153, 155, 351, 403; **b.+ ni** 349.
- biziñ** bizim
b. 401; b.+ä 98, 350, 354.
- bo bu**
b. 59, 93, 97, 100, 103, 108, 127, 129, 136, 137, 139, 144, 147, 151, 161, 163, 169, 171, 188, 194, 206, 211, 216, 224, 257, 272, 279, 291, 322, 354, 395, 396, 400, 403, 416, 423, 429, 432, 445, 461, 505, 507, 510.
- bodis(a)t(a)v** < Skr. *bodhisattva* Buda olacak kimse, Buda adayı
b 271, 314, 458, 183, 268, 273; **b.+ nıñ** 469, 292, 310, 467, 521.
- bodun** halk **b. kara** "halk"
b.+ inkarasın 69.
- bol-** olmak, yardımcı eylem
tar kämi b.- ayın 208; *öñsüz öläz b.- dı* 285; *umug inag b.- galı* 296; **b.- gay mu** 126; *kim b.- gay* 143; *yeg b.- gay* 352; *bolmuş b.- gay* 439; *odgurak b.- gay siz* 303; *idi äzüg b.- madı* 516; *ämgängülük b.- malım* 95; *yeti küñ b.- mış* 121; **b.- mış bolgay** 439; *yañı b.- mışta* 426; *tolu b.- tı* 290; *öläz b.- tı* 318; *öñsüz b.- tı* 375; *käliñ b.-tı* 509; *bilinmäs b.- tılar* 477; *täpräñsiz b.- tum* 501; *bar b.- up* 94, *ädligsiz b.- up* 166; *munğul b. - up* 455; *yok b. - ur* 157; *ıdalamış b.- ur m(ä)n* 215; *bıçılur b.- ur* 364; *tüşär b.- ur* 366; *ozar b.- ur* 368; *eltür b. - ur* 514; *umug inag b. - maz* 172; *inçä b.- mazun* 92; *ämgäk b. - mazun* 99.
- bögün-** düşünmek, gönlünden geçirmek . *bögün-* , *sakın-* : 思维 *si wei*, 相思 *xiang si* Sho. 1984: 104b.
b.- üp 246.

bökünki bugünkü

b. kiin 91; *b. kiüntä* 167, 205, 406 今日 *jīn rì*.

böri kurt, börü

b.+ niñ 132.

bul- bulmak, elde etmek

b.- ayın 488; *tugar b.- gay* 107; *tilüp b.- madı* 275; *takı b.- maz* 389, 395; *täginç b.- yukka* 123;

bulgaş yığın halinde mevcut olmak

b.- u 320

buluñ bucak; yön, taraf

b. yıñak 286, 318.

burhan < Çin. *fo* + T. *han* Buda 佛 *fo*

b. kutı 255, 259, 307; *alku b.+ lar* 234

buryuk kumandan, vekil, amir

b. 417, 443, 452, 458; *ikinti b.+ i* 441; *ol b.+ i* 445; *ol b.+ lar* 478 ; *b.+ ları inaçları* 413.

bus- sinirlenmek

b. ma busrulma 410.

busan- kederlenmek

b.- u 419; *b.- ur* 453.

busrul- kederlenmek

b.- ur 453; *busma b.- ma* 410.

busurkan- korkmak

b.- ur 453.

busuş keder, dert, üzüntü

b.+ um 105. *b. sakınç* 226; *b.+ lugin* 371; *b.+ ka kadguta* 397; *b.+ i ämgäki* 428; *b.+ lug* 446; *b.+ ka kadguka* 433; *b.+ ka ämgäkkä* 500; *b. kadgu* 503.

buşı < Çin. 布施 *bu shi* sadaka; 6 yahut on faziletten biri

b. berip 459; *b. bermiş* 468; *b.+ lıg* 236.

butık budak

kamış b.+ i 252, 335.

buyan << Skr. *punya* iyi davranış, iyi; iyilik, sevap

b.+ ıg 107; *b.+ ıñız* 302; *b.+ lıg* 232.

buzul- mahvedilmek, bozulmak

b.- dı 194.

buzulmak- mahvedilme, bosulma

artamak b. 193.

buzulmaksız sağlam, bozulmayan, kalıcı, 'bozulmasız'

b. çolmaksız 258.

büksül- yarılmak

yarılıp b.- ip 505.

bükür- pskürmek, su serpmek

suv b.- üp 479.

bütür- bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek

- ägsüksüz b.- gülük* 231.
- bütürü** tamamıyla
barça b. 286; *b. täpräyür* 316.
- çak** doğru olarak, tamamıyla, tam
*ç. amtı*184; *ç. seni* 502.
- çal-** atmak, vurmak, yere çalmak
yerkä ç. - ıp 472.
- çambudivip** < Skr. *jambūdvīpa* bu dünyanın adı
bo ç. uluşta 59.
- çatiklig** : çatik < Skr. *Jātaka* doğum efsanesi (yani Buda'nın daha evvelki yaşayışlarından birinin hikayesi)
ç. işi 293.
- çäçäk** çiçek . *hua ç. 花+ ç.*
hua ç. 83, 290; *hua ç.+ lār* 288, 320.
- çın** < Çin. 真 *zhen* gerçek, dürüst, doğru
ç. savın 324.
- çog** parlaklık
ç.+ ı yalını 267.
- çoglug** parlak, pırıltılı
ç. yalınlig 71.
- çolmaksız** ıstırapsız, sıkıntısız, bozulmayan
buzulmaksız ç. 259.
- dyan** < Skr. *dhyana* yoklama, (içe yönelik) bakma, derin düşünme 定 *ding*
d. bilgä biliglig 229.
- äd** mal, mülk
ä. tavar 63, 192.
- ädgü** iyi, güzel; iyilik, üstünlük
ä.+ g 231.
- ädligsiz** kıymetsiz
ä. 165.
- ägirt-** takip edilmek, çevrilmel, kuşatılmak.
ä.- ıp kavzatıp 115; *ämgäkkä ä.- ıp* 326; *könjüli köküzi ä.- ıp* 434.
- ägsüksüz** eksiksiz, tam, mkemmel, kamil
ä. bütürgülük 231.
- ämgak** sıkıntı, eziyet, ızdırap 苦 *kǔ*
adırlıkuluk ä. 99; *suvsamak ä. üzä* 124; *sakınç ä.* 227; *ay ä. ay ä.* 406; *ölmäk ä.* 486;
kadgu ä. 503; *busuşı ä.+ i* 428; *ulug açığ ä.+ ig* 490; *suvsamak ä.+ in* 141; *ä.+ in*
tolgakın 179; *sıkılur m(ä)n ä.+ in* 379; *ä.+ kä ägirtip* 326; *ä.+ kä basıtıp* 500;
ä.+ kä tuşguka 511; *ä.+ lāri üzä* 462; *ä.+ tin tartmaklıg* 301.
- ämgaklig** ızdıraplı, sıkıntılı, eziyetli
ä. taloytakı 261.
- ämgän-** ızdırap çekmek
ä.- mägäym(ä)n 430; *yokadguluk ä.- gülük* 94.

ämig meme 乳 *rǔ*

ä. + *tüpurä bıçılur* 364; *iki ä.* + *i* 383; *közüm ä.* + *im* 376; *iki ä.* + *im* 507.

änük yavru (hayvan)

ä. + *läri avıp* 121; *ä.* + *in yegäli* 327; *ä.* + *läin yegäli* 125; *ä.* + *läinjä ägirt ip* 115;

änüklä- yavrulamak (hayvan)

ä. - *gäli* 120; *yañı ä.* - *miş* 112; *ä.* - *p yeti kün ärtmiş* 114;

añ en, pek, pek çok, olağanüstü

ä. *kiçigi* 78, 402, 420 515; *ä.* *ulugı* 89; *ä.* *ilki* 75.

är- imek, yardımcı eylem, {Dİr} 若有 *ruo you*, 有 *you* vasıl olmak; var olmak, bulunmak

住 *zhu*

az ä. - *di* 427; *nä ada ä.* - *di* 485; *körtüm ä.* - *di* 507; *tüşüp kälir boltı ä.* - *di* 510; *inimiz ä.* - *diñ* 346; *sävitmiş ä.* - *diñ* 347; *ıçgınmış ä.* - *gäy mu biz* 403; *udıyur ä.* - *kän* 363; *kovitur ä.* - *kän* 367; *yatur ä.* - *kän* 369; *turur ä.* - *kän* 388; *bulmaz ä.* - *miş* 389; *kanta ä.* - *miş* 444, 452; *körür ä.* - *miş* 510; *bar ä.* - *ti* 61; *yavlaksız ä.* - *ti* 70; *oglanı ä.* - *ti* 75; *atı m(a)habale ä.* - *ti* 76; *atı m(a)hadeve ä.* - *ti* 77; *atı m(a)has(a)tve ä.* - *ti* 79; *bolmazun ä.* - *ti* 100; *ärtmiş ä.* - *ti* 114; *yatur ä.* - *ti* 118; *körmäyin ä.* - *ti* 489; *kim ä.* - *ti* 496, 501; *ät kan ä.* - *ür* 134; *korkınçığ ä.* - *ür* 203; *yarsınçığ ä.* - *ür* 223.

ärdini < Skr. *ratna* mücevher, değerli taş 寶 *bao*

ä. *yiñü* 191.

ärki belki, acaba

bulgay ä. 107; *bolur ä.* 157; *odgurak ä.* 320; *titti ä.* *mü* 328; *nägü ä.* 372; *bar ä.* 382; *uka y(a)rılıkadı mu ä.* 393; *nä sav ä.* 395; *ıçgındım ä.* *mü* 408; *kim ärti ä.* 496, 501.

ärmäz değil

täpräñsiz boltum ä. - *mäz mü* 501; *katıg v(a)şır ä.* - *mäz mü* 504.

ärsär ise

näçökin ä. 98, 243; *bo ä.* 103; *aşı ä.* 133; *nä ä.* 166; *igiddim ä.* 197; *ät'öz ä.* 200, 216; *tägdilär ä.* 469

ärt- geçmek

kıyça ä. - *är* 388; *öztä ä.* - *mäz* 150; *öñrä ä.* - *miş öddä* 59; *yeti kün ä.* - *miş* 114.

ärtdür- geçirtmek, yaptırmak

öñrä kälip ä. - *di* 487; *işin ä.* - *düktä* 82; *törösin ä.* - *düktä* 525; *kezigin tizigin ä.* - *üp* 174;

ärtimlig fani, geçici

ä. 382.

ärtiñü son derece, aşkın, olağanüstü

ä. *ulug* 62; *ä.* *kork<g>um* 91; *ä.* *sıkıl - ıp* 141; *ä.* *ilinmiş* 154; *yirinçig ä.* 222; *ä.* *yavız* 363.

äsän sağ, salim, sağlıklı

su ä. 420; *tirig ä.* 429.

äsirkänçsiz esirgemeyen, cömert, (bir şeyden) kaçınmayan

ä. *ıdok köñül* 300.

ästüp < Skr. *stüpa* bir azizin ölümünden sonra yadigâr kalan eşyasının saklandığı sandık

veya kule

ä. içindä bāklādilār 525.

äşid- işitmek, duymak 聽 *ting*, 闻 *wen*

bo savıg ä. - *ip* 100, 127, 137, 147, 322, 396, 423, 432; *bo savıg elig bāg ä.* - *ip* 404;
bo yarlıgıg ä. - *ip* 445; *bo savıg elig bāgli hatunlı ä.* - *ip* 461; *sav ä.* - *ti* 390; *ä.* - *tim*
323; *sav ä.* - *tim* 400; *ä.* - *dü y(a)rlıkazun* 96; *monı ä.* - *dü* 390.

ät et

ä. *kan* 134; **ä.** *+in barça* 312.

ät'öz vücut, beden, kendi 身 *shen*

ä. *ärsär* 200, 216; **ä.** *+ kä* 189; **ä.** *+ in* 269, 321, 328, 458, 468, 497; **ä.** *+ läri* 117; **ä.**
+ lärin 159, 340, 471; **ä.** *+ üg* 145, 195, 235; **ä.** *+ ümin* 97, 169, 185, 206, 211, 224,
257; **ä.** *+ üm* 163, 379, 430, 453; **ä.** *+ ümizkä* 154; **ä.** *+ ümtä* 106; **ä.** *+ ümüz* 354; **ä.** *+
üñüzni* 301.

ävdi- toplamak

sünöklüg şarırın ä. - *dilär yıgdılar* 522; *tüş yemiş ä.* - *gäli* 84.

äzüg hata, yanlış, yalan

ä. *bolmadı* 516.

eçi büyük erkek kardeş, ağabey, amca

uluğı e.+ si 314; *e. + läri birlä* 173; *iki e. +lärin* 242 ; *e. + lärin ıdıp* 248; *iki e. +
lärinñä* 102, 246; *e. + lärinñä sözläp* 16; *ay. e. + lärim a* 152; *e. + m* 96; *e. + si
tegin* 128, 130.

ediz yüksek, yüce 高 *gāo*

e. tag 269, 362; *e. kalıkta* 362.

elig hükümdar, han, hakan 王 *wang*

e. han 60, 61, 79; *e. hannıñ* 72; *e. bāg* 399, 403, 419, 423 , 442 , 450 , 491, 518;
e. bāgkä 84, 399, 418, 442; *e. bāgli hatunlı* 461; *e. bāgiğ hatunug* 480,;

elig el

iki e.+ i 492; *e. + lärin örü kötürüp* 342, 483.

elt- götürmek, hücum etmek

kapıp e.- ür 514.

enç sulh, rahat, sükunet, rahatlık, barış, huzur

e. mähilig 262; *e.+ im idi b(ä)lgürmäz* 379.

ençgü sulh, rahat, sükunet

e. mähı 308.

en- inmek

bädük küsüşkä e.- ip 240.

esirkä- esirgemek, hasislik etmek

e. + güm idi kälmäz 97.

etig süs, dekorasyon

e. + in etingülük 232.

etin- hazırlanmak

etigin e.- gülük 232.

ev(i)t- itişmek

iki ämigi e.- ip 384.

eyin (-DEN) dolayı, takip ederek, sıra

çatıklık işiñä e. ögir- 293; *e. kâzigçä* 459.

han hakan, han, hükümdar

elig h. 60, 61, 79; *elig h.+nuñ* 72;

hatun kadın, kraliçe 夫人

h. 392, 396, 431; *anası h.* 362; *h.+ nuñ* 386; *h.+ ın* 408; *h.+ ug* 480; *elig bäg h.+ ı birlä* 450; *elig bäg h.+ ı* 491; *h.+ ta tugmış* 73; *h.+ ka* 392; *elig bögli h.+ lı* 461.

hua < Çin. 花 *hua* çiçek

h. çäçäk 83, 288, 290, 320.

ı ekin, bitki

ı. ıgaçlar 374; *ı. ıgaç* 473.

ıçgım- kaybetmek, elinden çıkarmak 喪失 *sang shi*

yittürdim ı.- dım 407; *köñülümin ı.- ıp* 455; *köñüllärin ı.- ıp* 476; *ı.- mış m(ä)n* 498; *ı.- mış ärgäy* 402.

ıd- terk etmek, göndermek, kaçırmak 捨 *shě*

eçilärin ı. - p 248.

ıdala- bırakmak 捨 *shě*

titip ı. - p 160, 171, 224; *titgülük ı. - guluk* 186; *titmiş ı. - mış* 215; *titärm(ä)n ı. - yur m(ä)n* 258; *ät'özünüzni ı. - p* 301.

ıdok kutsal, mukaddes, gönderilmiş

ı. nomlug 234; *ı. köñülünüz* 300.

ıgaç ağaç 木 *mu*

ı ı. 473; *ı ı.+lar* 374.

ımag dayanak, sığınak, güvenek

ımuğ ı. 172, 296.

ımanç bir unvan, bir memuriyet unvanı

bäglär ı.+lar 479; *buryukları ı.+ları* 413.

ıman- inanmak

ı. - dım 190.

ımaru ileri, buraya

ı. bärü 86, 274, 470.

ırgal- ırgalanmak, ırgalmak, sallanmak

ı ıgaçlar ı. - ur 374.

ıçgärü ileriye doğru, içeriye doğru

ı. kirtilär 111.

ıçgü içki, içecek, içilecek şey 飲 *yin*

aş ı. 135, 144, 190.

ıç iç 內 *nei*, 中 *zhong*, 所 *suo* içi

arığ sämək ı.+ i 289; *ı.+ indä* 93, 208, 52; *ı.+ intä* 111.

ıdi asla, hiçbir şekilde, hiçbir surette, kesinlikle (olumsuzluk bildirir)

ı. kälmez 97; *ı. korkınçım ayınçım yok* 104; *ı. andıran ketärü umadın* 180; *ı. umadım* 196; *ı. b(ä)lgürmez* 380; *ı. üzüg bolmadı* 516.

igid- bakmak, beslemek

i.- dim ärsär 197.

ig hastalık

i.+ ig agrıgıg 214.

iki iki 两 *liang*, 二 *er*

i. iniläriñä 89; *i. eçiläriñä* 101, 246; *i. eçilärin* 242; *i. tegitlär* 329, 355, 419;

i. ämigi 383; *i. eligi* 492; *i. ämigim* 507; *i. oğlanı* 518.

ikägü ikimiz

biz i. 351; *i.+ si korkınçlıg* ozar 368.

ikinti ikinci

i. buryuk 441, 457; *i.+ si* 76, 95, 137;

ilinçü eğlenme ; gezme, dolaşma

i. mänji 82, 437; *i.+ kä bartı* 81;

ilin- takılmak, ilişmek, bağlanmak (dünyevi şeylere)

i. - mış yapşınmış 154.

iliş (ruhi)bağ

i.+ig üzgülük 229.

ilkisiz öncesiz, başlangıcsız, ezelî

i.+ din bärü 187.

imärigmä bütün, hep, hepsi, etraftaki, çevredeki

i. kamag 68.

inçä öyle, öylece 是 *shì*, 如是 *rúshì*

i. tep 90, 95, 102, 119, 130, 139, 152, 162, 183, 210, 252, 271, 294, 316, 323, 344, 372, 392, 405, 409, 424, 434, 451, 484, 495; *i. bilmiş* 200; *i. bolmazun* 92; *i. k(a)ltı* 281, 473.

inçip böylelikle, sonra, fakat, lakin 如 *ru*

i. 105, 150, 155, 177, 190, 271.

ini küçük erkek kardeş

kıçigi i.+ si 322; *i.+ läri* 334; *i.+ lärimin* 90; *i.+ läriñä* 89; *i.+ m* 149; *i.+ miz* 345;

i.+ mizniñ 321; *i.+ mkä* 328; *i.+ siñä* 148, 315.

irbiş vaşak

barsnıñ i.+ niñ 131.

irinç yoksul, fakir, sefil, zavallı

i.+ tınl(ı)g 126, 144; *i. tişi bars* 120; *i. y(a)rlıg* 171.

irinçkä- merhamet etmek

i.+ dilär 176.

isig sıcak

i. ät kan 134; *i. kumta* 494; *i. özin* 146; *i. öztä* 150; *i. özümüzkä* 153; *i. özümün* 185;

i. sävär 425; *i. yaşı* 446.

istä- izlemek, aramak, istemek

i.- lim 361; *tilägäli i.- gäli* 415;

iş iş, görev 事 *shi*

i. näñ 149; *i. küdök* 207; *i. + in ärtürdüktä* 82; *çatıklıg i. + iñä* 293; *kılmış i. + lärin*

- 459;
- işlät-** kullanmak, işletmek
i. gülük 168.
- iy-** tabi kılmak, takip etmek
i.- miş basmış 66.
- kabşa-** sallanmak, deprenmek, yerinden oynamak. Krş. Orhon Türkçesi: *kamşat-*
 “sarsılmak, sendelemek”
k.- dı täprädi 280.
- kaçan** ne zaman, ne zaman ki
k. 81, 270, 278, 310, 333, 360, 467, 524.
- kadag** günah, suç, kötülük, kusur
k.+ larıg 213.
- kadaş** akraba, kardeş, dost
k. 347.
- kadgu** keder, kaygı
busuş k. 503; *busuş k.+ ka* 433; *busuşta k.+ ta* 397.
- kadgulug** kaygılı, kederli
busuşlug k. 447.
- kadır** vahşi, sert.
k. yavlak 93.
- kalık** gökyüzü ; yukarı kat, kule
kök k. 283 空 *kōng*; *k.+ ta* 362 樓上 *lóushàng*; *k.+ tın* 288.
- kal-** kalmak
yalañuz k.- ıp 438; *k.- mış süñök* 498, 521; *туру k.- tı* 313; *ayıtıp туру k.- tılar* 85.
- kalısız** bütün, hep
k. 318.
- k(a)ltı** ki, öyle ki, tıpkı, gibi, nasıl, eğer, dahası
k. 92, 163, 197, 281, 473, 493.
- kamag** tamamı, hepsi, bütün, hep, toplam
k. bodunun 68; *k. kurtların* 219; *k. beş aźun* 235; *k. bilgälärkä* 60; *k. bağlär* 520;
k. + ta kiçigi sävär 437.
- kamagun** bütün, hep, toplam, hep birlikte
biz k. 153; *k. ünüp* 411; *k. yumgı* 436.
- kamıl-** fırlamak, düşmek, bayılmak
tınsırap k.- dılar 341; *tüşdilär k.- dılar* 475; *k.- mış* 474.
- kamış** bambu, kamış
k. butıkı 251, 335; *katıg k.* 275; *ulug k. + lıg* 86; *k. + lıg arıgka* 466.
- kan** kan 血 *xiě*
ät k. 134; *k. üntürüp* 276; *k. Akmışın* 311; *k.+ ıg yalgayı* 311; *akmış k.+ ı* 337;
yiriñig k.+ ıg 214; *k.+ nıñ yiriñniñ* 220;
- kandur-** kandırmak, doyuma ulaştırmak, tatmin etmekmagay
küsüşümin k.- magay 245.
- kanlıg** kanlı
k. yiriñlig 188

kanta nerede; nasıl

k. ol 360; *k. ärmiş* 444, 452.

kaŋ baba 父 *fu*

ögümüz k.+ımız 350; *öğkä k.+ka* 346;

kaŋlı araba, kağı

k. kölük 191; *k.+ ta olurup* 465.

kap- kapmak, yakalamak; örtmek

k.-ıp eltür 514.

kara kara, siyah

k. tuman 287.

kara halk, avam tabakası

bodunun k.+ sın 69.

karar- kararmak

bütürü k.- dı 286; *buluŋ yıŋak k.- ıp* 318.

kart yara, cıban 癰 *yōng*

k.+ ıg bāzig 213 癰疽 *yōng jū*.

katıg sert, katı

k. sav 252; *k. kamış* 275; *k. yel+ kä* 474; *k. v(a)şir* 504.

kat- katmak, sertleşmek

tamgakı k.- ıp 448.

kaviş- kavuşmak

tirig äsän k.- sar 430.

kavsat- sıkışmak, çevirmek

ägirtip k.- ıp 115.

käç- gecikmek, geç kalmak; kaçmak, geçmek

teginimiz k.- di 359; *bo sav takı k.- mäsän* 417.

käd krş. < Soğ. *kāda* pek

näçä k. 196

kädim elbise

ton k. 190.

käl- gelmek, çıkmak, yardımcı fiil

akıp k.- di 384; *yel k.- ıp* 281; *açıgları k.- ıp* 330; *t(ä)rkin tavrı k.- ıp* 418; *k.- ıp elig bāgkä tägti* 441; *öŋrä k.- ıp* 487; *bāliŋlägüm k.- ir* 92; *tüşüp k.- ir* 509; *k.- mäsär* 439; *esirkägüm idi k.- mäs* 98; *soka k.- ti* 186; *odunup k.- ti* 370.

kämi gemi

tar k. 208.

kämiş- atmak, fırlatmak, terk etmek, vaz geçmek

kudı k.- di 270; *ögsiräp k.- ıp* 340; *sidmiş k.- miş* 170; *k.-ü utup* 198.

känç genç

k.+ imin 499.

k(ä)ntü kendi 自 *zi*

k. köŋülintä 162; *k. özi* 249; *k.+ nüŋ* 266.

kär(ä)kü köpük

- suv üzäki k.* 218.
- k(ä)rgäk** gerek, ihtiyaç, lüzum
bilmiş k. 200.
- kärgäklig** gerekli, mühim
k. işlätgülük 168.
- kärgäksiz** gereksiz, boş
k. ät 'özümün 169; *k. bo ät'özümüz* 354.
- käyik** yabani hayvan, vahşi hayvan
yavlak k. + lär 93.
- käyirkänçig** dert, keder
yañın k. kılın-u 356 .
- käz** daha
montada k. irinç 126.
- ken** sonra, gelecek, sonraki
k. temin 342, 357, 481; *k.+dä* 427.
- kertü** gerçek, hakikat, doğru
k. yeg orun 303.
- ketär-** uzaklaşmak, gidermek, yok etmek 離 *li*
k.- mäyük 519; *k.- ü umatın* 180.
- kezig** sıra, müddet
k.+ in tizigin 174; *k.+ çä tüzü tükäti ötün-di* 460.
- kıg** gübre, tezək
k. yügmək 204.
- kıl-** yapmak, etmek, yerine getirmek
utlısız k. - tı 199; *iş küdök k. - ayın* 207; *k.- urlar* 160; *tıdıg ada k. - ıp* 244; *enç mäñilig* 263; *asıg tusu k. - galı* 156; *ilinçü mäñi k. - galı* 437; *k. - mañ* 456; *k. - mış işlärin* 459; *yegäli k. - mışın* 327; *tapıg udug k. - tılar* 524; *tapıg udug k. - guluk* 524;
- kılın-** hazırlanmak, meşgul olmak; ilgilenmek, uğraşmak
nä k. - mışın 476; *yañın käyirkänçig k. - u* 356; *yegäli k. - ur* 125;
- kınıg** sert, kuvvetli, kızgın, cesur
y(i)ti k. 239, 299
- kırk kırk** (sayı)
altı k. 217.
- kıy** yol, yol kenarı
k. + ça ärtär 388.
- kız kız**, kız evlad 女 *nü*
k. + ça ogulça 299; *tapıgçı k. +ı* 387.
- kiçig** küçük 小 *xiao*
'äñ k. +i 78,402, 421, 515; *k. + i inisi* 322; *kamagta k. +i* 438; *k. + i oglum* 452.
- kikinç** cevap, yanıt 答 *da*
k. berti 131; *k. bermädin* 449.
- kim** kim; ki, öyle ki, şayet
k. 97, 135, 143, 187, 260, 496, 501, 504.
- kir** kir, leke, pislik

yarsınçığ *k.+ ligi üzä* 203.

kir- girmek

arıgka k. - ip 87, 250; *orduka k.* - ip 391; *asıgka tusuka k.* - mädä 167; *içgärü k.* - tilär111.

kişi kişi, insan, şahıs 人 *ren*

k. 432; *yolkı k.+ tin* 388.

kod- bırakmak, koymak

k.- dı 312; *k.- up* 182.

kolu vakit, zaman, dönem

üd k. 186.

koñrul- koparılmak 墮落 *duò luò*

k.- up tüşär bolur 365-366; *k.- up tüşüp kälir boltı* 509.

koñuz böcek, kurt

kurtların k.+ larnıñ 219.

kop bütün, hep; bütünüyle; her türlü

k.+ tin sıñar 69

kork- korkmak

k.- arm(ä)n 100.

kork<g>u korku

k.+ m 91.

korkınç korku, tehlike

k.+ ım 104.

korkınçığ korkunç

k. ärür 202; *k. ayınçığ* 214 怖畏 *bùwèi*.

korkınçlıg dehşetli, korkulu 怖 *bù*

k. 368; *k.+ ın* 371.

koş- koşmak, birleştirmek

k.+ up üçäğüni 513.

koşuglug koşulmuş, sıralanmış

k. 465.

kovıt- çarpışmak

k.- ur 367.

kögürçgän güvercin 鴿 *gē*

üç k. 366, 512.

kök gök, mavi

k. kalık 283, 287; *k.+ tin tüşär* 319.

köküz göğüs

köñülin k.+ in 241; *köñüli k.+ i* 433; *k.+ in tokıyu* 493; *mäniñ k.+ümin* 456.

köl göl

k. suvın 281; *k.+ lär* 374.

kölök yük hayvanı

kañlı k. 191.

köni doğru, gerçek

k. 67.

köñül gönül

y(a)rlıkançuçı k. 175, 241, 257; öglärin k.+ lärin ıçgınıp 475; k.+ i köküzi 433; k.+ in köküzin 241; k(ä)ntü k.+ intä 162; öz öz k.+ intäki 109; ögümin k.+ min ıçgınıp 454; y(a)rlıkançuçı k.+ iniz üzä 297; ıdok k.+ iniz üzä 300.

köñülkär- tefekkür etmek, düşünmek

k. -ip 242.

köñüllüg kaplı, gönüllü, gönle sahip; (iyi) düşünceli

y(a)rlıkançuçı k. 158, 266.

kör- görmek 見 *jian*

k.- gäli 73; k.- mäyin ärti 489; k.- miştä 325; kan akmışın k.- ti 311; k.- tilär 113, 339; k.- tüm 507; tetrü k.- ü 181; k.- üp 119, 179, 268, 274, 291, 315, 339, 351, 385, 450, 471; k.- ür ärmış 510; tüp tüz k.- ürsiz 298.

körklä güzel

k. kövşäk 345; k.+ k(i)yä 485.

körklüg güzel; manzaralı

k. mänizlig 74.

körügsä- göresi gelmek, görmek istemek.

ölmış yerin k.- p 464.

kötür- kaldırmak, yükseltmek, taşımak, götürmek

örü k.- üp 343, 483.

kövşäk nazik, yumuşak, gevşek

k. tokılıg 345.

köy- yanmak, kavrulmak

k.- är 454.

köz göz

k.+ in 180; k.+ intä tolu yaşı 398; k.+ intä isig yaşı 446; y(a)ruk k.+ ümüz 156; k.+ üm ümiğim 376.

kudı aşağı 下 *xia*

k. kämişdi 269; yokaru k. 282.

kum kum

isig k.+ ta 494.

kurı- kurumak

k.- mış katıg kemiş 275; ağızı k.- up 447.

kurt kurt, böcek 蟲 *chóng*

k.+ larnıñ koñuzlarnıñ 219.

kurug kuru

k.+ug süñökläri 313.

kut mutluluk, saadet; asalet, soyluluk; azamet; *burhan kutı* “Buda kutsallığı, Budalık mertebesi”

burhan k.+ ı 255; burhan k.+ in 259; burhan k.+ ıya 307.

kutlug kutlu, kutsal, mukaddes

k. yalañuklar 158.

küç güç, kuvvet

- k.+ i küsüni* 117; *süülüg k.+ inä tükällig* 64; *k.+ üg* 230; *k.+ ümin* 199.
- küçlög** güçlü, kuvvetli
k. küsünlög 72; *k. katıg yel* 473-474.
- küçländig**- güçlendirmek
küçüg k.- gülük 230.
- küçsirä-** güçsüz olmak
torumiş k.- miş alağurmuş 140.
- küçsüz** küçsüz
torok k. 325; *torokı k.+ i* 272.
- küdök** iş, uğraş
iş k. 207.
- kün** gün
bökünki k. 91; *yeti k.* 114, 121; *k. t(ä)ñri* 283, 319; *k. t(ä)ñriniñ* 375; *k.+ k(i)yäm* 488;
bökünki k.+ tä 167, 205, 406.
- küsä-** istemek, dilemek, arzulamak 欲 *yu*, 求 *qiu*
k.- miş küsüşümin 245.
- küsün** güç, kuvvet
küçi k.+ i 117; *küçlög k.+lög* 72.
- küsüş** istek, arzu
burhan kutı k.+ in 255; *bädük k.+ kä enip* 240; *küsämiş k.+ min* 245.
- küvüz** sevgili, sevimli
k. 346.
- kü-** korumak
k.- yü küzäti 195.
- küzät-** muhafaza etmek, gözetmek
küyü k.- i 195.
- laçın** < Moğ. *naçin* doğan, şahin 鷹 *yīng*
l.+ ka kovitur 366; *l. qoşup* 513.
- Mahabale** < Skr. *Mahābala* şahıs adı 76, 119. 摩訶波羅 *mā hē bō luó*
- Mahadeve** < Skr. *Mahādeva* şahıs adı 77, 138. 摩訶提波 *mā hē tí bō*
- Maharate** < Skr. *Mahāratha* şahıs adı 60, 61. 大車 *da chē*
- Mahasatve** < Skr. *Mahāratha* şahıs adı 78, 101, 127, 151, 178, 183, 238, 249, 323,
334, 358, 421, 444; *m.+g* 402; 摩訶薩埵 *mā hē sà duǒ*
- manu** yabani bir hayvan
m.+nıñ 132.
- maña** bana
m. 184, 224.
- män** ben(1. tekil kişi adılı)
m. 187, 205, 212, 247, 253, 400, 410, 506; *korkar m.* 100; *bolmaz m.* 172; *bolur m.* 216;
titär m. 258; *ıdalayur m.* 258; *tiläyür m.* 259; *sıkılur m.* 378; *ıçgındım ärki mu m.*
408; *yitürmiş m.* 425; *ämğänmägäy m.* 431; *bilinmäz m.* 455; *ıçgınmış m.* 499; *körür*
ärmiş m. 510.
- män** yem, yiyecek
m. yumşak 122.

- māñi** sevinç, saadet, mutluluk, neşe, huzur
ilinçü m. 82, 437; buşılığ m. 237, ençgü m. 308.
- māñilig** sevinçli, mutlu, neşeli
enç m. kılaysın 263.
- māñilāt-** sevindirmek, neşelendirmek
māñi üzä m.- gülük 237.
- māñizlig** güzel, yakışıklı, alımlı
körklüg m. 74.
- māñü** bengi, daimi, kalıcı, ebedî, ölümsüz
apamulug m. 225.
- māñülüg** sonsuz, ebedî, kalıcı, ölümsüz
m. 303.
- māñüsüz** geçici, dayanıksız, ebedî olmayan, fani
m. 201.
- men** men bkz. *mān* (hal ekleriyle kullanıldığı zaman)
m.+i kāmışü 198; m.+i yegäli 272.
- meniñ** benim
m.+iñ 91, 97, 104, 163, 199, 257, 430, 456, 504.
- miñ** bin(sayı)
yüz m. 164.
- monça** bunca, bu kadar, böylesi
m. sav 161, 264.
- monçulayu** böylesine, bu şekilde, böyle, bunca
*m. sakınıp 173; m. adıra üdürä sakınıp 237; m. sözläşü 329; m. yañın
käyirkänçig kılını 355; m. tüşäyü 369; m. täpräyür 373; m. siñiläyü 440; m.
yıgladı 517.*
- monda** burada
anda m. 86. 471.
- monı** bunu
m. tæg 167, 489, 503, 506 ; m. äşidti 390.
- monta** bkz. *monda* burada
anda m. 471.
- montada** bundan, buradan
m. kätz 126; m. adın 134, 512.
- montag** böylesi, bu(nun) gibi, benzer, böyle
bo m. 139, 169; m. m. sav 400.
- monuñ** bunun (*bu*'nun genetifi)
m. isig özin 145.
- mona** buna
m. yaraglıg 143.
- mu** soru eki {mI}
bolgay m. 126; y(a)rlıkadı m. ärki 393; ıçgınmış ärgäy m. 403
- muñ** sefalet, keder
m. ay m. ay 424.

muṇad- şaşmak, şaşırmak, hayret etmek, hayran kalmak

m.- ıp taṇlap 292.

muṇadınçığ fevkalade, acayıp, şaşırtıcı, hayranlık verici

m. ulug iş küdök kılaysın 206; m. çatıklıg işiñä 293.

muṇgul şaşkın

m. bolup 455.

mü soru eki {mI} krş. *mu*

ät'özin tuttı ärki m. 328; ıçgındım ärki m.408; boltum ärmäz m. 501; katıg v(a)şır ärmäz m. 504.

mün günah, suç, kabahat, kötü davranış

ülgüsüz sansız m. kadaglarıg 212.

nä ne ; ve, sonra 何 *he*, 所 *suo*

n. anı ... körüp 118; n. ärsär 166; n. üçün tep tesär 187; n. anı körüp 339,384;

n.odunu birlä 370; n. monı äşidü 390; n. sav 395, 401; n. kılınmışın 476; n. ada 485.

näçä nice, ne kadar

n. n.165; n. käd 196.

näçätä o zaman ki, ne zaman, bir zaman; nasıl, nice

n. ken temin 341, 481.

näçök nasıl, neden, nasılsa, nasıl olup 云何 *yún hé*

n.+ in167, 347, 486; n.+ in ärsär 98, 243; n.+ in turur 506.

nägü nasıl, ne

n. yeyür 129; n. ol 129; n. tep ötüñälim 351; n. ärki 372.

nägülük nasıl, niçin

n. umug inag bolmaz m(ä)n 172; n. tutdıñ özügin 349

näñ asla, hiç, ancak, yalnızca

n. 149, 165, 194, 353; n. buşma 410.

nätäg nasıl, ne gibi, ne şekilde, ne denli

n. kılmuş işlärin 459.

nirvan < Skr. *nirvaṇa* sonsuz huzur, kurtuluş 涅槃 *nie pan*

n.+ıg tilägülük 226

nizvanılıg < Man. Ve Bud. Soğ. *nizbānı* (*nyzβn*) “özlem, tutku, ihtiras” (=Skr. *kleśa*) +T.

lıg: ihtiraslı, tutkulu 煩惱 fan nao

n. ilişig üzgülük 229.

nom < Soğd. *nwm* din, öğreti, töre, kanun 法 *fa*

n.+ça töröçä 67; n. buşılıg 236.

nomlug öğretili, öğretile ilgili, dini

n. idok 235.

odgurak kati, kesin

o. bolgaysız täggäli 302; o. ärki 320; o. bar ärki 381; bolmuş bolgay o. 439;

körür ärmış m(ä)n o. 510.

odun- uyanmak

o.- u birlä 370; o.- up 370.

oglan çocuk, oğul, evlat 兒 *er*

- üç o.+ ı 74, 80; iki o.+ ı 518; tınl(ı)glar o.+ nın 236; ulugı o.+ ınıy atı 75.*
- og(u)l** çocuk, evlat, oğul 男 *nan*
orton o.+ ınıy atı 77; 'äñ kiçigi o.+ ınıy atı 78; o.+ ınıy ölmüş yerin 463; kiçigi o.+ um 452; o.+ ça kızça 299; o.+ ug yitürdüktä 428; o.+ um 426, 429, 438.
- ok** (krş. *ök*) pekiştirme edatı
o. 122, 210.
- ok ok**
o.+ in yüräkiñä ursukmuş täg 377; o.+ in ursukmuş kişi täg 432.
- ol** işaret sıfatı, o, bu,
o. 61, 71, 79, 83, 103, 108, 110, 113, 130, 174, 178, 182, 223, 242, 250, 264, 265, 267, 279, 289, 290, 309, 309, 311, 329, 329, 332, 340, 352, 355, 358, 360, 380, 386, 386, 396, 401, 445, 457, 466, 477, 478, 517.
- olar** onlar, bunlar, işaret zamiri
o.+ nıy arasında 177.
- olor-** oturmak 坐 *zuo*, 座 *zuo*
tingalı o.- dılar 88; tingalı o.- mısta 88; kañlita o.- up 466.
- oñar-** farkına varmak; daha iyi olmak, iyileşmek
tuysar o.- sar 243.
- ordo** saray
o.+ ka 391.
- ornag** konaklama yeri, yer, mevki
kannıy yiriñniñ o.+ ı 220.
- oron** yer, konak, merhale, mevki 處 *chu*, 位 *wei*, 宮 *gong*
yer o.+ ug 65.aržılar turguluk o. 103; yoñlaguluk o. tapıp 169; o. töşäk 190; yeg o.+ ka 304; yer o.+ ka bartılar 333; o. o. sayu 415; yer o.+ ka tädilär 468;
- orton** ortanca
ikintisi o. oğlınıy 76; o. inisiñä 148.
- osuglug** gibi
antag o. çoğlug 71; montag o. torumış 139.
- oot** ateş, od
o.+ ka örtäñip 453.
- oyırkan-** feryat etmek, ağlamak, ağıt yakmak
o.- dı yogurkandı 385.
- oz-** kurtulmak, serbest kalmak, serbest hale gelmek
korkınçlıg o.- ar bolur 368.
- ozgur-** kurtarmak, kaçırmak 出 *chu*, 离 *li*
tartıp o.- up 262.
- ög (I)** anne 母 *mu*
o.+ kä kañka sävitmiş 346; ümüz kañımız 350.
- ög (II)** akıl, düşünce
o.+ lärin köñüllärin ıçgınıp 475; ö.+ ümin köñülümin ıçgınıp 454.
- ög-** övmek, methetmek

- ö.- ä** *alkayu* 294.
- ögir-** sevinmek
işinä eyin ö.- ip 294.
- ögit-** sevmek, seçilmek
burhanlar üzä ö.- miş 234.
- öglän-** kendinä gelmek, uyanmak, aklı başına gelmek
näçätä ken temin ö.- ip 342; *ö.- ü birlä* 482.
- ögläntür-** kendine getirmek, uynadırmak
ançakaya ö.- tilär 482.
- ögrünç** sevinç
ö. sävinç 106; *ö.+üm sävinçim* 427.
- ögrünçlüg** sevinçli
y(i)ti kınıg ö. 299.
- ögsirä-** kendinden geçmek, aklı başından gitmek
ö.- p tınsırap 341, 472.
- ögsirämäk-** kendinden geçmek, bayılmak
ö.+ i särilip 491.
- ögük** sevgili, sevimli, anasının kuzusu
amrak ö.+ ümüz 401; *ö.+ k(i)yäm* 496, 502; *amrak ö.+ k(i)yämin* 407; *üç ö.+ lärim* 435; *amrak ö.+ lärimin* 411; *körkläk(i)yä ö.+ üm* 486; *amrak ö.+ ümin* 515.
- ök** (krş. *ok*) pekiştirme edatı
ö. 340; *ö. turu* 313; *odunu birlä ö.* 371; *äşidü birlä ö.* 390; *öglänü birlä ö.* 482.
- öläz** solgun, mat, renksiz
öñsüz ö. boldı 285; *ö. boltı* 318.
- öl-** ölmek
ö.- gäli yatur 118; *ö.- turur* 142; *ö.- miş yerin* 464; *ö.- sār* 430; *ö.- sār biz* 353.
- ölmäk** ölme
ö. + ig 488; *tugmak ö.+ lig* 202, 228, 305; *ö. ämgäk* 486.
- ölür-** öldürmek
ö.- däçi 502.
- ömgän** boyun şıryanı (artardamar)
ö. tamırın 276; *bodis(a)t(a)vnıñ ö. + ıntın* 310.
- öñi** başka, -dan başka, farklı
ö. adırılmaklıg 104; *ö. aş içgü* 135; *ö. ö.* 175; *ö. yorıp* 182, 357; *ö. ödrülgäy siz* 497; *öñräkitä ö.* 377; *ö. ö. yadılıp* 414; *ö. saçılp* 497.
- öñrä** önce, ön, ileri, doğuda
ö. ärtmiş üddä 59; *azk(ı)ya ö. yorıy* 247; *ö. kälip* 486; *ö. ölmäkig* 487; *ö.+ kitä öñi* 377.
- öñsüz** renksiz, mat
ö. öläz boldı 285; *ö. boltı* 375.
- örü** yukarı, üst 上 *shang*
ö. turup 110, 273; *ö. tartıp* 262; *ö. kötürüp* 343, 483.
- öskintä** yanında, önünde (< *ösk + intä*)
ö. bars 250, 265, 278.

örtän- yanmak, tutaşmak

ootka ö.- ip 454.

ötrü sonra, -DEN dolayı, bunun üzerine

işin ärtürdüktä ö. 82; ö. 87, 102, 110, 128, 137, 162; 181, 182, 212, 238, 244, 246, 268, 273, 275, 279, 311, 331, 334, 342, 391, 442, 458, 477, 483, , 517, 525; anda ö. 469, 490.

ötün- arz etmek, rica etmek, bildirmek; sormak; söylemekdi

inçä tep ö.- di 102, 392; tep ö.- di 423; tüzü tükäti ö.- di 460; nägü tep ö.- älim 352; ö.- üp ayıtıp 85; tep ö. - üp 248.

öz kendi, öz

ö. ö. köñüllärintäki 109; ö. änüklärin 125; ö. ät'özlärin 159; k(ä)ntü ö.+ i 249; isig ö.+ in 146; ö.+ kä yanturu 201; ö.+ tä ärtmäz150; ö.+tä tugmuş 298; titdiñ ö.+ ügin 349; isig ö.+ ümin 185; isig ö.+ ümizkä 153.

rahu < Skr. *rāhu* bir gezegenin adı 羅睺 *luo hou.* krş. Wogihara. 1127a-b.

r.+ ka siñirtmiş tæg 284.

saç saç

s. birlä 336; s. başı 492.

saç- saçmak, dağıtmak, yaymak

s. - ılıp yat-mışın 471; s. - ılıp yatur 497.

sakın- düşünmek 念 *niàn*

inçä tep s. - dı 163, 184, 211, 271; üntüräyin tep s. - dı 210; monçulayu s. - ip 173; adıra üdürä s. - ip 238; s. - mış savların 109.

sakınç fikir, düşünce

busuş s. 226.

sañç- batırmak, sokmak, sañçmak, saplamak

ömgän tamırın s. - ip 276.

sansar < Skr. *saṃsāra* (ölümlülerin yaşadığı dünya) dünya, acı çekilen dünya; varlığın

dönüşümü , 生死 *sheng si*

s. + takı tınl(ı)glar 253;

sansarlıg sansaraya mensup olanlar , öşümlü, ölümlü dünya, fani dünya

s. taloy ügüz içindä 207.

sansız sayısız, hesapsız

ülgüsüz s. 212.

sap sıra

s. + ça ikinti 441.

sarsıg çürük, kokmuş, fena kokan

yıdıg s. 188.

sav söz, haber 語 *yǔ*

s. + ların sözläşip 109; katıg s. sözläti 253; monça s. sözläp 264; s. äşidti 390; antag s. turur 394; nä s. ärki 395; s. äşidtim 400; nä s. ol 401; bo s. 416; s. sözläyü 448; bo s. + ıg äşidip 100, 127, 137, 147, 322, 396, 423, 432; monça s.+ ıg 161; bo s.+ ıg kör-üp 291; bo s. + ıg ... äşidip , 403, 461; çın s. + ın 324; bo s. + nıñ basa soñınta 151.

sayu her yer, herkes, herbiri

oron oron s. 415; yer 498.
sämäk orman
arığ s.93, 289.
s(ä)n sen (2. tekil kişi adılı)
s. 410.
säril- durmak, sona ermek
ögsirämäki s.- ip 492.
säv- sevmek
s.- gülük taplaguluk 260.
sävär sevimli, sevilen (< säv- är)
s. amrak 257, 425, 438, 499, 515.
sävgüsüz istenmeyen, seilmeyen
s. taplagusuz 189.
säviglig sevimli
s. körklüg 74.
sävinç sevinç, memnuniyet
ögrünç s. 106; ögrünçüm s.+im 427;
sävinçsiz sevinçsiz, minnetsiz, mutsuz
s. utlısız 199.
sävit- sevmek
öğkä kaŋka s.- miş 347.
sen sen bkz. *sän*((hal ekleriyle kullanıldığı zaman))
s. + tidä öŋrä “senden önce” 487; çak s.+i 502.
sezin- şüphe etmek
anın s.- dim inimkä 327.
sıgta- feryat etmek, ağıt yakmak
ulıdılar s.- dılar 344; ulıyu s.- yu 344, 356, 484.
sıgtaş- feryat etmek, ağıt yakmak
s.- dılar ulışdılar 463; s. - u ulısu 519.
sıkıl- eziyet çekmek, sıkılmak
s.- ip 116, 124, 142; s. - ur 378.
sın vücut, beden
s.+ı süñöki 336.
sın- sınmak, kırılmak, parçalanmak
yarılguluk s.- guluk 457; yavrımış s.-miş 116.
sınar taraf, tarafa
törttin s. 65; koptın s. 70.
sid- tükürmek, sıkıp çıkarmak
kämişmiş s.- miş yiñ yar täğ 170.
sigirt- yutulmak, kaplanmak
Rahu’ka s.- miş 284.
sinilä- feryat etmek, sızlamak
monçulayu s.- di 440; köñülü köküzi ägirtip s.- yü 434.
siñir sinir

- s. +in tamırın* 221.
- sogık** soğuk
s. suv 479.
- soka** mutlak, kesin; tamamıyla, özellikle
s. kälti 186.
- soñ** sonra, son
basa s. +inta 151.
- sözlä-** söylemek 說 *shuo*
s. - p 161; *ötünälim s. - lim* 352; *s. - miş çın savın* 324; *t(ä)rkin s. - η* 451; *sav s. - p* 264;
sav s. - ti 253; *inçä tep s. - ti* 405; *şlok s. - tilär* 295; *sav s. - yü* 448.
- sözläş-** söylemek 說 *shuo*
s. -şgülük 173; *savların s. - ip* 110; *monçulayu s. - ü* 330.
- su** < Çin. 蘇 *su* canlı, neşeli, sağlam
s. äsän 420.
- suçul-** soyunmak
tonın s. - up 251.
- sun-** sunmak, yatmak, serilmek, uzanmak
s. - a yatdı 265.
- suv** su
s. üzäki kär(ä)kü 217; *sogık s.* 479; *köl s. + ın* 281; *balık s. + ıntın adırılıp* 494.
- suvsamak** susama
açmak s. 115, 123, 141.
- süñök** kemik
s. üzä 340; *kalmış s.* 498; *sını s. + i* 336; *s. + lär ulagı* 221; *kurug s. +läri* 313;
yaş s. + läri 470; *kalmış s. +üg* 521.
- süt** süt
s. akıp 384.
- süülüg** askeri
alp atım s. 64.
- şarır** < Skr. śārīra bir azizin ölümünden sonra vücudundan geriye kalanlar
ş. +ın ävdidilär 522.
- şlok** < Skr. śloka mısra, dize, beyit
ş. sözlätilär 295.
- şük** < Soğ. (şwk) sakın
öñi ş. 377; *ş. turdı* 449.
- tag** dağ
ediz t. + ka 269; *ügüzlär t. + lar* 317; *t. + ta arıgta* 80.
- takı** ve, dahi, de/da, artık
t. içgärü 111; *t. öñi* 135; *aglatı t.* 177; *t. ymä* 216; *t. artokrak* 385; *t. bulmaz* 389,
395; *t. kaçmāzkän* 416; *t. tapışu täginmäz* 421.
- takşur-** şiir okumak
inçä tep t. - dılar 484.
- tal-** zayıflamak, dalmak, bayılmak, yorulmak (krş. YUy. tal- 'yorulmak')

- t.** - ıp yügüp 356.
- taloy** < Çin. 大流 *da liu* (bkz. A. Von Gabain. çev. M.Akalın 2007:296b) deniz
sansarlıg **t.** ügüz 207; ämgäklig **t.+ takı** 261.
- tamgak** damak, boğaz
tili t.+ı 448.
- tamır** damar 脈 *mài*
sişirin t.+ ın 221; ömgän **t.+ ın** 276.
- tanukla-** kanıtlamak, tanıklamak, ispat etmek
ät'özüg t.- guluk 235; *yanmaksızın t.- p* 308.
- tañla-** şaşmak, şaşırmak, hayret etmek
muñadıp t.- p 292.
- tap-** bulmak, kazanmak
ençgü mäñi t.- gay siz 308; *yoñlaguluk oron t.- ıp* 169; **t.- ı**şu täginmäz 421.
- tapıg** hürmet, hizmet
t. udug 523, 524.
- tapıgçı** hizmetçi
t. kızı 387; **t.+ ları birlä** 435; *m(a)has(a)tvi teginniñ t.+ ları* 359.
- tapın-** tapınmak, hürmet etmek
t.- dım 192.
- tapla-** tasvip etmek, seçmek, lütfetmek
sävgülük t.- guluk 260.
- taplagusuz** seçilmeyen, lütfedilmeyen
sävgüsüz t. 189.
- tar** sal
t. kämi bolayın 208.
- tarıg** ekin, mahsül
t. 63.
- tarkar-** uzaklaştırmak, bitirmek, dağıtmak
birtäm t.- guluk 227.
- tart-** çekmek
taşkaru t. - ıp 209; **t. - ıp ozgurup** 262; ämgäktin **t.- maklıg** 301.
- taş** dışarı, dışarıda; şehir
t.+ tın tagta 80; *t.+ tın turur* 387; *t.+ tın... sav turur* 393.
- taşgaru** dışarıya, dışarı
t. ünüp 414; *t. tartıp* 209.
- tavar** mal, mülk, varlık, davar
äd t. 63, 192; *alp titgülük t.* 149.
- tavrak** çabuk, hızlı, tez canlı
t. bartılar 466; *t(ä)rkin t.+ ı* 251, 417, 464.
- täğ** benzeri, gibi (Krş. Yuy.dek) 如 *ru*
monı t. 168, 489, 503, 506; *yıñ yar t.* 170; *yagı t.* 202; *kär(ä)kü t.* 218; *yaymış t.* 282;
sigirtmiş t. 284; *ürtmiş t.* 376; *okın yüräkiñä ursukmış t.* 378; *okın ursukmış kişi t.*
433; *köyär t.* 454; *kamılmış t.* 474; *agınamış t.* 495.

täg- değmek, ulaşmak, varmak 至 *zhi*, 得 *de*

oronka t.- dilär 469; yerkä t.- düktä 270; öskintä t.- düktä ötrü 278; anda t.- düktä ötrü 334; t. - gäli 303; t. - gäy siz 306. anda t. - ip 81; öskintä t.- ip 251; yakın t. - ip 418; elig bāgkū t. - di 442; t.- ürdäçi 502.

tägimlig uygun, yakışır, değerli, layık, hissedar
t. ol 223.

tägin- varmak, ulaşmak, yerine getirmek
tapışu t. - mäs 422; su äsän t. - ür 420; tiläyü t. - ürlär 422.

täginç yetişme, ulaşma, değme, muvaffak olma, başarma
t. bulmayukka 122.

tägrä errafında
t. tägzinip 179; başın t.+ ki 478.

tägzin- dönmek, çevresini dolaşmak
tägrä t.- ip 180.

tägzinç fasıl, bölüm
tugmak ölmäklig t.+ din 209; tugmak ölmäklig t.+ ig 228.

täk tek, yalnız, sadece
t. biziñä 98.

tängäşisiz eşsiz, ulaşılmaz, mukayese edilmez
t. burkan kutıña 306.

t(ä)ñri Tanrı; gök, gökyüzü 天 *tian*
kün t. 319; üstünki t.+ lär 291; t.+ niñ 375.

t(ä)ñridäm tanrısal, ilahi, göksel, tanrıya özgü 佛 *fo*, 天 *tian*
t. yıd yıpar 288; t. hua çäçäklär 319.

täprä- kımıldamak, hareket etmek 振動 *zhen dong*
yer ... t.- yür 316, 373, 376; yer... t.- di 280; yer t.- mäki üzä 369; yer t.- mişin körüp 315; 500

täpräñçsiz sarsılmaz, teprenmez
t. boltum 256; t. yayılmaksız 500.

t(ä)rkäyä çabuk, hemen, hızlı, tez 速 *su*
t. üdüñ 306.

t(ä)rkin hemen, derhal
t. tavrati 251, 417, 464; t. 331, 398, 412; t. sözläñ 451.

te- demek, söylemek
t. - p t.- di 90, 96, 108, 120, 127, 137, 139, 147, 150, 152, 161, 263, 309, 316, 322, 323, 372, 383, 396, 403, 409, 424, 431, 434, 457, 490; t. - p t.- dilär 345;
t.- p 90, 95, 96, 100, 100, 102, 107, 120, 127, 130, 131, 137, 139, 146, 150, 152, 160, 162, 172, 184, 187, 210, 211, 237, 245, 248, 252, 263, 271, 273, 294, 309, 316, 322, 323, 328, 344, 352, 355, 360, 361, 368, 372, 383, 389, 392, 395, 395, 403, 405, 408, 409, 412, 422, 424, 431, 434, 440, 444, 451, 457, 484, 490, 495, 517; t. - p t.- sär 187.

tegin prens, şehzade 王子 *wang zi*
t. 264; bodis(a)t(a)v t. 458; ikintisi t. 130; m(a)has(a)tve t. 89, 101, 128, 152, 178, 239, 249, 421, m(a)has(a)tve t. t.+ niñ 334; m(a)habale t. 119; ulugı t. 95, 147;

- t.* 138; *t.*+ *ig tiläp* 389, 394; *t.*+ *imiz kâçdi* 359; *eçisi t.*+ *kä* 128; *üç t.*+ *lär* 108;
bodis(a)t(a)v t.+ *niñ* 314; *m(a)has(a)tve t.*+ *niñ* 359.
- tegit** prensler (*tegin*'nin çoğulu) 王子 *wang zi*
üç t.+ *lär* 83; *iki t.*+ *lär* 329, 355, 420.
- temin** derhal, hemen
näçätä ken t. 342, 481; *ançata ken t.* 357; *t.*+ *käyä körmıştä* 325.
- ter-** derlemek, toplamak
koñuzlarnıñ t.- gini 220.
- teş-** (aralarında) konuşmak
tep t. - şdilär 361.
- tet-** -İr ekiyle birlikte: *tetir* {-Dir } koşaç, 是 *shi*
t.- ir 201, 205, 302.
- tetin-** didinmek, cesaret etmek
yegäli t.- mädi 268
- tetrü** tam, sabit
t. körüp 179, 181.
- tıdıg** engel, mania
t. ada 244.
- tıkıl-** tıklamak
açıgı üzä t.- ip 405.
- tıltag** sebep, neden
t.+ ı 373.
- tın-** dinlenmek, derin nefes almak
t.- galı olordılar 88; *t.- galı olormışta* 88; *ulug t.- ip* 424.
- tınl(ı)g** canlı 衆生 *zhong sheng*
irinç t. 126, 145; *ulug t.* 296; *t.+ lar oğlanın* 236; *t.+ lar üçün* 254; *t.+ larıg örü*
tartıp 262; *t.+ larka asıg tusu kılurlar* 160; *tüp tüz körürsiz t.+ larrıg* 298.
- tınsıra-** cansız olmak, nefes kesilmek
ögsiräp t.- p 341, 473.
- til** dil
t.+ı tamgakı katıp 448.
- tilä-** dilemek 求 *qiu* 欲 *yu* 愿 *yuan*
t.- gäli istägäli 415; *män yumşak t.- gü* 122; *nirvanıg t.- gülük* 226; *bı bıçgu t.- p* 274;
teginig t.- p 389, 394; *ögüklärimin t.- yin* 412; *t.- yü täginürlär* 422;
burhan kutın t.- yür 259.
- tilkü** tilki
t.+ niñ aşı 133.
- tirgür-** diriltmek, canlandırmak
aç barsıg t.+ gülük 136.
- tirig** diri, canlı
t. üsän 429; *ät'özümüz t.+ i* 354
- tiş** diş 齒 *chǐ*, 牙齒 *yá chǐ*
azıg t.+ im 509; *azıg t.+ läri* 365.
- tişi** dişi

- t. bars* 112, 120.
- tit-** vazgeçmek, bırakmak 捨 *shě*
t.- diñ özügin 349; *ät'özüm t.- är m(ä)n* 258; *alp t.- gülük* 149; *t.- gülük ıdalaguluk* 185; *ät'özüg t.- ip* 145; *t.- ip ıdalap* 159, 171, 224; *t.- mäk b(ä)lgüsi* 321; *t.- miş ıdalamış* 215; *ät'özüm t.- sār* 212; *ät'özin t.- ti* 328.
- titig** çamur, balçık
t. yogrulup 338.
- titrä-** titremek
ät'özüm t.- rāyür 379.
- tizig** dizi, sırai nöbet
kezigin t.+in 174; *t.+ ligin* 520.
- tokı-** vurmak, dokunmak; kurmak
köl suvin t.- p 282; *t.- yu* 493.
- tokılıg** örfe uygun, faziletli, nizamî
kövsäk t. 345.
- tokıtıl-** vurulmak
yelkä t.- lıp 474.
- toku** merasim, gelenek, anane
törön t.- n 523.
- tolgak** acı, ızdırap, azap, sancı
ämğäk t.+ ıg 227; *ämğäkin t.+ in* 179.
- tolp** bütün, hep
t. sansartakı 253; *t. ät'özüm* 379.
- tolu** dolu, hep, bütün 盈满 *ying man*, 充满 *chong man*
... üzä t. 64; *t. ögrünç* 106, *suv üzäki t.* 217; *t. tükäl* 230, 232; *t. boldı* 290; *t. yaşı* 398.
- ton** giysi, giyim, elbise
t. kädim 190; *teginniñ t.+ ı* 335; *t.+ in suçulup* 251.
- torok** zayıf
açın t.+ in 78; *t.+ ı küçsüzi* 272; *t. küçsüz* 325.
- toru-** zayıflamak
küçsirämiş t.- miş 140.
- tökül-** dökülmek
yaşı t.- ü 446.
- törlüg** türlü
altı kırk t. 217; *ulug t.* 523; *altı t.+ in* 280.
- törö** yasa, öğreti, akide, merasim 式 *shi*
nomça t.+ çä 68; *t.+ sin* 525; *t.+ n tokun* 523; *yagı t.+ sinçä* 198.
- törölüg** yasalı, öğretili, töreli
buzulmak t. 193.
- tört** dört 四 *si*
t.+ tin sınar 65.
- töşäk** döşek, yatak

- oron t.* 191.
- tözün** asil, aziz
t.+ üm 409.
- tsaŋ** < Çin. 蒼 *cang*. Taisho. (451b02 : 藏 *cang*) ambar, hazine
t.+ larları ağılıgları 62.
- tsuyurka-** < Çin. 慈 *ci* + *urka-* (A.Von Gabain, çev.M.Akalın 2007: 302a) merhamet etmek; *tsuy* < Çin. 罪 *zui* “günah”. 慈悲 *cíbēi*
irinçkädilär t.- dılar 176; *t.- yu sözlämiş* 324.
- tug-** doğmak, ortaya çıkmak 誕生 *dan sheng*, 出生 *chu sheng*
sävinq t.- ar 106; *hatunınta t.- mış* 73; *öztä t.- mış* 298.
- tugmak** doğma, doğum
t. ölmäklig 生死 *sheng si* 208, 228, 305.
- tuman** duman, sis
kara t. 287.
- tuprak** toprak
t.+ ta titig yogrulup 337.
- tur-** durmak; kalkmak; devam etmek, sürmek.
şük t.- dı 449; *t.- guluk oron* 103; *sıkılıp t.- mış* 116; *yerkä yukup t.- mışın* 338; *t.-u kaltı* 313; *örü t.- up* 110, 274; *körü t.- up* 181; *kınıg tülüktä t.- up* 239; *askın t.- up* *tururın* 336; *kadguta t.- up* 397; *ölgäli t.- ur* 142 ; *yavız t.- ur* 381; *taşın t.- ur* 387; *sav t.- ur* 394; *üküş t.- ur* 429; *näçökin t.- ur* 506; *askın t.- up t.- urın* 336; *yoriyu t.- zunlar* 247.
- turgur-** yerleştirmek, durdurmak; yükseltmek; beslemek
y(a)rlıkançuçı köñül t.- up 176, 241, 257.
- turkuru** daima, sürekli, devamlı; boyunca, boylamasına
arkuru t. 337.
- tusu** fayda, yarar, çıkar
asıg t. 利益 *li yi* 156, 160; *asıgka t.+ ka* 166.
- tuş** vakit, zaman, fırsat, uygun an
bo t.+ ta 429.
- tuş-** rastlamak
t.- guka ämgäkkä 511.
- tut-** tutmak; (dini) emri yerine getirmek 持 *chi*
kkirligi üzä t.- sar 204; *ayayu t.- up* 195;
- tutsuk-** yakalanmak 奪 *duó*
birisi t.- up 367.
- tutuş-** bağlanmak, tutuşmak
süñöklär ulagı üzä t.- mış 222.
- tuy-** duymak, sezmek, ayırt etmek 闻 *wen*
t.- sar oñarsar 243.
- tükäl** tamamen, büsbütün, tam, tamam 一切 *yi qie*
tolu t. 230, 233.

- tükällig** tamam, tolu, eksiksiz
süülüg küçiñä t. 64.
- tükäti** bütünüyle, tamamen, hep, hepsi
tüzü t. 460.
- tül** rüya, düş
yavız t. tüşädi 363; tüşämiş o t.+ ümnüñ 380; t.+ ümtä 506.
- tülük** kuvvet
y(i)ti kınıg t.+ tä turup 239.
- tüp** dip, esas 下 *xia*
t.+ tüz 297 等 deng (Taisho.452a13)
- tüpgär-** aslını araştırmak
bilgä biligig t. - gülük 233.
- tüpürä** tamamen
t. bıçılur 364, 508.
- tüş** meyva; karşılık
t. yemiş 83.
- tüş-** düşmek
t.- di yagdı 289; t.- dilär kamıldılar 475; köktin t.- är 319, koñrulup t.- är bolur 366; koñrulup t.- üp kälir 509.
- tüşä-** rüya görmek
yavız tül t.- di 364; t.- dim 508, 511; t.- miş ol tülümñüñ 380; moñçulayu t.- yü 369.
- tüz** eşit, düz; doğru, dürüst, temiz
tüp t. 298.
- tüzü** bütün, hep, tamamıyla
t. tükäti 460.
- u-** yapabilmek, -e bilmek, muktedir olmak
ulagalı u.- daçı 146; ulug tınl(ı)g u.- duñuz 296. ketäri u.- matın 180; sözläyü u.- matın 448; u.- madım 196; u.- madın 462; yegäli u.- maz 273.
- udı-** uyumak
yatıp u.- yur ärkän 363.
- udug** saygı, hürmet, hizmet
tapıg u. 524, 524.
- ugrayu** özellikle, tamamen, tam olarak, tümüyle
çak amtı maña u.- yu 184.
- ugur** vakit, zaman, fırsat; sebep, konu
çogı yalını u.+ınta 267; küçsüzi u.+unta 272; bir u.+ ta 79.
- uguş** soy, nesil, kuşak, akrabalık
üç u. üç devir: mazi, hal ve istiknalin nesli 261.
- uk-** anlamak, bilmek Krş. Yuy. *uk-*
u.- a y(a)rılıkadı mu 393.
- ukunçsuz** tedbirsiz, dikkatsiz, düşünmeden
u.+ın inçä tep tedi “düşünmeden şöyle dedi” 138.
- ula-** devam etmek, uzatmak, devam ettirmek
isig özin u.- galı 146.

ulag bağlantı, irtibat

süñöklär u. +ı 222.

ulatı ve, devamla, başkaları

u. 518.

ulı- inlemek, ulumak

ulug ünin u.- dılar 343; u.- yu sıgtayu 344, 356, 483.

ulış- inlemek, ulumak, ağlaşmak, (birlikte) haykırmak

u.- dılar sıgtaşdılar463; u.- u sıgtaşı 519.

ulug büyük, ulu, yüce 大 *da*

ärtiñü u. 62; u. kamışlıg 86; u. y(a)rlıkançuçı köñüllüg 157, 266; u. iş küdök 206; u. bädük 239; u. y(a)rlıkançuçı köñül 240, 256; u. yagız yer 279; u. yeel 281; u. muñadıp 292; u. tınl(ı)g 296; u. y(a)rlıkançuçı köñülünüz 297; u. ünin 343; u. busuşta 397; u. elig bæg 399, 419; u. tınıp 423, u. ı ıgaç 473; u. açığ 489; u. törlüg 522; u.+ı hatunınta 73; u.+ı oğlanınıñ75; u.+ı tegin 89; u.+ı 119; u.+ı m(a)habale tegin 147; u.+ı tegin 314.

uluş ülke, memleket

u.+ta 60.

umug umut, dayanak, sığınak

u.inag 172, 296.

una hemen, derhal

u. basa yetdim 247.

unakaya derhal, hemen

u. ölgäli yatur 118, 142.

ursuk- vurulmak

okın yüräkiñä u.- mış 378; okın u.- mış 432.

ut- yenmek, başarmak

kämişü u.- up 198.

uthı karşılık, netice, ödül

yavlak b(ä)lgü u.+sı 516.

utlısız karşılıksız, neticesiz

sävinçsiz u. kılı 199.

utru karşı

u. körüp 351.

uzan- mahir olmak, usta olmak

u.- ıp igiddim 197.

uzatı daima, sürekli, her zaman 常 *chang*

ürüg u.67, 159, 193; u.+ kı aş 129.

üç üç 三 *san*

ü. oğlanı 74, 79; ü. tegitlär 83; ü. teginlär 108; ü. uguş 261, ü. kögürçgän 366,512; ü. ögüklärim 435.

üçägü üçü, üçü birlikte

birläk(i)yä ünüp ü. 348; ü. birläk(i)yä 353; laçın koşup ü.+ ni 513.

üçün için, -Den dolayı, nedeniyle, sebebiyle

- irinç tnl(ı)g ü.* 145; *nä ü.* 187; *buzulmak törölüg ü.* 193; *anı ü.* 20 5, 223; *tnl(ı)glar ü.* 254.
- üçünçi** üçüncü
ü. 77, 101.
- üd** zaman, vakit, çağ, devir
ü. kolu 186; *öñrä ärtmiş ü.+ dä* 59;
- üdrül-** ayrılmak, seçilmek
öñi ü.- gäy siz 304.
- üdüñ** zaman, vakit
ol ü. 108, 183, 264, 279, 290, 309, 329, 358, 386, 396, 457, 478, 517; , *t(ä)rkkäyü ü.* 306.
- üdür-** seçmek, ayırmak, ayırt etmek *adıra üdürä* “orada burada”
adıra ü.- ä 238.
- ügüz** nehir
taloy ü. 207; *ü. + lär köllär* 373; *ü. + lär taglar* 317.
- üküş** çok, pek
ü. tur-ur 428; *ü. + kä ayatmış* 66.
- üklit-** çoğaltmak, artırmak, büyütme
asmış ü. + miş 69.
- ülgüsüz** ölçüsüz, sayısız 無量 *wúliàng*
ü. sansız 212.
- ün** ses
ulug ü. + in 343.
- ün-** çıkmak, ortaya çıkmak, yükselmek, kaynaklanmak 出 *chu*
birläk(i)yä ü.- üp 348; *kamagun ü.- üp* 411; *taşgaru ü.- üp* 414.
- üntür-** çıkarmak, çekmek
tartıp ü.- räyin 209; *kan ü.- üp* 277;
- ür** uzun süre, uzun zaman, uzun müddet
ü. keç 181.
- ürk-** ürkmek
ü.- ä bəliñläyü 404; *ü.- üp bəliñläp* 244, 391.
- ürt-** örtmek, kapatmak
ü.- miş tæg 376; *kara tuman üzä ü.- üldi* 287.
- ürüg** uzun müddet, uzun süre, sürekli
ü. uzatı 67, 159, 193.
- üstünki** yukarıdaki, üstün, en üstün
ü. yeg 225, 254; *ü. t(ä)ñrilär* 291.
- ütlä-** teselli vermek, nasihat etmek
hatunin ü.- yü 409.
- üz-** üzme, koparmak, kesmek, kırmak
ü.- gülük 229; *küçi küsüni ü.- lüp* 117.
- üzä** ile, ve, dolayısıyla 上 *shang*, 以 *yi*
ü. 63, 116, 124, 175, 192, 202, 204, 217, 222, 234, 237, 252, 276, 287, 290, 297, 300,

335, 340, 370, 404, 462, 480, 493.

üzâliksiz daha üstü olmayan, en üst, en üstün, ulaşılmaz 無上 *wu shang*

ü. üstünki yeg 225, 254.

v(a)şir < Skr. *vajra* elmas

katıg v. 504.

yadıl- yayılmak, dağılmak, genişlemek

öñi y.- ip 414; *saçı başı y. - ip* 492.

yag- yağmak

tüşdi y.- dı 289.

yagı düşman

yavlak y. 198, 202.

yagısız düşmansız

y. yavlaksız 70.

yagız yağız(yer), siyah, kara

y. yer 279, 316, 373.

yakçirt- ferahlatmak

köñülin köküzin y.- ip 242 增益其心 *zeng yi qi xin* (Taisho. 451c23).

yakın yakın

y. bar-dı 277; *y. tög-ip* 418.

yalañuk insan 人 *ren*

kutlug y.+lar 158.

yalañuz yalnız, tek, sadece

y. 313; y. yintäm 133; *y. kalıp* 438.

yalga- yalamak

kanıg yu 312.

yalın alev, yalım, parıltı, ateş

çogı y. + ı 267.

yalınlıg alevli, yanan

çoglug y. 71.

yana yine, gene, tekrar

y. 148, 155, 210, 250, 271, 347, 511.

yan- dönmek

yanturu y.- ip 332.

yanmaksız dönüşü olmayan, ger, dönüşü olmayan

y. - ın tanuklap 307.

yanturu tekrar, yine

y. 124, 198, 201, 249, 332.

yaña fil

at y. 191.

yañ < Çin. 样 *yang* tarz, biçim, şekil, ölçü 样 *yang*

y.+ ın käyirkänçig kılını 356.

yañı yeni 新 *xin*

y. änüklämiş 112; *y. bolmuşta* 426.

- yapşın-** yapışmak
ilinmiş y.- mış 154.
- yar** tükürük
yin y. 170.
- yaraglıg** yararlı, uygun
y. aş içgü 143.
- yarıl-** yarılmak
y.- guluk singuluk 456; *y.- ip büksilip* 505.
- y(a)rlıg I** acınası, zavallı, yürek parçalayıcı
irinç y. 171
- y(a)rlıg II** buyruk, ferman, emirig
y. + ıg âşidip 445.
- y(a)rlıka-** buyurmak, emretmek
uka y.- dı mu 393; *ayıtu y.- dı* 445; *busanu y.- mazun* 419; *âşidü y.- zun* 96.
- y(a)rlıkançuçı** bağışlayıcı, merhametli
y. köñül 175, 240, 256; *y. köñüllüg* 158, 266; *y. köñülünüz* 297.
- yarpsız** gevşek, dayanıksız, geçici, sağlam olmayan
b(ä)ksiz y. 218.
- yarsınçig** iğrenç, menfur
y. 189, 203; *y. yirinçig* 223.
- y(a)ruk** aydınlık, ışıklı, parlak, parıltılı, aydınlatılmış; ışık 光明 *guang ming*, 光 *guang*, 亮 *liang*
y. közüümüz 156; *kün t(ä)ñriniñ y.+ ı.*
- y(a)ruksuz** ışiksiz, karanlık, renksiz, soluk, mat
y. yaşuksuz 284.
- yaş I** yaş, taze
y. süñökläri 470.
- yaş II** gözyaşı
közintä tolu y. + ı 398; *közintä isig y. + ı* 446; *y. + ın yodunu* 408.
- yaşuksuz** ışiksiz, parıltısız, mat, soluk, renksiz
285
- yat-** yatmak
sunu y. - dı 265; *y. - ip udiyur ärkän* 362; *arkuru turkuru y. - mışın* 337; *saçılıp y. - mışın* 471; *y. - ur* 118, 333, 369, 497.
- yavız** kötü, bozuk
ärtiñü y. 363; *y. turur* 381; *y. adalar* 382.
- yavlak** kötü, fena; kötülük, düşmanlık 惡 *wu*
kadır y. 93; *y. yagı* 197, 202; *y. b(ä)lgü* 516.
- yavlaksız** düşmansız
yagısız y. 70.
- yavrı-** zayıflamak
y. - mış sınmış 116.
- yay-** yaymak
tokıp y. - mış 282.

yayıl- sarsılmak

yokaru kudı y. - dı 282; ügüzlär köllär y. - ıp 374;

yayılmaksız sarsılmaz, sağlam

täpränçsiz y. 256.

yaykal- sarsılmak, dalgalanmak, yayılmak

yayıldı y. - dı 283.

yänä yine, tekrar, yine

yanturu y. 124.

ye- yemek

y. - gäli kılınur 125; y. - gäli tetinmädi 267; y. - gäli umaz 273; y. - gäli kılmuşın 327;

ätin barça y. - p 312; nägü y. - yür 129.

yeg iyi, daha iyi, yeğ, çok iyi, eksiksiz 勝 *sheng*

y. 107, 225, 255, 303; y. bolgay 352.

yeel yel 風 *feng*

281; kä 474

yelpigü yelpaze

y. üzä 480.

yelpi- yelpazelemek, yellemek

yelpigü üzä y. - yü 480.

yemiş yemiş

tüş y. 84.

yer yer; mevki; yeryüzü, dünya 地 *di*

y. 65, 280, 315, 316, 369, 373, 468, 498; y.+ kä tägdüktä 270; y.+ kä yukup 338; y. +

kä çalıp 472; ölmüş y.+ in 464; y.+ tä agınyu 495.

yeriñü- feryat etmek

y. - tilär yıgladılar 331.

yertincü dünya 世 *shi*

üç uğuş y.+ däki 261.

yet- yetişmek, varmak, yetmek

una basa y.- dim 248.

yeti yedi

y. änükläriñä 114; y. kün 114, 121; y. änükläri 121.

yetinçsiz ulaşılmaz, uzak, ulaşılamayan

y. tetir 302.

yeviglig süslü, donanımlı

y. tizigligin 519.

yıd koku, güzel koku

y. yıpar 288;

yıdıg fena kokan

y. k(ä)rgäksiz 169; y. sarsıg 188.

yıg- yığmak, toplamak, dermek

ävdiñilär y. - dılar 522.

yıgla- ağlamak

inçä tep y. - dı 496; monçulayu y. - dı 517; yeriñütilär y. - dılar 331; kadgulugın y. - yu 447.

yıglaş- ağlaşmak

y.- u 332.

yıñak taraf, yön

buluñ y. 286, 318.

yıpar koku, güzel koku

yıd y. 288.

yinçü inci

ärdini y. 192.

yintäm sürekli, daima

yalañuz y. 133.

yıñ çıkarılan şey, kusma, kazurat

y. yar 170.

yirinçig iğrenç

y. yarsınçig 222.

yiriñ irin

kanlıg y.+ lig 188; bāzig y.+ ig 213; kannıñ y.+ niñ 220.

yirü- çürütmek

y.- di artadı 165.

y(i)ti keskin, sağlam

y. kınıg 239, 299.

yittür-, yitür- yitirmek, kaybetmek

ymä y. - dim 407; amtı y. - düm 514; ogulug y. - düktä 428; y.- miş 425.

ymä de/da, dahi, bile, her ne kadar, yine

y. 61, 105, 113, 157, 165, 194, 197, 216, 407.

yodun- bitmek, bitirmek, silinmek

yaşın y.- u 408.

yogrul- yoğrulmak, karışmak

titig y.- up 338.

yogurkan- feryat etmek

oyırkandı y.- dı 386

yok yok

y. 104, 105, 135, 157; barın y.+ ın 412.

yokad- yok olmak, ortadan kalkmak

y.- guluk ämgängülük 94.

yokaru yukarı

y. kudi 282.

yoksuz manasız, anlamsız, nafile 164.

yol yol

y.+ kı kişitin “yoldaki kişidin” 388.

yongla- < Çin. 用 *yong* + Uyg. la- “kullanmak, gayret etmek, harcamak”

işlätgülük y.- guluk 168; ät’özimin y.- p 206.

yorı- yürümen

y.- ȳlar 360; y.- p 182, 358; y.- yu 86, 112, 183, 247.

yörgäl- sarılmak

y.- miş 221.

yuk- yapışmak, ilişmek

yerkä y.- up 338.

yumgı büsbütün, bütün, hep, hepsi 共 *gong*

y. 413, 436, 520.

yumşak yiyecek, yumuşak yiyecek

māŋ y. 122.

yügrük çabuk koşan, hızlı

y. atların 465.

yüg- yılmak, bayılmak

talıp y.- üp 357.

yügmäk yığın, toplam, yığma, küme

kıg y. 204.

yüräk yürek , kalp

y.+ im 505; y.+ iŋä 378.

yüüz yüz, sima

kök kalık y.+ indäki 283.

yüz yüz “100” 百 *bai*

y. miŋ 163; buyanlık etigin y. 232.

6. SONUÇ

Yüksek lisans tezi olarak ele aldığım bu çalışmada amaçlandığı gibi önce giriş ile başlayan genel tanıtımdan yola çıkarak, Radloff - Malov yayımında yer alan toplam 20 sayfalık (466 satır) metnin yazı ve harfçevrimi yapıldı. Burada bundan önce yapılan çalışmalardan farklı okuyuşları göstermekle beraber yazı ve harfçevrimini birlikte vererek, esas aldığımız metni okuyucuların göz önüne sermek açısından önem taşımaktadır. Berlin ve Mainz Fragmanları arasında söz konusu metne ait kısımlarının harfçevrimi yapıldı ve fragmanlarla yazmanın fotoğrafı(asıl metin) arasındaki farklar dipnotla gösterilerek ortaya çıkarıldı. Bu metinde ikilemeler çok sık yer almaktadır. İkilemeler Türkçe alfebe sırasıyla giriş kısmında gösterildi. Türkçeye çevrisindeyse ikilemeler için sadece bir defa tercümesi yazıldı.

Çalışma sırasında, Çince metin tablo haline getirilerek, Uygurca metinle bire bir denkleştirildi, Uygurca ve Çince metin arasındaki farklar çok açık belli oldu ve bundan yararlanarak açıklamalar yapıldı. Dizin hazırlarken kelimelerin tercümesinde *Aç Bars* metnindeki anlamı öncelikle yer aldı. İleride doktora çalışmamda söz konusu metni de içeren bütün bir bölümün (10.kitap, 26.bölüm) üzerine yapacağım, özellikle açıklamalar kısmında daha da ayrıntılı bir şekilde duracağım. Çince - Eski Uyg.- Türkçe - Yeni Uyg. Dizin de o çalışmada yapılacaktır.

KAYNAKÇA

- Arat, Reşit Rahmeti. **Eski Türk Şiiri**. 2. bs. Ankara: TTK, 1986.
- _____. **Makaleler Cilt I**. Yay. haz. O. F. Sertkaya. Ankara: TKAE, 1987.
- _____. **Kutadgu Bilig I, Metin**. Ankara: TDK, 1999.
- _____. **Kutadgu Bilig II, Çeviri**. 7 bs. Ankara: TTK, 1998.
- _____. **Kutadgu Bilig III, İndeks**. Yay. Haz. Kemal Araslan, O. Sertkaya, Nuri Yüce. İstanbul: TKAE, 1979.
- Atalay, Besim. **Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi I**. 2. bs. Ankara: TDK, 1985.
- _____. **Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi II**. 2. bs. Ankara: TDK, 1986.
- _____. **Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi III**. 2. bs. Ankara: TDK, 1986.
- _____. **Divanü Lûgat-it-Türk Dizini "Endeks"**. IV. 2. bs. Ankara: TDK, 1986.
- Ayup, Tursun – Muhammetrehim, Sayit. **Kedimki Uygur Tilida Yézilğan Altun Yaruk**. Ürümqi: XinJiang Halk Yay., 2001.
- Bang, W., A. v. Gabain. "Uigurische Studien". UJb.10, 1930: 193-210.
- Caferoğlu, Ahmet. **Eski Uygur Türkçesinin Sözlüğü**. Ankara: TDK 260, 1968.
- Clauson, Sir Gerard. **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish**. Oxford, 1972.
- Çağatay, Saadet. **Altun Yaruk'tan İki Parça**. Ankara: DTCF Yayınları: 46, 1945.
- Ehlers, Gerhard. **Alttürkische Handschriften**. Teil 2. Stuttgart, 1987.
- Elverskog, J. **Uygur Buddhist Literature**. Brepols, Berlin, 1997.
- Erdal, Marcel. **Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon**. c. I - II. Wiesbaden, 1991.
- Gabain, A. Von. **Alttürkische Grammatik**, Leipzig 1941,
- _____. **Alttürkische Grammatik**, Wiesbaden 1940, 1950, 1974: 294-307.
- _____. von. **Eski Türkçenin Grameri**. Çev. Mehmet Akalın. Ankara, 2000.
- Geng, Shimin. 维吾尔古代文献研究. 回鹘文<<四天王护国品>>研究 (wei wu er gu dai wen xian yan jiu << si tian wang hu guo pin>>). Pekin, 2003: 322-336.
- _____. 维吾尔古代文献研究. 回鹘文<<金光明经>>第九卷 "长者子流水品"研究 (wei wu er gu dai wen xian yan jiu . hui gu wen << jin guang ming jing>> di jiu juan "chang zhe zi liu shui pin" yan jiu). Pekin, 2003: 337-350.
- Georg, Kara – Peter, Zieme. **Die uigurische Übersetzung des apokryphen Sūtras „Fo ding xin da tuo luo ni “** Altorientalische Forschungen: 13, 1986: 318-376.
- Giles, Herbert A. **A Chinese-English Dictionary**. c. I-II. 2. bs. Shanghai: Che'n Wen Publishing Com ,1912.
- Goca, İshak Bekri. **Abidarim Koşavartı Şastr'in On-Doku / Kun-Doku Sözlüğü**. Doktora Tezi. İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

- Hamilton, James Russell. **Budacı İyi ve Kötü Kalpli Prens Masalının Uygurcası Kalyanamkara ve Papamkara**. Ankara: Simurg, 1998.
- Kaya, Ceval. **Uygurca Altun Yaruk: Giriş, Metin, Dizin**. Ankara: TDK 607, 1994.
- Kudara, Kōgi und K. Röhrborn. “Zwei verirrte Blätter des uigurischen Goldglanz-Sūtra im Etno-gra-fis-ka Museum, Stockholm”. ZDMG 132, 1981: 336-347.
- Lessing, F. D. **Mongolian English Dictionary**. Berkeley and Los Angeles: University of California Pres, 1960.
- Malov, S.Ye. **Pamyatniki drevnetyurkskoy pis'mennosti**. Leningrad, 1951.
- Maue, Dieter und O. F. Sertkaya, “Drogenliste und Dhārāṇi aus dem ‘Zauberbad Saravasti’ des uigurischen Goldglanzsūtra”. Teil I, UAJb NF, Band 6, 1986: 76-99.
- Maue - Röhrborn: **Ein caityastotra aus dem alttürkischen Goldglanz- Sutra**. ZDMG, 129/2, 1979: 282-320.
- Mori, Masao. **Uygurugoyaku konkōmyōsaiōōkyō**. Shigaku-Zasshi, 71/9, 1962.
- Müller, F.W.K. **Uigurica (I)**. Berlin, 1908:10-35.
- Nadelyayev, V. M., D. M. Nasilov, E. R. Tenişev, A. M. Şçerbak, **Drevnetyurkskiy Slovar’**. Leningrad, 1969.
- Nobel, Johannes. **Suvarṇaprabhāsottamasūtra. Das Goldglanz-Sūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus**. Die Tibetischen Übersetzungen mit einem Wörterbuch, Erster Band. Die tibetischen Übersetzungen, mit einer Tafel. Leiden, 1944.
- _____. **Suvarṇaprabhāsottamasūtra. Das Goldglanz-Sūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus**. Die tibetische Übersetzungen mit einem Wörterbuch, Zweiter Band Wörterbuch Tibetische – Deutsch- Sanskrit Leiden, 1950.
- _____. **Suvarṇaprabhāsottamasūtra. Das Goldglanz-Sūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus**. I-Tsing’s Chinesische Version und ihre tibetische Übersetzung, Erster Band. I-Tsing’s Chinesische Version Übersetzt, Eingeleitet, Erläutert und mit einem Photomechanischen Nachdruck des chinesischen Textes versehen. Leiden, 1958.
- _____. **Suvarṇaprabhāsottamasūtra. Das Goldglanz-Sūtra Ein Sanskrittext des Mahāyāna-Buddhismus**. I-Tsing’s Chinesische Version und ihre tibetische Übersetzung, Zweiter Band. Tibetische Übersetzung Kritischen Anmerkungen Herausgegeben. Leiden, 1958.
- Ölmez, Mehmet. **Altun Yaruk III. Bölüm (= 5. Kitap)**. Ankara, 1991.
- _____. “Tibet Budhizmine Ait Eski Uygurca Bahşı Ögdisi”. **Bahşı Ögdisi: 60. Doğum Yılı Dolayısıyla, Klaus Röhrborn Armağanı, Festschrift für Klaus Röhrborn anlässlich seines. 60. Geburtstags**. ed. J. P. Laut, M. Ölmez. Freiburg / İstanbul, 1998: 261-293.
- _____. **Tuwinischer Wortschatz mit alttürkischen und mongolischen Parallelen, Tuvacanın Sözcükleri Eski Türkçe ve Moğolca Denkleleriyle**. Wiesbaden, 2007.
- Ölmez, Zühal. “**Kutadgu Bilig’de İkilemeler (1)**”. TDA 7. Ankara, 1997: 19-40.
- _____. **Röhrborn Armağanı, Festschrift für Klaus Röhrborn anlässlich seines. 60. Geburtstags**. ed. J. P. Laut, M. Ölmez. Freiburg / İstanbul, 1998: 235-260.

- PullEYblank, Edwin George. **lexicon of Reconstructed Pronunciation in Early Middle Chinese, Late Middle Chinese and Early Mandarin**. UBS Press, 1991.
- Rafe, Martin. **The Hungry Tigress**. Completely & Expanded Edition, 1998.
- Raschmann, Simone - Christiane. **Alttürkische Handschriften Teil 5, Berliner Fragmente des Goldglanz-Sūtras. Teil 1: Vorworte und erstes bis drittes Buch, Band XIII, 13, Stuttgart , 2000.**
- _____. **Alttürkische Handschriften Teil 6, Berliner Fragmente Des Goldglanz-Sūtras. Teil 2: Vorworte und fünftes Buch, Band XIII, 14, Stuttgart, 2002.**
- _____. **Berliner Fragmente des Goldglanz-Sūtras: Sechstes bis Zehntes Buch Kolophone, Kommentare und Versifierungen Gesamtkonkordanzen**. Franz Steiner Verlag Stuttgart, 2005.
- Raschmann, Simone - Christiane, Semet Ablet. Aspects of research into Central Asian Buddhism, in memoriam Kōgi Kudara. **Neues zur alttürkischen „ Geschichte von der hungrigen Tigerin “**. Brepols, Berlin , 2008: 237-275.
- Röhrborn, Klaus. **Uigurisches Wörterbuch, Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien: a -ärñäk I-VI**. Wiesbaden, 1977-1996.
- _____. **Ein neuer Impuls zur Erforschung des alttürkischen Goldglanz- Sutras**. Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi. Tebliğler 1. Türk Dili, Cilt 1, İstanbul, 23-28 Eylül , 1985a: 221-222.
- _____. **Şunyavada und Vijñānavāda**. Zentralasiatische Resonanzen eines Schulstreits. UAJb, NF Band 5, 1985b: 123-145.
- Semet, Ablet. **Lexikalische Untersuchungen zur uigurischen Xuanzang-Biographie**. Göttingen: Harrassowitz Verlag in Kommission, 2005.
- Shang Wu Yay. **Xian Dai Han Yu Ci Dian**. Pekin, 1998.
- Shōgaito, Masahiro **Passages from Abhidharma-nyāyānusāra-Śāstra Quoted in the Uighur Text Or. 8212-75B**, British Library, 1984: 159-. 207.
- _____. **Studies in the Uigur Version of the Abhidharmakośabhāṣya-ṭīkā Tattvārthā Volume II , Text, Translation, Commentary and Glossary**. Shokado, Şubat, 1993.
- Skjærvø, Prods Oktor, **The Most Excellent Shine of Gold, King of Kings of Sutras, The Khotanese Suvarṇabhāsottamasūtra Volume I, The Khotanese Text With English Translation and the Complete Sanskrit Text**. Ed. Şinasi tekin, Gönül A. Tekin, Harvard University 2004.
- _____. **The Most Excellent Shine of Gold, King of Kings of Sutras, The Khotanese Suvarṇabhāsottamasūtra Volume II, Manuscript, Commentary, Glossary, Indexes**. Harvard, 2004.
- Soothill, William Edward. **A Dictionary of Chinese Buddhist Terms**. London, 1937.
- TEKİN , Ş. **Altun Yaruk'un Çincesinin Almancaya tercümesi dolayısıyla**. TDAY, 1959: 293-309.
- _____. **“Über die buddhistische Trinitätslehre in der uigurischen Version des Goldglanz Sūtra**. UAJb. XXXIII/1-2, 1961: 187-192.
- _____. **Die Kapitel über die Bewußtseinlehre im uigurischen Goldglanzsūtra(IX. Und X)**. Wiesbaden, 1971.

- Tekin, Talat. **Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler**. Ankara, 1995.
- _____. **Orhon Yazıtları**. Kül Tigin, Bilge Kağan, Tunyukuk. İstanbul, 2003.
- _____. **Orhon Türkçesi Grameri**. İstanbul, 2003.
- Wai Yan Yay. **英汉汉英词典 (Ying Han Han Ying Ci Dian)**. Pekin, 2004.
- Wilkens, Jens. **Berliner Turfan Texte XXI: Die drei Körper des Buddha (trikaya), Ein Beitrag zum Verständnis einer zentralen Lehre des Mahayana-Buddhismus**. Berlin: Brepols-Turnhour, 2001.
- _____. **Berliner Turfan Texte XXV: Das Buch von der Sundeltilgung (2 vols.): Edition des alttürkisch-buddhistischen Kṣanti Kūlguluk Nom Bitig**. Berlin: Brepols-Turnhour, 2007.
- Wogihara Unrai. **梵和大词典 (fan he da ci dian) Sanskrit-Chinese-Japanese Dictionary**. Tokyo, 1979.
- W, Radloff, **Suvarṇprabhāsa (Das Goldglanz-Sūtra) I-III**, Neudruck der Ausgabe :1930, Osnabrück: 1970.
- Yakup, Abdurishid , **Altürkische Handschriften Teil 12, die Uigurischen Blockdrucke Der Berliner TurfanSammlung. Teil 2: Apokryphen, Mahayana-Sūtren, Erzählungen, Magische Texte, Kommentare und Kolophene**. Band XIII, 20. Stuttgart, 2008.
- Yukiyo, Kasai. **Berliner Turfan Texte XXVI: Die uigurischen buddhistischen Kolophone**. Belgium: BREPOLs, 2008.
- Zieme, Peter , **Ein uigurischer Ernetesege**. AoF, 3, 1975: 109-143.
- _____. **O vtoroy Glave Sutri << Zolotoy Blesk >>**. Turcologica. K semidesyatiletuyu akademika A.N. Kononova, Leningrad, 1976 b.
- _____. **Zu den Legenden im uigurischen Goldglanzsūtra**. JTS, 1, 1977:149- 156.
- _____. **Berliner TurfanTexte XIII: Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren**. Schriften Zur Geschichte und Kultur Des Alten Orients. Berlin: Akademie Verlag, 1985: 86-103,170-181.
- _____. **Berliner TurfanTexte XVIII: Altun Yaruk Sudur Vorworte und das erste Buch**. Schriften Zur Geschichte und Kultur Des Alten Orients. Berlin: Akademie Verlag, 1996.
- _____. **BerlinerTurfan Texte XX: Vimalakīrtinirdeśasūtra**. Belgium: BREPOLs, 2000.
- _____. **“Zu den Legenden im uigurischen Goldglanz sutra”**. Journal of Turkish Studies I (1977): 149-156 (Aktaran: Ölmez, Mehmet. “Altun Yaruk III. Bölüm (= 5. Kitap)”. Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi. Ankara, 1991.
- _____. **Berliner TurfanTexte XXIII: Magische Texte des uigurischen Buddhismus**. Berlin: Brepols, 2005.
- Zhou Zheng Qing, Zhou Yun Tang. **Türkçe-Çince Sözlük**. Pekin: Shang Wu Yay, 2008.

2. Fragmanlar

2.1.Berlin Fragmanlarının Fotokopisi

2.2. Mainz Fragmanlarının Fotokopisi

1. gümzünge an Ratlaff t. 612 z. 16
 1 tägrä tägrinip közin idi

†

2 öngi kitaru umatin ür kič titrü

3 körü turup · ötru godup öngi yorip

4 barti-lar · ötru al ödü mjastri

5 batistur yorip inča tip saginti · čaj

6 amti manga agrayu ät'üzimin isig

7 üzimin tigülig idalagunlug öt solu

8 suga kalti · nä üün tip tisär Ant. 3.23

Antikpida R. 613, 17

1. arig-siz lig gig

2 yükmäk tutir · am üün amti bükünti

3 küntä bu ät'üzimin yunglap mungatınçig

onunc' etti ..

A

1. kim māning bu āt'üz-ūmin isirkāgūm idi
2. kālmaš^{az} ;, tāk biz-ingā nāčūkin ārsār
3. amraq-lartın adiriltjuluy āngāk bolmaz-un
4. ārti(,)tip qorqar mn tip .. bu savıy āši-
5. -dip üçünči mıxastri tigin iki
6. içi-lāringā ötrü inča tip ötündi .. [fin. 420m/p]
7. 1. bu ārsār arz-i-lar .. turjuluy orun ol(=)
8. 2 māning idi qorqıncım ayıncım yoq 3. öngi
9. adiriltmaq-lıy bosus'-um ymā yoq(i)inčip
10. āt'üz-ūm-tā tolu ögrünč sāvınc toyar .. [finta 420m/p]
11. 5 buljai ārki biz yig adruş buyan-ıy tip
12. tidi .. ol ödün bu üç tigin-lar tigit
13. öz öz kōngül-lar-intāki saqınmıš sav-
14. -ların söz-lāşip(,)ötrü örü turup ol
15. arıy içintā dağı içkārū [kirti-lar .. kirdi
16. anča yoriyu yangi [ānūklāmiš bir tiši anuklāmiš
17. barz-ıy kōrti-lar .. ol ač barz ymā
18. ānūk-lāp yiti kün ārdmiš ārti .. yidi
19. ānūk-lāringā āgirdip qavšap^(di) ačmaq sur-
20. -samaq öz-ā siqilip turmıš yavrımiš sinmiš
21. āt'üz-lāri alangurup(,)küči kāsūni uşu-
22. -lup(,)unagai-a ölgāli yatur ārti .. nā

Geschichte von der hungrigen Tigerin.

Seiten- und Zeilen-Angaben nach der Ausgabe von Radloff-Malow. Gelegentliche Varianten nach Berliner Handschriften stehen unten. Ein Punkt unter einem Buchstaben bedeutet eine Kritik an dem Leningrader Text. Striche //// geben durch ihre Anzahl an, wieviel Buchstaben ungefähr fehlen, Punkte ... besagen, daß eine ungewisse Zahl von Buchstaben fehlt. Die in Klammern gesetzte Interpunktion steht nicht im Text; sie soll die Interpretation erleichtern.

(607 5) ança ötrü tngri tngri (7) burxan inčä tip yrliqadï.
anant (8) -a (,) öngrä ärtmiş öfâä bu čambudi (9) -wip uluş-ta
mıxaradi atlı ilig xan bar ärti. ol ymä mıxaradi ilig xan (11)
ärtingü uluy bai karım lıy(;) tsang-ları (12) ayılıq-ları ı tarıy
äd tawar üzä (13) tolu (,) alp adım suu-lüg küöingä tükäl (14)
(14) -lig tört-tin sıngar yir orun-uy (15) imiş basmıš (,)
öküş-kä ayatmıš ayır (16) -latmıš (,) ürük uşadı köni nom (17) -ča
törü-ča başladaöi (,) imärigm-ä qamay (18) budunın qarasın aşmıš
ökittmıš (,) qop (19) -tın sıngar yayı-sız yawlaq-sız ärti. (20)
ol antay osuy-luy čoy-luy yalın-lıy (21) küölüg küsünlüg ilig
xan-nıng (22) uluy-ı qatun-ınta toymıš körgäli (608 1) säwiglig
körklüg mängiz-lig üč oylanı (2) ärti. ang'ılki uluyı oylanı-nıng
(3) adı mıxabali ärti. ikint-si ordun (4) oylı-nıng adı mıxadıwı
ärti. üčünöi (5) ang kiöigi oylı-nıng adı mıxadıw (6) ärti.

bir oyur-ta ol ilig xan üč (7) oylanı birlä taš-tın tay-ta
arıy-ta (8) ilinčü-kä bartı. qačan anta tägip (,) (9) ilinčü mängi
ış-in ärtürdükta ötrü (10) ol üč tigid-lär xu-a čäčäk tüš (11)
yimiš idigäli ada-ları ilig bägkä (12) ötünüp ayıdıp qaltı-lar.
ança (13) munça inaru bärü yorıyu bir uluy qamıš (14) -läy bärk
arıy-qa kirip (;) ötrü ança (15) tınyalı olurdı-lar. tınyalı
olurmıš-ta (16) ang uluyı tigin iki ini-läringä (17) inčä tip tipti
(1) ai ini-lärim (18) mäning бүкүнki күн ärtüngü qorqum (19)
bälinglägüm kälir. inčä bolmazun qltı (20) bu arıy sämäk ičinqä
qatır yawlaq käyik (21) -lär bar bolup biz yoqatıyuluq ämgängülük
(22) bolmalım tip, ikintisi tigin inčä (23) tipti. äsidü yrliqazun

607,21 xan] C qan. 608,2 oylanı] C oqlı.
608,11 idigäli], so auch in A; C: itti-.
608,12 qaltı-, lies qoltı?

1. Faksimileler

1.1.Gabain'in Elyazısından Örnek Sayfa

1. 2. Gabain'in Elyazısından Örnek Sayfa (Fragman)

1. 3. Gabain'in Daktilolu Çalışmasından Örnek Sayfa

u 742 a

1015

13/1

[Faint, mostly illegible handwritten text, possibly in a cursive script, spanning several lines across the center of the page.]

[Small handwritten note or label in the bottom left corner, possibly containing a date or reference number.]

V 742
6

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is written on a piece of paper that is partially obscured by a dark, irregular shape, possibly a shadow or a tear in the paper. The handwriting is dense and difficult to decipher, but appears to be a continuous flow of text.

Handwritten text, possibly a signature or a date, located in the lower right quadrant of the page.

10451

31 21 91 51 71 13 12 11

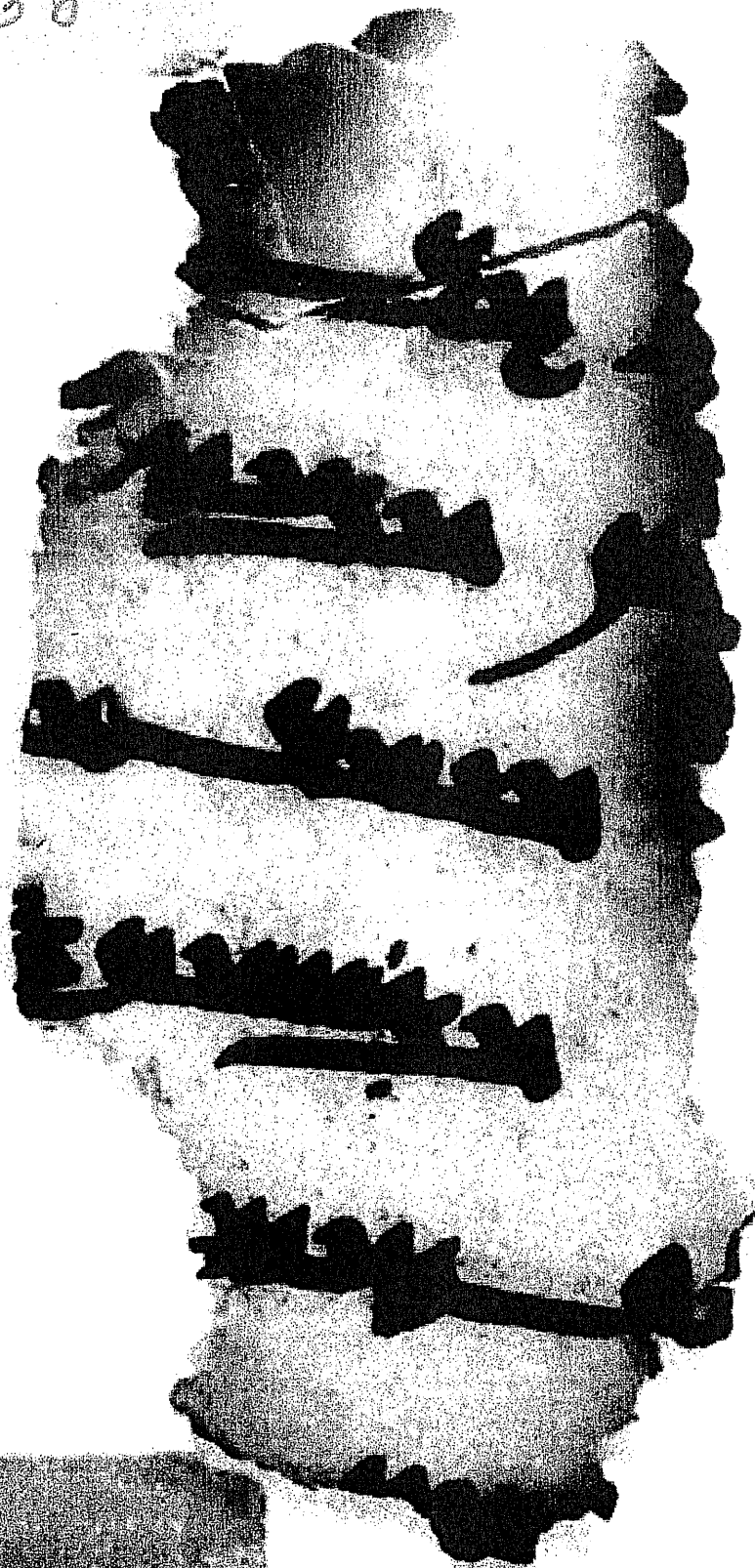
u
2943 a.

Y II Y
32, a, 669

TH
2329

u
2943 b

a.

r

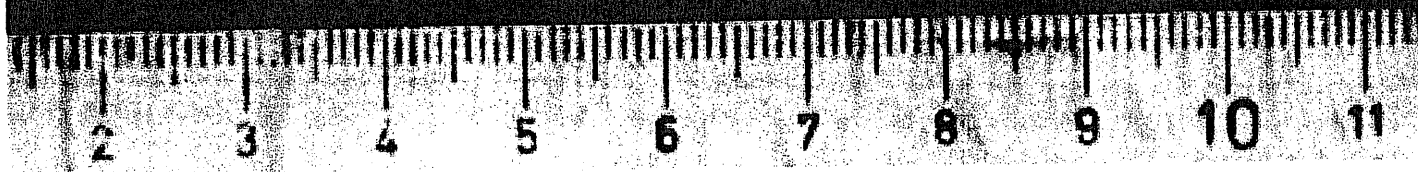
Y14

u

2006a.

Y14

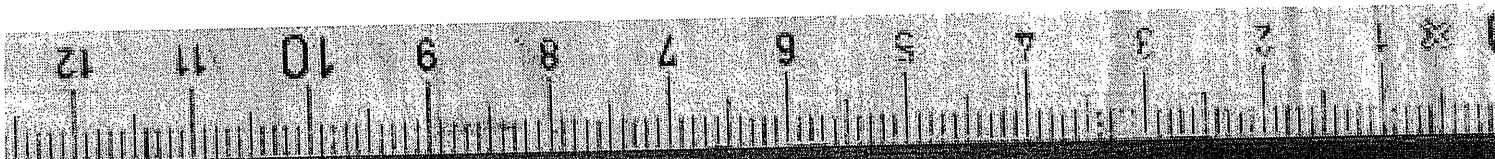
la.1
1
10

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

9 2006 6

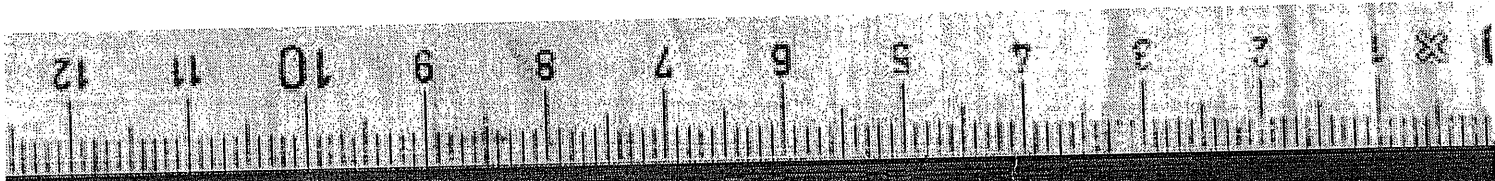
Handwritten text in Chinese characters, arranged in vertical columns. The characters are dark and bold, set against a light, textured background. The text is oriented vertically, with the rightmost column at the top and the leftmost column at the bottom. The characters are somewhat stylized and appear to be part of a larger document or manuscript.

4869 a

2003/
3/4

u 869b

5/15
32-
5/15
32-

2003/
3/4

15 14 13 12 11 10 9 8 7

T II 932a
557

Handwritten text in Arabic script, consisting of several lines of text, some of which are heavily obscured by ink or damage. The text is arranged in a vertical column on the left side of the page.

U 8031

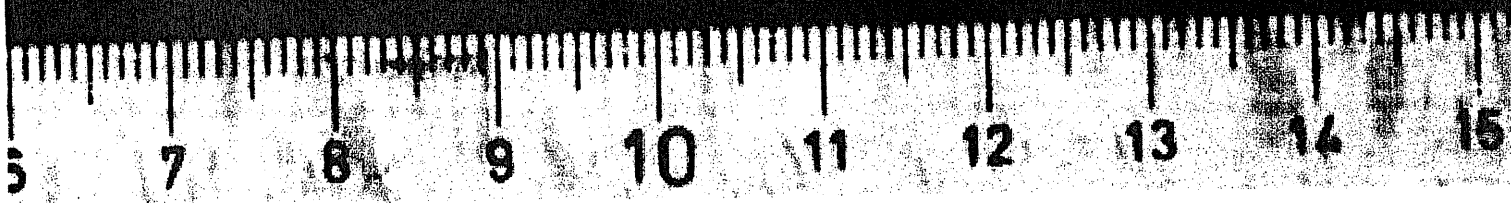
U 803 b

2001

74

26

TH
S 329

u. 656 a

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

Handwritten line of text in a cursive script.

TH
R

34

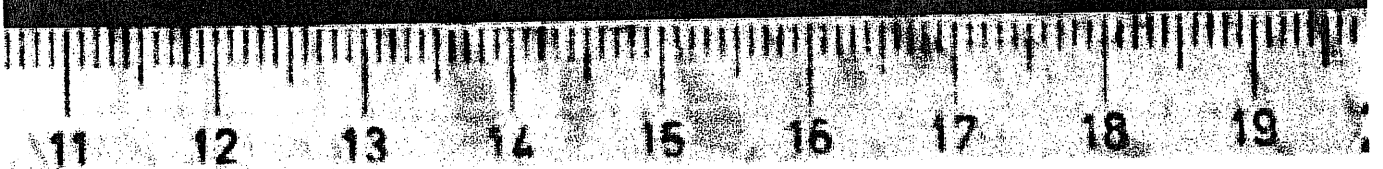
10/10/
/82

U2474a

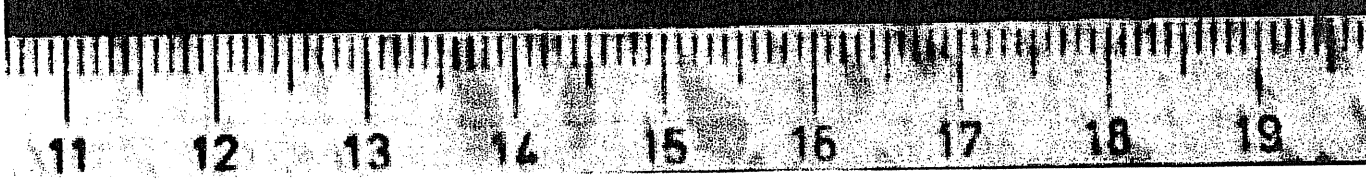
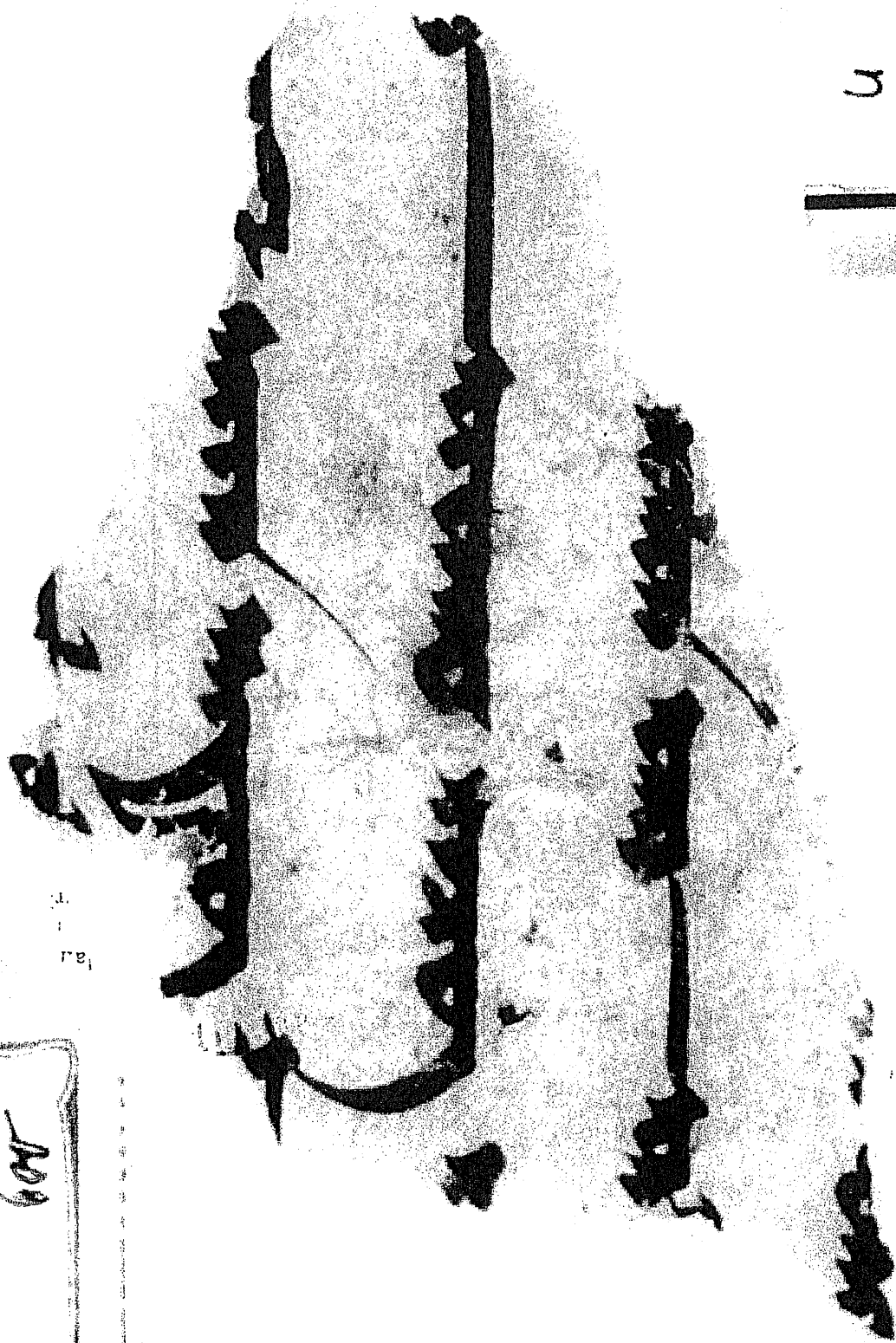

1.
1
18

605
II

u
2474 b

Handwritten text in a script, likely Tamil, arranged in three columns. The text is heavily obscured by large white blotches and ink bleed-through from the reverse side of the page. The script is dense and appears to be a form of classical or historical Tamil.

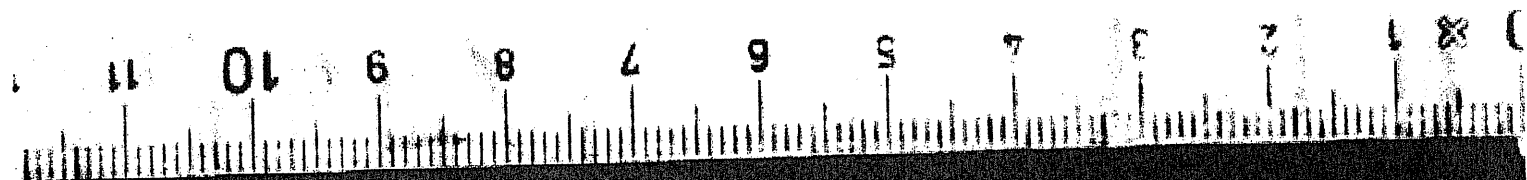
11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

U 804 a

T. II 5 32 a

2001/27 1/4

u 804 b

2004/27 H

U683a.

وَمَا كَانَ
مَعَهُ
حِجَابٌ
بَيْنَهُ
وَالَّذِينَ
يُتْلُونَ
الْقُرْآنَ
يُتْلُوهُ
تِلْكَ
الْآيَاتُ
الَّتِي
يُتْلَى

10.10/48
109

100 56 610
35

u 6836

— 30 —

— 30 —

— 30 —

— 30 —

— 30 —

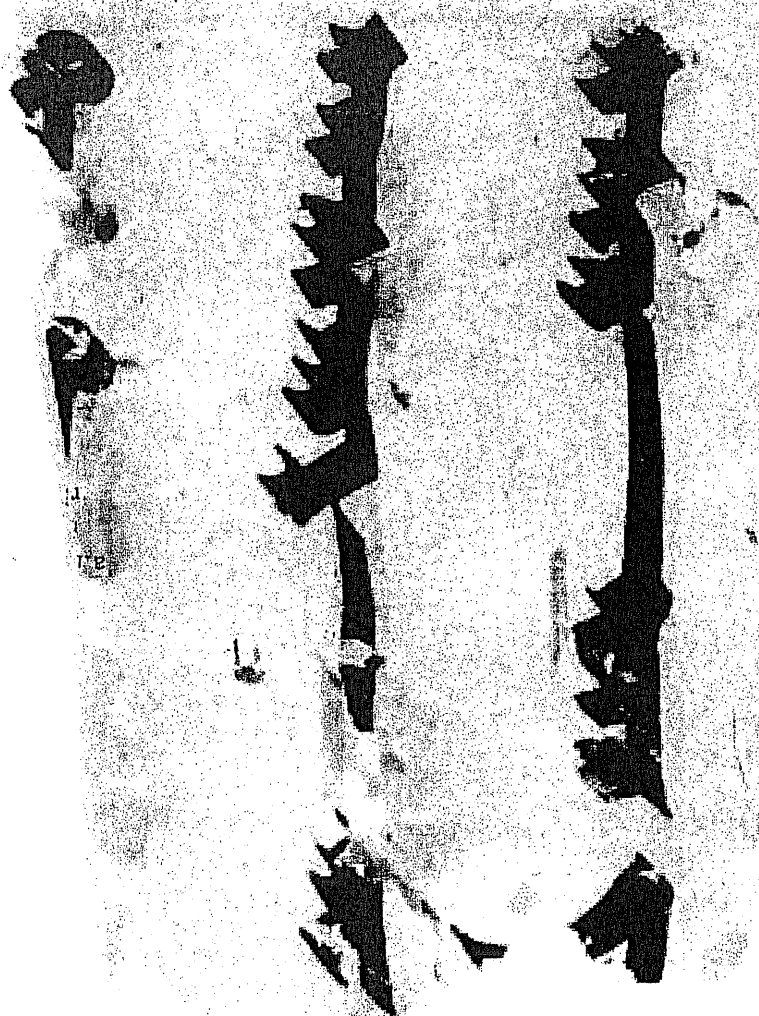
— 30 —

— 30 —

— 30 —

10/10/44
109

U3130 a.

18

17

16

15

14

13

12

11

u

3130 b

11/16/1907

11/16/1907

T II 7

510

8 II

65R

25 13 a-

u

Handwritten text on a piece of paper, possibly a label or note, featuring stylized characters and symbols. The text is oriented vertically and includes a large, bold, stylized character resembling 'A' or 'H' at the top, followed by a series of smaller, less distinct characters and symbols. The paper is placed on a surface with a ruler for scale.

12

張

家

1940

U.8340

2002

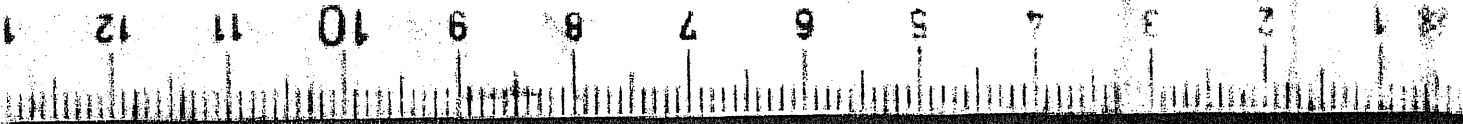
1FF

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is written on a piece of paper that has been placed over a ruler. The handwriting is dark and appears to be from the 18th or 19th century. The text is arranged in several lines, with some words being underlined. The overall appearance is that of a historical document or manuscript.

U.8340

U.8340

U 660 a.

U 660 a.
52-36

Handwritten text in a cursive script, possibly a form of shorthand or a specific dialect. The text is arranged in approximately eight horizontal lines across the center of the page. The script is dark and somewhat stylized, with some characters resembling loops or flourishes. The lines are roughly parallel, though the overall shape of the text block is irregular due to the torn edges of the paper.

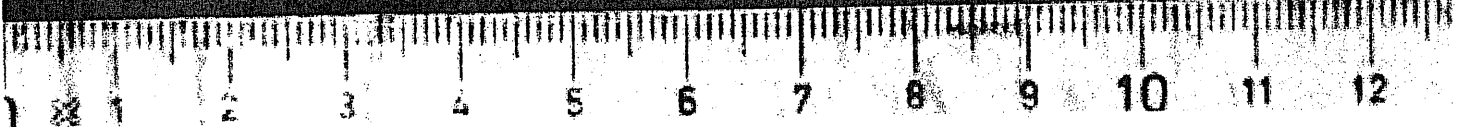
T III
π

365

1010/

Handwritten text in a cursive script, possibly a list or a series of notes, written on a piece of paper with irregular edges. The text is dark and appears to be ink on a light background. The script is somewhat stylized and difficult to decipher, but it seems to consist of several lines of text, possibly separated by horizontal lines or dashes. The text is written in a cursive script, possibly a list or a series of notes, written on a piece of paper with irregular edges. The text is dark and appears to be ink on a light background. The script is somewhat stylized and difficult to decipher, but it seems to consist of several lines of text, possibly separated by horizontal lines or dashes.

1010/
86

2002/

31

4864 a.

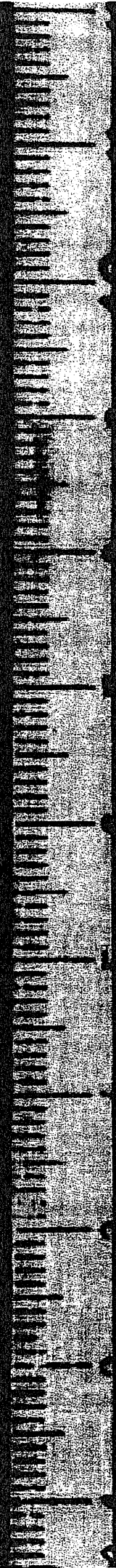
200

2002/31

48646

258

12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

III 52 32

U657A

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document, consisting of approximately seven lines of text. The text is heavily obscured by dark ink or damage, making it largely illegible. The script appears to be a form of early modern cursive.

III 52

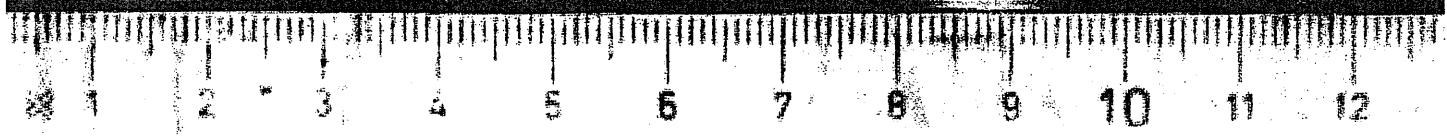
32

1010/A
/83

U 657 b

TO THE
SACRED
SACRED
SACRED
SACRED
SACRED
SACRED

10/10/44
83

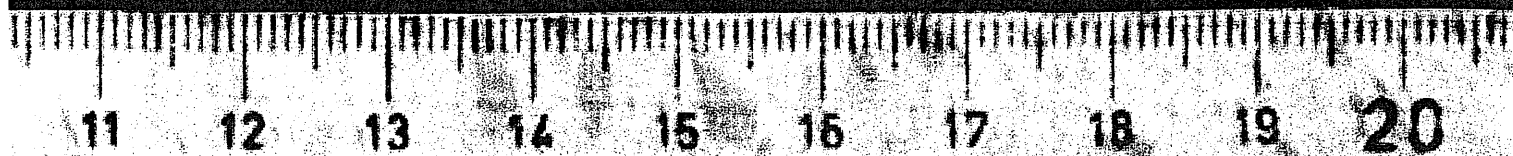

U 2817a
TII S
32

1.
1.
re,

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

2817
b

u 786 a.

3001/19344

U 786 b

TII 5. 329

2001/1934

2001/1934

2001/1934

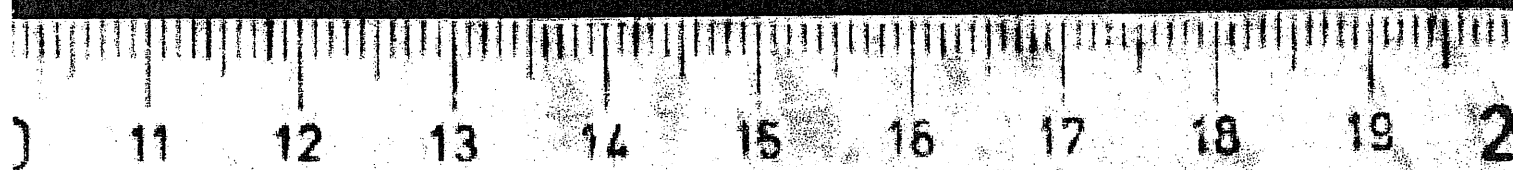
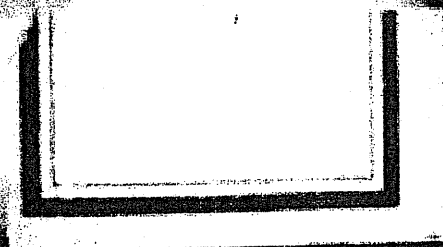
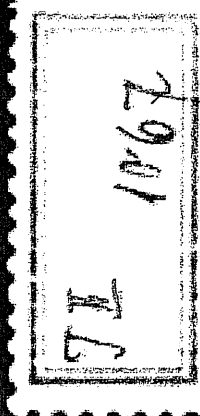
2001/1934

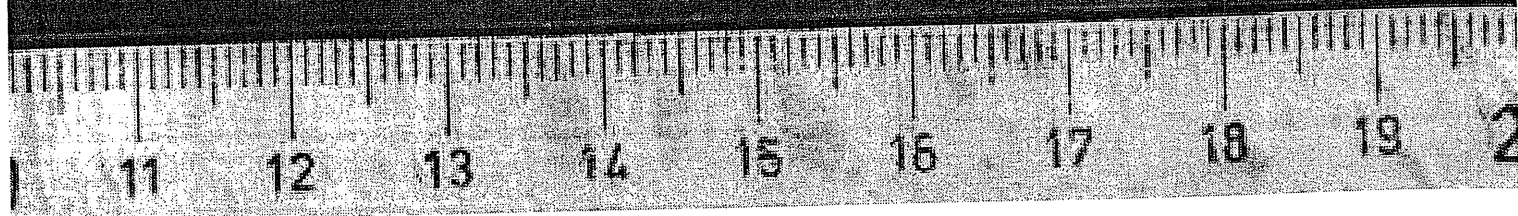
2001/1934

2001/1934

T.II 332

u
2639 a.

U 655-2

25 25 99

حسنة من الله
ممنون
ممنون
ممنون
ممنون
ممنون
ممنون

100

10/10/H
/84

U 655

[Faint, mostly illegible handwritten text on a piece of paper with irregular edges. The text appears to be organized into several lines, possibly separated by horizontal strokes. Some characters are difficult to decipher due to the quality of the scan and the handwriting.]

10/10/74
/ 81

u 813 a

21532a

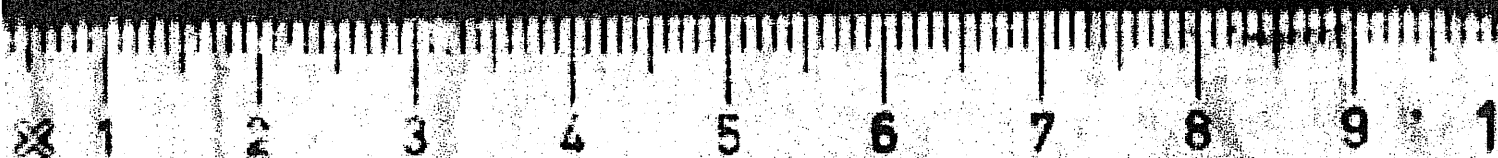
599

2001/1/30

2009/4
35

U 813_b

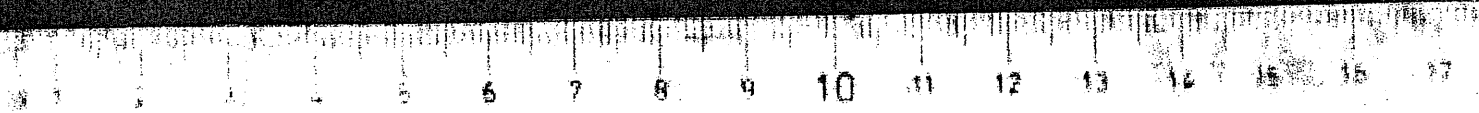
U1594 a.

Handwritten text in Devanagari script, appearing to be a list or series of entries, possibly related to a manuscript or document. The text is written in a cursive style and is somewhat obscured by the scanning process. The entries are arranged in a vertical column, with some lines starting with a small symbol or character. The text is written on a light-colored background, possibly a piece of paper or a page from a book.

U 15946

Handwritten text in a cursive script, possibly a list or a series of notes. The text is written on a piece of paper that is slightly tilted and has some visible creases and stains. The script is dark and appears to be ink on a light background. The text is arranged in several lines, with some words being more prominent than others. The overall appearance is that of a handwritten document or a set of notes.

618/14-19
619/13-15

U 658 a.

100
52
619

Handwritten text in Arabic script, consisting of approximately six lines. The text is heavily obscured by dark ink smudges and is difficult to decipher. The script appears to be a form of Maghrebi or Andalusian Arabic.

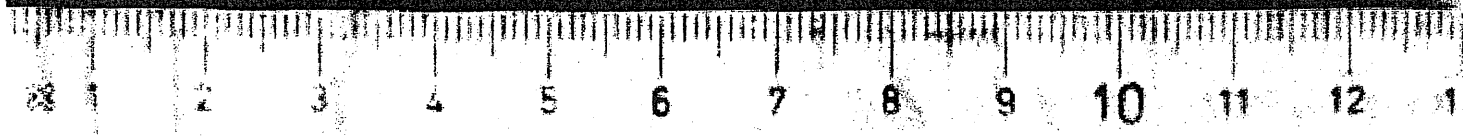
TH
32

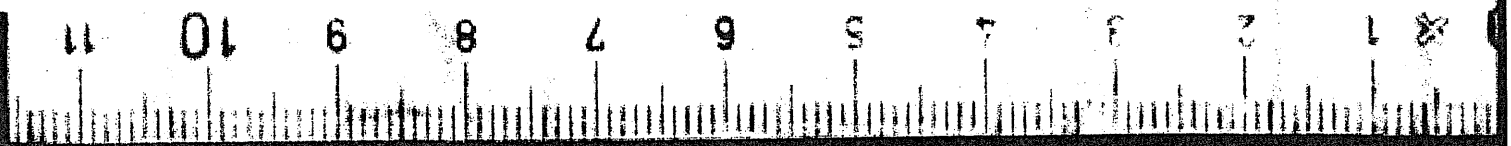
10/10/11
84

U 658 b
9 859 n

Handwritten text in a cursive script, possibly a form or ledger, with several lines of text and horizontal ruling lines. The text is mostly illegible due to the quality of the scan and the handwriting.

10/10/74
/ 84

TII S32a
676

u 802 a

Handwritten text in a cursive script, possibly a list or a series of notes, consisting of several lines of text that are mostly illegible due to the quality of the scan.

TII
S 324

11/25/44

سید محمد علی

مستقیم "مستقیم"

محمد علی

محمد علی

محمد علی

محمد علی

2001/25/4

U 8026

U779.0

Handwritten text in Devanagari script, appearing to be a list or index of items, possibly related to a library or collection. The text is written on a piece of paper that is partially obscured by a ruler at the bottom.

2004/64

T.II S 32 X
by X

2001/1001

u 779 b

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document. The text is written on a piece of parchment or paper that is heavily damaged, with large sections missing and the remaining text appearing as dark, irregular strokes. The script is dense and difficult to decipher due to the damage and the style of the handwriting.

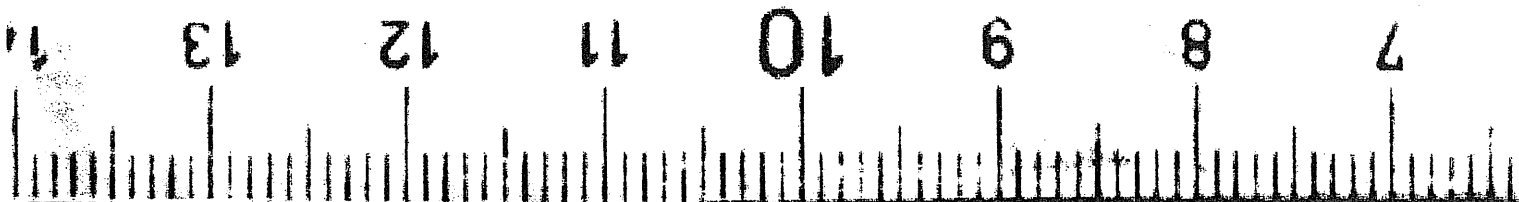
5 7 8 9 10 11 12 13

9 II S32 a
652

u 820 a.

2001/

42

4820
b

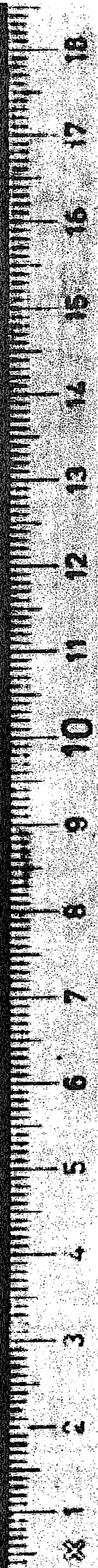
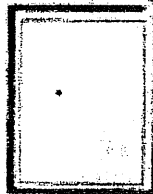
T II
2.329

2001 / 42

u 856 a.

2002/

23 H

U856⁹

2002/234

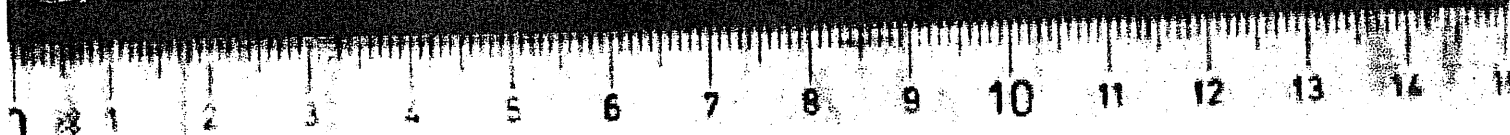

Handwritten text on a piece of paper, possibly a document or letter, with several lines of cursive script. The text is mostly illegible due to the quality of the scan and the handwriting. Some words are partially visible, such as "The" and "of".

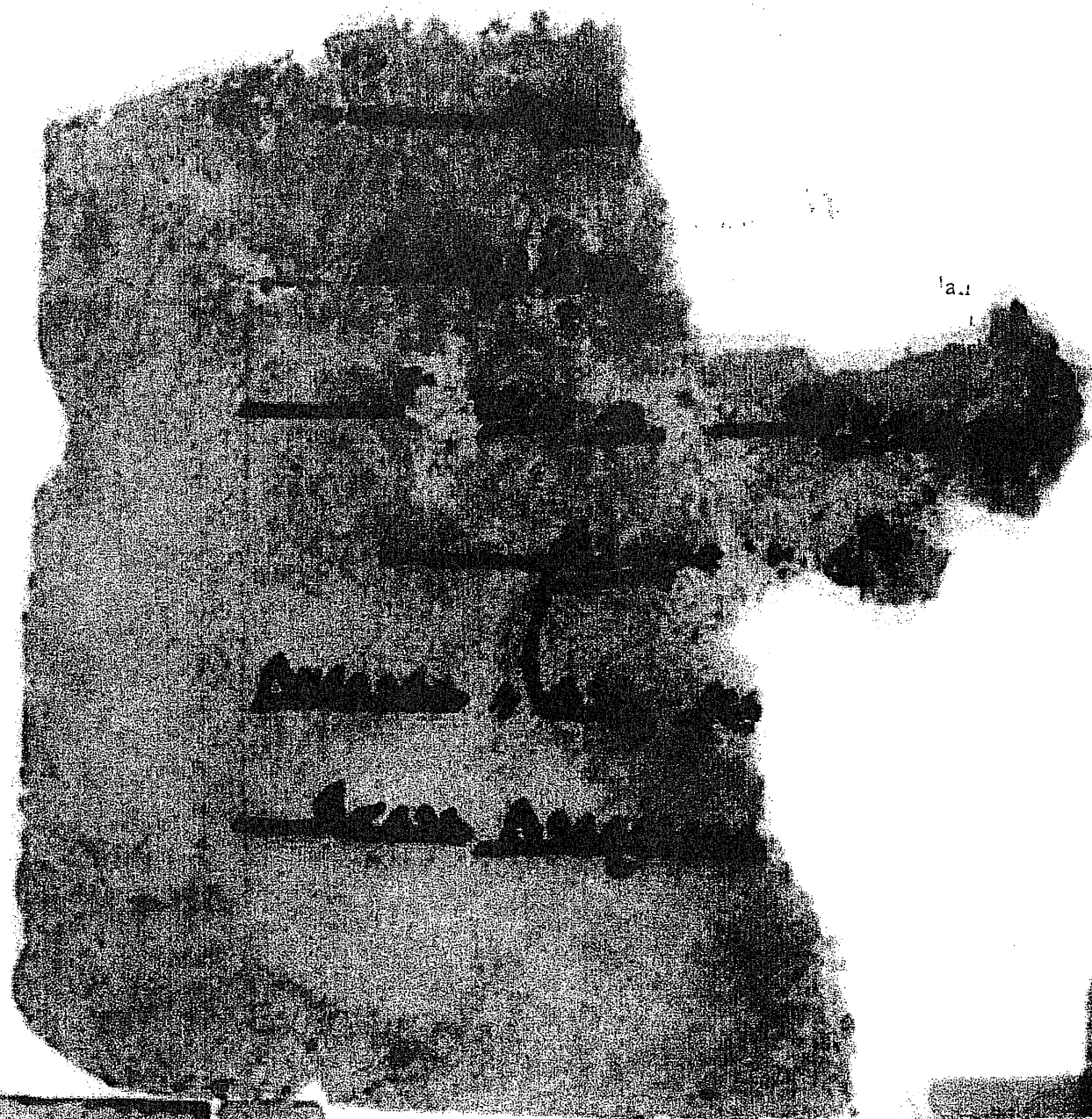
17 53 II 639

4653

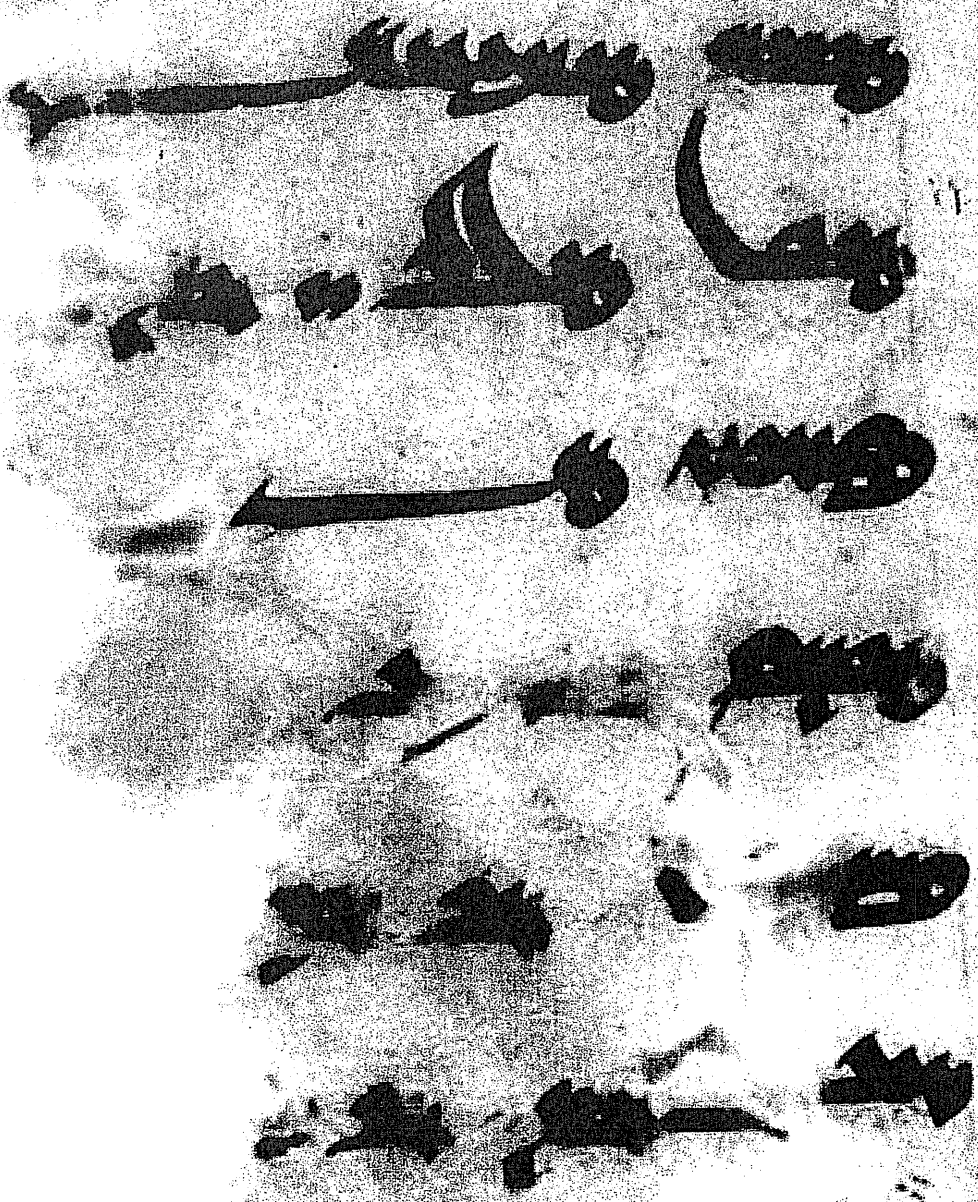
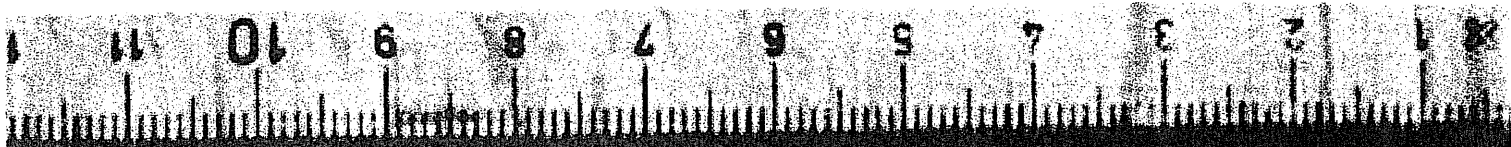
10-10/14
/79

U 653 b

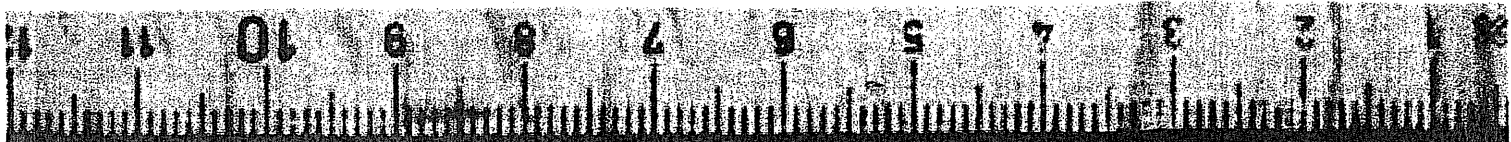
1010/11
79

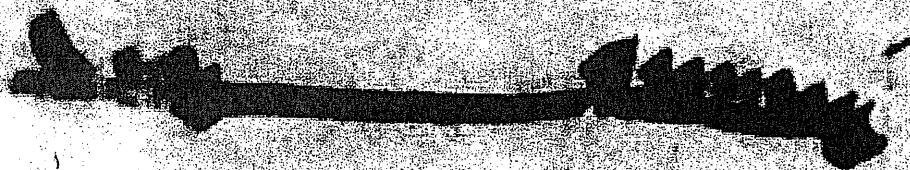
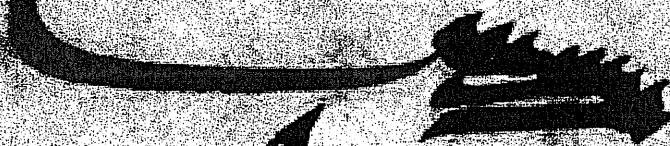
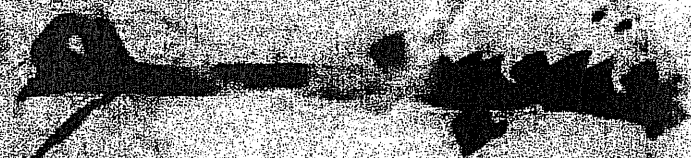
124
125
126

u 851 T II
a yogan M

2002/
18 ff

U 8516

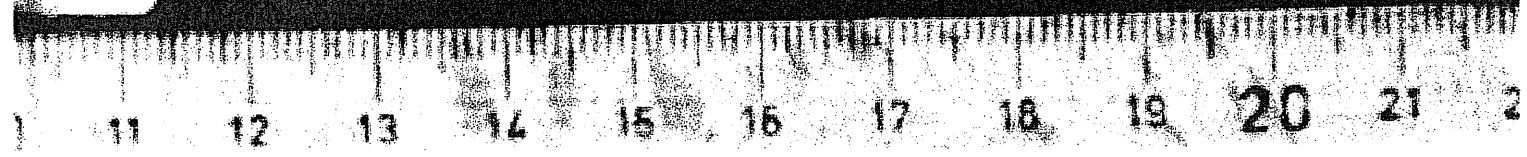
lan
ant
r.

u

2089 a.

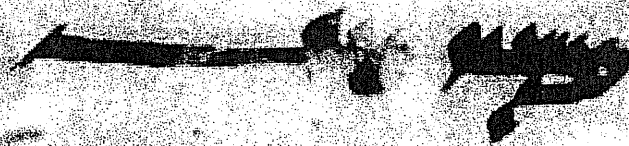
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

U 2089 '6

Sum

2

11/12
2002
TII2
a.
N 844

مَدَامَا

مَدَامَا

مَدَامَا

مَدَامَا

مَدَامَا

مَدَامَا

مَدَامَا

u 448 n

U 847
a.

X 34
623 11

Handwritten text in Arabic script, consisting of several lines of text that are heavily obscured by dark ink or damage. The text is arranged in a vertical column on the left side of the page.

3

la.
ir

Handwritten text in Arabic script, possibly a date or reference number, located in the bottom left corner.

2002
17

U8470

مَدِينَةُ
الْمَدِينَةِ
الْمَدِينَةِ
الْمَدِينَةِ
الْمَدِينَةِ

مَدِينَةُ

2002/14 H

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

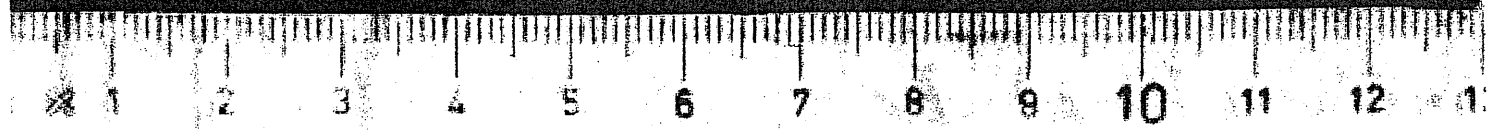
152231

1010/14
85

9 B59 14

Handwritten text in Arabic script, consisting of several lines of cursive script. The text is partially obscured by a large, irregular, dark grey stain or shadow that covers the left and central portions of the document. The visible text appears to be organized into several horizontal lines, with some words being more prominent than others. The script is dense and characteristic of traditional Arabic calligraphy.

1010/14
/85

12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

X 35
6243

U845
a

la.
ir!

U845

2002/12/14

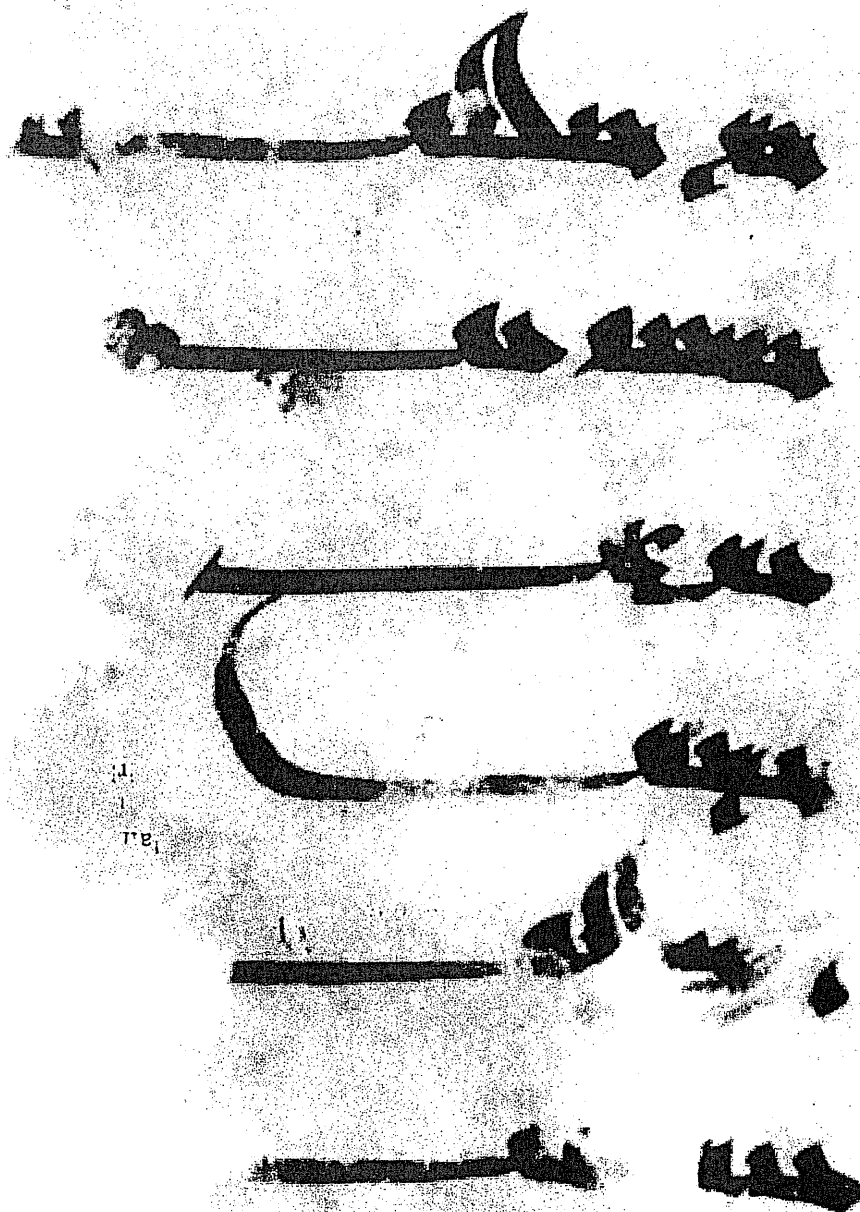
12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

U845b

Handwritten text in Arabic script, likely a list or inventory, consisting of several lines of cursive script.

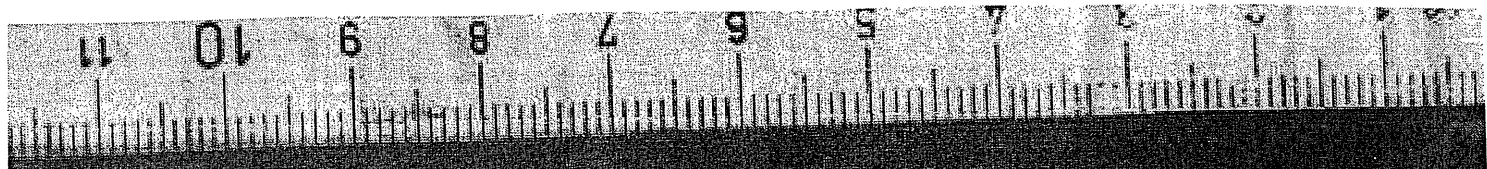
Handwritten text on the right margin, possibly a date or reference number.

U 850
a.

T II 7

2002/
17 FF

Handwritten text, possibly a signature or date, oriented vertically.

U 850 b

12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

X 57
695

u849 a.

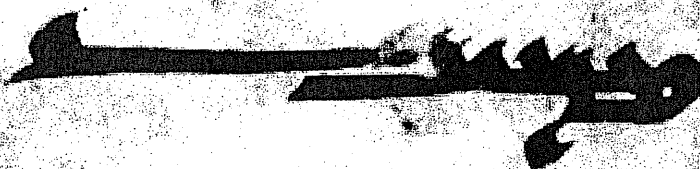

6.

la.

r?

1000

002/
1644

11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

6849 b

500

la.
i
r
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

u 776 a.

2001/34

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document. The text is written on a piece of paper that is partially torn and stained. The script is dense and difficult to decipher, but appears to be a form of early modern handwriting. The text is arranged in several lines, with some words being underlined. The paper is placed on a dark surface, and a ruler is visible on the right side of the image.

9ti n

u 776 b

2004/346

TIL 532V
42X

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document fragment, showing several lines of text with some ink bleed-through and a large circular stain in the center.

la.1
:
T

0 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

91532a
615

u
2913 a

~~Handwritten text, heavily obscured by black ink.~~

~~Handwritten text, heavily obscured by black ink.~~

~~Handwritten text, heavily obscured by black ink.~~

~~Handwritten text, heavily obscured by black ink.~~

~~Handwritten text, heavily obscured by black ink.~~

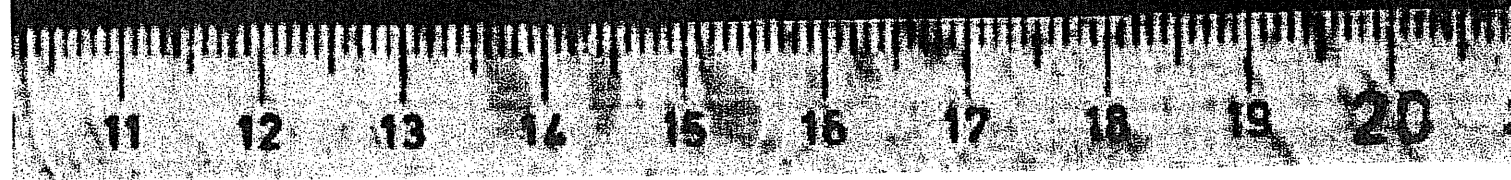
~~Handwritten text, heavily obscured by black ink.~~

U 2913 b

Handwritten text in Arabic script, consisting of several lines of text. The text is written in a cursive style and is somewhat faded. The lines are arranged vertically, with some lines being longer than others. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory.

la.
r.

PC 142

u 2854 a

Handwritten text in a cursive script, likely a musical score or a list of names, written on a piece of paper with a ruler visible on the right side. The text is arranged in several lines, with some words appearing to be repeated or abbreviated. The script is dark and somewhat stylized, with some characters resembling 'u' or 'v'. The paper is aged and shows some staining and wear.

U
2854
115
3202

PL 115

[illegible]

u 848 a

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect.

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect.

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect.

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect.

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect.

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect.

Handwritten text, possibly a signature or a name, written vertically.

145/16

A 38
626 8

U 848

2002/
15 ff

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be in a different script or dialect. The ink is dark and the paper is aged and slightly discolored.

la.1

F 39
626 23

U 853 a

Handwritten text in Arabic script, consisting of several lines of text, possibly a list or a short narrative. The text is written in dark ink on a light background.

U 823

Handwritten text in Arabic script, possibly a signature or a date.

4853 b

Handwritten text in a cursive script, possibly a list or a single long sentence, consisting of several lines of dark ink on a light background.

Handwritten text on the right margin, possibly a date or a reference number.

2002 / 204

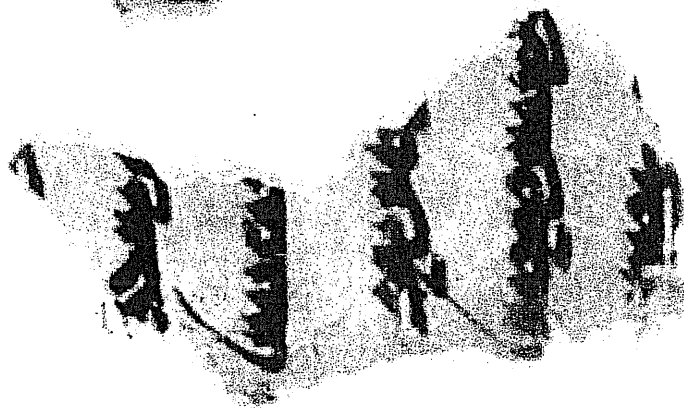
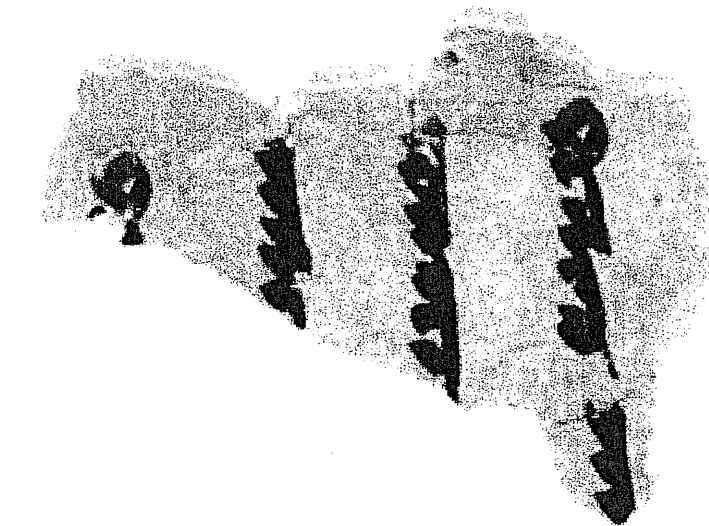
U 1239

a-a

9

U 12390, a.

12

U 12390

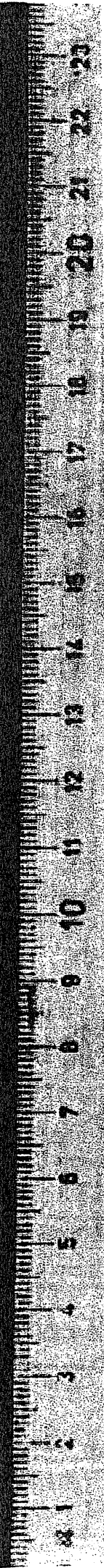
U 1239 b. b

Handwritten text on a fragment, possibly a list or series of entries, including the number 1239.

Handwritten text on a fragment, possibly a list or series of entries, including the number 1239.

Handwritten text on a fragment, possibly a list or series of entries, including the number 1239.

Handwritten text on a fragment, possibly a list or series of entries, including the number 1239.

91534a
308

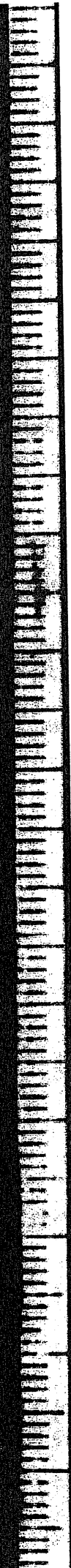
2001/4
32

u 810 a

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document, with several lines of text visible. The text is written in dark ink on a light background.

II

5 304/400

u 810⁶

2001/1
32

12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

X 40
627

U 846 a

Handwritten text in Arabic script, appearing to be a list or series of entries, possibly related to the 'U 846 a' label.

la.

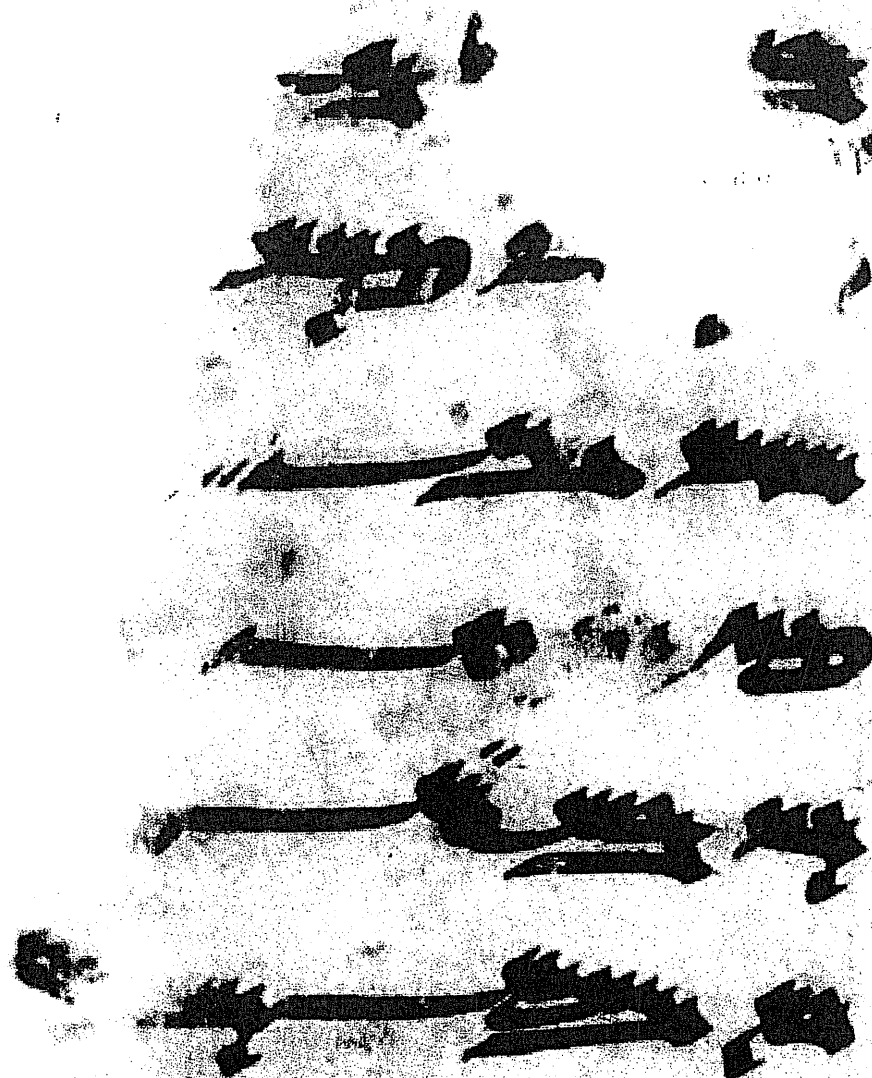
II

U 846 a

2002/13/14

U846b

la.
i
it

2002/
43/4

Maine 471 a.

TII.9.32-a/577

Handwritten text in a cursive script, likely a list or inventory, consisting of several lines of text. The text is heavily obscured by dark, irregular ink strokes and smudges, making it largely illegible. Some faint characters and symbols are visible, but the overall content cannot be accurately transcribed.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

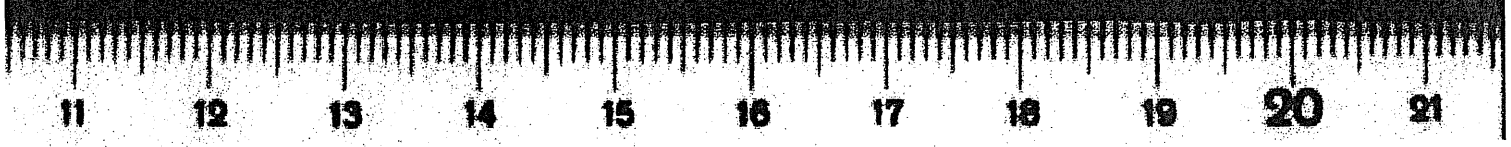
20

21

91647 281041

TII 5322

Handwritten text in Devanagari script, consisting of approximately 10 lines. The text is heavily obscured by dark, irregular ink strokes and blotches, making it largely illegible. Some faint characters are visible, but the overall content cannot be accurately transcribed.

Main2 536 a

Handwritten text in a cursive script, possibly a form of shorthand or a specific dialect. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be stylized or abbreviated. The script is dark and bold, contrasting sharply with the light background.

Handwritten text, possibly a signature or a date, located in the lower right quadrant of the page.

Handwritten text, possibly a small note or a correction, located in the lower left quadrant of the page.

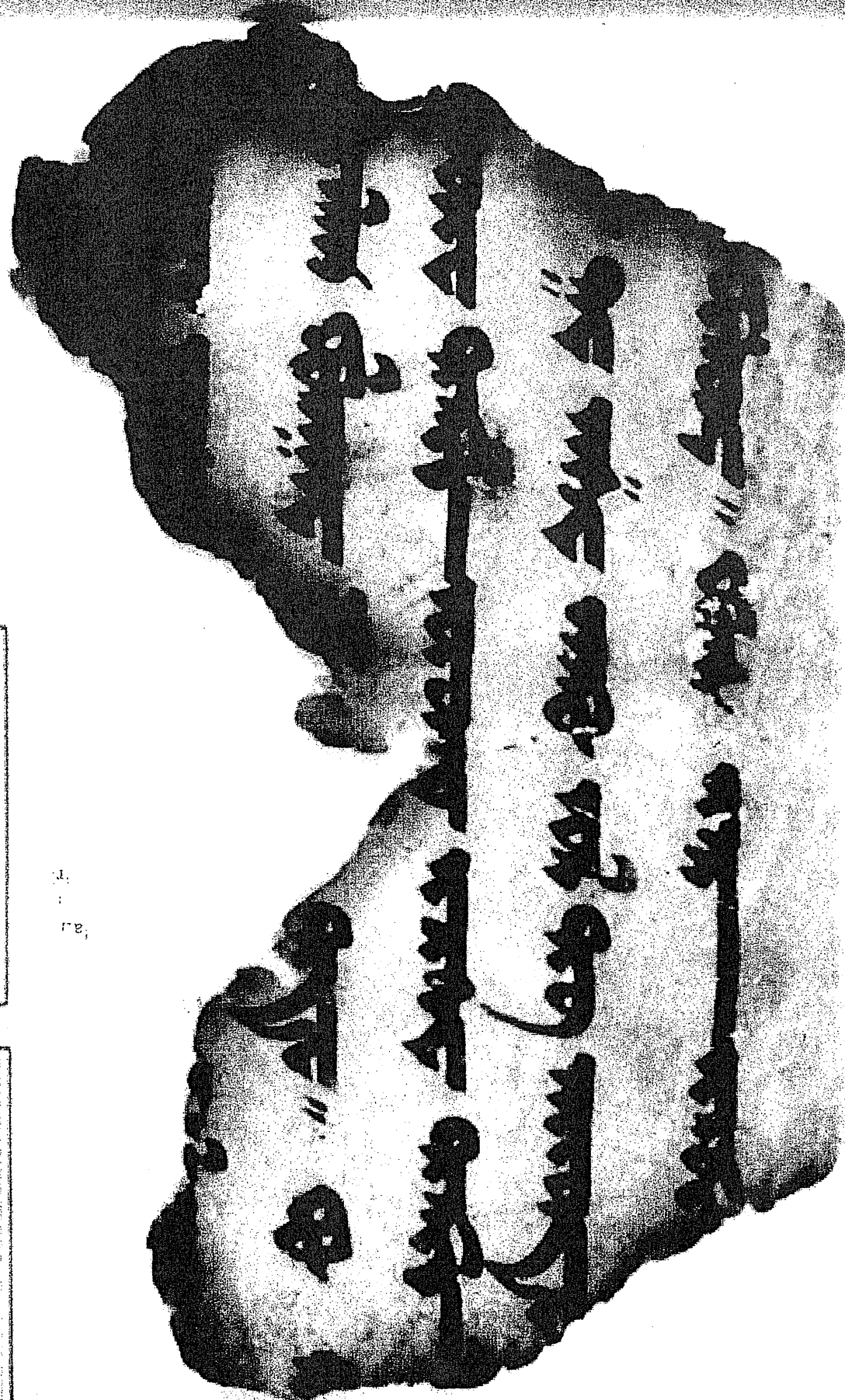
Mainz 536 b

TII. 805

Handwritten text in a medieval script, likely Gothic or similar, arranged in several lines. The text is heavily inked and appears to be a fragment of a larger document. The script is dense and stylized, with many ligatures and flourishes. The text is written on a light-colored background, possibly parchment or paper, and is surrounded by a dark border. The text is oriented vertically, with the top of the page at the bottom of the image.

Mainz 457 a.

TILS. 32-a/553

Main2 457 b

6. 15. 88 510

TII M. 12

Maine 162 a.

al

Handwritten text in three lines, heavily obscured by dark ink or damage. The text is written in a cursive script, likely from the 17th or 18th century. The first line contains approximately 12 characters, the second line contains approximately 14 characters, and the third line contains approximately 10 characters. The ink is dark and the background is light, making the text difficult to read.

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Mainz 1626

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, possibly a list or account. The text is written in dark ink on a light background.]

M/12

3. Radloff-Malov Yayınının Fotokopisi

[illegible]

וסוּמְנָן מוֹרְכָה יָד וּבְלִיָּהּ .. מִרְיָהּ סִגְרָה מִלְּפָנֶיךָ
 יָדָהּ וּרְבִיבָהּ בְּבִשְׁבִּילָהּ מִבְּנֵי .. וּמִשְׁבִּיבָהּ
 וּרְבִיבָהּ יָדָהּ מוֹרְכָה .. מִרְיָהּ מִלְּפָנֶיךָ בְּנֵי
 וּמִלְּפָנֶיךָ .. וּרְבִיבָהּ מִבְּנֵי וּמִשְׁבִּיבָהּ
 יָדָהּ .. מִבְּנֵי וּמִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ וְסָה וְסָה ..
 מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ מִבְּנֵי מוֹרְכָה יָדָהּ .. מוֹרְכָה
 יָדָהּ וּרְבִיבָהּ מִבְּנֵי ○ חֲסָה .. בְּנֵי יָדָהּ
 בְּנֵי מוֹרְכָה .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ מוֹרְכָה יָדָהּ ..
 מִלְּפָנֶיךָ : יָדָהּ וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ וְסָה
 10 מִלְּפָנֶיךָ וּרְבִיבָהּ יָדָהּ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ
 מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ
 מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ בְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ :
 מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ מִלְּפָנֶיךָ ..
 מִלְּפָנֶיךָ וּרְבִיבָהּ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ וְסָה
 15 יָדָהּ בְּנֵי מוֹרְכָה מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ
 וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ : בְּנֵי בְּנֵי וּרְבִיבָהּ מִלְּפָנֶיךָ
 לְבִיבָהּ : מִבְּנֵי יָדָהּ ○ מִלְּפָנֶיךָ וּרְבִיבָהּ
 מִלְּפָנֶיךָ : וּרְבִיבָהּ בְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ .. מִבְּנֵי וּרְבִיבָהּ
 וּרְבִיבָהּ מִלְּפָנֶיךָ .. וּרְבִיבָהּ מִבְּנֵי מוֹרְכָה ..
 20 מִלְּפָנֶיךָ יָדָהּ וּרְבִיבָהּ : וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ
 מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי ..
 מִלְּפָנֶיךָ .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ ..
 יָדָהּ מִלְּפָנֶיךָ .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ ..
 יָדָהּ מִלְּפָנֶיךָ .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ ..
 יָדָהּ מִלְּפָנֶיךָ .. וּבְנֵי מִלְּפָנֶיךָ מִבְּנֵי מִלְּפָנֶיךָ ..

مستطاب من حسن العبد

مقدمه و توضیحات و اهداف و روش کار و نتایج و بحث و نتیجه گیری

ענין זה נראה שיש בו חשש

تیمم در وضو صدقه صدقه .. شکر، شکر، شکر

[illegible]

١٠ من غير ان يثبت له حق في الميراث .. بل هو ميراث من غير ان يثبت له حق في الميراث ..

የገንዘብ ምርት ይከፋፈልናል ።

○ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

المجلس العلمي في مصر

* සමස්ත ප්‍රතිපත්ති සමාජ සේවා සංවිධාන

[illegible][illegible][illegible]

فقد اخرجت من السجن .. سبعة عشر سنة

بسم الله الرحمن الرحيم .. الحمد لله رب العالمين ..

15. $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$ $\rightarrow$ $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$

وہذا ایک خاصہ ○ ہے

حیاتیات .. مع معصم مع معصم

מחלקת המחקר והפיתוח

المؤمنين من الله عز وجل

20) מסכת סנהדרין פרק ט הלכה א עמוד א שורה א

فانما هذا هو الحق . . .

مصدقاً و صحیحاً

— ۵۵۲ —

[illegible]

4. Çince Metnin Fotokopisi

⑧ 秣二末
sanya.
⑨ 茶二茶

六六五

前作四方壇。安四滿瓶蜜水。或沙糖水。塗
香。香燒香及諸花鬘。又於壇前。作地火
。爐中安炭火。以蘇摩芥子。燒於爐中。口
誦前呪。一百八遍。一過一燒。乃至我藥又
大將。自來現身。問呪人曰。爾何所須意所
求者。即以事答。我即隨言。於所求事皆令
滿足。或須金銀及諸伏藏。或欲神仙乘空而
去。或求天眼通。或知他心事。於一切有情
隨意自在。令斷煩惱。速得解脫。皆得成
就。

爾時。世尊告正了知藥叉大將曰。善哉善
哉。汝能如是利益一切衆生。說此神呪。擁
護正法。福利無邊。

金光明最勝王經。王法正論品第二十

爾時此大地神女。名曰堅牢。於大眾中。從
座而起。頂禮佛足。合掌恭敬。白佛言。世尊。
於諸國中。爲人王者。若無正法。不能治
國。安養衆生。及以自身長居勝位。惟願世
尊。慈悲哀愍。當爲我說。王法正論治國之
要。令諸人王得聞法已。如說修行正化。於
世。能令勝位永保安寧國內。人民咸蒙利
益。

行於非法。汝於今日亦應如是。勿以非
法而治於國。云何名爲王法正論。汝今善
聽。當爲汝說。爾時力尊幢王。卽爲其子。以
妙伽他說正論曰。

我說王法論 利安諸有情
爲斷世間疑 滅除衆過失
一切諸天主 及以人中王
當生歡喜心 合掌聽我說
往昔諸天衆 集在金山
四王從座起 請問於大梵
梵主最勝尊 天中大自在
願哀愍我等 爲斷諸疑惑
云何處人世 而得名爲天
復以何因緣 號名曰天子
云何生人間 獨得爲人主
云何在天上 復得作天王
如是護世間 問彼梵王已
爾時梵天主 卽便爲彼說
護世汝當知 我說應善聽
問我治國法 生天得作王
由先善業力 統領爲人主
若在於人中 然後入母胎
諸天共加護 諸天復守護
既至母胎中 尊勝故名天
雖生在人世 亦得名天子
由諸天護持 分力助人王
三十三天主 亦資自在力
及一切諸天 惡業令不生
除滅諸非法

教有情修善 使得生天上
人及蘇羅衆 并建閼婆等
羅刹樹茶羅 悉皆資半力
父母資半力 令捨惡修善
諸天共護持 示其諸善報
若造諸惡業 令於現世中
諸天不護持 示其諸惡報
國人造惡業 王捨不禁制
斯非順正理 治法當如法
若見惡不遮 非法便滋長
遂令王國內 姦詐日增多
王見國中衆 造惡不遮止
因此損國政 咸生忿怒心
被他怨敵侵 破壞其國土
居家及資具 積財皆散失
種種諂誑生 更互相侵奪
由正法得王 而不行其法
國人皆破散 如象踏蓮池
惡風起無恒 暴雨非時下
妖星多變怪 日月蝕無光
五穀衆花果 果實皆不成
國土遭飢饉 由王捨正法
若王捨正法 以惡法化人
諸天處本宮 見已生憂惱
彼諸天王衆 共作如是言
此王作非法 惡黨相親附
王位不久安 諸天皆忿恨
由彼懷忿故 其國當敗亡

①鉢末②壇③*④憍⑤梵。Devendra-samaya。⑥人民。居人。⑦Balendraketu。⑧Ruciraketu。⑨Devendra-samaya。⑩Jñābalendraketu。⑪主。王。⑫金山。Vajraprakaragiri。⑬護世間。Lokapala。⑭主。王。⑮其。其。⑯茶。茶。⑰茶。茶。⑱茶。茶。⑲茶。茶。⑳茶。茶。㉑茶。茶。㉒茶。茶。㉓茶。茶。㉔茶。茶。㉕茶。茶。㉖茶。茶。㉗茶。茶。㉘茶。茶。㉙茶。茶。㉚茶。茶。㉛茶。茶。㉜茶。茶。㉝茶。茶。㉞茶。茶。㉟茶。茶。㊱茶。茶。㊲茶。茶。㊳茶。茶。㊴茶。茶。㊵茶。茶。㊶茶。茶。㊷茶。茶。㊸茶。茶。㊹茶。茶。㊺茶。茶。㊻茶。茶。㊼茶。茶。㊽茶。茶。㊾茶。茶。㊿茶。茶。

請召之呪
但姪他只。哩只哩 主嚕主嚕 句嚕句嚕

勝經王。若現在世及未來世。所在宣揚流布
之處。若於城邑聚落山澤空林。或王宮殿或

爾時正了知藥叉大將白佛言。世尊。我有陀
羅尼。今對佛前親自陳說。爲欲饒益憐愍

ihā。①哩
ladyathā
耶。Sañ-
威神。威
n'mih
qi dāṇḍa

以非法教人 流行於國內 疾疫生衆苦 天主不護念 國王當滅亡 父母及妻子 俱遭愛別離 變怪流星墮 他方怨賊來 國所重大臣 所愛象馬等 處處有兵戈 惡鬼來入國 國中最大臣 其心懷諂佞 見行非法者 於行善法人 由愛敬惡人 星宿及風雨 有三種過生 衆生無光色 由敬惡輕善 非時降霜雹 穀稼諸果實 於其國土中 國中諸樹木 由斯皆損滅 先有妙園林 忽然皆枯悴 稻麥諸果實 美味漸消亡

食時心不喜 衆生光色滅 食噉雖復多 於其國界中 少力無勇勢 國人多疾患 鬼魅遍流行 若王作非法 令三種世間 如是無邊過 皆由見惡人 由諸天加護 而不以正法 若人修善行 若造惡業者 若王見國人 三十三天衆 不順諸天教 此是非法人 若於自國中 如法當治罰 是故諸天衆 以滅諸惡法 王於此世中 由於善惡業 爲示善惡報 諸天共護持 由自利利他 見有諂佞者 何能長諸大 勢力盡衰微 不能令飽足 所有衆生類 所作不堪能 衆苦逼其身 隨處生羅刹 親近於惡人 因斯受衰損 出在於國中 棄捨不治擯 得作於國王 守護於國界 當得生天上 死必墮三塗 縱其造過失 皆生熱惱心 及以父母言 非王非孝子 見行非法者 不應生捨棄 皆護持此王 能修善根故 必招於現報 行捨勸衆生 故得作人王 一切咸隨喜 治國以正法 應當如法治

假使失王位 終不行惡法 害中極重者 皆因諂佞人 若有諂佞人 由斯損王政 天主皆瞋恨 以彼爲人王 是故應如法 以善化衆生 寧捨於身命 於親及非親 若爲正法王 法王有名稱 三十三天衆 瞻部洲法王 以善化衆生 勤行於正法 天及諸天子 因王正法化 天衆皆歡喜 衆星依位行 和風常應節 苗實皆善成 一切諸天衆 是故汝人王 應尊重法寶 常當親正法 眷屬常歡喜 假使失王位 及以害命緣 見惡而捨棄 無過失國位 爲此當治罰 當失於國位 如象入花園 阿蘇羅亦然 不以法治國 治罰於惡人 不順於非法 不隨非法友 平等觀一切 國內無偏黨 普聞三界中 歡喜作是言 彼即是我子 正法治於國 當令生我宮 及以蘇羅衆 常得心歡喜 共護於人王 日月無乖度 甘雨順時行 人無飢饉者 充滿於自宮 七身弘正法 由斯衆安樂 功德自莊嚴 能遠離諸惡

①樹木一樹林 ②滅一滅 ③噉一嚼 ④王一主 ⑤有一友 ⑥Bandhu-jana. ⑦Parajana. ⑧Asura. ⑨善成一成善 ⑩亡一忘 ⑪實一實

ÖZGEÇMİŞ

Zemire Ahmet

Email: zemireahmet@yahoo.com

Tel: 05058978195

**Adres: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü, Davut Paşa Kampüsü
Esenler/İstanbul**

Kişisel bilgiler

- Doğum tarihi: 12 Şubat, 1983.
- Doğum yeri: Çin/ XinJiang Uygur Özerk Bölgesi.
- Medeni durumu: Bekar.

Eğitim:

- Eylül , 2007 ----- günümüz: Yıldız Teknik Üniversitesi, Eski Türk Dili Bölümü, Yüksek lisans.
- Ekim, 2006 ----- Haziran, 2007: İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Merkezi Türkçe Hazırlık Bölümü.
- Eylül, 2002 ----- Eylül, 2006: Mekezi Milliyetler Üniversitesi Uygur Dili ve Edebiyatı Fakültesi, Eski Türk Dili Bölümü. Pekin/Çin.
- Eylül, 2001 ----- Temmuz, 2002: Merkezi Milliyetler Üniversitesi Çince Hazırlık Bölümü. Pekin.
- Eylül, 1999 ----- Temmuz, 2001: ŞinCiang (Çin Halk Cumhuriyeti Uygur Özerk Bölgesi), Gulca ili No.1-orta okulu.

Lisansta alınan dersler:

- Yeni Uygur Türkçesi ve Dil Bilgisi
- Çağatay Uygur Türkçesi
- Çağatay Uygur Türkçesiyle yazılmış eserler
- Eski Uygurca:
- Eski Uygurcayla yazılmış eserler
- Divanu Lugat-it Türk
- KutadguBilik
- Çin Halk Ağız Edebiyatı
- Türk dillerinden genel bilgi
- Uygur dilinin farklı lehçeleri
- Dilbilim(Lengüistik)
- Yurtdışındaki Dilbilimi akımları.
- Terminoloji.
- Uygur tarihi.

- Türk milliyetlerinin(kavımlarının) tarih boyunca dinleri(inançları).
- Orta Asya(özellikle Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan,Türkmenistan) hakkında
- Eski Çince
- Çince dilbilgisi
- Tercüme nazariyesi ve uygulamaları(Çinceden Uygurcaya)
- Uygur Halk Edebiyatı..
- Uygur Kültürü.
- Uygur Etniği.

Yüksek lisans öğreniminde almakta olan dersler:

- Orhon Türkçesi:
- Eski Uygurca
- Karahanlı Türkçesi
- Eski Anadolu Türkçesi
- Harezmi Türkçesi
- Türk Dili semineri1,2.
- Etimoloji ve Sözlükçülük.
- Dilbilmi:
- Rusça.

Bildiğim diller:

• Uygurca	Ana Dilim.
• Mandarin Çincesi	Akıcı konuşma ve okuma, iyi yazma düzeyinde.
• İngilizce	Konuşma, yazma ve okuma düzeyinde.
• Türkçe	Akıcı konuşma, üstün yazma ve okuma düzeyinde.